

International
Labour
Organization

► မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးအလုပ်သမားများအပေါ်အသိပညာ၊
သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများ (KAP) ကို
အဆုံးသတ်လေ့လာခြင်း၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ်

စိစစ်တွေ့ရှိမှုများ အစီရင်ခံစာ

International
Labour
Organization

► မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးအလုပ်သမားများအပေါ်
အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက် နှင့်
အလေ့အထများ (KAP) ကို
အဆုံးသတ်လေ့လာခြင်း၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ်

စိစစ်တွေ့ရှိမှုများ အစီရင်ခံစာ

မူပိုင်ခွင့် © အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအဖွဲ့ ၂၀၂၄
ပထမအကြိမ်ထုတ်ဝေခြင်း ၂၀၂၄

လိုင်းစင် အမျိုးအစား ၄.၀၊ နိုင်ငံတကာတွင် ထုတ်ဝေခွင့် (CC BY 4.0)

ဤစာတမ်းသည် Creative Commons ၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်အမှတ် ၄.၀ နိုင်ငံတကာလိုင်းစင်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော လွတ်လပ်စွာ ရယူနိုင်သည့် စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>)။ အသုံးပြုသူများအနေဖြင့် လိုင်းစင်တွင်အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည့် အချက်များအတိုင်း ဤမူရင်းစာတမ်းကိုအခြေခံ၍ ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်း၊ ဝေမျှခြင်း(မိတ္တူပွားခြင်းနှင့် ပြန်လည်ဖြန့်ဝေခြင်း)၊ လိုအပ်သလို ပြင်ဆင် အသုံးပြုခြင်း(ပြန်လည်ရေးသားထည့်သွင်းခြင်း၊ မူရင်းစာတမ်းအပေါ်အခြေခံ၍ အသွင်ပြောင်းလဲထုတ်ဝေခြင်း) များအား လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ ILO ကို ဤမူရင်းစာတမ်း၏ ပိုင်ရှင်အဖြစ် ရှင်းလင်းစွာအသိအမှတ်ပြုဖော်ပြရမည်ဖြစ်ပြီး မူရင်းပါဝင်သည့်အကြောင်းအရာများကို ပြောင်းလဲမှုများပြုလုပ်ပါ ကလည်း ပြုလုပ်ထားကြောင်းဖော်ပြရမည်ဖြစ်သည်။ ILO ၏ သင်္ကေတ၊ အမည်နှင့် အမှတ်တံဆိပ်တို့ကို ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း၊ လိုအပ်သလို ကူးယူအသုံးပြုခြင်း သို့မဟုတ် အခြားဆက်စပ်သောလုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုခြင်းများအား ခွင့်မပြုပါ။

မူရင်းပိုင်ဆိုင်မှု - သုံးစွဲသူများသည် ပါဝင်သည့်အကြောင်းအရာများကို ပြောင်းလဲမှုများပြုလုပ်ပါကထည့်သွင်းဖော်ပြရမည် ဖြစ်ပြီး စာတမ်းကို အောက်ပါ အတိုင်း ကိုးကားဖော်ပြရမည်။ မူရင်းဖော်ပြချက်၊ ILO ၏ အခြေခံမူဝါဒများ “မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကလေးအလုပ်သမားများအပေါ်အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက် နှင့် အလေ့အထများ (KAP) ကို အဆုံးသတ်လေ့လာခြင်း ၂၀၂၂” ရန်ကုန်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအဖွဲ့ ၂၀၂၄။

ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း - ဤစာတမ်းကို ဘာသာပြန်ဆိုမည်ဆိုပါက မူရင်းပိုင်ဆိုင်သူကိုဖော်ပြခြင်းနှင့်အတူ အောက်ဖော်ပြပါ မသက်ဆိုင်ကြောင်း ဖော်ပြချက် ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြရမည်။ “ဤစာတမ်းသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအဖွဲ့ (ILO) ၏ မူရင်းစာတမ်းကို လိုအပ်သလို ပြင်ဆင်အသုံးပြုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤဘာသာပြန်ဆိုမှုကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားအဖွဲ့ (ILO) က ပြင်ဆင်ပေးခြင်း၊ ပြန်လည်စိစစ်သုံးသပ်ခြင်း သို့မဟုတ် အတည်ပြုထောက်ခံချက် ပေးထားခြင်း မရှိဘဲ ILO ၏ တရားဝင်ဘာသာပြန်ဆိုမှုအဖြစ် မယူဆနိုင်ပါ။ ဤဘာသာပြန်ဆိုမှုတွင် ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာ များနှင့် တိကျမှုအတွက် ILO တွင် တာဝန်မရှိပါ။ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်အားလုံးသည် ယခုပြင်ဆင်ရေးသားသူ (များ) ၏ တာဝန်သာ ဖြစ်ပါသည်။”

လိုအပ်သလိုပြင်ဆင်အသုံးပြုခြင်း - ဤစာတမ်းကို လိုအပ်သလိုပြင်ဆင်အသုံးပြုမည်ဆိုပါက မူရင်းပိုင်ဆိုင်သူကိုဖော်ပြခြင်း နှင့် အတူအောက်ဖော်ပြပါ မသက်ဆိုင်ကြောင်း ဖော်ပြချက်ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြရမည်။ “ဤစာတမ်းသည် အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအဖွဲ့ (ILO) ၏ မူရင်းစာတမ်းကို လိုအပ်သလို ပြင်ဆင်အသုံးပြုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင် ခဲ့သည်များကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအဖွဲ့ (ILO) က ပြင်ဆင်ပေးခြင်း၊ ပြန်လည်စိစစ်သုံးသပ်ခြင်း သို့မဟုတ် အတည်ပြုထောက်ခံချက်ပေးထားခြင်းမရှိဘဲ ILO ၏ တရားဝင်ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ပေးခြင်းအဖြစ် မယူဆနိုင်ပါ။ ဤစာတမ်း တွင် ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများနှင့် တိကျမှုအတွက် ILO တွင် တာဝန်မရှိပါ။ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်အားလုံးသည် ယခုပြင်ဆင်ရေးသားသူ (များ) ၏ တာဝန်သာဖြစ်ပါသည်။”

တတိယမြောက်ပုဂ္ဂိုလ်များအသုံးပြုခြင်း - မိမိ၏ စာပေ (သို့မဟုတ်) အနုပညာလက်ရာများအားမူပိုင်ထိန်းသိမ်းထားပြီး မိမိကိုယ်တိုင်သာအများပြည်သူသို့ ပြန်လည်ဝေမျှပေးသည့် လိုင်းစင်အမျိုးအစား (Creative Commons Licence) သည် ဤထုတ်ဝေမှုတွင် ပါဝင်သည့် ILO မူပိုင်ခွင့်ရယူထားသော အကြောင်းအရာများအတွက် သက်ရောက်မှုမရှိပါ။

အကယ်၍ထိုအကြောင်းအရာများကို တတိယပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်က ပိုင်ဆိုင်သည်ဆိုပါက ထို အကြောင်းအရာများ နှင့် သက်ဆိုင်သည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသူထံ ခွင့်ပြုချက်ရယူခြင်းနှင့် ချိုးဖောက်မှုများရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် ပေးလျော်ရန်ရှိသည် များကို ရှင်းလင်းအောင်လုပ်ဆောင်ရန်မှာ အသုံးပြုသူ၏ တာဝန်သာဖြစ်သည်။

ဤခွင့်ပြုချက်အောက်တွင် ပေါ်ပေါက်လာသည့် ညှိနှိုင်း၍မဖြစ်နိုင်သော မည်သို့သောအငြင်းပွားမှုကိုမဆို ကုလသမဂ္ဂကော်မရှင်၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်ရေးဥပဒေများတွင် ပြဌာန်းထားသည့် အနုညာတဥပဒေများ (UNCITRAL) နှင့်အညီ ဖြေရှင်းရမည်ဖြစ်သည်။ ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများသည် ထိုသို့သော အငြင်းပွားမှုများ၏ ရလဒ်အနေဖြင့် အဆုံးသတ်ချမှတ်သော စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ဖော်ပြပါရှိသည့် မည်သို့သော လျော်ကြေးများကိုမဆို ပေးလျော်ကြရမည်ဖြစ်သည်။

စာတမ်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများနှင့် လိုင်စင်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို စုံစမ်းမေးမြန်းလိုပါက ILO ၏ ထုတ်ဝေမှုဆိုင်ရာဌာန (အခွင့်အရေးများနှင့် လိုင်စင်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ)၊ CH-1211၊ ဂျီနီဗာ ၂၂၊ ဆွစ်ဇာလန် သို့ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် rights@ilo.org သို့ အီးမေးလ်ပို့၍ဖြစ်စေ ဆက်သွယ်နိုင်ပါသည်။ ILO ၏ ထုတ်ဝေမှုများနှင့် ဒစ်ဂျစ်တယ်ထုတ်ကုန်များဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို www.ilo.org/publns တွင် ရယူနိုင်ပါသည်။

ISBN: 978-92-2-038886-0 (Web PDF)

အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်လည်း ရရှိနိုင်ပါသည်။ *Endline knowledge, attitudes and practices (KAP) study on child labour in Myanmar 2022*, ISBN: 978-92-2-038887-7 (Web PDF)

ILO ၏ထုတ်ဝေမှုများတွင် ရွေးချယ်ခန့်ထားမှုများသည် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့၏ အစဉ်အလာ သတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီပြီး ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည့် အကြောင်းအရာများသည် မည်သည့်နိုင်ငံ၊ ဧရိယာ သို့မဟုတ် နယ်ပယ် သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များ၊ ယင်းနိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ် ကန့်သတ်ချက်များ နှင့်သက်ဆိုင်သော ဥပဒေအကြောင်းခြင်းရာများအပေါ်တွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအဖွဲ့ရုံး၏ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ဖော်ပြထားခြင်း မဟုတ်ပါ။

သုံးသပ်တင်ပြသည့် ဆောင်းပါးများ၊ လေ့လာမှုများနှင့် အခြားသော အကြံပြုဆွေးနွေးမှုများတွင် ပါရှိသည့် အယူအဆ၊ ထင်မြင်ချက်များသည် ၎င်းတို့ကို ရေးသားသူများအပေါ်တွင်သာ အလုံးစုံတာဝန်ရှိပြီး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမား အဖွဲ့ရုံးမှ ထိုဖော်ပြချက်များအပေါ်တွင် ထောက်ခံအကြံပြုထားခြင်းများ မပါဝင်ပါ။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်သော ကုန်ပစ္စည်းများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ၏ အမည်များကို ကိုးကားဖော်ပြခြင်း များသည် ILO ရုံးမှ ထောက်ခံ အတည်ပြုပေးထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ ထိုသို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ကုန်ပစ္စည်းများ၊ လုပ်ငန်းများ၏ အမည်များကို မဖော်ပြခြင်းသည်လည်း သဘောမတူ ကြောင်း ပြသခြင်းမဟုတ်ပါ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပုံနှိပ်သည်။

► မာတိကာ

► မာတိကာ	ii
► အတိုကောက်စာလုံးများ	viii
► စကားချိုး	xi
► အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြချက်	xiii
အဓိကတွေ့ရှိချက်များ	xiv
► ၁။ နိဒါန်း	1
၁.၁ နောက်ခံအကြောင်းအရာနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များ	1
၁.၂ ကလေးအလုပ်သမားနှင့်သက်ဆိုင်သည့်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ	7
၁.၃ သုတေသနနည်းစနစ်	12
၁.၃.၁ အပိုင်း (၁) - အိမ်ထောင်စုများကို စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း	13
၁.၃.၂ အပိုင်း (၂) - အရည်အသွေးအခြေပြု အသေးစိတ် မေးမြန်းလေ့လာမှုများ	16
၁.၃.၃ အပိုင်း (၃) - NGO များ ရပ်ရွာလူထုခေါင်းဆောင်များနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများအား လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများ	18
၁.၄ ကျင့်ဝတ်အရ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရသည့် အချက်များ	19
၁.၅ အကန့်အသတ်များ	20
► ၂။ အိမ်ထောင်စုများအကြောင်းဖော်ပြချက်	23
၂.၁ ပညာရေးနှင့် စာတတ်မြောက်မှု	23
၂.၂ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှုအတွေ့အကြုံများ	26
► ၃။ အသိပညာ	31
၃.၁ မိဘများ	31
၃.၁.၁ ကလေးအလုပ်သမားကို သိမြင်ရင်းနှီးမှု	31
၃.၁.၂ တရားဥပဒေဆိုင်ရာ အသိပညာများ	32
၃.၂ ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ	34
၃.၂.၁ ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်ရခြင်းကြောင့် ပညာရေးအပေါ်သက်ရောက်ခံရမှုများနှင့် ကလေးအလုပ်သမားများ၏ အနာဂတ်ကို သတိပြုမိခြင်း	34
၃.၂.၂ တရားဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို သိရှိခြင်း	36

၃.၃ အသိပညာများဆိုင်ရာ တွေ့ရှိချက်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း - ကနဦးလေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှု	39
► ၄။ သဘောထားခံယူချက်များ	41
၄.၁ ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် ပတ်သက်၍ မိဘများ၏ သဘောထားခံယူချက်များ	41
၄.၂ ပညာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မိဘများ၏ သဘောထားခံယူချက်များ	48
၄.၃ ပညာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ကလေးများ၏ သဘောထားခံယူချက်များ	56
၄.၄ သဘောထားခံယူချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ တွေ့ရှိချက်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း - ကနဦးလေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှု	59
► ၅။ အလေ့အထများ	62
၅.၁ လုပ်ငန်းခွင်ရှိကလေးများ	62
၅.၁.၁ အသက်အရွယ်အလိုက်ပျံ့နှံ့တည်ရှိမှု	62
၅.၁.၂ အလုပ်အမျိုးအစားများ	63
၅.၁.၃ အလုပ်လုပ်ရသည့် အကြိမ်ရေ	64
၅.၁.၄ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း	66
၅.၁.၅ ကလေးများ၏ လုပ်ခလစာ	67
၅.၁.၆ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံမှု	71
၅.၂ အခကြေးငွေမရသော မိသားစုအိမ်မှုကိစ္စများတွင် ကလေးများပါဝင် လုပ်ကိုင်ပေးရခြင်း	75
၅.၂.၁ အလုပ်လုပ်ရသည့် အကြိမ်ရေ	75
၅.၃ အလုပ်နှင့် ကျောင်းတက်ခြင်းအပေါ် ပြန်ပြောင်းဖော်ပြချက်များ	77
၅.၄ ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၏ အမြင်ရှုထောင့်များ	83
၅.၅ အလုပ်ရှင်များ၏ အမြင်ရှုထောင့်များ	85
၅.၆ အလေ့အထများနှင့်ပတ်သက်၍ တွေ့ရှိချက်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း - ကနဦး လေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှု	95
► ၆။ My-PEC နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုများ	97
၆.၁ ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ဝန်ဆောင်မှုပေးအပ်ရာတွင် အထွေထွေတွေ့ကြုံ ရသည့်ကိစ္စရပ်များ	97
၆.၂ သက်မွေးပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများဆိုင်ရာ သင်တန်းများ	99
၆.၂.၁ သက်မွေးပညာသင်တန်းများ၊ ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များ	105
၆.၃ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး (OSH) သို့မဟုတ် ကျန်းမာရေး ဆိုင်ရာ အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုများ	108
၆.၄ ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများ (VSLA)	112
၆.၄.၁ ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများ - မိဘများ၏ အမြင်ရှုထောင့်များ	112
၆.၄.၂ ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများ - ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၏ အမြင်ရှုထောင့်များ	115
► ၇။ နိဂုံးချုပ်နှင့် အကြံပြုတင်ပြချက်များ	117

၇.၁ အကြံပြုချက်များ	118
► နောက်ဆက်တွဲ	122
နောက်ဆက်တွဲ (၁) မိဘများအတွက် KAP အဆုံးသတ်လေ့လာမှုမေးခွန်းများ	122
မိတ်ဆက်ခြင်း	122
အပိုင်း (၁) - အခြေခံ အချက်အလက်များ	123
အပိုင်း (၂) - အိမ်ထောင်စု	124
အပိုင်း (၃) - မိဘ၏ အချက်အလက်များ	125
နောက်ဆက်တွဲ (၂) - အရေအတွက်အခြေပြု စစ်တမ်းမေးခွန်းများ- ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ	148
နောက်ဆက်တွဲ (၃) အလုပ်ရှင်များအတွက် ဦးတည်အုပ်စုဖြင့်ဆွေးနွေးခြင်း လမ်းညွှန်	155
နောက်ဆက်တွဲ (၄) မိဘများအတွက် ဦးတည်အုပ်စုဖြင့်ဆွေးနွေးခြင်း လမ်းညွှန်	159
နောက်ဆက်တွဲ (၅) ကလေးများအတွက် IDI လမ်းညွှန်	162
နောက်ဆက်တွဲ (၆) - ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ (အချက်ပြမှုများ) “အလံနီပြခြင်း” လူတွေ့ မေးမြန်းမှု လမ်းညွှန်	167

ပုံများဆိုင်ရာ မာတိကာ

► Figure 1. တိုတောင်းပြီး ရိုးရှင်းသောစာကြောင်းများကို မိဘများ ဖတ်နိုင်၊ ရေးနိုင်စွမ်း.....	23
► Figure 2 အမြင့်ဆုံးရရှိခဲ့သည့် ပညာရေးအဆင့် (n=606)	24
► Figure 3 စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မိဘများ၏ ပညာရေးအဆင့်အတန်း၊ (အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အလုပ်မလုပ်သောကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများ).....	25
► Figure 4 မိဘများ၏ ပညာရေးအဆင့်အတန်း - နေရာဒေသအလိုက် အလုပ်လုပ်သည့်ကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အလုပ်မလုပ်သည့် ကလေးရှိသည့်အိမ်ထောင်စုများ.....	26
► Figure 5 မိဘများအနေဖြင့် လက်ရှိနေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းရောက်ရှိလာခြင်းများ.....	27
► Figure 6 မိဘများအနေဖြင့် အခြားသောနေရာဒေသတစ်ခုတွင် (၃) လ သို့မဟုတ် ထိုထက်ပို၍ နေထိုင်ခဲ့ဖူးသည့် ကိစ္စရပ်များ (n=606)	27
► Figure 7 မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပတွင် သုံးလထက်ပို၍ နေထိုင်ဖူးသောပမာဏများ (n=204)	28
► Figure 8 လက်ရှိနေထိုင်ရာနေရာသို့ ဖြေကြားသူများ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချခဲ့သည့် အချိန်ကာလများ (n=204).....	29
► Figure 9 လက်ရှိနေထိုင်ရာနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့လာရခြင်းအကြောင်းရင်း (n=204)	30
► Figure 10 'ကလေးအလုပ်သမား' ဟူသော ဝေါဟာရကို သိမြင်ရင်းနှီးမှုနှင့် သိရှိခဲ့ရသည့် အရင်းအမြစ်	32
► Figure 11 ကလေးသူငယ်များ တရားဝင်အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အနိမ့်ဆုံးအသက်ကို သိရှိမှုနှင့် ထင်မြင်ယူဆမှုများ.....	33
► Figure 12 ကလေးသူငယ်များ အလုပ်လုပ်ရန် တားမြစ်ထားသော လုပ်ငန်းများ	34

► Figure 13 “ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်ရခြင်းကြောင့် ကလေးများ၏ ပညာရေးကို အနှောင့်အယှက်၊ အဟန့်အတား ဖြစ်စေပြီး ကလေးအလုပ်သမား များ၏ အနာဂတ်ကိုလည်း အနှုတ်သဘော သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေသည်” ဟူသော ဖော်ပြချက်အပေါ် သဘောတူလက်ခံမှုများ	35
► Figure 14 “ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်ရခြင်းကြောင့် ကလေးများ၏ ပညာရေးကို အနှောင့်အယှက်၊ အဟန့်အတား ဖြစ်စေပြီး ကလေးအလုပ်သမား များ၏ အနာဂတ်ကိုလည်း အနှုတ်သဘော သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေသည်” ဟူသော ဖော်ပြချက်အပေါ် သဘောတူလက်ခံမှုများ	36
► Figure 15 ကလေးအလုပ်သမားနှင့်ပတ်သက်သောဥပဒေများကို ရပ်ရွာလူထုအတွင်းရှိသက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများက သိရှိသတိပြုမိကြခြင်း (n=47)	37
► Figure 16 ‘ကလေးများလုပ်ကိုင်နေကြရသည့် အချို့သောအလုပ်များသည် ကလေးများ၏ (ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးရာ) တို့ကိုထိခိုက်စေသည်’ ဟူသော အဆိုပြုချက်ကို သဘောတူလက်ခံမှုများ (n=606)	42
► Figure 17 ကလေးသူငယ်များစတင်အလုပ်လုပ်ရန် သင့်လျော်သည့်အသက်ဟု ထင်မြင်ယူဆချက်များ (n=606).....	43
► Figure 18 သဘောထားခံယူချက်များဆိုင်ရာ မေးခွန်းများ (n=606)	45
► Figure 19 “ကလေးများသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများထက်ပို၍ အလွယ်တကူ အလုပ်ရကြသည်” ဟူသည့် ဖော်ပြချက်ကို သဘောတူခြင်း သို့မဟုတ် သဘောမတူခြင်း - အလုပ်လုပ်နေသောကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အလုပ်လုပ်နေသော ကလေးမရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများ (n=606)	46
► Figure 20 “ကလေးများသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများထက်ပို၍ အလွယ်တကူ အလုပ်ရကြသည်” ဟူသည့် ဖော်ပြချက်ကို သဘောတူခြင်း သို့မဟုတ် သဘောမတူခြင်း - အလုပ်လုပ်နေသောကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အလုပ်လုပ်နေသော ကလေးမရှိသည့် အိမ်ထောင်စု များကို တည်နေရာအလိုက် ခွဲထုတ်ခြင်း (n=200)	47
► Figure 21 “ကလေးများသည် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်စည်းနိုင်ရန် အတွက် အလုပ်လုပ်သင့်သည်” ဟူသည့် ဖော်ပြချက်ကို သဘောတူခြင်း သို့မဟုတ် သဘောမတူခြင်း - အလုပ်လုပ်နေသောကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အလုပ်လုပ် နေသော ကလေးမရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများ (n=606).....	48
► Figure 22 ပညာရေးဆိုင်ရာ သဘောထားခံယူချက်များကို သိရှိတိုင်းတာနိုင်ရန်အတွက်ဖော်ပြမေးမြန်းခဲ့သော အချက်များအပေါ် သဘောတူလက်ခံမှုများ	50
► Figure 23 အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများ၏ လက်ရှိအသက်အရွယ်နှင့် ၎င်းတို့ စတင်အလုပ်လုပ်ခဲ့ကြသည့် အသက်အရွယ်များ (n=299)	63
► Figure 24 နေရာဒေသအလိုက် စံပြုကောက်ယူခဲ့သော အိမ်ထောင်စုများအတွင်းရှိ အလုပ်လုပ်နေသောကလေးများ လုပ်ကိုင်နေရသည့် အလုပ်အမျိုးအစားများ (n=299)	64
► Figure 25 အလုပ်လုပ်ရသည့်အကြိမ်အရေအတွက် - ရက်သတ္တပတ်လျှင်လုပ်ရသည့် အချိန်နာရီနှင့် ရက်ပေါင်း (n=271)	65
► Figure 26 ကလေးများပုံမှန်အလုပ်လုပ်ရသည့် အလုပ်ချိန်များ (n=271)	66
► Figure 27 ကလေးများစတင်အလုပ်လုပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူများ	67

► Figure 28 ကလေးများစတင်အလုပ်လုပ်ရခြင်း အကြောင်းအရင်းများ - MA (n=271)	67
► Figure 29 လုပ်ခလစာကို အဓိကသုံးစွဲမှုနှင့် ပေးချေသည့်ပုံစံများ (n=271).....	68
► Figure 30 ဘေးကင်းလုံခြုံမှုနှင့် ကလေးများထိတွေ့ခံစားနေရသော ဘေးအန္တရာယ်များအပေါ်ထင်မြင်ယူဆချက်များ (n=271) ...	72
► Figure 31 လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းမှရရှိသော အန္တရာယ်/ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုများနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေး ပစ္စည်းကိရိယာများ ပေးအပ်မှု (n=271)	73
► Figure 32 အလုပ်လုပ်နေသောကလေးများ အိမ်မှုကိစ္စများကို အလုပ်လုပ်ရခြင်းနှင့် အဓိကလုပ်ကိုင်ကြရသောအိမ်အလုပ်များ...	76
► Figure 33 အိမ်မှုကိစ္စများကို လုပ်ကိုင်ကြရသည့် အကြိမ်ရေများ:	77
► Figure 34 ကလေးအလုပ်သမားများတိုးတက်များပြားလာမှုအပေါ်ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များ - ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းခြင်း (n=47)	83
► Figure 35 ယခင်က သက်မွေးပညာသင်တန်းများ တက်ရောက်ခဲ့ဖူးသည့် ကလေး သို့မဟုတ် မိသားစုဝင်များရှိခဲ့ခြင်းကို ပြသခြင်း:	100
► Figure 36 သက်မွေးပညာသင်တန်းပေးခဲ့သူများ:	100
► Figure 37 ရရှိခဲ့သည့် သင်တန်းအမျိုးအစားများ၊ နေရာဒေသအလိုက်.....	101
► Figure 38 ကလေး/ မိသားစုဝင်များကို သက်မွေးပညာသင်တန်းသို့ စေလွှတ်ရန် စိတ်ဝင်စားမှုများ:	102
► Figure 39 နေရာဒေသအလိုက် သက်မွေးပညာသင်တန်းများတွင် စိတ်ဝင်စားကြသည့် ကဏ္ဍများ၊ နေရာဒေသအလိုက်.....	103
► Figure 40 လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုပွဲများကို ကြားသိ ဖူးကြသည်များ:	109
► Figure 41 လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့်ကျန်းမာရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုပွဲများကို တက်ရောက်ခဲ့ ဖူးကြသည်များ:.....	109
► Figure 42 လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုပွဲများကို ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည့် အဖွဲ့အစည်းများ:.....	110
► Figure 43 လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့်ကျန်းမာရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုပွဲများ၏ အသုံးဝင်မှုနှင့် နားလည်ရလွယ်ကူမှု	110
► Figure 44 နေရာဒေသအလိုက်ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းဝင်ထားသူများ:.....	112
► Figure 45 နေရာဒေသအလိုက် ချေးငွေကို အသုံးပြုကြခြင်းများ:	113

ဇယားကွက်များစာရင်း

► Table 1 My-PEC စီမံကိန်း၏ အဓိကကျသော မူလအစိတ်အပိုင်းငါးခုမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။	2
► Table 2 မြန်မာနိုင်ငံ ကလေးအလုပ်သမားနှင့်သက်ဆိုင်သော အမျိုးသား ဥပဒေများနှင့် စံနှုန်းများ:	8

► Table 3. ကလေးသူငယ်များအတွက် ဘေးအန္တရာယ်ရှိသော လုပ်ငန်းများ/လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများ.....	11
► Table 4. ဤ KAP လေ့လာမှုတွင်ပါဝင်သည့် အပိုင်းများ.....	12
► Table 5. အိမ်ထောင်စုများစစ်တမ်းအတွက် စံပြုကောက်ယူမှုအစီအစဉ်.....	14
► Table 6 မြေကြားသူများကို စစ်ထုတ်ရွေးချယ်ရာတွင် အသုံးပြုခဲ့သည့် လူမှုစီးပွားအဆင့်အတန်းခွဲခြား သတ်မှတ်ချက်များ.....	14
► Table 7. လေ့လာမှုတွင် မပါဝင်တော့ခြင်းနှင့် ငြင်းဆိုခြင်းများအား အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြချက်.....	15
► Table 8. ဦးတည်အုပ်စုများဖြင့်ဆွေးနွေးခြင်းများ၊ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့် အရေအတွက်များ	16
► Table 9. NGO များ ရပ်ရွာလူထုခေါင်းဆောင်များနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများအား လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများ အရေအတွက် နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံ	18
► Table 10 လူတွေ့မေးမြန်းခဲ့သည့်ကလေးများ အလုပ်လုပ်ရသည့်ရက်များ၊ နာရီချိန်များနှင့် ရရှိသည့်လုပ်ခလစာများ.....	68
► Table 11 ကလေးငယ်များ လုပ်ငန်းခွင် အမျိုးအစား/ အလုပ်လုပ်ရသည့် နေရာများအလိုက် တွေ့ကြုံခံစားရသည့် ဘေးဥပါဒ်အန္တရာယ်များ	74
► Table 12 ဦးတည်အုပ်စုများအလိုက်ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် အလုပ်ရှင်များ.....	85

▶ အတိုကောက်စာလုံးများ

ARM	Aventura Research Myanmar (မြန်မာနိုင်ငံ အက်ဗန်းကျူးရား သုတေသနအဖွဲ့)
AVSI	Association of Volunteers in International Service (နိုင်ငံတကာဝန်ဆောင်မှုပေးနေသည့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများအသင်း)
CATI	Computer Assisted Telephone Interview (ကွန်ပျူတာနည်းပညာသုံး တယ်လီဖုန်းဖြင့် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း)
CBO	Community-Based Organization (ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်း)
CL	Child Labour (ကလေးအလုပ်သမား)
CLMS	Child Labour Monitoring System (ကလေးအလုပ်သမား စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးစနစ်)
CMEP	Comprehensive Monitoring Evaluation Plan (အလုံးစုံစောင့်ကြည့်လေ့လာအကဲဖြတ်မှုအစီအစဉ်)
COVID-19	Coronavirus Disease 2019 (ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ရောဂါ ၂၀၁၉)
FGD	Focus Group Discussion (ဦးတည်အုပ်စုများဖြင့်ဆွေးနွေးခြင်း)
H4SS	Hope for Shining Stars (ငွေကြယ်ပွင့်များအတွက်မျှော်လင့်ချက်အဖွဲ့)
ICLS	The International Conference of Labour Statisticians

(အလုပ်သမားဆိုင်ရာ စာရင်းအင်းပညာရှင်များ၏ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာညီလာခံ)

IDI	In-depth Interview (အတွင်းကျကျ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း)
ILO	International Labour Organization (အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားရေးရာအဖွဲ့)
INGO	International Non-Government Organization (အစိုးရမဟုတ်သော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ)
KAP	Knowledge, Attitude and Practice (အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများ)
MCDF	Mon Cetana Development Foundation (မွန်စန်တားနား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဖောင်ဒေးရှင်း)
MNEC	Mon National Education Committee (မွန်အမျိုးသားပညာရေးကော်မတီ)
My-PEC	Myanmar Program on the Elimination of Child Labour (မြန်မာနိုင်ငံ ကလေးအလုပ်သမားပပျောက်ရေး အစီအစဉ်)
NAP	National Action Plans (အမျိုးသားအဆင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်)
NFE	Non-formal Education (ကျောင်းပြင်ပ ပညာရေး)
NGO	Non-Government Organization (အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ)
OSH	Occupational Safety and Health (လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး)
SAC	State Administrative Council

	(နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ)
SCREAM	Supporting Children's Rights through Education, the Arts and the Media (ကလေးသူငယ်များ၏ အခွင့်အရေးကို ပညာရေး၊ အနုပညာနှင့် မီဒီယာများကတစ်ဆင့် အထောက်အပံ့ ပေးခြင်း)
SEC	Socio-economic Classification (လူမှုစီးပွားအလိုက် အတန်းအစားခွဲခြားခြင်း)
SSS	Swan Saung Shin (စွမ်းဆောင်ရည်)
TWG-CL	Technical Working Group on Child Labour (ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ နည်းပညာလုပ်ငန်းအဖွဲ့)
UNICEF	United Nations Children's Fund (ကုလသမဂ္ဂကလေးသူငယ်များရံပုံငွေအဖွဲ့)
VSLA	Village Savings and Loan Associations (ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများ)
WDACL	World Day Against Child Labour (ကမ္ဘာ့ ကလေးအလုပ်သမားဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ရေးနေ့)
WV	World Vision (ဝါးလ်ဗီရှင် အဖွဲ့)

► စကားချိုး

ILO ၏ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ခန့်မှန်းချက်¹ အရ အသက် (၅) နှစ်မှ (၁၇) နှစ်အတွင်းရှိသော ကလေးငယ် သန်း (၁၆၀) သည် ကလေးအလုပ်သမားများဖြစ်နေကြပြီး ၎င်းတို့အတွင်းမှ (၇၉) သန်းသည် ၎င်းတို့၏ ကျန်းမာရေး၊ ဘေးကင်းလုံခြုံရေး သို့မဟုတ် အကျင့်စာရိတ္တများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိသော အလုပ်များတွင် လုပ်ကိုင် နေကြရသည်။ ယင်းအခြေအနေသည် ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါဖြစ်ပွားမှုကြောင့် ပို၍ဆိုးရွားလာနိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုသို့ရှိနေသောအခြေအနေကို စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုက ထပ်မံပေါင်းစည်းဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုအဆင့်သည် များစွာတိုးမြင့်လာခဲ့ပြီး အိမ်ထောင်စုများစွာသည် လူမှုစီးပွားဖိစီးမှုများကို အကြီးအကျယ် ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ လုံခြုံမှုများပျက်ယွင်းနေသည့် ပတ်ဝန်းကျင်များကြောင့် ပညာရေးကို ဘေးကင်းလုံခြုံစွာ လက်လှမ်းမီ ရရှိနိုင်ခြင်းများ နည်းပါးလာခြင်းနှင့်အတူ ထိုအကြောင်းအချက်များကို လျော့ချသွားနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ချက်များလည်း မရှိခြင်းကြောင့် ကလေးအလုပ်သမားများအကြီးအကျယ် တိုးပွားဖြစ်ပေါ်လာမှုနှင့် ကလေးအလုပ်သမားများ၏ လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေ ပိုမိုဆိုးဝါးလာမှုများကို ရှောင်လွှဲမရနိုင်အောင်ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် ILO ၏ USDOL က ရန်ပုံငွေပေးအပ်ထားသော မြန်မာနိုင်ငံကလေးအလုပ်သမားပပျောက်ရေး အစီအစဉ် (My-PEC) က ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ရန်ကုန်၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် မွန်ပြည်နယ်ရှိ ကလေး အလုပ်သမားများအပေါ် အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများကို အဆုံးသတ်လေ့လာခြင်း (KAP) သုတေသနမှ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည့် ရလဒ်များဖြစ်ပါသည်။ ဤလေ့လာမှုသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကနဦး စစ်တမ်းမှ ပြောင်းလဲမှုများကို သိရှိတိုင်းတာနိုင်ရန်ရည်ရွယ်ပြီး အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးများ များပြားစွာစုစည်း တည်ရှိနေသည်ဟု သိရှိရပြီး ကြိုတင်သတ်မှတ်ရွေးချယ်ထားသော ရှေ့ပြေးနေရာဒေသများ (ကျေးလက်နှင့်မြို့ပြ) အတွင်း ရှိနေသည့် အလုပ်ရှင်များ၊ အလုပ်သမားများနှင့် ရပ်ရွာလူထုများ အစရှိသည့် အဓိကသက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၏ အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများပြောင်းလဲမှုများကို လေ့လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ကလေးအလုပ်သမားနှင့် ပတ်သက်သော ဦးတည်အုပ်စုများအတွင်း အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထတို့ ပိုမိုတိုးတက်ပြောင်းလဲ လာစေရန် စီမံကိန်းက ဆောင်ရွက်ပေး နိုင်ခဲ့သည့် အထောက်အထားများကို တင်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် ဤစာတမ်းတွင် ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါနှင့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကြောင့် ကလေးအလုပ်သမားများဖြစ်ရသည့် အကြောင်းရင်းခံအချက်များ ကိုလည်း ခွဲခြားဖော်ပြထားပါသည်။ လက်ရှိပုဂံတိ အခြေအနေများအရ ငယ်ရွယ်သော အလုပ်သမားများအတွက် လုပ်ငန်းခွင် ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးကိစ္စရပ်များ အပါအဝင် အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှု များ၊ အဆိုပြုထောက်ခံ တိုက်တွန်းခြင်းများ၊ မူဝါဒရေးရာကြားဝင်ကူညီမှုများ၊ သက်မွေးပညာရပ်ဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များ ပေးခြင်းနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းဆိုင်ရာများကို ကြားဝင်အကူအညီပေးခြင်းများ အစရှိသည်တို့ကို လွှမ်းခြုံ ဆောင်ရွက် ပေးနိုင်မည့် အနာဂတ်စီမံချက် များအတွက် ထောက်ခံအကြံပြုချက်များကိုလည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

¹ ILO and UNICEF, *Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward*, 2021.

ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့၏ အလုပ်သမားရေးရာဌာနမှ ဘဏ္ဍာရေးအထောက်အပံ့ပေးခဲ့သည်ကို တန်ဖိုးထားအသိအမှတ်ပြု ကျေးဇူးတင်ကြောင်းပြောကြားလိုပြီး ဆန်းစစ်လေ့လာမှုပြုခဲ့သည့် နေရာဒေသသုံးခုတွင် အချက်အလက်များ ကောက်ယူခဲ့ပြီး ဤဆန်းစစ်လေ့လာမှုအစီရင်ခံစာကို ရေးသားခဲ့သူလည်းဖြစ်သည့် Aventura Research Myanmar (ARM) ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောကြားလိုပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် ILO ဂျီနီဗာတွင်ရှိသည့် အခြေခံလုပ်ငန်းဆိုင်ရာများရုံးခွဲနှင့်အတူ မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာများကို ဦးတည်သုတေသနပြုလုပ်သည့် စီမံကိန်း နည်းပညာပိုင်း ဆိုင်ရာ အရာရှိ Maria Gabriella Breglia (မာရီယာ ဂေဘရီယယ်လာ ဘရက်ဂလီယား) ၏ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များကြောင့် အကျိုးကျေးဇူးများစွာရရှိခဲ့ပြီး ဆန်းစစ်လေ့လာမှုပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကာလတစ်လျှောက်လုံး နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အကြံပြုမှုများနှင့် အထောက်အပံ့များ ပေးခဲ့သည့် Piyamal Pichaiwongse (ပီယာမာ ပီချိုင်းဝန်ဆဲ) (ဒုတိယဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းရေးအရာရှိ)၊ Selim Benaissa (စီလင်းမ် ဘနေဆာ) (CTA၊ MyPEC) နှင့် သူ၏ အဖွဲ့သားများ ကိုလည်း ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် သုတေသနအဖွဲ့သားများထံသို့ အကြံပြုချက်များ ပေးအပ်ခြင်းနှင့် အတွေ့အကြုံများဝေမျှအသိပေးခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့သည့် သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူ အားလုံးကိုလည်း အထူး ကျေးဇူးတင်ကြောင်း အရေးတယူ ဖော်ပြလိုပါသည်။

Donglin Li (ဒုန်လင်း လီ)

ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းရေးအရာရှိ/ ကိုယ်စားလှယ်

ILO ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းရေးရုံး၊ ရန်ကုန်

► အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြချက်

ILO ၏ ကလေးအလုပ်သမားပပျောက်ရေး မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာစီမံချက် (My-PEC) သည် ဆယ်နှစ်တာကာလ စီမံကိန်း တစ်ခု ဖြစ်ပြီး (၂၀၁၄-၂၀၂၃) အမေရိကန်နိုင်ငံ အလုပ်သမားရေးရာဌာန၏ ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့မှုနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကလေး အလုပ်သမားများ လျော့ချသွားနိုင်ရေးအတွက် ပြီးပြည့်စုံသော၊ အားလုံးအကျိုးဝင်မှုရှိသော၊ အချိန်တိုအတွင်း ထိရောက်မှု ရှိသော အကျိုးသက်ဆိုင်ပတ်သက်သူပေါင်းစုံပါဝင်သည့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ စီမံချက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်မတ်လအတွင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သော ကလေးအလုပ်သမားများအပေါ် အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထ (KAP) တို့ဆိုင်ရာ ကနဦးလေ့လာမှုမှ ရရှိခဲ့သောတွေ့ရှိချက်များအပေါ်အခြေခံပြီး ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ယခုတင်ပြသည့် အဆုံးသတ်အစီရင်ခံစာမှ တွေ့ရှိချက်များသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်ကတည်းက ILO က လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေခဲ့ သော ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းဒေသသုံးခုဖြစ်သည့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ရော့တီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့မှ ကလေး အလုပ်သမားများနှင့်ပတ်သက်သည့် လက်တွေ့ဘဝများကို မီးမောင်းထိုးပြပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် My-PEC ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များမှ အတွေ့အကြုံများ၊ ထင်မြင်ယူဆချက်များနှင့် အကျိုးရလဒ်ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်များကိုလည်း လွှမ်းခြုံ ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအဆုံးသတ်လေ့လာမှုသည် စီမံကိန်းဧရိယာများတွင် ILO ၏ ကြားဝင်ကူညီမှုများကြောင့် သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို နားလည်သိရှိနိုင်ရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိကလေးအလုပ်သမားနှင့် ပတ်သက်သော လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားပြောင်းလဲမှုများကို အထင်အရှားပြသနိုင်ရန်အတွက် ကနဦး လေ့လာမှုမှ တွေ့ရှိချက် များကို ရည်ညွှန်းကိုးကား လေ့လာခဲ့ပါသည်။

ဤအဆုံးသတ်သုတေသနလုပ်ငန်းတွင် ဝင်ငွေနည်းသောမိသားစုများမှ အိမ်ထောင်စု (၆၀၆)စု ကို စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ခြင်း နှင့် အလုပ်လုပ်နေသောကလေးများ၊ အလုပ်လုပ်နေသောကလေးများ၏ မိဘများ၊ ထိုကလေးများ၏ အလုပ်ရှင်များနှင့် အခြားသော ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများကို အရည်အသွေးအခြေပြုသော အတွင်းကျကျလူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း (Qualitative interviews) များ၊ ဦးတည်အုပ်စုများနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်းများ ပါဝင်ပါသည်။ သုတေသန မေးခွန်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကလေးအလုပ်သမားများအပေါ် အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများအစရှိသည်တို့ကို နားလည်သိရှိနိုင်ရန် သုတေသနပြုလုပ်မည့်အကြောင်းအရာများကိုဦးတည်၍ ကြိုတင် စီစဉ်ထားသည့် မေးခွန်းများဖြင့် မေးမြန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မေးမြန်းလေ့လာမှုတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် အကြောင်းအရာများမှာ အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးများအပေါ် သဘောထားခံယူချက်များ၊ ကလေးအလုပ်သမားနှင့်ပတ်သက်သော ဥပဒေ ဆိုင်ရာများကို သိရှိမှုနှင့် နားလည်သဘောပေါက်မှုများ၊ ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်သို့ဝင်စေရန် တွန်းပို့သော လူမှုစီးပွား ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ ပညာရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော အမြင်သဘောထားများ၊ အလုပ်လုပ်နေကြရသည့် အလုပ်သမား အမျိုးအစားများ၊ အလုပ်တွင် ကုန်ဆုံးရသည့် အချိန်ပမာဏ၊ အလုပ်ကိုအခြားရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်းတစ်ခုအဖြစ် ရွေးချယ်လုပ်ကိုင်ရန် စိတ်ဝင်စားမှု ဖြစ်စေသည့် အချက်များနှင့် အတားအဆီးများ စသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။

သုတေသနလုပ်ငန်းတွင် My-PEC ၏ စီမံကိန်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်း အစိတ်အပိုင်းများအနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ကျေးရွာ ငွေစုငွေချေးအသင်း (VSLA)၊ လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုနှင့် ကျန်းမာရေး (OSH) ဆိုင်ရာ အသိပညာပေး မြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် သက်မွေးပညာဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းများ အစရှိသည်တို့အပါအဝင် စီမံကိန်းဆိုင်ရာ အဓိကလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ရပ်ရွာလူထု၏ တွေ့ရှိတင်ပြမှုများ ကိုလည်း စုံစမ်းမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။

ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါနှင့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကြောင့် My-PEC စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စီမံချက်ဆိုင်ရာ အရေးပါသည့် သုတေသနများဆောင်ရွက်ရန်ကိစ္စရပ်များသည် ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီလမှစတင်၍ စိန်ခေါ်မှုများ ပိုမိုများပြားလာပြီး ဤစာတမ်းတွင်ဖော်ပြထားသည့် အကဲဖြတ်မှုများနှင့် တွေ့ရှိချက်များကို ဖြစ်လာစေခဲ့ပါသည်။

အဓိကတွေ့ရှိချက်များ

၁

ကလေးအလုပ်သမားနှင့် အဆိုးဝါးဆုံးပုံစံဖြင့် ကလေးအလုပ်သမားများကို ခိုင်းစေမှုများ၊ အထူးသဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိသောအလုပ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာတိုင်အောင် စိုးရိမ်ရသော ပြဿနာများအဖြစ်ဆက်လက်တည်ရှိနေဦးမည်ဖြစ်ပြီး ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါနှင့် စစ်တပ်၏ အာဏာသိမ်းယူမှုများကြောင့် ဝင်ငွေနည်းသည့်အိမ်ထောင်စုများသည် နှစ်ဆတိုး အကျပ်အတည်းကို တိုးမြှင့် ခံစားကြရပြီး ငွေရေးကြေးရေး ခက်ခဲဒုက္ခရောက်လာကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကလေးသူငယ်တစ်ဦးကို လုပ်ငန်းခွင်သို့ပို့ဆောင်ခြင်း၏ အနှုတ်သဘောအကျိုးရလဒ်များကို လူအတော်များများ ကောင်းစွာ နားလည်သဘောပေါက်ကြသော်လည်း မိဘများသည် ကလေး တစ်ဦး အလုပ်လုပ်နေခြင်းကို အိမ်ထောင်စုရပ်တည်ရှင်သန်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ် အရေးပါသည် ဟု အမြဲတမ်း နီးပါးရှင်းလင်းချက်ပေးကြသည်။ အမှန်တကယ်ပင် လက်ရှိ အခြေအနေ၌ များစွာ သော မိဘများသည် ၎င်းတို့၏ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်သို့ စေလွှတ်ခြင်းသည် မိသားစုအတွက် အကောင်းဆုံးနှင့် (တစ်ခုတည်းသော) ရွေးချယ်ရန်နည်းလမ်း တစ်ခုအဖြစ်ဖော်ပြကြသည်။ အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများသည်လည်း အလုပ်စတင်လုပ်ရန် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ် ချက်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ကြသည်ဟု အခိုင်အမာပြောကြားကြပြီး ၎င်းတို့၏ မိသားစုများအတွက် အရေးကြီးသော ဝင်ငွေတစ်ခုကို ကူညီရှာဖွေပေးလိုစိတ်ရှိကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့တွင်လည်း တာဝန်ရှိကြောင်း အမြဲတစေ ဆိုကြသည်။

J

ကလေးများသည် တစ်နေ့တာအတွင်း အချိန်ကာလရှည်လျားစွာ အလုပ်လုပ်ကြရပြီး အခြားသော ပညာရပ်များလိုက်စားရန် အချိန်အနည်းငယ်သာရှိကာ အလွန်ငယ်ရွယ်သည့် အသက်အရွယ်တွင် အလုပ်စတင်လုပ်ကြသည်။

လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းဖြင့် စံပြုကောက်ယူခဲ့ရာတွင် အလုပ်စတင်လုပ်ကိုင်ကြသော အသက် အရွယ်မှာ (၁၄) နှစ်ဖြစ်ကြောင်း ရန်ကုန်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှစ်ခုစလုံးမှ ဖြေကြားခဲ့ကြပြီး မွန်ပြည်နယ်တွင် (၁၃)နှစ်ဟု သိရှိခဲ့ရသည်။ ကလေးသူငယ်များသည် တစ်နေ့လျှင် (၉) နာရီကြာ အလုပ်လုပ်ကြရပြီး တစ်ပတ်လျှင် (၆) ရက်အလုပ်လုပ်ကြရသည်။ ရန်ကုန်နှင့် ဧရာဝတီ တွင် မိသားစုလုပ်ငန်းများအတွက် အလုပ်လုပ်ပေးကြသည်ကို အများဆုံးတွေ့ရပြီး အချက် အလက် ကောက်ယူခဲ့ခြင်းများအတွင်း တွေ့ရှိခဲ့ရသည့် ကလေးများ၏ အလုပ်အကိုင်အများစုမှာ လမ်းပေါ် ဈေးများ သို့မဟုတ် ဆိုင်များတွင်ဈေးရောင်းခြင်း နှင့် စားသောက်ဆိုင်များ သို့မဟုတ် လက်ဖက် ရည်ဆိုင်များတွင် အလုပ်လုပ်ကြခြင်းများဖြစ်သည်။

၃

ယေဘုယျအားဖြင့် မိဘများသည် ပညာရေးကို အထူးတန်ဖိုးထားကြသော်လည်း စာသင်ကျောင်း များ ထပ်မံပိတ်ထားသည့် ရှည်လျားသောကာလအတွင်း ၎င်းတို့၏ကလေးငယ်များ အကျိုးမရှိ အလဟဿထိုင်နေရခြင်းသည် မှန်ကန်သင့်လျော်မှုမရှိဟု ယူဆကြသလို ၎င်းတို့၏ ကလေး များကို နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ (SAC)၏ အုပ်ချုပ်မှုအတွင်း ကျောင်းတက်ရန် စေလွှတ်ရခြင်းကိုလည်း မလိုလားကြပေ။

အထက်ဖော်ပြပါအချက်များအပြင် ကလေးသူငယ်များ လုပ်ငန်းခွင်သို့ဝင်ရောက်ပြီးသွားသည်နှင့် လက်ရှိမိသားစုအခြေအနေများ မည်မျှပင်ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေကာမူ ထိုကလေးများ ကျောင်းပြန်တက်ရောက်နိုင်ခြေ ပိုမိုနည်းပါးသွားခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

၄

အလုပ်ရှင်များသည် ကလေးသူငယ်များကို အလုပ်ပေးရခြင်းအား ၎င်းတို့အတွက် အကျိုးကျေးဇူး ဖြစ်စေသလို ဝင်ငွေနည်းသည့် မိသားစုများအတွက်လည်း အကျိုးရှိသည်ဟု ရှုမြင်ကြသည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍအသီးသီးတွင် (စိုက်ပျိုးရေး၊ ရေလုပ်ငန်း၊ ဧည့်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ စက်ရုံလုပ်ငန်းများ) မြင့်မားသည့်နှုန်းဖြင့် ကလေးသူငယ်များကို အလုပ် အကိုင် ပေးနေကြခြင်းသည် လက်ရှိအချိန်တွင်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ငွေရေးကြေးရေးဆိုင်ရာ ဆင်းရဲဒုက္ခများ ကြောင့် ထိုသို့ကလေးများကို အလုပ်ပေးနေကြသည့် အကြောင်းအရင်းတစ်ခု ဖြစ်ပြီး ယင်း အချက်ကိုအလုပ်ရှင်များက ကုန်ကျစရိတ်သက်သာစေသည့် နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်ကြောင်း၊ ခိုင်းစေသမျှကို ပိုမိုနာခံလွယ်သည့် လုပ်သားများအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ပွင့်လင်းစွာ ပင်ရှင်းပြကြသည်။ သို့သော်လည်း စာသင်ကျောင်းများ ပိတ်ထားချိန်တွင် ၎င်းတို့၏အလုပ်များ၌ ကလေးများကို အလုပ်ပေးထားရခြင်းသည် ကလေးများအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသလို တစ်ခါ တစ်ရံကလေးများ၏ မိဘများကိုယ်တိုင်က ၎င်းတို့ကလေးများကို အလုပ်ခန့်အပ်ပေးရန် တောင်းဆိုကြသည်များပင်ရှိသည်ဟု အလုပ်ရှင် တော်တော်များများက ဖော်ပြကြသည်။ အမှန်တကယ်ပင် အလုပ်ရှင်များနှင့် မိဘများအကြား တိုက်ရိုက်သော် လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့

၅

အချင်းချင်းအကြားရှိသည့် ဆက်ဆံရေး အရသော်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် အလုပ်သမား ပွဲစားများဖြင့် ချိတ်ဆက်မှုများမှ သော်လည်းကောင်း ကွန်ရက်အမျိုးမျိုးနှင့် ချိတ်ဆက်မှု အမျိုးမျိုးမှ တဆင့် ကလေးများစွာကို လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းသို့ သွတ်သွင်းလျက်ရှိ ပါသည်။

မိဘများအကြားတွင် ကလေးသူငယ်များအလုပ်လုပ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် တရားဥပဒေများကို နားလည်သိရှိမှုမှာ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။

စစ်တမ်းကိုဖြေကြားခဲ့သူများ၏ တစ်ဝက်နီးပါးသည် တရားဝင်အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အနိမ့်ဆုံး အသက် သတ်မှတ်ချက် ရှိကြောင်း ယုံကြည်လက်ခံကြပြီး ၎င်းတို့ထဲမှ အများစု (၇၀ ရာခိုင်နှုန်း) က ထိုအလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အနိမ့်ဆုံးအသက်သည် (၁၈) နှစ် ဖြစ်သည်ဟု လက်ခံထားကြသည်။ (၅၇ ရာခိုင်နှုန်း) က ကလေးသူငယ်များအတွက် တားမြစ်ထားသည့် လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ ဥပဒေများ ရှိသည်ဟု လက်ခံကြသည်။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် တစ်ဦးချင်းမေးမြန်းဆွေးနွေးမှုများက တစ်ဆင့် သိသာထင်ရှားလာသည့်အချက်မှာ အကယ်၍တရားဥပဒေဖြင့် စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်း ကြပ်မတ်သည့် တိုင်အောင် ငွေရေးကြေးရေး ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသည့် မိဘများအတွက် ကလေးများကို စွန့်စားပြီး အလုပ်သို့ ပို့လွှတ်ခိုင်းစေနေကြဦးမည်သာဖြစ်ပြီး ငွေကြေး အကျိုး အမြတ်ရရှိနေသည့် အလုပ်ရှင်များသည်လည်း များစွာလိုက်နာဆောင်ရွက် ကြမည့်ပုံစံမရှိပေ။

၆

ကလေးများအလုပ်လုပ်နေရသည့်လုပ်ငန်းခွင်များတွင် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားနိုင်မှုမြင့်မားပြီး အကာအကွယ်ပေးနိုင်သည့် ပစ္စည်းကိရိယာများရရှိနိုင်မှုနည်းပါးသော်လည်း အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးများ၏မိဘများ (၉၀ ရာခိုင်နှုန်း) က ၎င်းတို့၏ကလေးများ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ဖုန်မှန်များ၊ အခိုးအငွေ့များ၊ အလွန်ပူပြင်းသော အပူများ၊ ဆူညံသံများနှင့် တုန်ခါမှုများ၊ မီးနှင့် ဓါတ်ငွေ့များ ထို့အတူ ဘေးအန္တရာယ်ရှိသည့် ပစ္စည်းကိရိယာများကို ကိုင်တွယ်အသုံးပြုရ ခြင်းသည် ၎င်းတို့ကလေးများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် အန္တရာယ်များဖြစ်ကြောင်း မိဘများက တင်ပြကြသည်။ ၎င်းတို့၏ ကလေးများကို ထိုသို့သော ဘေးအန္တရာယ်များ ကြုံတွေ့ရမှု နည်းပါး စေရန် ဘေးကင်းလုံခြုံရေး ပစ္စည်းကိရိယာများကို အလုပ်ကပေးပါသည်ဟုဆိုသော မိဘများမှာ အလွန်နည်းပါးပြီး ထိုအချက်ကိုကလေးများနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းချိန်တွင်လည်း အလားတူပင် ဆိုကြသည်။

၇

မိဘများသည် ရပ်ရွာလူထုကို အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုကိစ္စရပ်များအား စိတ်ဝင်စားကြောင်း တင်ပြကြပြီး တန်ဖိုးလည်းရှိသည်ဟု လက်ခံယုံကြည်ကြကာ ထိုကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများကို စီစဉ် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း အပြုသဘောထင်မြင်ယူဆကြသည်။

သို့သော်လည်း အားလပ်ချိန်နည်းပါးမှုနှင့် အသိပေးမြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရေးကြော်ငြာများကို ထိတွေ့မှုမရှိကြခြင်းကြောင့် ထိုသို့သောလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်တက်ရောက်ရန်မှာမူ အကန့်အသတ် ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ မိဘများက ထိုကဲ့သို့သောလုပ်ငန်းများကို ပိုမို၍ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် ကြော်ငြာလုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်ကြောင်းဆိုကြပြီး အများစုမှာ ၎င်းတို့၏ ကျေးရွာများတွင် မည်သို့သော အခမ်းအနားလာရောက်ကျင်းပခြင်းကိုမှ မကြားဖူးကြသလို ၎င်းတို့နေထိုင်ရာ ဒေသတွင် ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ သို့မဟုတ် လူမှုစီးပွား အထွေထွေ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကိစ္စများကိုလာရောက် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် အဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း မတွေ့ဖူးကြပေ။ ရပ်ရွာလူထုက ပြောကြားကြသည်မှာ မိဘများသည် ၎င်းတို့၏ ကလေးများကို အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ နှင့် အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုပွဲများသို့ တက်ရောက်စေရန် သို့မဟုတ် စေလွှတ်ရန်ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အပေးအယူလုပ်ကြရမည့်အနေအထားနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်ဟု ဆိုပြီး ထိုသို့တက်ရောက်ရန် စေလွှတ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ကလေးများထံမှ ၎င်းတို့ရရှိမည့် ဝင်ငွေများကို စွန့်လွှတ်ကြရမည့် အနေအထားကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

၈

သက်မွေးပညာသင်တန်းများကို အလွန်အပြုသဘောဆောင်သော တုံ့ပြန်မှုများဖြင့် ဖြေကြားကြပြီး လေ့လာခဲ့သော ဒေသအားလုံးရှိ မိဘများမှ (၈၉ ရာခိုင်နှုန်း) ကျော်သည် ထိုကဲ့သို့သော သင်တန်းများကို စိတ်ဝင်စားကြကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောကြားကြသည်။

ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ အသိပညာပေးမြှင့်တင်ခြင်းပွဲများနှင့်မတူဘဲ သက်မွေးပညာ သင်တန်းများ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်တစ်ခုပြုလုပ်ခြင်းက ပိုမို၍အကျိုးရှိနိုင်ပြီး တက်ရောက်သူများ အတွက်လည်း တိုက်ရိုက်အကျိုးကျေးဇူးရရှိစေကာ ထိုသို့တက်ရောက်ခြင်း ဖြင့် အနာဂတ်တွင် အလုပ်အကိုင်များ ချိတ်ဆက်ရရှိနိုင်ခြေရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုကဲ့သို့သော စီမံချက်များကို လက်လှမ်းမီရရှိလာစေရန် တိုးတက် လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ စစ်တမ်းဖြေကြားသူ များထဲမှ (၆၃ ရာခိုင်နှုန်း) သည် ၎င်းတို့ဒေသအတွင်း လာရောက်ပို့ချပေးခဲ့သည့် သက်မွေးပညာသင်တန်းများကို သိရှိကြားဖူးကြပြီး မိသားစုဝင် တစ်ဦးတစ်ယောက် ထိုကဲ့သို့သော သင်တန်းများကို တက်ရောက်ဖူးသည်ဟု ဖြေကြားကြသည်မှာ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးတွင် (၁၇ ရာခိုင်နှုန်း)၊ မွန်ပြည်နယ်တွင် (၁၆ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးတွင် (၂၃ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည်။ ထိုသို့သော အသိပညာပေး မြှင့်တင်မှုများကို ပို့ချခဲ့သူများကိုဖြေကြားရာတွင် ရောနှောလျက်ရှိပြီး (၂၀ ရာခိုင်နှုန်း) သောသူများ၏ အဆိုအရ

၉

ILO၊ Mercy Corps၊ World Vision နှင့် PACT တို့ကဲ့သို့သော NGO၊ INGO များဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုကာလအတောအတွင်း လူ (၃) ယောက် တွင် (၁) ယောက်နှုန်းကမူ မသိရှိကြောင်း သို့မဟုတ် မမှတ်မိတော့ကြောင်းဖြေကြားပြီး (၂၃ ရာခိုင်နှုန်း) ကမူ အစိုးရဌာနများက ပေးသည့် သင်တန်းများ ဖြစ်သည်ဟုဆိုကာ (၂၁ ရာခိုင်နှုန်း) သည် ပုဂ္ဂလိကဝန်ဆောင်မှု ပေးသော သူများက ပို့ချသောသင်တန်းများ ဖြစ်ကြောင်း ဆိုကြသည်။ တက်ရောက်မှု အများဆုံးသော သင်တန်းများမှာ လျှပ်စစ်နှင့် စက်ပိုင်းဆိုင်ရာ သင်တန်းများဖြစ်ပြီး စက်ချုပ်သင်တန်းနှင့် ဒီဇိုင်းသင်တန်း သည်လည်း အလားတူပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသင်တန်းများကို အနာဂတ်တွင်ထပ်မံ ဖွင့်လှစ်ပါ ကလည်း စိတ်ဝင်စားမှုအများဆုံးသင်တန်းများအဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

တက်ရောက်ခဲ့ကြသည့် သင်တန်းများအကြားတွင် OSH နှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေး မြှင့်တင်သည့် သင်တန်းများသည် အသုံးဝင်ပြီး နားလည်ရန်လွယ်ကူသည့် သင်တန်းများ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ သို့သော်လည်း ထိုသို့သော သင်တန်းများကို လက်လှမ်းမီ တက်ရောက်နိုင်စေရန်နှင့် ထိုသင်တန်းများကို တက်ရောက်နိုင်ရန် အသိပေးကြေငြာခြင်းများအား ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်နေသေးသည်ဟု ဝေဖန်ထောက်ပြခြင်း များလည်းရှိခဲ့ပါသည်။

စစ်တမ်းကိုစံပြုကောက်ယူခဲ့သည့် အရေအတွက်များထဲမှ အကြမ်းဖျင်းတစ်ဝက်ခန့်သည် ၎င်းတို့ဒေသ၌ ထိုသို့သော သင်တန်းများရှိကြောင်း ကြားခဲ့ကြသော်လည်း ၎င်းတို့အထဲမှ (၃) ယောက်လျှင် (၁) ယောက်နှုန်းသာ ထိုသို့သောသင်တန်းများကို တက်ရောက်ခဲ့ဖူးကြသည်။ ဒေသအားလုံးရှိ လေ့လာခဲ့သူများမှ (၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း) နီးပါးက သဘောတူဖြေကြားကြသည်မှာ သင်တန်းများသည် အသုံးဝင်ပြီး နားလည်ရလွယ်ကူသည်ဟု ဆိုသည်။ မည်သူက သင်တန်း ပို့ချပေးခဲ့သည်ဟူသည့် အချက် နှင့်ပတ်သက်၍ ဖြေကြားသူများသည် ရောထွေးလျက် ရှိပြီး (၂၂ ရာခိုင်နှုန်း) ကမူ လုံးဝသိရှိခြင်းမရှိပေ။ (၂၈ ရာခိုင်နှုန်း) ကမူ အစိုးရဌာနများက ပေးသော သင်တန်းများဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ဖြေကြားခဲ့သူများ၏ (၅ ရာခိုင်နှုန်း) ကသာ ၎င်းတို့ တက်ခဲ့သောသင်တန်းများကို စီစဉ်ပေးအပ်ခဲ့သူမှာ (ILO) ကဖြစ်ပါသည် ဟုဖြေကြားခဲ့ ကြပါသည်။

၁၀

ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများက ရယူသော ချေးငွေများကို များသောအားဖြင့် မိသားစု စီးပွားရေးတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသော အိမ်ထောင်စုအတွက် လက်ငင်း လိုအပ်နေသည့် ကုန်ပစ္စည်းများဝယ်ယူကြခြင်းဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။

ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းသို့ ဝင်ရောက်ကြသည်မှာ အတော်အသင့်နည်းပါးသော်လည်း (ရန်ကုန် (၁၅ ရာခိုင်နှုန်း)၊ မွန် (၁၂ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ရော့ဝတီ (၂၂ ရာခိုင်နှုန်း) အဖွဲ့ဝင်

၁၁

အဖြစ်ပါဝင်ထားသူများအတွင်း ထိုသို့သောလုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ အပြုသဘော ထင်မြင် ယူဆကြပါသည်။ ယခုလက်ရှိ အခြေအနေတွင် ကြွေးမြီတင်ရှိမှုများနှင့် ငွေရေးကြေးရေး ကျပ်တည်းဒုက္ခရောက်နေခြင်းများ ကျယ်ပြန့်စွာဖြစ်ပေါ်နေသော်လည်း ချေးငွေအခြေခံသော စီမံချက်အသစ်များတွင်ပါဝင်ပြီး ချေးငွေရယူကြရန်ကိုမူ အကြီးအကျယ်တုံ့ဆိုင်တွေဝေ နေကြဆဲဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာလူထုတွင်းမှ သက်ဆိုင်သူများကတင်ပြသည်မှာ ရပ်ရွာလူထု၏ ထိုကဲ့သို့သော တုံ့ဆိုင်တွေဝေမှုများကို ဖြေရှင်းကျော်လွှားနိုင်ရန် အချိန်များစွာပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့သောစီမံချက်များ တွင်ပါဝင်ရန်မှာ နည်းပညာပိုင်းအကူအညီ လိုအပ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည် ဟုဆိုသည်။ စီမံချက်များကို ထိုကဲ့သို့သောချာ ကောင်းမွန်စွာ နားမလည်မှုများသည် ချေးငွေများ ပြန်လည်ပေးဆပ်နိုင်မှုမရှိမည်ကို ပိုမိုစိုးရိမ် ကြောက်ရွံ့ခြင်းများသာ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်စေမည် ဖြစ်သည်။

ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် သက်ရောက်မှုများနှင့် ရွှေ့လျားပြောင်းလဲမှုများကို သိရှိနိုင်ရန် ခက်ခဲသည်။

အမှန်တကယ်ပင် ကလေးများလုပ်ကိုင်နေသည့် အလုပ်အမျိုးအစားများအကြား သိသာထင်ရှား သည့် ကွဲပြားခြားနားမှုအချို့ ကိုတွေ့ရှိရပြီး မိန်းကလေးများသည် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်း၊ အလှပြင်ခန်းများ သို့မဟုတ် အိမ်အကူအလုပ်များတွင် ပိုမိုလုပ်ကိုင်ကြသည့် အနေအထားရှိပြီး ယောက်ျားလေးများ သည် ခွန်အားကို အကြီးအကျယ်အသုံးပြုရသော၊ ပင့်မမှုများ ပြုလုပ်ရသော အလုပ်များတွင် ပိုမိုလုပ်ကိုင်ကြရသည့်အနေအထားရှိသည်။ သို့သော်လည်း ထိုသို့သော အချက်များမှာ အမြဲတစေ မှန်ကန်မှုမရှိပါ။ ယောက်ျားလေးများသည် ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ ‘အမျိုးသမီးများ’ လုပ်ကိုင်လေ့ရှိကြသည့်အလုပ်များကို လုပ်ကိုင်ကြခြင်းအား မြင်တွေ့ရသည့် အနေအထားနည်းပါး သော်လည်း မိန်းကလေးများကမူ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ ‘ယောက်ျားသားများ’ လုပ်ကိုင်ကြသည့် ခွန်အားဖြင့်လုပ်ကိုင်ရသောအလုပ်များကိုလည်း ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ကြ ကြောင်း တွေ့ရှိရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

"ကျောင်းထွက်လိုက်ရတာ မှားမှန်းတော့သိပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် မတတ်နိုင်ဘူးလေ၊ မဟုတ်ရင်ကျွန်တော်တို့မှာ စားစရာ မရှိတော့ဘူး။" -ကျော်၊ ၁၇နှစ်၊ အမျိုးသား၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်စားပွဲထိုး၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။	
"အဖွဲ့တစ်ခုခုကနေ ငွေကြေးအကူအညီရခဲ့ရင် တောင် ကျောင်းတော့ပြန်မတက်တော့ဘူး၊ ကျွန်မက အသက်တအားကြီးသွားပြီ" -စုလေး၊ ၁၅နှစ်၊ အမျိုးသမီး၊ လယ်အလုပ်သမား၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်။	"တစ်ခါတစ်ရံ တချို့လူတွေက သူတို့အမှိုက်ပုံ ကနေ ကျွန်တော်ပုလင်းတွေ၊ ဗူးတွေကောက်ရင် ငေါက်ငမ်းတာ တွေ၊ ရိုင်းရိုင်းစိုင်းစိုင်းဆဲဆိုတာ တွေ လုပ်ကြတယ်၊ တချို့ဆို သူတို့ခွေးနဲ့ ရှူးတိုက်ပြီး ကိုက်ခိုင်းတာတွေ လုပ်ကြတယ်။" -ထိုက်၊ ၁၄နှစ်၊ အမှိုက်ကောက်သူ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
"တစ်ခါတစ်လေတော့ ပျော်ပါတယ်၊ တစ်ခါတစ်လေ တော့မပျော်ဘူးဗျ။ အလုပ်ထဲမှာဆို ဘယ်တော့မှ မပျော်ဘူး၊ ကျွန်တော်က ဘောလုံးပဲ ကန်နေချင်တာ။" -ထွန်း၊ ၁၅နှစ်၊ အမျိုးသား၊ စက်ရုံလုပ်သား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။	"လက်ရှိအလုပ်ကို မကြိုက်ဘူး၊ ဒါပေမယ့်လည်း တခြား အလုပ်ရှာဖို့ကလည်းခက်တယ်၊ ဘာလို့လဲ ဆိုတော့ သူတို့က အခြေခံပညာရေး ပြီးထားသူ တွေကိုပဲ အလုပ်ခန့်တာ။" -ထိုက်၊ ၁၄နှစ်၊ အမှိုက်ကောက်သူ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
ကျွန်မမိသားစုဝင်ငွေရဖို့အကူအညီလေးတွေရရင်တော့ ကျောင်းဆက်တက်ချင်တယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်မအသက်အရ သိပ်ပြီးမသင့်လျော်တော့ဘူး၊ မိသားစုရှင်သန်နိုင်ရေးအတွက် ကျွန်မအလုပ်ပဲဆက်လုပ်နေမှာပါ။" - ဖြူဖြူ၊ ၁၇ နှစ် အရွယ်ရှိပြီး လယ်ယာလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေသူ၊ လပွတ္တာ၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး	

*မှတ်ချက် - ကလေးများ မည်သူမည်ဝါဖြစ်သည်ကို အကာအကွယ်ပေးနိုင်ရန် ကလေးများ၏ အမည်နာမများကို ပြောင်းလွှဲထားပါသည်။

► ၁။ နိဒါန်း

၁.၁ နောက်ခံအကြောင်းအရာနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များ

ILO ၏ မြန်မာနိုင်ငံ ကလေးအလုပ်သမားပပျောက်ရေး အစီအစဉ် (My-PEC) သည် ဆယ်နှစ်တာစီမံကိန်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး (၂၀၁၄-၂၀၂၃) အမေရိကန်နိုင်ငံ အလုပ်သမားရေးရာဌာန၏ ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့မှုနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကလေးအလုပ်သမားများ လျှော့ချသွားနိုင်ရေးအတွက် ကျယ်ပြန့်ပြည့်စုံသော၊ အားလုံးအကျိုးဝင်မှုရှိသော၊ အချိန်တိုအတွင်း ထိရောက်မှုရှိသော သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူပေါင်းစုံပါဝင်သည့် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ကြားဝင်ကူညီမှုများပြုလုပ်ခဲ့သည့် အဓိကနေရာများမှာ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးနှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့ဖြစ်ပါသည်။

ထိုဒေသများအသီးသီးရှိ လူဦးရေဆိုင်ရာ နောက်ခံအကြောင်းအချက်များ၊ လူမှုစီးပွားစရိုက်လက္ခဏာများသည် ကလေးလုပ်သားများ ပျံ့နှံ့တည်ရှိမှုနှင့် သဘောသဘာဝများအပေါ်မူတည်ပြီး မတူကွဲပြားသည့် ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်မှုများရှိပါသည်။

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး သည် နိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးမြို့တော်ဖြစ်ပြီး ဆင်ခြေဖုံးဒေသများသည်လည်း စက်မှုဇုန်များ ပြန့်ကျဲတည်ရှိနေခြင်းကြောင့် ဝင်ငွေနည်းပါးသော ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုပေါင်းများစွာအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းအခွင့်အလမ်းများ ရှာဖွေရန်ဆွဲဆောင်မှုဖြစ်စေသည့် ဒေသဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စက်ရုံတွင်လုပ်ရသည့် အလုပ်များသည် ကလေးများပါဝင်လုပ်ကိုင်ကြမှုနှုန်းမြင့်မားသည့် ကဏ္ဍတစ်ခုအနေဖြင့် လူသိများကြသည်။ ထိုအလုပ်များရှိသည့် နေရာများသည်လည်း တရားမဝင်ပျံ့ကျနေထိုင်မှုများ၊ ရာဇဝတ်မှုဖြစ်ပွားမှုနှုန်းများ များပြားပြီးတရားဥပဒေဖြင့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်နိုင်မှုလည်းနည်းပါးပါသည်။ ထိုပတ်ဝန်းကျင်ဒေသတွင်နေထိုင်ကြသူများအကြား ပိုမိုအဆင်ပြေချမ်းသာသည့် အလယ်အလတ်တန်းစား အိမ်ထောင်စုများနှင့် ဝင်ငွေနည်းသောသူများအကြား အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းအခွင့်အရေးရရှိနိုင်မှုမှာ တန်းတူညီမျှမှုမရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်သည်။ ထိုသို့သောနေရာများတွင် ကလေးများသည် အမှိုက်ကောက်ခြင်း၊ လမ်းပေါ်တွင်ဈေးရောင်းကြခြင်း သို့မဟုတ် ဧည့်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင်လုပ်ကိုင်ကြခြင်း အစရှိသည့် အလုပ်များကို လုပ်ကိုင်ကြကြောင်းတွေ့ရှိကြရသည်။

ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် လူအများသည် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင်းရှိ ရှုပ်ထွေးလိမ်ယှက်နေသော မြစ်လက်တက်များတလျှောက် နေထိုင်ကြပြီး ရောက်ရှိရန်ခက်ခဲသော၊ ကျေးလက်ရပ်ရွာဒေသများပါဝင်သည်။ ဤဒေသတွင် ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှုသည် အလုပ်တော်တော်များများ၏ ရာသီအလိုက်လုပ်ကိုင်ကြရသည့် သဘောသဘာဝကြောင့် ပြည်တွင်းနှင့်ပြည်ပသို့ နှစ်မျိုးလုံးရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှုများရှိကြပြီး ထိုလုပ်ငန်းများမှာ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည်။ ဤဒေသသည် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း နာဂစ်ကြောင့် အတိဒုက္ခရောက်ခဲ့ကြရပြီး ရပ်ရွာတော်တော်များများတွင် ၎င်းတို့၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့ကြရပြီး ထိုအချိန်ကတည်းက စ၍ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု သံသရာတွင် ပိတ်မိနေခဲ့ကြရသည်။

မွန်ပြည်နယ် သည် နိုင်ငံ၏ အရှေ့တောင်ဘက်တွင်တည်ရှိပြီး စိုက်ပျိုးရေး၊ ရေလုပ်ငန်း၊ သတ္တုတူးဖော်ရေးနှင့် သစ်တောလုပ်ငန်းများအစရှိသည့် ဒေသတွင်းလုပ်ငန်းများအပေါ်တွင် အားထားကြရသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် နီးကပ်သည့်အတွက်ကြောင့် ထိုဒေသရှိအရွယ်ရောက်ပြီး အလုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်သည့်လူအတော်များများသည် နယ်စပ်တလျှောက် တစ်ဖက်နိုင်ငံသို့ ရွှေ့ပြောင်းထွက်ခွာ အလုပ်လုပ်ဖူးကြသည်။ မြို့ပြဒေသများတွင် ကလေးအလုပ်သမားများကို ဧည့်ဝန်ဆောင်မှုပေးသော လုပ်ငန်း ကဏ္ဍများနှင့် အမှိုက်ကောက်ခြင်းကဲ့သို့သော သမားရိုးကျမဟုတ်သည့် အလုပ်များတွင် လုပ်ကိုင်နေကြသည်ကို တွေ့ရှိကြရ ပြီး ထိုဒေသအတွင်းရှိ ကျေးလက်နေရာများ၌ရှိသော ရာဘာလုပ်ငန်းများနှင့် ကွမ်းသီးစိုက်ခင်းများကဲ့သို့သော စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းများတွင် ကလေးသူငယ်များပါဝင်လုပ်ကိုင်နေကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မွန်ပြည်နယ်သည် ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို လက်လှမ်းမီရရှိနိုင်မှု အလွန်နည်းပါးခြင်း၊ ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ တိုင်အောင်ဖြစ်ပွားနေသည့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ၏သက်ရောက်မှုများနှင့် တိုင်းရင်းသားမွန်လူမျိုးများအပေါ် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခြင်းများ ကြောင့် အတိဒုက္ခရောက်ရှိနေခဲ့ကြပြီးဖြစ်ပါသည်။

► **Table 1 My-PEC စီမံကိန်း၏ အဓိကကျသော မူလအစိတ်အပိုင်းငါးခုမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။**

စီမံကိန်းအစိတ်အပိုင်းများ	အဓိကဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ငန်းများ
စီမံကိန်းအစိတ်အပိုင်း ၁- အသိပညာများ စီမံခန့်ခွဲရေး	• အမျိုးသားအဆင့်လုပ်သားအင်အားစစ်တမ်းကို အခြေခံ၍ ထုတ်ဖော်ရေးဆွဲထားသည့် ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာ • စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွင်းရှိ လုပ်ငန်းကဏ္ဍခွဲများအလိုက် သီးခြားလေ့လာ ခဲ့သော ကလေးအလုပ်သမားစစ်တမ်းများဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများ • ရွေးချယ်ထားသည့် စက်မှုဇုန်များရှိ ကလေးအလုပ်သမားများကို အချိန်တို အတွင်း မြန်ဆန်စွာဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း အစီရင်ခံစာ • ကလေးသူငယ်အိမ်အကူလုပ်သားများကို အချိန်တိုအတွင်း မြန်ဆန်စွာ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း • လုပ်ငန်းဌာနတွင်းရှိအခြေအနေများကို ခွဲခြမ်းလေ့လာခြင်းနှင့် မူဝါဒ ဆိုင်ရာများကို သုံးသပ်အကဲဖြတ်ခြင်း အစီရင်ခံစာ • ကလေးအလုပ်သမားများဆိုင်ရာ အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများ (KAP) ကနဦးအခြေခံအချက်အလက်များပြ အစီရင်ခံစာ • ရွေးချယ်ထားသည့် ရှေ့ပြေးဒေသများတွင် စာသင်ကျောင်းများ၏ လိုအပ်ချက်ကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းများ

စီမံကိန်းအစိတ်အပိုင်း ၂- အသိပညာပေး မြှင့်တင်ခြင်း	• ကလေးအလုပ်သမားများကိုအများပြည်သူကသိမြင်ရင်းနှီးမှုများတိုးမြှင့်လာ စေရန် အတွက် နှစ်စဉ် အမျိုးသားအဆင့်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက် (၂၆) ခု (ကမ္ဘာ့ ကလေး အလုပ်သမားဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ရေးနေ့) • မူဝါဒချမှတ်သူများကို အဆိုပြုထောက်ခံတင်ပြခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များ၌ ပါဝင် လုပ်ဆောင်ကြသည့် အဖွဲ့အစည်း (၁၃၁) ဖွဲ့ • နိုင်ငံတဝှမ်းလုံး၌ ရပ်ရွာလူထုအဆင့် အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်း ပေါင်း (၁၃၄) ခု
စီမံကိန်းအစိတ်အပိုင်း ၃- ဥပဒေပြုရေး	• နည်းပညာ၊ သက်မွေးပညာနှင့် လေ့ကျင့်ရေး (TVET) ဥပဒေ၊ စက်ရုံများအက်ဥပဒေ၊ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ (OSH) ဥပဒေ၊ ဆိုင်များနှင့် အလုပ်ရုံများ အက်ဥပဒေ၊ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးဥပဒေအစရှိသည့် စီမံကိန်းများ၏ အထောက်အကူပေး အကြံပြုတင်ပြချက်များအရ ဥပဒေငါးခုနှင့် မူဝါဒများကို ပြန်လည်သုံးသပ်လျက်ရှိ • မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် မူဝါဒရေးရာမူဘောင်များ အစီရင်ခံစာ • အားလုံးအကျုံးဝင်သော သက်ဆိုင်ပတ်သတ်သူမျိုးစုံ၏ ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်မှုမှ တစ်ဆင့် ထုတ်ဖော်ရေးဆွဲခဲ့သော အသက် (၁၈) နှစ် အောက် ကလေးများအတွက် ဘေးအန္တရာယ်ရှိသော အလုပ်စာရင်း မူကြမ်း • အမျိုးသားအဆင့် အလုပ်သမားဥပဒေများပိုမိုတိုးတက်စေရေး မဟာဗျူဟာမြောက်စာတမ်း • ကလေးအလုပ်သမားနှင့်သက်ဆိုင်သော အစပျိုးလုပ်ဆောင်မှုများကို စတင် လုပ်ဆောင်လာသည့် အဖွဲ့အစည်းပေါင်း (၂၀) • နိုင်ငံတကာ ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ စံနှုန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ သင်တန်း ပို့ချမှုရရှိခဲ့ပြီးသော အစိုးရနှင့် လူမှုရေးရာမိတ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းပေါင်း (၂၆၂) ဖွဲ့ • နိုင်ငံတကာ ကလေးအလုပ်သမားစံနှုန်းများကို လက်တွေ့အသုံးပြုခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ခြင်းများအား လေ့ကျင့်သင်ကြားပို့ချခဲ့ပြီးသည့် အလုပ်သမား စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးမှူးပေါင်း (၇၈) ယောက်

စီမံကိန်းအစိတ်အပိုင်း ၄-
စွမ်းဆောင်ရည်
တိုးတက်မြှင့်တင်ရေး

- ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာများကို အီလက်ထရောနစ်နည်းပညာဖြင့် လေ့လာသင်ကြားခြင်း (e-learning) သင်ရိုးကို ထုတ်ဖော်ရေးဆွဲမှုအား အထောက်အကူပေးခဲ့ခြင်း
- ကလေးအလုပ်သမားများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးစနစ် (CLMS) ထူထောင်မှုကို အထောက်အကူပေးခဲ့ခြင်း
- စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် TWG-CL အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့အစည်းပေါင်း (၂၅) ဖွဲ့
- စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် အခြားသော ဒေသခံ ဝန်ထမ်းများအတွင်းမှ အရာရှိများ (၃၂၅) ယောက်
- ကလေးအလုပ်သမားဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ရေးကို ကွန်ရက်ဖွဲ့၍ လုပ်ဆောင်ရန် နှင့် အဆိုပြုထောက်ခံတင်ပြခြင်းများပြုလုပ်ရန် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခဲ့ သည့် လူမှုရေးရာ မိတ်ဖက်များ (၃၂၄)

စီမံကိန်းအစိတ်အပိုင်း ၅- တိုက်ရိုက် ကြားဝင်အကူအညီပေးခြင်း	• ကလေးအလုပ်သမားအဖြစ်လုပ်ကိုင်နေသော သို့မဟုတ် ကလေးအလုပ်သမား ဖြစ်နိုင်ခြေအလွန်မြင့်မားနေသော ကလေးပေါင်း (၂၆၆၉) ယောက်ကို ကျောင်းသုံး ပစ္စည်းများဖြန့်ဝေပေးခဲ့ခြင်းကဲ့သို့သော သမားရိုးကျ ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများပေးအပ်ခြင်း • ကလေးအလုပ်သမားအဖြစ်လုပ်ကိုင်နေသော သို့မဟုတ် ကလေးအလုပ်သမား ဖြစ်နိုင်ခြေအလွန်မြင့်မားနေသော ကလေးပေါင်း (၁၂၆၉) ယောက်ကို ကျောင်းပြင်ပ ပညာရေးအတန်းများဖွင့်လှစ်ပေးခြင်း၊ ဘဝတွက်တာ သင်ယူစရာကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းများပေးခြင်းနှင့် SCREAM လုပ်ငန်းများ ကဲ့သို့သောကျောင်းပြင်ပ ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်ခြင်း • အိမ်ထောင်စုပေါင်း (၅၈၈) စုအတွင်းမှ အနည်းဆုံး မိဘတစ်ဦးကို ပညာရေး၏ အရေးကြီးပုံနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆွေးနွေးပညာပေးနိုင်ခဲ့ခြင်း • ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စွမ်းဆောင်ရည် တိုးမြှင့်ပေးနိုင်ခဲ့သည့် ဆရာ/ ဆရာမပေါင်း (၅၀၀) • လုပ်ငန်းခွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ လှုံ့ဆော်စည်းရုံးမှုများကို ရရှိခဲ့သည့် ရပ်ရွာလူထုပေါင်း (၁၂၁၉) ယောက် • လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းကို ရရှိခဲ့သည့် အလုပ်ရှင်များ၊ ဒေသခံ အာဏာပိုင်များနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာ ရပ်ရွာလူထုများ (၃၈၅) ယောက် • လုပ်ငန်းခွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေများ ပိုမို တိုးတက်လာစေရန် အထောက်အပံ့ရရှိခဲ့သည့် ကလေးသူငယ်ပေါင်း (၁၂၅၇) • စီးပွားရေးကိုပိုမို ခိုင်မာအားကောင်းလာစေရန် ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်ခဲ့သည့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်း (၉၁၆) ယောက် • အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် အထောက်အပံ့များရရှိခဲ့သည့် အိမ်ထောင်စုပေါင်း (၁၂၉၂) စု • စီမံကိန်းဧရိယာများအတွင်း လုပ်ငန်းလည်ပတ်လျက်ရှိသော ရပ်ရွာ အခြေပြု ငွေစုအဖွဲ့ပေါင်း (၄၅) ဖွဲ့ • သက်မွေးပညာဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများပေးခဲ့သည့် ကလေးအလုပ်သမား အဖြစ် လုပ်ကိုင်နေသော သို့မဟုတ် ကလေးအလုပ်သမား ဖြစ်နိုင်ခြေအလွန်မြင့်မားနေသော ကလေးပေါင်း (၂၇၈) ယောက်

၂၀၁၅ ခုနှစ်၏ ပထမဆုံးသောသုံးလတာကာလအတွင်း စီမံကိန်းသည် KAP စစ်တမ်းကို စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး ကလေး အလုပ်သမားများနှင့်ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူမျိုးစုံ၏ အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများ (KAP) ကို ဆန်းစစ်လေ့လာနိုင်ရန်လည်ကောင်း၊ အမျိုးသားအဆင့်နှင့် ဒေသန္တရအစိုးရကိုယ်စားလှယ်များ၊ မူဝါဒ ချမှတ်သူများ၊ အလုပ်သမားနှင့် အလုပ်ရှင်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ မီဒီယာ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကလေးအလုပ်သမားများအပေါ် အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများကို တိုင်းတာသိရှိနိုင်ရန် လည်းကောင်း၊ ကလေးအလုပ်သမား နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ရပ်ရွာလူထုတွင်းမှ ပုဂ္ဂိုလ်များကို စံပြုကောက်ယူနိုင်ရန် သော်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် စစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းယူ ပြီးသည့်နောက် တရားစီရင်ရေး၊ ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်များသည်ပျက်စီးသွားခဲ့ပြီး နိုင်ငံ၏ အလုံးစုံသော သြဇာအာဏာကို စစ်တပ် (SAC) က ဗဟိုဦးစီးထိန်းချုပ်မှု ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံ၏အဓိကကျသောကဏ္ဍများတွင် နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှုများ ကြီးစွာပေါ်ထွန်း သက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။

ထို့ကြောင့် (၂၀၂၁) အရှေ့ပိုင်းရှိမူရင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များသည်လည်း အသုံးမဝင် တော့သည့် အနေအထားဖြစ်သွားခဲ့ပါသည်။ ဤသို့သော ပြောင်းလဲမှုများသည် စီမံကိန်းကို မည်သို့သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေသည် ဟူသောအချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ဆိုရပါက ထိုသို့သောရုတ်ချည်းပြောင်းလဲမှုများကြောင့် စီမံကိန်း၏အဓိက ကျသော လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ရေးကို ကြီးစွာသောစိန်ခေါ်မှုများဖြစ်လာစေခဲ့ပြီး အထူးသဖြင့် မူဝါဒများ ရေးဆွဲသတ်မှတ်ပြဌာန်းခြင်း၊ ဥပဒေရေးရာပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်ခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံကသဘောတူ အတည်ပြုလက်မှတ် ရေးထိုးထားသော ILO ၏ ပြဌာန်းချက်များဖြစ်သည့် ၁၉၇၃ ခုနှစ် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့်အနိမ့်ဆုံးအသက်ဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက် (အမှတ် - ၁၃၈) ၊ ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ပြဌာန်းခဲ့သည့် အဆိုးဝါးဆုံးပုံစံဖြင့် ကလေးအလုပ်သမားများကို ခိုင်းစေခြင်းဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက် (အမှတ် - ၁၈၂) နှင့် ၁၉၃၀ ခုနှစ်တွင် ပြဌာန်းခဲ့သည့် အဓမ္မအလုပ်သမားခိုင်းစေမှု (အမှတ်-၂၉) အစရှိသည်တို့ကို လိုက်နာလုပ်ဆောင်ခြင်းကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်းသော လုပ်ငန်းများ၌သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်လာပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် My-PEC စီမံကိန်း၏ သက်တမ်းအဆုံးသတ်ချိန်ရောက်လာသည်နှင့်အတူ ၎င်း၏ အလုံးစုံစောင့်ကြည့် လေ့လာအကဲဖြတ်ရေးအစီအစဉ် (CMEP) ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆက်လက် တည်ရှိနေသည့် ကလေးအလုပ်သမားများ၌ အမှန်တကယ်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေများကို နားလည်သိရှိနိုင်ရန်အတွက် ILO သည် ဤ “ကလေးအလုပ်သမားများအပေါ် အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများ” (KAP) အဆုံးသတ် သုတေသန ပြုလုပ်ခြင်းကို လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အဗန်းကျူးရားသုတေသနအဖွဲ့ (Aventura Research Myanmar, ARM) ကို တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

ဤလေ့လာမှု၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ -

- သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ (အလုပ်ရှင်များနှင့် အလုပ်သမား ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကလေးအလုပ်သမားများအတွက် စီမံကိန်းကပေးအပ်လျက်ရှိသော ဝန်ဆောင်မှုများကို တိုက်ရိုက်ရရှိခဲ့သည့် မိဘများနှင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများအပါအဝင် ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှစံပြုကောက်ယူခဲ့သည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ) အစရှိ

သူတို့၏ အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများအတွင်း ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်မှုများကို ခွဲခြမ်း
လေ့လာနိုင်ရန်

- စီမံကိန်း၏ ကြားဝင်ကူညီမှုများကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီးသည့်နောက်ပိုင်း ကလေးအလုပ်သမားနှင့် ပတ်သက်၍ ဦးတည်အုပ်စုများအတွင်းရှိ အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများတိုးတက် ပြောင်းလဲ လာစေခဲ့ကြောင်း စီမံကိန်းဆောင်ရွက်မှု အထောက်အထားများကို တင်ပြနိုင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

၁.၂ ကလေးအလုပ်သမားနှင့်သက်ဆိုင်သည့်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

ILO ၏ သတ်မှတ်ချက်အရ “ကလေးအလုပ်သမား” ဟူသောအသုံးအနှုန်းသည် ကလေးသူငယ်များကို ၎င်းတို့၏ ကလေးဘဝ၊ အလားအလာနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာ အစရှိသည်တို့ကို ဆုံးရှုံးစေပြီး ၎င်းတို့၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်စေသော အလုပ်လုပ်နေရသည့် ကလေးများဟုသတ်မှတ်ပါသည်။^၂ ထိုသို့သော အလုပ်များမှာ ကလေးများကို စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေး သို့မဟုတ် စိတ်ဓါတ်ပိုင်းဆိုင်ရာများကို ဘေးဥပါဒ်အန္တရာယ်ဖြစ်စေသော အလုပ်များ နှင့်/သို့မဟုတ် ကလေးများကျောင်းတက်ခြင်းကို အနှောင့်အယှက်ဖြစ် စေသည့် လုပ်ငန်းများအား ရည်ညွှန်းပါသည်။^၃

ကလေးအလုပ်သမားများသည် အတိုင်းအတာမျိုးစုံဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိအစိတ်အပိုင်းတော်တော်များများတွင် သမိုင်းကြောင်း တစ်လျှောက်လုံးတည်ရှိနေခဲ့သော်လည်း ILO နှင့် UNICEF တို့ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများကို တည်ထောင် ခဲ့ခြင်းအားဖြင့် ထိုသို့ ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်မှုများအား ယခုအချိန်တွင် တစ်ကမ္ဘာလုံး ဥပဒေပြဌာန်း၍ တားဆီး နေပြီဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းများစတင်ဖွဲ့စည်းပြီးနောက်ပိုင်းကလေးအလုပ်သမားများ အရေအတွက် များစွာကျဆင်းခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ကလေးအလုပ်သမားဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ရေးလုပ်ငန်း ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုများ သည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစတင်၍ ရပ်တန့်သွားခဲ့ပြီး တိုးတက်ဆဲဒေသများဖြစ်သော အာဖရိက၊ အာရှအရှေ့ပိုင်းနှင့် အရှေ့တောင်ပိုင်း ဧရိယာများသည် ကလေးအလုပ်သမားအဖြစ်အလုပ်လုပ်နေရသည့် ကလေးသူငယ်အရေအတွက် အကြီးမား ဆုံးနှင့် ပြန့်ပွားဖြစ်ပေါ်မှု အများဆုံးဒေသများဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။^၃ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသက် (၅) နှစ်မှ (၁၇) နှစ် အကြားရှိသည့် ကလေးပေါင်း (၁၂) သန်း၌ ဆယ်ယောက်တွင် တစ်ယောက်နှုန်းသည် ကလေးအလုပ်သမားများ အဖြစ် ရုန်းမထွက်နိုင်ဖြစ်နေကြပြီး မကြာခဏဆိုသလိုပင် ဘေးဥပါဒ်ရှိသောအလုပ်များနှင့် ထိခိုက်နိုင်ခြေရှိသည့် အလုပ်များကို ထိတွေ့လုပ်ကိုင်နေကြရသည်။^၄ ILO ၏ အကူအညီဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများကို ပိုမိုတိုးတက်လိုက်နာ

^၂ ILO, “What is Child Labour”.

^၃ ILO and UNICEF, *Child Labour: Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward*, 2021.

^၄ United Nations Myanmar, “ILO Myanmar Calls For More Action To End Child Labour”, 14 June 2022.

ရန်ကြိုးပမ်းခြင်း၊ စွမ်းဆောင်ရည်များ ပိုမိုမြှင့်တင် အားကောင်းလာစေခြင်းနှင့် ဒေသဆိုင်ရာများက အစပျိုး ဆောင်ရွက်မှုများကို အကောင်အထည်ဖော်ပေးခြင်း အစရှိသည် တို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးအလုပ်သမားများနှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေမူဘောင်ကို အောက်ဖော်ပြပါဇယားတွင် တင်ပြထားပါသည်။

► Table 2 မြန်မာနိုင်ငံ ကလေးအလုပ်သမားနှင့်သက်ဆိုင်သော အမျိုးသား ဥပဒေများနှင့် စံနှုန်းများ

အရင်းအမြစ်	အသက်အရွယ် (နှစ်ဖြင့်)	အခြေအနေများ
စက်ရုံများအက်ဥပဒေ (၁၉၅၁) *၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီတွင် ပြန်လည်မွမ်းမံပြင်ဆင်သည်	အလုပ်လုပ်ခွင့်ပြုသော အနိမ့်ဆုံးအသက် - ၁၄	
	၁၄-၁၈	- အလုပ်လုပ်ရန်သင့်တော်သည့် ကျန်းမာကြံ့ခိုင်မှုရှိကြောင်း သက်သေခံ လက်မှတ် လိုအပ်သည် - စက်ယန္တရားများ လှုပ်ရှားလည်ပတ်နေစဉ်တွင် သန့်ရှင်းရေး ပြုလုပ်ခြင်း၊ ချောဆီထည့်ခြင်း သို့မဟုတ် ချိန်ညှိခြင်းများ ခိုင်းစေခြင်းကို တားမြစ်သည် - ဝါမျှင်၊ ချည်မျှင်ထုတ်များ ဖြည်ထုတ်သည့်စက်များရှိသည့် စက်ရုံများ တွင် အလုပ်ခန့်အပ်ခြင်းကို တားမြစ်သည် - ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသွားစေနိုင်သည့် အလေးအပင်များကို ပင့်မခြင်း၊ သယ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် ရွှေ့ပြောင်းခြင်းများကို တားမြစ်သည်
	၁၄-၁၆	- တစ်နေ့လျှင် အများဆုံး (၄) နာရီသာခိုင်းစေရန် - ညနေ (၆) နာရီမှ မနက် (၆) နာရီအတွင်း အလုပ်မလုပ်ရ - အလုပ်အဆိုင်းနှစ်ခုတွင်လုပ်ရန်ကိုသာ ခွင့်ပြုသည်။ ထိုအဆိုင်းများသည်လည်း စက်ရုံတစ်ခုတည်းတွင် တစ်ချိန်တည်း ထပ်မနေစေရ - တနင်္ဂနွေနေ့တွင် အလုပ်လုပ်ခြင်းအားတားမြစ်သည်

	၁၆-၁၈	ကျန်းမာကြံ့ခိုင်မှုရှိကြောင်း အတည်ပြုချက်လက်မှတ် (အသက် ၁၄-၁၈ များ အတွက် အထက်တွင်သတ်မှတ်ထားသောစာရင်းအတိုင်း) ရှိထားပါက အရွယ်ရောက်ပြီးသူတစ်ဦးကဲ့သို့အလုပ်လုပ်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက အသက် (၁၄-၁၆) များအတွက် တားမြစ်ချက်များ အောက်တွင်သာ အလုပ်လုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။
ဆိုင်များနှင့် အလုပ်ရုံများ အက်ဥပဒေ (၁၉၅၁) *၂၀၁၆ ဇန်နဝါရီတွင် ပြန်လည်မွမ်းမံပြင်ဆင်သည်	အလုပ်လုပ်ခွင့်ပြုသော အနိမ့်ဆုံးအသက် - ၁၄	
	၁၄-၁၆	- တစ်နေ့လျှင်အများဆုံး အလုပ်လုပ်ချိန် (၄) နာရီ၊ - တစ်နေ့တာအတွင်း နားချိန် မိနစ် (၃၀) ရှိရမည် - ညနေ (၆) နာရီမှ မနက် (၆) နာရီအတွင်း အလုပ်မလုပ်ရ - တစ်ပတ်လျှင်အနည်းဆုံး နားရက်တစ်ရက် နားခွင့်ရှိရမည်၊ သီးခြား သတ်မှတ်ထားသည့် ရက်မရှိပါ
	၁၄-၁၈	- အလုပ်လုပ်ရန်ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ကြောင်း အတည်ပြုချက်လက်မှတ်မရှိခဲ့ပါက အလုပ်လုပ်ခွင့်မရှိပါ - အထူးတလည် သီးခြားသတ်မှတ်ထားသော ဘေးအန္တရာယ် ရှိသည့် အလုပ်ခွင် အခြေအနေများတွင် အလုပ်လုပ်ခွင့်မပြု
ကလေးသူငယ်ဥပဒေ (၁၉၉၃)	၁၆	“ကလေး” ဆိုသည်မှာ အသက် (၁၆) နှစ် မပြည့်သေးသူ တစ်ဦးကို ဆိုလိုသည်။
ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေး ဥပဒေ (၂၀၁၉)	၁၈	၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံတော် သမ္မတက ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ခဲ့သည့် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးဥပဒေ ပိုဒ်ခွဲ ၃(ဂ) အရ “ကလေးတစ်ဦး” ဆိုသည်မှာ အသက် (၁၈) နှစ်အောက်ရှိသူ များအားလုံးဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့မတူညီသော ဥပဒေများကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ILO ၏ ကလေးအလုပ်သမားပပျောက်ရေး မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ
စီမံချက် (My-PEC) ၏အောက်တွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် လေ့လာမှုများ၏ ရည်ရွယ်ချက်များအတိုင်း ကလေးအလုပ်သမား ကို
ဥပဒေ သတ်မှတ်ချက်များအရ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

၁. အသက် (၅) နှစ် မှ (၁၁) နှစ်အတွင်းရှိပြီး တစ်ပတ်လျှင် တစ်နာရီထက်ပို၍ မည်သို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင်မဆို ပါဝင် လုပ်ကိုင်ပေးနေရသည့် ကလေးသူငယ်များ
၂. အသက် (၁၂) နှစ် မှ (၁၃) နှစ်အတွင်းရှိပြီး စီးပွားရေးအရတန်ဖိုး^၅ တစ်စုံတစ်ရာရရှိနိုင်ရန် အိမ်အလုပ်များ၌ ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်ပေးနေရသည့် ကလေးသူငယ်များဖြစ်ပြီး -
  - (က) တစ်နေ့လျှင် (၄) နာရီ/ တစ်ပတ်လျှင် (၂၄) နာရီကျော်အောင် အလုပ်လုပ်ကြရခြင်း သို့မဟုတ်
  - (ခ) ညနေ (၆) နာရီမှ မနက် (၆) နာရီအတွင်း အလုပ်လုပ်ကြရခြင်း သို့မဟုတ်
  - (ဂ) ဤစာပိုဒ်အဆုံးတွင် ဖော်ပြထားသည့် ဇယားအတွင်းရှိ 'ဘေးအန္တရာယ်ရှိသောလုပ်ငန်း' ဟု ရည်ညွှန်းထားသည့် အလုပ်များတွင် တစ်နာရီပင်ဖြစ်စေ လုပ်ကိုင်ကြရခြင်းများ ပါဝင်သည်။
၃. အသက် (၁၄) နှစ် မှ (၁၅) နှစ်အတွင်းရှိပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်နေကြရသော ကလေးသူငယ်များ ဖြစ်ပြီး -
  - (က) တစ်နေ့လျှင် (၄) နာရီ/ တစ်ပတ်လျှင် (၂၄) နာရီကျော်အောင် အလုပ်လုပ်ကြရခြင်း သို့မဟုတ်
  - (ခ) ညနေ (၆) နာရီမှ မနက် (၆) နာရီအတွင်း အလုပ်လုပ်ကြရခြင်း သို့မဟုတ်
  - (ဂ) ဤစာပိုဒ်အဆုံးတွင် ဖော်ပြထားသည့် ဇယားအတွင်းရှိ 'ဘေးအန္တရာယ်ရှိသောလုပ်ငန်း' ဟု ရည်ညွှန်းထားသည့် အလုပ်များတွင် တစ်နာရီပင်ဖြစ်စေ လုပ်ကိုင်ကြရခြင်းများ ပါဝင်သည်။
၄. စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေကြရသော အသက် (၁၆) (၁၇) အရွယ်ရှိသည့် ဆယ်ကျော်သက်ရွယ် ကလေးများဖြစ်ပြီး -
  - (က) တစ်ပတ်လျှင် (၄၄) နာရီကျော်အောင် အလုပ်လုပ်ကြရခြင်း သို့မဟုတ်
  - (ခ) ညနေ (၆) နာရီမှ မနက် (၆) နာရီအတွင်း အလုပ်လုပ်ကြရခြင်း သို့မဟုတ်
  - (ဂ) ဤစာပိုဒ်အဆုံးတွင် ဖော်ပြထားသည့် ဇယားအတွင်းရှိ 'ဘေးအန္တရာယ်ရှိသောလုပ်ငန်း' ဟု ရည်ညွှန်းထားသည့် အလုပ်များတွင် တစ်နာရီပင်ဖြစ်စေ လုပ်ကိုင်ကြရခြင်းများ ပါဝင်သည်။

^၅ တစ်စုံတစ်ယောက်ပိုင်သည့် အိမ်ထောင်စုအတွက် လုပ်ပေးကြရသည့်အလုပ်ဖြစ်ပြီး မိမိ၏ အိမ်ထောင်စုအတွင်း သို့မဟုတ် ပြင်ပတွင်ဖြစ်စေ၊ လုပ်ခရသော သို့မဟုတ် မရသောအလုပ်ဖြစ်စေ ထိုအိမ်ထောင်စုအတွက် စီးပွားရေးအရ တန်ဖိုးတစ်စုံတစ်ရာရရှိပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဟု သတ်မှတ်နိုင်သည့် အလုပ်များ ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် အဓိကအားဖြင့် မိသားစုပိုင်စိုက်ခင်းများ သို့မဟုတ် မိသားစုပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင်လုပ်ကိုင်နေသူများကို အဓိကရည်ရွယ် ပါသည်။

► Table 3. ကလေးသူငယ်များအတွက် ဘေးအန္တရာယ်ရှိသော လုပ်ငန်းများ/လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများ

ILO ၏အကြံပြုချက် အမှတ် ၁၉၀၊ အဆိုးဝါးဆုံးပုံစံဖြင့် ကလေးအလုပ်သမားများကို ခိုင်းစေခြင်းဆိုင်ရာ အကြံပြုချက် (၁၉၉၉) (အမှတ် ၁၉၀) အရ အမျိုးသားအဆင့်တွင် ကလေးသူငယ်များအတွက် ဘေးအန္တရာယ်ရှိသော အလုပ်အခြေအနေများကို ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါ စံသတ်မှတ်ချက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ခဲ့ပါသည်။	
က	ကလေးသူငယ်များကို ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုဖြစ်စေမည့် အလုပ်များ
ခ	မြေအောက်၊ ရေအောက်၊ အန္တရာယ်ရှိသည့် အမြင့်များ သို့မဟုတ် ကျပ်တည်းကျဉ်းကျပ်သည့်နေရာများတွင် လုပ်ရသည့် အလုပ်များ
ဂ	အန္တရာယ်ရှိသည့် စက်ယန္တရားများ၊ ပစ္စည်းကိရိယာများနှင့် လက်သုံးကိရိယာများဖြင့် အလုပ်လုပ်ကြရခြင်း သို့မဟုတ် လက်အားကို အသုံးပြု၍ ကိုင်တွယ်လုပ်ကိုင်ရခြင်း သို့မဟုတ် လေးလံသည့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရခြင်း များပါဝင်သည့် အလုပ်များ
ဃ	ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်မှုမရှိသည့် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် အလုပ်လုပ်ကြရခြင်းများ ဥပမာအားဖြင့် ကလေးသူငယ် များကို ဘေးဥပါဒ်ဖြစ်စေမည့် အရာဝတ္ထုများ၊ ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းစဉ်များ သို့မဟုတ် အပူချိန်များ၊ ဆူညံသံများ၊ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေမည့် တုန်ခါမှုများ ရှိနေသည့် အလုပ်များဖြစ်သည်
င	နာရီပေါင်းများစွာ အလုပ်လုပ်ကြရခြင်း သို့မဟုတ် ညအချိန်တွင် အလုပ်လုပ်ကြရခြင်း သို့မဟုတ် ကလေးသည် အလုပ်ရှင် ပိုင်ဆိုင်သည့် ပရဝုဏ်အတွင်းတွင် သင့်လျော်ကောင်းမွန်မှုမရှိအောင် ကျဉ်းမြောင်းကျပ်တည်းသော နေရာများတွင် အလုပ်လုပ်ရခြင်း အစရှိသည့် အထူးတလည် ခက်ခဲသော အခြေအနေများအောက်တွင် လုပ်ရသည့် အလုပ်များ

ဤအစီရင်ခံစာအတွင်းတွင် “အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေး” ဟူသည့် အသုံးအနှုန်းကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အသုံးပြုထားပါသည်။ ယင်းအသုံးအနှုန်းသည် ကုန်ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်ပေးရန် သို့မဟုတ် အခြားသူများအသုံးပြုသည့်အရာများ သို့မဟုတ် ကိုယ်တိုင်အသုံးပြုမည့်အရာများအတွက် ဝန်ဆောင်မှုများပေးရန် (မိသားစုတွင်း လုပ်ကိုင်ပေးရသည့် လုပ်ခလစာ

မရသော ဝန်ဆောင်မှုများ မပါဝင်ပါ။^၆ လုပ်ကိုင်ပေးနေကြရသည့် အသက် (၁၈) နှစ်အောက် ကလေးများအားလုံး အကျိုးဝင်ပါသည်။

၁.၃ သုတေသနနည်းစနစ်

ရောစပ်ထားသည့် နည်းစနစ်သုံးမျိုးကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒေသသုံးခုတွင် လေ့လာရာ၌အသုံးပြုခဲ့ပြီး ဒေသတစ်ခုတွင် မြို့နယ် နှစ်မြို့နယ်စီ ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ (တည်နေရာများ ခွဲဝေမှုကို နောက်လာမည့်စာမျက်နှာ၌ အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။) လေ့လာမည့်နေရာများကို ရွေးချယ်ရာတွင် စီမံကိန်းဧရိယာများအတွင်း တည်ရှိနေသည့် နေရာများကို ရွေးချယ်ခဲ့ပြီး သွားလာရလွယ်ကူမှုနှင့် ကလေးအလုပ်သမားများ များပြားစွာပျံ့နှံ့တည်ရှိမှုကို အခြေခံ၍ ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ ကွင်းဆင်း လေ့လာမှု များကို ၂၀၁၁ ဧပြီလ ၂ ရက်နေ့မှ ၂၀ ရက်နေ့အတွင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ဤလေ့လာမှုတွင် အပိုင်း (၃) ပိုင်းပါရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

► Table 4. ဤ KAP လေ့လာမှုတွင်ပါဝင်သည့် အပိုင်းများ

အပိုင်း ၁	- လူမှုစီးပွားနောက်ခံ အင်အားနည်းသော မိဘအရေအတွက် (၆၀၆) ယောက်ကို (ဥပမာ ကလေးအလုပ်သမားများထံမှ ဝင်ငွေရရှိနေသည့်အုပ်စု) ကို တယ်လီဖုန်းဖြင့်ဆက်သွယ်ပြီး အရေအတွက်အခြေပြုသော အိမ်ထောင်စုစစ်တမ်းများကောက်ယူခြင်း - အိမ်ထောင်စုများကိုစစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးများရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေး မရှိသည့်အိမ်ထောင်စုအရေအတွက်ကို ညီမျှစွာ ရွေးချယ်ကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ - ဦးတည်ဒေသသုံးခု ကို လွှမ်းခြုံကောက်ယူခဲ့ပြီး မေးမြန်းခဲ့သည့် မေးခွန်းများမှာ ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် သက်ဆိုင်သော အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်များနှင့် အလေ့အထများအပေါ် အဓိကထားမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။
အပိုင်း ၂	- ဦးတည်အုပ်စုများဖြင့်ဆွေးနွေးခြင်း(FGDs) နှင့် အသေးစိတ်လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်းများ (IDIs) - လက်ရှိတွင် ကလေးများကို အလုပ်ပေးထားသော အလုပ်ရှင်များဖြင့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း (၃) ကြိမ် (ဒေသတစ်ခုတွင်) - ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်နေသည့် ကလေးများ၏ မိဘများနှင့် အုပ်စုဖွဲ့ဆွေးနွေးခြင်း (၆) ကြိမ် (ဒေသတစ်ခုတွင် ၂ ကြိမ်စီ၊ ၁ တစ်ကြိမ်သည် ဖခင်များအုပ်စုများနှင့်ဖြစ်ပြီး ကျန်တစ်ချိန်သည် မိခင်များအုပ်စုနှင့်ဖြစ်သည်)

^၆ ILO, [Resolution to amend the 18th ICLS Resolution concerning statistics of child labour](#), ၂၀ ကြိမ်မြောက် အလုပ်သမားဆိုင်ရာ စာရင်းအင်း ပညာရှင်များ နိုင်ငံတကာညီလာခံ၊ ၁၀-၁၉ အောက်တိုဘာ၊ ၂၀၁၈၊ ICLS/20/2018/Resolution IV.

	○ အသက် ၁၄ နှစ်မှ ၁၇ နှစ်အတွင်းရှိနေသည့် ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း (၁၈) ကြိမ် (တစ်ဒေသတွင် ၆ ယောက်)
အပိုင်း ၃	• အရေအတွက်အခြေပြုစစ်တမ်း (Quantitative survey) များကို ဖုန်းဖြင့်မေးမြန်းခြင်းနှင့် အရေးကြီးသည့် ကိစ္စရပ်များကို ပြန်လည်ထပ်မံစစ်မေးမြန်းခြင်း (အရေးပါကြောင်း အလံနီပြသော လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ) ○ သတ်မှတ်ထားသည့်နေရာဒေသများရှိ အလုပ်သမားအုပ်စုများ၊ INGO များနှင့် ဒေသခံ NGO အဖွဲ့များ၊ ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စာသင်ကျောင်းမှ ကျောင်းအုပ်ကြီးများ/ စီမံအုပ်ချုပ်သူများ၊ ရပ်ရွာလူထု ခေါင်းဆောင်များနှင့် ရပ်ရွာလူထုများစုစုပေါင်း (အရေအတွက် = ၄၇ ယောက်)ကို ဖုန်းဖြင့်ဆက်သွယ်၍ အရေအတွက် အခြေပြုစစ်တမ်း (Quantitative survey) များ ကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ ○ အထက်ပါစစ်တမ်းတွင် အရေးကြီးသည်ဟု (အလံနီပြခြင်း) ယူဆရသည့် အဖြေများကို ဖြေကြားခဲ့သူ (၁၀) ဦးအားလူတွေ့မေးမြန်းမှုများကို ထပ်မံ၍ ပြန်လည်စစ်မေးမြန်းခြင်း များ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ (ဥပမာ ၎င်းတို့၏ ဖြေကြားမှုများတွင် ကလေးအလုပ်သမား လျော့ချရေး ကိစ္စရပ်များနှင့် ၎င်းတို့မြို့နယ် အတွင်းရှိ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ကိုယ်တိုင် တွေ့ကြုံသိရှိခဲ့ရ သည်ဟု ညွှန်ပြနေလျှင် ထပ်မံမေးမြန်း ပါသည်။) ထို့နောက် ထိုပုဂ္ဂိုလ် များကို ၎င်းတို့၏ မြို့နယ်အတွင်းရှိ ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှု များကို သိရှိမြင်တွေ့ဖူးခြင်း ရှိမရှိ နှင့် ၎င်းတို့၏ ဒေသအတွင်း (My-PEC လုပ်ငန်းများ အပါအဝင်) ကလေးအလုပ်သမား လျော့ချမှု ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများနှင့် သတင်းများကို အသိပေးဖြန့်ဝေခဲ့မှုများအား သိမြင်ရင်းနှီးမှု/ သတိပြုမိခြင်းများ ရှိမရှိ ဆက်လက် မေးမြန်းပါသည်။

၁.၃.၁ အပိုင်း (၁) - အိမ်ထောင်စုများကို စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း

အပိုင်း (၁) (အိမ်ထောင်စုများကို စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း) မှ ဖြေကြားပေးခဲ့သူများကို ယခုရေးသားနေချိန်တွင် ဖြေကြားသူ အရေအတွက် (၈၅၀၀၀) ကျော်ရှိသော ARM အဖွဲ့၏စာရင်းအတွင်းမှရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ ဤစီမံကိန်းအတွက် မိဘများ (၆၀၆) ယောက် (n=606) ကို စံပြုကောက်ယူမှုအရွယ်အစားဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့အတွင်းမှတစ်ဝက်မှာ လက်ရှိအလုပ်လုပ် နေသော အသက် (၁၈) နှစ်အောက် ကလေးရှိသည့်မိဘများဖြစ်ပြီး ကျန်တစ်ဝက်မှာ အိမ်ထောင်စုအတွင်း အလုပ်လုပ် နေသည့် ကလေးမရှိသည့် မိဘများဖြစ်ပါသည်။ သတ်မှတ်ထားသည့် နေရာဒေသ (ရန်ကုန်၊ မွန်နှင့် ဧရာဝတီ) တို့တွင် ဒေသတစ်ခုစီ၌ မြို့နယ်နှစ်ခုစီ ခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့ပြီး ရန်ကုန်မြို့တွင် ဒဂုံဆိပ်ကမ်းနှင့် စမ်းချောင်း၊ မွန်ပြည်နယ်တွင် ရေးနှင့် မော်လမြိုင်၊ ဧရာဝတီတိုင်းတွင် လပွတ္တာနှင့် ပုသိမ်မြို့နယ်များကို ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစံပြုကောက်ယူထားသည့် တည်နေရာများစာရင်း အသေးစိတ်ကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

► Table 5. အိမ်ထောင်စုများစစ်တမ်းအတွက် စံပြုကောက်ယူမှုအစီအစဉ်

နေရာဒေသ	မြို့နယ်	စုစုပေါင်း	ကလေးအလုပ်သမားများ၏ မိဘများ	အလုပ်မလုပ်သည့် ကလေးများ၏ မိဘများ
ရန်ကုန်	ဒဂုံဆိပ်ကမ်း (မြို့သစ်)	၂၀၀	၅၀	၅၀
	စမ်းချောင်း		၅၀	၅၀
မွန်	ရေး	၂၀၃	၅၀	၅၃
	မော်လမြိုင်		၅၀	၅၀
ဧရာဝတီ	လပွတ္တာ	၂၀၃	၅၀	၅၃
	ပုသိမ်		၅၀	၅၀
စုစုပေါင်း		၆၀၆	၃၀၀	၃၀၆

သင့်လျော်ကိုက်ညီမည့်သူများကို ခွဲခြားသတ်မှတ်နိုင်ရန်အတွက် ဖြေကြားခဲ့သူများကို သက်ဆိုင်ရာခြောက်မြို့နယ်အတွင်းရှိ စာရင်းများမှ စိစစ်ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ ကလေးအလုပ်သမားများသည် ဝင်ငွေနည်းပါးသည့် အိမ်ထောင်စုများတွင် အများဆုံး ပျံ့နှံ့တည်ရှိကြသည်ဟူသည့်အချက်အပေါ်မူတည်၍ လူမှုစီးပွားအဆင့်အတန်းသတ်မှတ်ချက်ပိုမိုနိမ့်ကျသည့် အုပ်စုအတွင်း ကျရောက်သည့် (D၊ E နှင့် F) တို့ကို စစ်ထုတ်ရွေးချယ်ခဲ့ပြီး အသေးစိတ်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

► Table 6 ဖြေကြားသူများကို စစ်ထုတ်ရွေးချယ်ရာတွင် အသုံးပြုခဲ့သည့် လူမှုစီးပွားအဆင့်အတန်းခွဲခြားသတ်မှတ်ချက်များ

အိမ်ထောင်စု၏ လစဉ်ဝင်ငွေ (မြန်မာကျပ်ဖြင့်)	လူမှုစီးပွားအဆင့်အတန်းခွဲခြားသတ်မှတ်ချက် (SEC)
၁၅၀,၀၀၀ အောက်	F
၁၅၀,၀၀၀ - ၃၀၀,၀၀၀	E

၃၀၀,၀၀၀ - ၅၀၀,၀၀၀	D
၅၀၀,၀၀၀ - ၈၅၀,၀၀၀	C
၈၅၀,၀၀၀ - ၁,၃၀၀,၀၀၀	B
၁,၃၀၀,၀၀၀ နှင့်အထက်	A

ထို့နောက်ဖြေကြားသူများအား အသက် ၁၀ နှစ်မှ ၁၇ နှစ်အကြား ကလေးများရှိမရှိဟူသောအချက်ကိုမေးမြန်း၍ အိမ်ထောင်စုများကို ထပ်မံခွဲထုတ်ခဲ့ပါသည်။ တန်းတူကိုယ်စားပြုပါဝင်နိုင်စေရန် ရည်ရွယ်၍ မိဘများကို ရွေးချယ်ရာတွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများကို တန်းတူထည့်သွင်းခဲ့ပါသည်။ အိမ်ထောင်စုများကို ရွေးချယ်ပြီးသည့်နောက် အရည်အချင်း ပြည့်မီသည့် ဖြေကြားသူများကိုစိစစ်ရွေးချယ်မှုနည်းစနစ် (screener tool) များ၏ အတည်ပြုချက်ဖြင့် ခွဲခြားသတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ အကယ်၍ ဖြေကြားမည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် ဤသတ်မှတ်ချက်များကို လက်ခံသဘောတူသည်ဟု သတ်မှတ်ပြီးနောက်တွင်မှ လူတွေ့မေးမြန်းမည့်သူက မေးမြန်းမှုကို လုပ်ဆောင်ပါသည်။

လူတွေ့မေးမြန်းမှုများမှ အချက်အလက်များကို ကောက်ယူရန် Android OS လက်ကိုင်ကွန်ပျူတာ (Tablet) များကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ကွန်ပျူတာနည်းပညာသုံး တယ်လီဖုန်းဖြင့် မေးမြန်းမှု (CATI) များဖြင့် အချက်အလက် ကောက်ယူရာတွင် “KoBoToolbox” အချက်အလက်ကောက်ယူမှုနည်းစနစ်ကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ဤ နည်းစနစ်ကိုအသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် အချက်အလက်များကို ကောက်ယူပြီးနောက် ချက်ချင်းပြန်လည်စစ်ဆေးနိုင်ပါသည်။

အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အချက်များသည် စစ်တမ်းကောက်ယူရန် ဖြေကြားပေးမည့်သူများကို စုဆောင်းနေသည့် အချိန်အတွင်း အမျိုးမျိုးသောအကြောင်းများကြောင့် မပါဝင်နိုင်ခဲ့သည့်သူများ စာရင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသူများ၏နေရာတွင် အခြားသောဖြေကြားပေးမည့်သူအသစ်များဖြင့်အစားထိုးခဲ့ပြီး ရွေးချယ်ရာတွင်လည်း အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ အတိုင်းပင်ပြန်လည် ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။

► Table 7. လေ့လာမှုတွင် မပါဝင်တော့ခြင်းနှင့် ငြင်းဆိုခြင်းများအား အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြချက်

အကြောင်းကိစ္စများ	ဖြေကြားပေးသူအရေအတွက်
ဆက်သွယ်၍မရခြင်း (ဖုန်းပိတ်ထားခြင်း၊ ဖုန်းဧရိယာပြင်ပရောက်နေခြင်း)	၆၀၀

သတ်မှတ်အရေအတွက် ပြည့်သွားခြင်း သို့မဟုတ် စိစစ်ရာတွင် သတ်မှတ်ချက်များနှင့် မကိုက်ညီခြင်း	၉၄
ပါဝင်ဖြေဆိုရန် ငြင်းဆိုခြင်း	၁၉၅
လူတွေ့မေးမြန်းနေစဉ်အချိန်အတွင်း ထွက်ခွာသွားခြင်း	၃
စုစုပေါင်းကြိုးပမ်းခဲ့သည့်အကြိမ်ရေ	၁၅၀၆
တုံ့ပြန်ဖြေကြားသည့်အကြိမ်နှုန်း	၄၁%

၁.၃.၂ အပိုင်း (၂)- အရည်အသွေးအခြေပြု အသေးစိတ် မေးမြန်းလေ့လာမှုများ

ဦးတည်အုပ်စုဖြင့် ဆွေးနွေးခြင်းကိုးကြိမ်တိတိအား အွန်လိုင်းမှတစ်ဆင့် Zoom ဖြင့်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး (အောက်ပါဇယားကို ကြည့်ပါ) ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ သုတေသနအဖွဲ့အနေဖြင့်လည်း အတွေ့အကြုံများစွာရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အွန်လိုင်းမှတစ်ဆင့် ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် ဦးဆောင်ပံ့ပိုးဆွေးနွေးသူများနှင့် ဖြေကြားမည့်သူများသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အိမ် အတွင်းမှနေ၍ ဘေးကင်းလုံခြုံစွာဆွေးနွေးနိုင်ကြပြီး ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါကူးစက်နိုင်ခြေများကို လျော့ချနိုင်သလို ၂၀၂၁ စစ်တပ်အာဏာ သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာသည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်နိုင်ခြေရှိနိုင်သည်များကိုလည်း ကာကွယ်ပြီးဖြစ်စေပါသည်။

► Table 8. ဦးတည်အုပ်စုများဖြင့်ဆွေးနွေးခြင်းများ၊ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့် အရေအတွက်များ

မြို့နယ်များ ဦးတည်အုပ်စုများဖြင့်ဆွေးနွေးခြင်းများ၊ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့် အရေအတွက်များ	
ရန်ကုန်	- ILO နှင့် ဆွေးနွေးရာတွင် ကလေးအလုပ်သမားများငှားရမ်းခိုင်းစေမှုနှုန်းမြင့်မားသည်ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သော လုပ်ငန်းများမှ အလုပ်ရှင်များဖြင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း (၁) ကြိမ် (ဥပမာ စိုက်ပျိုးရေး၊ ရေလုပ်ငန်း၊ ညွှတ်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း၊ စက်ရုံအလုပ်၊ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း) - ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်နေသော ကလေး၏ ဖခင်များနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း (၁) ကြိမ် - ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်နေသော ကလေး၏ မိခင်များနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း (၁) ကြိမ် - အသက် (၁၄) နှစ်မှ (၁၇) နှစ်ကြားရှိနေသည့် ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် အသေးစိတ် လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း (၆) ကြိမ်

မွန်	• ကလေးအလုပ်သမားများငှားရမ်းခိုင်းစေမှုနှုန်းမြင့်မားသည်ဟု သတ်မှတ်သော လုပ်ငန်းများမှ အလုပ်ရှင်များဖြင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း (၁) ကြိမ် • ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်နေသော ကလေး၏ ဖခင်များနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း (၁) ကြိမ် • ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်နေသော ကလေး၏ မိခင်များနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း (၁) ကြိမ် • အသက် (၁၄) နှစ်မှ (၁၇) နှစ်ကြားရှိနေသည့် ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် အသေးစိတ် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း (၆) ကြိမ်
ဧရာဝတီ	• ကလေးအလုပ်သမားများငှားရမ်းခိုင်းစေမှုနှုန်းမြင့်မားသည်ဟု သတ်မှတ်သော လုပ်ငန်းများမှ အလုပ်ရှင်များ ဖြင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း (၁) ကြိမ် • ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်နေသော ကလေး၏ ဖခင်များနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း (၁) ကြိမ် • ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်နေသော ကလေး၏ မိခင်များနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခြင်း (၁) ကြိမ် • အသက် (၁၄) နှစ်မှ (၁၇) နှစ်ကြားရှိနေသည့် ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် အသေးစိတ် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း (၆) ကြိမ်

မတူညီသည့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍများအတွင်း လုပ်ကိုင်နေကြသည့် အသက် (၁၄) နှစ်မှ (၁၇) နှစ်ကြားရှိ ကလေးအလုပ်သမားများ (အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း) ကို ဖိတ်ခေါ်စုဆောင်းရန် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ကွင်းဆင်းစေလွှတ်ခဲ့ပါသည်။ ကလေးများကို ကလေးအလုပ်သမားများ ခန့်အပ်ခိုင်းစေမှု များပြားသည်ဟု အသိများသည့်နေရာများဖြစ်သည့် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်များ၊ စားသောက်ဆိုင်များ၊ ယာဉ်စက်ပြင်အလုပ်ရုံများနှင့် စက်ရုံများအစရှိသည့် နေရာများသို့ သွားရောက်ရှာဖွေစုဆောင်းခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် အခြားသော ဦးစားပေးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍများဖြစ်သည့် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းများပါ လေ့လာမှုတွင် ပါဝင်နိုင်စေရန် ချိတ်ဆက်မှုများပြုလုပ်ခဲ့ရပါသည်။

သုတေသနအဖွဲ့သည် ကလေးတစ်ဦးချင်းစီ၏မိဘများထံမှ ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံခြင်းများအပါအဝင် ပါဝင်ဖြေကြားပေးမည့် သူများထံမှ လူတွေ့မေးမြန်းမှုအတွက် ခွင့်ပြုချက်အပြည့်အဝရရှိရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ထိုနေရာများသို့ သွားရောက်ပြီးနောက်ပိုင်း ကလေးအလုပ်သမားများကို စစ်ဆေးစိစစ်မှုပြုလုပ်သည့်မေးခွန်းများဖြင့် စိစစ်ရွေးချယ်ခဲ့ပြီး အရည်အချင်းပြည့်မီသူများကို ဖုန်းပေါ်မှတစ်ဆင့် တစ်ဦးချင်းဆက်သွယ်မေးမြန်းမှုပြုရန် ဖိတ်ကြားခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် အချို့သောကလေးများကို လေ့လာမှုလုပ်ငန်းစဉ် အပိုင်း (၁) ၌ ကျွန်ုပ်တို့ ဆက်သွယ်ခဲ့သော မိဘများကတစ်ဆင့် ဆက်သွယ်ကမ်းလှမ်းခဲ့ပါသည်။ ကလေးအလုပ်သမားအဖြစ်အလုပ်လုပ်နေသည့် အသက် (၁၄)နှစ်မှ (၁၇) နှစ်အတွင်းရှိ **လူငယ်စုစုပေါင်း (၁၈) ဦးဖြင့် အတွင်းကျကျလူတွေ့မေးမြန်းမှုများ** ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

အသက်အလွန်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးများကို သုတေသနတွင် ပါဝင်စေခြင်းသည် ကျင့်ဝတ်အရ မသင့်လျော်ဟု ယူဆခြင်းနှင့် လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိနေသည့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ သတိပြုဖွယ်ကိစ္စရပ်များရှိနေခြင်း၊ အသက်အလွန်ငယ်သေးသည့် ကလေး များကို အွန်လိုင်း/ဖုန်းပေါ်မှတစ်ဆင့် မေးမြန်းနိုင်ရန်ခက်ခဲခြင်းနှင့် အသုံးဝင်မည့်အချက်များကို နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်

မေးမြန်း နိုင်ရန် ခက်ခဲခြင်းများကြောင့် အသက် (၅) နှစ်မှ (၁၃) နှစ်အတွင်းရှိ ကလေးသူငယ်များကို သေချာဖယ်ထုတ်ချန်လှပ်ထားခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့မေးမြန်းနိုင်ရန် လူချင်းမျက်နှာချင်းဆိုင်တွေ့ဆုံမေးမြန်းပါက ပို၍ကောင်းမွန်သော်လည်း လက်ရှိအခြေအနေတွင် မဖြစ်နိုင်ခဲ့ပါ။

၁.၃.၃ အပိုင်း (၃)- NGO များ ရပ်ရွာလူထုခေါင်းဆောင်များနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများအား လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများ

ILO ကပြုစုထားသည့် သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူပုဂ္ဂိုလ်များနောက်ဆုံးရစာရင်းကို အသုံးပြု၍ စံပြုကောက်ယူမည့်အရွယ်အစားတစ်ခုအဖြစ် **လူပုဂ္ဂိုလ် ၄၇ ယောက် (n=47)** ကို တယ်လီဖုန်းဖြင့်ဆက်သွယ်၍ အရေအတွက်အခြေပြုစစ်တမ်းတစ်ခုကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များတွင် သတ်မှတ်လျာထားသည့် ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ အလုပ်သမားအုပ်စုများ၊ INGO/ဒေသခံ NGO များနှင့် ရပ်ရွာလူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကျောင်းပြင်ပပညာရေး ဆရာ/ဆရာမများ၊ ဘုန်းတော်ကြီးသင်ကျောင်းများမှ ဆရာ/ဆရာမများနှင့် တိုင်းရင်းသားစာသင်ကျောင်းများမှ ဆရာ/ဆရာမများ (မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ ပြည်နယ်တစ်ခုတွင်ရှိသော စာသင်ကျောင်းများမှ)၊ ရပ်ရွာလူထုခေါင်းဆောင်များနှင့် ရပ်ရွာလူထုများ ပါဝင်ကြပါသည်။

ကနဦးဖုန်းဖြင့် စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် တပါတည်းထည့်သွင်းထားသည့် အမှတ်ပေးသည့်စနစ်ပါရှိပြီး ကျွန်ုပ်တို့ကို “အလံနီများ” ပြု၍ သတိပေးသည့်စနစ်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဖြေကြားသူတစ်ဦးသည် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ကလေးလုပ်သားလျှော့ချရေးလုပ်ငန်းများတွင်ပါဝင်ခဲ့ဖူးသည့် အတွေ့အကြုံများစွာရှိကြောင်းပြောကြားခဲ့ပြီး My-PEC စီမံကိန်းများကိုလည်း ကောင်းစွာသိမြင်ရင်းနှီးမှုရှိကြောင်းဖြေကြားခြင်းမျိုးဖြစ်ပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် ထိုသို့ဖြေကြားသူအား အရည်အသွေးအခြေပြု အသေးစိတ်မေးမြန်းမှုများ ထပ်မံပြုလုပ်ရန် အသုံးဝင်မည့်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းများမှတစ်ဆင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်တစ်ခုခြင်းစီတွင် လူတွေ့မြေဆိုပေးမည့်သူ ၃ ဦးမှ ၅ ဦးခန့်အား ကျပန်းရွေးချယ်ခဲ့ပြီး အသေးစိတ်အချက်အလက်များကို ထပ်မံသိရှိနိုင်ရန်အတွက် အသေးစိတ်လူတွေ့မေးမြန်းမှုအငယ်စားများ (အလံနီပြုလူတွေ့မေးမြန်းမှုများ) ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပါသည်။

► **Table 9. NGO များ ရပ်ရွာလူထုခေါင်းဆောင်များနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများအား လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများ အရေအတွက် နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံ**

	ရန်ကုန်	မွန်	ဧရာဝတီ
တယ်လီဖုန်းဖြင့်ဆက်သွယ်မေးမြန်းသော အရေအတွက်အခြေပြုစစ်တမ်း ၄၇ ခု (n=47) နှင့် သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အသေးစိတ်လူတွေ့ထပ်မံ မေးမြန်းမှု (အလံနီပြုလူတွေ့မေးမြန်းမှုများ) ၁၀ ခု (n=10)			
အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်း	၀	၁	၁
INGO များ၊ local NGO များနှင့် ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်း များ	၅	၅	၅

ကျောင်းပြင်ပပညာရေး ဆရာ/ဆရာမများ၊ ဘုန်းတော်ကြီးသင် ကျောင်းများမှ ဆရာ/ဆရာမများနှင့် တိုင်းရင်းသား စာသင် ကျောင်း များမှ ဆရာ/ဆရာမများ	၅	၅	၅
ရပ်ရွာလူထုခေါင်းဆောင်များနှင့် ရပ်ရွာလူထုများ	၅	၅	၅
မေးမြန်းခဲ့သူစုစုပေါင်း	၁၅	၁၆	၁၆

၁.၄ ကျင့်ဝတ်အရ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရသည့် အချက်များ

မေးမြန်းလေ့လာမှုကို လက်ခံကြောင်းခွင့်ပြုချက်ပေးခြင်းနှင့် ဖြေဆိုမှုတွင်ပါဝင်ရန် သဘောတူခြင်း

ဤလေ့လာမှုတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ကလေးများ၏ မိဘအားလုံးထံမှ ဆန္ဒအလျောက် ပါဝင်ကြောင်းခွင့်ပြုချက်ကို ကလေးများ အား မေးမြန်းလေ့လာမှုမပြုမီ ကြိုတင်ရယူခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ခွင့်ပြုချက်ရယူရာတွင် သုတေသနပြုလုပ်ရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်၊ ၎င်းတို့၏ကလေးများကိုလေ့လာမှုတွင်ပါဝင်စေရခြင်းနှင့်ပတ်သက်သော အကြောင်းအချက်များ၊ အမည်နာမ ထုတ်ဖော်မည် မဟုတ်ဟူသော အာမခံချက်များကို အသေးစိတ်ရှင်းလင်းတင်ပြပြီးမှ ရယူခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကလေး အားလုံးထံမှ သဘောတူလက်ခံကြောင်း ခွင့်ပြုချက်များကိုလည်း ရယူခဲ့ပါသည်။

သုတေသနတွင်ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများကို တင်ပြ၍ သဘောတူခွင့်ပြုချက်ရယူခြင်း

သုတေသနတွင်ပါဝင်ရန် လက်ခံကြောင်း ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံခြင်းနှင့် ဖြေဆိုမှုတွင်ပါဝင်ရန် သဘောတူညီချက်ရယူခြင်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ပါဝင်ဖြေဆိုပေးမည့်သူများ လွယ်ကူစွာနားလည်သဘောပေါက်နိုင်မည့် ပုံစံတစ်ခုဖြင့် လုံလောက် သော သတင်းအချက်အလက်များကို ပေးအပ်ထားခဲ့ပါသည်။ ယင်းအချက်သည် အထူးသဖြင့် ကလေးသူငယ်များအတွက် အရေးကြီးပြီး ၎င်းတို့၏ နားလည်သိမြင်နိုင်မှုအတိုင်းအတာမှာ အမျိုးမျိုးဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အလားတူပင် အခြားအရေးကြီးသည့်အချက်မှာ ကလေးများအနေဖြင့် သုတေသနတွင်ပါဝင်ရန် လွတ်လပ်စွာဖြင့် သဘောတူခွင့်ပြုချက် ပေးနိုင်ခြင်း ရှိမရှိဟူသည့် အချက်ဖြစ်သည်။ မိဘများ သို့မဟုတ် အခြားသော အရွယ်ရောက်ပြီးသူများက ကလေး သို့မဟုတ် ငယ်ရွယ်သူများကို သုတေသနတွင်ဖိအားပေး၍ပါဝင်ခိုင်းခြင်းမျိုး ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ လူတွေ့မေးမြန်းခဲ့ သူများ/ ကြီးကြပ်သူများကလည်း အကယ်၍၎င်းတို့အနေဖြင့် လေ့လာမှုတွင်ပါဝင်ရန် ရွေးချယ်ခဲ့ပါကလည်း မည်သို့သော အနှုတ်သဘောသက်ရောက်မှုများမှ ရှိလာမည်မဟုတ်ကြောင်း တိကျရှင်းလင်းစွာ ရှင်းပြခဲ့ကြခြင်းဖြင့် ထိခိုက်နိုင်ခြေရှိသည့် အနေအထားများကို လျော့ချခဲ့ကြပါသည်။

သဘောတူခွင့်ပြုချက်ရယူခြင်းများသည် ဆက်လက်၍ အကျိုးဝင်နေမည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်

သုတေသနတွင်ပါဝင်ရန် လက်ခံကြောင်း ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံခြင်းနှင့် ဖြေဆိုမှုတွင်ပါဝင်ရန် သဘောတူညီချက်ရယူခြင်းများ သည် ဆက်လက်အကျိုးဝင်နေမည့်လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး တစ်ကြိမ်တည်းနှင့် ပြီးဆုံးသွားမည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခုမဟုတ်ပါ။ ကလေးသူငယ်များနှင့် ငယ်ရွယ်သူများသည် အချက်အလက်များစတင်ကောက်ယူပြီးနောက်ပိုင်း အခြေအနေများအပါအဝင်

သုတေသနတွင်ပါဝင်ကူညီနေခြင်းမှ မည်သည့်အချိန်တွင်မဆို ရုပ်သိမ်းထွက်ခွာခွင့်ရှိပါသည်။ ကလေးသူငယ်များနှင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများအကြား ဩဇာအာဏာဟန်ချက်မညီမှုများရှိနိုင်ခြင်းကြောင့် တွေ့ကြုံလာရနိုင်သည့် အခက်အခဲများ သို့မဟုတ် ဖိအားများကို လျော့ချနိုင်ရန်အတွက် အကယ်၍ကလေးများအနေဖြင့် ပါဝင်ဖြေကြားမှုမပြုလိုပါက ငြင်းဆိုခွင့်ရှိကြောင်း ၎င်းတို့၏ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများကိုရှင်းပြခြင်း၊ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ထိုသို့ငြင်းဆိုရန် မည်သို့ပြုလုပ်သင့်ကြောင်း အသိပေးရှင်းပြခြင်းများလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ကလေးသူငယ်များနှင့် ငယ်ရွယ်သူများ၏ နှုတ်အားဖြင့် သို့မဟုတ် အမူအယာဖြင့် မပါဝင်လိုတော့ကြောင်း အချက်ပြမှုများရှိမရှိကိုလည်း ကောင်းစွာသတိပြုလေ့လာခဲ့ပြီး စိတ်ချရန် အာမခံချက်ပေးခြင်းများကိုလည်း နှုတ်အားဖြင့် ပြောကြားခဲ့ကြပါသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ၎င်းတို့သည် ပါဝင်ခြင်းမပြုလိုတော့ကြောင်း အနေအထားဖြစ်လာပါက မည်သည့်နောက်ဆက်တွဲအကျိုးသက်ရောက်မှုများမှမရှိစေဘဲ သုတေသနလုပ်ငန်းမှ ထွက်ခွာနိုင်စေရန်ဖြစ်သည်။

ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် လုံခြုံရေးစိတ်မချရသည့်အခြေအနေများကြောင့် အဝေးမှသာ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ရခြင်း

လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေခဲ့သည့် ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် သုတေသနအဖွဲ့နှင့် သုတေသနတွင် ပါဝင်ပေးမည့် သူများ နှစ်ဖက်လုံးအတွက် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိတ်မချရသည့် အခြေအနေများကြောင့် သုတေသနလုပ်ငန်းများစွာကို အဝေးမှသာ ပြုလုပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့ရပါသည်။ (အသေးစိတ်ကို အောက်တွင်ပါရှိသည့် သုတေသနဆိုင်ရာအကန့်အသတ်များ အခန်း ၁.၅ တွင် ထပ်မံရှင်းလင်းထားပါသည်။)

၁.၅ အကန့်အသတ်များ

ဤလေ့လာမှုကို တတ်နိုင်သမျှ အသေးစိတ်လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ချက်တိုင်းကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း ဤအစီရင်ခံစာကို ဖတ်ရှုနေချိန်တွင် အကြောင်းအချက်များစွာကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့ရကြောင်း တင်ပြလိုပါသည်။

ပထမဦးစွာ အိမ်ထောင်စုများစစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း (အပိုင်း ၁)တွင် ပါရှိသည့် ဖြေကြားသူများအနက် (အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးများ (အသက် ၁၈ နှစ်အောက်) ရှိနေသည့် မိဘများအကြား အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများ၊ ကလေးအလုပ်သမားများ နှင့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိသောအလုပ်လုပ်နေရသည့် ကလေးများရှိနေသည့် မိဘများဖြစ်သည်ဟု သီးခြားအတန်းအစားခွဲပြီး ခွဲထုတ်ဖော်ပြ၍ မရနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ သုတေသနမေးခွန်း၏ သဘောသဘာဝအရ မိဘများသည် ၎င်းတို့၏ ကလေးတစ်ဦး တစ်ယောက်ထဲကိုသာရည်ညွှန်းပြောကြားခြင်းထက် အခြားသောအကြောင်းအရာများကိုပါ ပြောကြားကြခြင်းကြောင့် ကလေးအလုပ်သမားရှိနေသည့် အိမ်ထောင်စုများရာခိုင်နှုန်းကို အတိအကျဖော်ပြနိုင်ရန် အခက်အခဲဖြစ်စေခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း သုတေသနတွင်ပါဝင်ဖြေကြားပေးမည့်သူများကို စုဆောင်းရာ၌ ကလေးအလုပ်သမားဟူသော တရားဝင် အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်အရ “ကလေးအလုပ်သမား” ၏ မိဘများဖြစ်သည် ဟူသောအချက်ကိုမူ အပြည့်အဝသေချာအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

ဤနေရာတွင် ဖော်ပြထားသည့်အချက်အလက်များအရ ကလေးများကို ကလေးအလုပ်သမားများအဖြစ်တွန်းပို့ခဲ့သည့် အထင်ရှားဆုံးသော အကြောင်းအချက်များမှာ ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုကြောင့်ဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရှိရပြီး ဝင်ငွေ

နည်းပါးသည့်မိသားစုများအနေဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းအများအပြားဆုံးရှုံးကြရပြီး ငွေရေးကြေးရေး အတိ ဒုက္ခရောက်ကြရခြင်းများကြောင့်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားအဆင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသတ်မှတ်ချက်များအောက်တွင် နေထိုင်နေကြ ရသည့် ပြည်သူလူထုဦးရေသည် ၂၀၀၅ မှ ၂၀၁၇^၇ အတွင်း ၄၈ရာခိုင်နှုန်း မှ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း အထိ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှုန်း တည်ငြိမ်စွာ ဆက်တိုက်ကျဆင်းခဲ့သော်လည်း စစ်တပ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းတစ်နှစ်အတွင်းအခြေအနေများနှင့် ကိုဗစ်-၁၉ကြောင့် စီးပွားရေးဖရိဖရစ်ဖြစ်ခဲ့သည်များကို သုတေသနပြုလေ့လာခဲ့မှုများအရ ၂၀၂၁ အဆုံးပိုင်းကတည်းက နိုင်ငံလူဦးရေ၏ တစ်ဝက် နီးပါးသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသတ်မှတ်ချက်နှုန်းအောက်ကို ပြန်လည်ရောက်ရှိသွားပြီဖြစ်ပြီး (၁၄.၄) သန်းသော သူများမှာ လူသားခြင်းစာနာ ထောက်ထားမှုအကူအညီများ လိုအပ်လျက်ရှိနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။^၈ ILO ၏ ခန့်မှန်းချက်အရ အလုံးစုံ သော အလုပ်ချိန်နာရီများသည် ၂၀၂၀ နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၂၀၂၁ တွင် ၁၈ရာခိုင်နှုန်း ကျဆင်းသွားပြီး ၂၀၂၂ နှစ်ခုနှစ် ပထမနှစ်ဝက်တွင် (၁.၆) သန်းသော အလုပ်သမားများ အလုပ်အကိုင်ကို ဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည်။ အလုပ်သမား လိုအပ်ချက်ကြီးမားသော ကဏ္ဍများဖြစ်သည့် ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၊ အထည်ချုပ်လုပ်ငန်း၊ ခရီးသွားလာရေးနှင့် ဧည့်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွင်းရှိ အလုပ်အကိုင်များသည် အခြားသောလုပ်ငန်းများထက် အပြင်းထန်ဆုံး အရိုက်ခတ်ခံရသည့် အလုပ်များဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထို့အပြင်ပြီးခဲ့သည့်နှစ်နှစ်တာကာလအတွင်း စာသင်ကျောင်းများ ပိတ်ထားခဲ့ခြင်းနှင့် ယခုလက်ရှိအချိန်တွင် မိဘများသည်လည်း နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ၏ စီမံမှုဖြင့် ဖွင့်လှစ်သောစာသင်ကျောင်းများသို့ ကလေးများကိုစေလွှတ် ကျောင်းထားရန် တွန့်ဆုတ်လာကြခြင်းများကြောင့် ကလေး သူငယ်များသည် ပညာရေးအစား ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်ဖြင့် စတင် အလုပ်လုပ်ရန် ပိုမိုရွေးချယ်လာကြသည်။ ထိုသို့သော လှုပ်ခတ်ပြောင်းလဲလာသည့် အခြေအနေများသည် ILO ၏ ကလေးအလုပ်သမားလျှော့ချရေးစီမံချက်များအပေါ်ကြီးမားစွာ သက်ရောက်မှုများဖြစ်စေခဲ့ပြီး ဤအကဲဖြတ်လေ့လာမှုများ၏ အတိုင်းအတာအတွင်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည့် အခြေ အနေများဖြစ်လာခဲ့သည်။

လက်ရှိဖြစ်ပွားနေသော ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါများအနေအထားအရမျက်နှာချင်းဆိုင်တွေ့ဆုံပြီးသုတေသနပြုလုပ်ခြင်းသည် သင့်လျော်မှုမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် သုတေသနတွင်ပါဝင်မည့်သူများစွာကို ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် အရေအတွက်အခြေပြု၊ အရည် အသွေး အခြေပြုသုတေသနပြုလုပ်ခြင်းနည်းလမ်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်းကိုလည်း အဝေးမှသာလုပ်ဆောင်ခဲ့ ရပါသည်။ အဝေးမှနေ၍ သုတေသနတွင် ပါဝင်မည့်သူများကို စုဆောင်းခြင်းနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများကြောင့် သက်ရောက်လာ နိုင်သည်များကို လျှော့ချနိုင်ရန်အတွက် လုပ်ဆောင်ချက်တိုင်းကို အထူးဂရုပြုဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း သုတေသန လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အမှန်တကယ် ကိုယ်စားပြုမှုအတိုင်းအတာလျော့နည်းသွားခြင်းနှင့် ကျပန်းစံပြုကောက်ယူရခြင်းများ၊ လူတွေ့မေးမြန်းရသည့် အချိန်အတိုင်းအတာများ ခက်ခဲသွားခြင်း စသည့်စိန်ခေါ်မှုများစွာကို ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။

စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှု၏ သက်ရောက်မှုများကြောင့် သုတေသီများနှင့် ပါဝင်ဖြေဆိုပေးကြသူများအပေါ် တူညီသော စိန်ခေါ်မှု များဖြစ်စေသည်။ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ သုတေသနလုပ်ငန်းများအပေါ်တွင် ကြီးစွာသတ်ပြုစောင့်ကြည့်ခြင်းများ အထူးသဖြင့် ကလေးအလုပ်သမားကဲ့သို့သောသုတေသနအကြောင်းအရာများကို အထူးတလည်စောင့်ကြပ်စစ်ဆေးကြခြင်း

^၇ World Bank Group (2020) *Poverty and Equity Brief: Myanmar*. အောက်တိုဘာ ၂၀၂၀

^၈ ILO (2022) "New ILO Estimates Show Myanmar Remains Deeply Affected by job losses in first half of 2022" ၁ ဩဂုတ် ၂၀၂၀

များကြောင့် အချက်အလက်ကောက်ယူခြင်းတွင်ပါဝင်သူအားလုံးနှင့် ထိုအချက်အလက်တွင်ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာများ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုရှိစေရန် အစွမ်းကုန်သတိပြုဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါသည်။

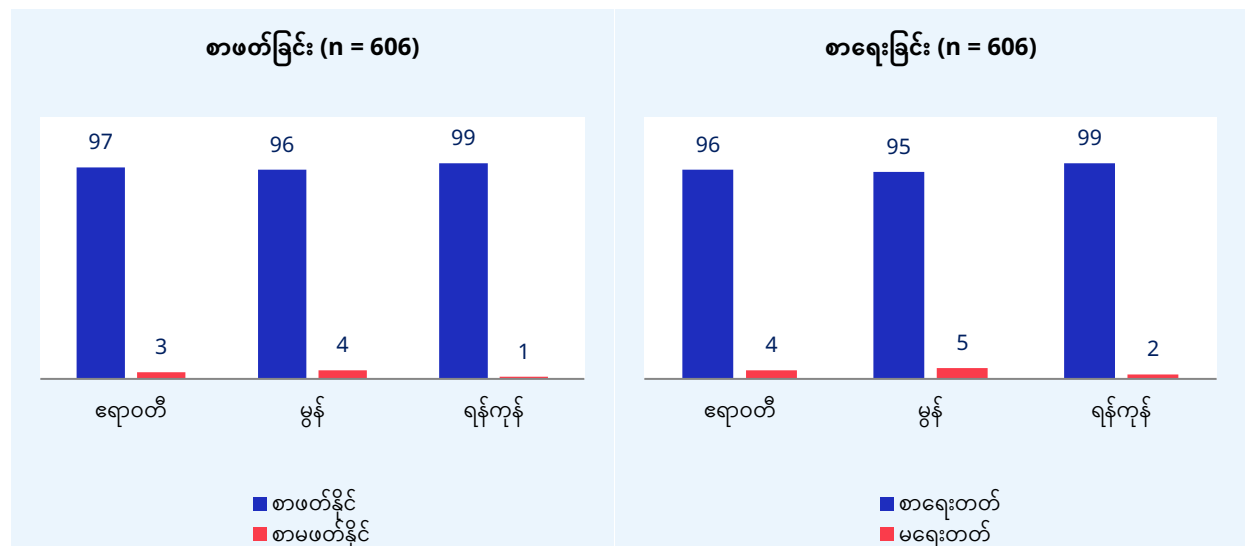
အဆုံးသတ်အနေဖြင့်ဖော်ပြလိုသည့်အချက်မှာ ကနဦးကောက်ယူခဲ့သည့်အချက်အလက်များနှင့် အဆုံးသတ်ကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များအကြား အားကောင်းခိုင်မာသည့် နှိုင်းယှဉ်မှုများပြုလုပ်နိုင်ရန် အကန့်အသတ်များရှိနေခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သုတေသနပြုလုပ်ခဲ့ချိန်တွင်ရှိနေခဲ့သည့် အခြေအနေလိုအပ်ချက်များကြောင့် အဆုံးသတ်အစီရင်ခံစာ၏ သုတေသနနည်းလမ်းများကို ပြောင်းလဲခဲ့ရပါသည် (ဥပမာ ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စိတ်မချရမှုများကြောင့် မျက်နှာချင်းဆိုင် လုပ်ဆောင်ရမည့်အလုပ်များစွာကို ရှောင်ရှားခဲ့ကြရခြင်း၊ လုံခြုံရေးအခြေအနေများကြောင့် ကလေးများနှင့် စစ်တမ်းများစွာ ကောက်ယူရမည့်လုပ်ငန်းများကို မလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းများ)။ ထို့အပြင် ကနဦးအစီရင်ခံစာပါ အချက်အလက်များသည် လက်တွေ့ကွင်းဆင်း ကောက်ယူခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုအချက်အလက်များ၏ ကိုယ်စားပြုမှုများနှင့် အသေးစိတ်ခွဲခြား ဖော်ပြမှုများ အတိုင်းအတာသည် အဆုံးသတ်အစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သည့် အချက်အလက်များ အတိုင်းအတာနှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ မရခြင်းများဖြစ်ပါသည် (ဥပမာ တည်နေရာအလိုက်ခွဲထုတ်ပြီး ကိုယ်စားပြုဖော်ပြထားသည့် အချက်အလက်များသည် အဆုံးသတ်လေ့လာမှုတွင် ပါရှိလာသည့် တည်နေရာများနှင့် မတူတော့ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်)။ ထို့အပြင် ကန့်သတ်ထားသည့် သုတေသနနည်းစနစ်များနှင့် အရင်းအမြစ်များအရ ဤလေ့လာမှုကိုကောင်းစွာလုံလောက်ပြီး မှန်ကန်သော ကိုယ်စားပြုမှု များပါဝင်သည့် စံပြကောက်ယူမှုများမဖြစ်နိုင်ခဲ့သောကြောင့် “ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ ပုံနှံဖြစ်ပေါ်မှုအချိုးအစားများ” ကို ကျယ်ပြန့်စွာ အတိအကျလေ့လာတင်ပြမှုတစ်ခုအဖြစ်လည်း မဆိုနိုင်ပေ။ ဆိုလိုသည်မှာ ကလေးများလုပ်ကိုင်နေရသည့် အလုပ်အမျိုးအစားများကဲ့သို့သော လက်ရှိပုံနှံဖြစ်ပေါ်နေသည့်ကိစ္စရပ်များဆိုင်ရာ မေးခွန်းများတွင် လက်ရှိအခြေအနေ၏ ယေဘုယျအနေအထားကိုသာဖော်ပြနိုင်ပြီး စံပြကောက်ယူသည့်နည်းစနစ်၏ အကန့်အသတ်များကြောင့် တိကျမှုမှန်ကန်မှု သည် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိသာ ရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

► ၂။ အိမ်ထောင်စုများအကြောင်းဖော်ပြချက်

၂.၁ ပညာရေးနှင့် စာတတ်မြောက်မှု

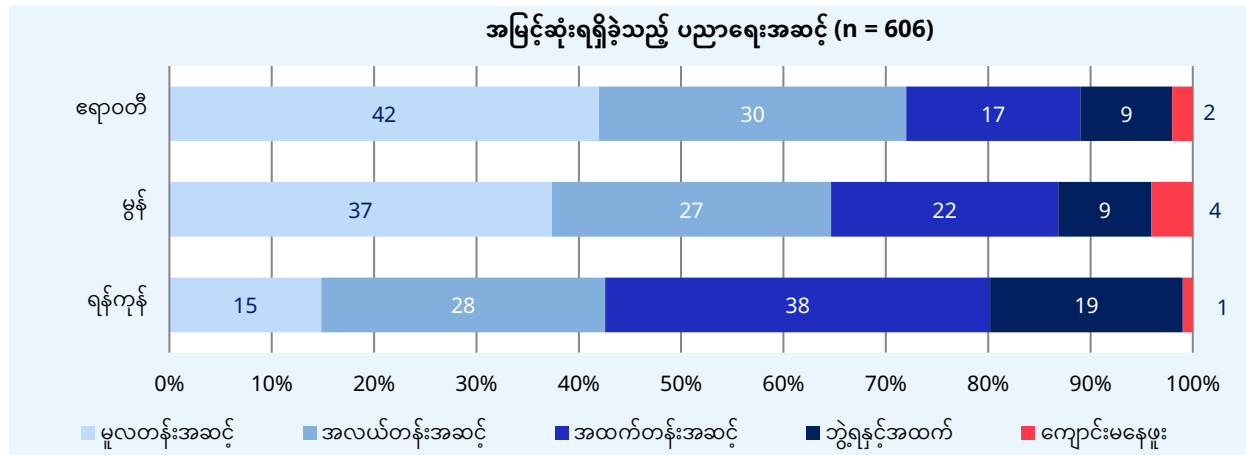
စံပြကောက်ယူခဲ့သူများ၏ အခြေခံစာတတ်မြောက်မှုနှုန်းကို တိုင်းတာရန်အတွက် ဖြေကြားခဲ့သူများကို ၎င်းတို့အနေဖြင့် တိုတောင်းပြီး ရိုးရှင်းလွယ်ကူသည့် စာကြောင်းများကို ဖတ်နိုင်ခြင်းရှိမရှိ မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ နေရာဒေသသုံးခုစလုံးတွင် စာဖတ်နိုင် ရေးနိုင်သော စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းမှာ အလွန်မြင့်မားပါသည်။

► Figure 1. တိုတောင်းပြီး ရိုးရှင်းသောစာကြောင်းများကို မိဘများ ဖတ်နိုင်၊ ရေးနိုင်စွမ်း

မေးမြန်းမှုကိုဖြေကြားသူများအား ၎င်းတို့အမြင်ဆုံးရောက်ရှိခဲ့သည့် ပညာရေးအဆင့်အတန်းကို မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ဒေသအပေါ်မူတည်၍ အဖြေများမှာ အနည်းငယ်စီကွဲပြားကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်ဒေသတွင်ရှိသောသူများသည် အခြားသောမွန်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးများမှ ဖြေကြားသူများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပညာရေးပိုမိုမြင့်မားသည့်အဆင့်များရှိကြသည့်အနေအထားကို တွေ့ရပါသည်။

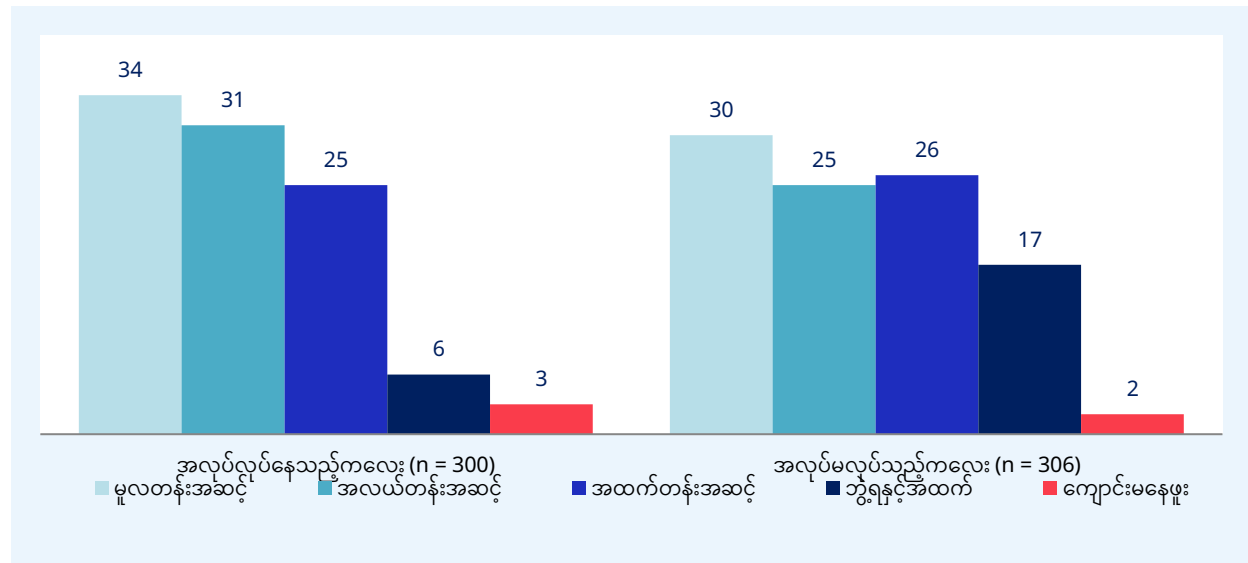
► Figure 2 အမြင့်ဆုံးရရှိခဲ့သည့် ပညာရေးအဆင့်

မိဘများ၏ ပညာရေးအဆင့်အတန်းကို ခွဲထုတ်လေ့လာပါက ပုံစံများပေါ်ထွက်လာပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အိမ်ထောင်စုများအတွင်းအလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများရှိနေခြင်းနှင့်မိဘများကိုယ်တိုင်တွင်ပညာရေးနိမ့်ပါးမှုများအကြား အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်မှုရှိနေသည်ကိုတွေ့နိုင်ပြီး မိဘများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် မြင့်မားသည့်ပညာရေးကိုမရရှိနိုင်ခဲ့သောကြောင့် ပညာရေးနိမ့်ပါးရသည့်သဘောသဘာဝကြောင့် ၎င်းတို့၏ကလေးများသည်လည်း မြင့်မားသည့်ပညာရေးကို မရရှိနိုင်တော့ဘဲ လုပ်ငန်းခွင်သို့သာဝင်စေသည်ဟူသည့် သဘောတရားကိုအထင်အရှားတွေ့မြင်ရပါသည်။

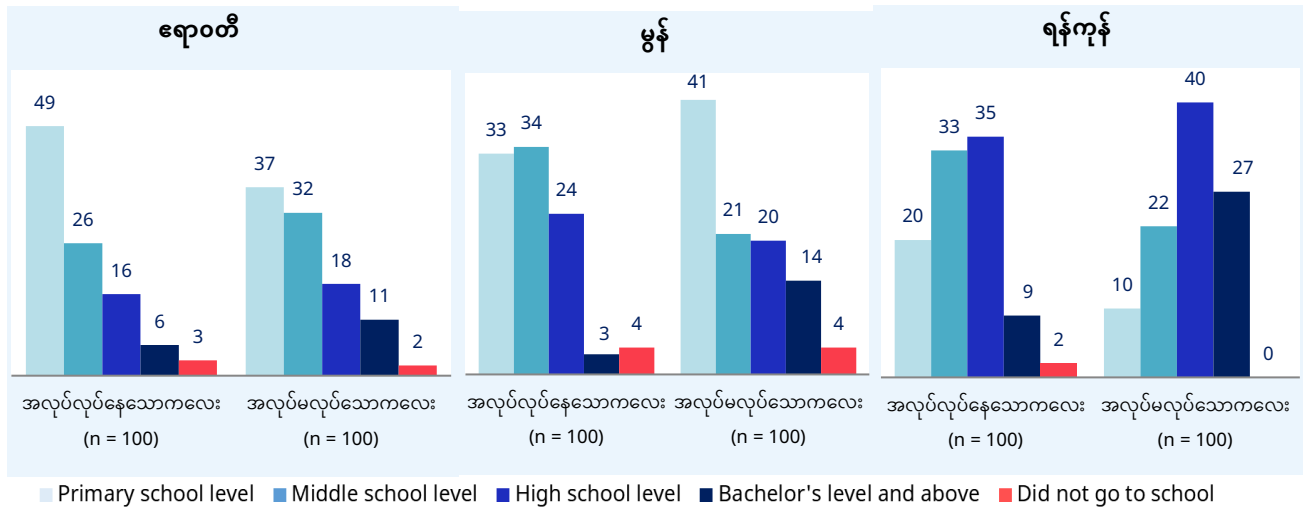
အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် ပုံများတွင် အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိနေသည့် မိဘများနှင့် အလုပ်မလုပ်သည့် ကလေးများရှိနေသည့် မိဘများအကြား စံပြုကောက်ယူခဲ့သည်များကို ခွဲထုတ်ဖော်ပြထားပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိနေသည့် မိဘများနှင့် အလုပ်မလုပ်သည့် ကလေးများရှိနေသည့် မိဘများအကြား ပညာရေးအဆင့်အတန်းအနည်းငယ်ခြားနားမှုရှိပါသည်။ အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိသည့်မိဘများသည် ပညာရေးတွင် ပိုမိုနိမ့်ပါးကြပြီး အလုပ်မလုပ်ခိုင်းသော ကလေးမိဘများက ပညာရေးပိုမိုမြင့်မားကြသည်။ သို့သော်လည်း မိဘများ၏ ပညာရေးအဆင့်အတန်းသည် ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်နိုင်ခြေရှိမရှိကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် တစ်ခုတည်းသော အကြောင်းအချက်ဖြစ်ဟန်မတူပါ။ အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးမိဘများအကြား ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် အထက်တန်းအဆင့်ပညာရေးရှိကြပြီး ၆ရာခိုင်နှုန်းသည် ဘွဲ့ရနှင့်အထက် အဆင့်အတန်းများဖြစ်ကြသည်။ အလားတူပင် အလုပ်မလုပ်သည့် ကလေးများ၏ မိဘများတွင်လည်း အတော်အတန် များပြားသည့်ပမာဏဖြစ်သော ၃၂ရာခိုင်နှုန်းသည် မူလတန်းပညာရေးနှင့် ယင်းထက်နိမ့်ပါးသည့် အဆင့်များသာဖြစ်ကြသည်။ ယင်းအချက်မှဖော်ပြသည်မှာ အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများဖြစ်နိုင်ခြေကို လွှမ်းမိုးနေသည့်အခြားအကြောင်းအချက်များ သည်လည်း အရေးကြီးသည့် ကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်ကို ဖော်ပြသည်။

► **Figure 3 စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မိဘများ၏ ပညာရေးအဆင့်အတန်း၊ (အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အလုပ်မလုပ်သောကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများ)**

မိဘများ၏ ပညာရေးအဆင့်များအကြား ကွာခြားမှုနှင့် ယင်းအချက်များ၏ ကလေးအလုပ်သမားအပေါ် လွှမ်းမိုးမှုများသည် အချက်အလက်များကို နေရာဒေသအလိုက်ခွဲထုတ်လိုက်လျှင် ပို၍ထင်ရှားပြီး မတူညီသည့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ အကြား ပညာရေးအဆင့်အလမ်းခြားနားကွာဟမှုကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် နေထိုင်ကြသူများသည် ပိုမိုမြင့်မားသည့်ပညာရေးကိုရရှိကြပြီး အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးမရှိသည့်မိဘများသည် ပိုမိုမြင့်မားသည့် ပညာရေးအဆင့်အတန်းကို ရရှိကြသည့်အနေအထားရှိကြောင်း ပို၍ရှင်းလင်းစွာတွေ့ရှိရသည်။ ဤအနေအထားကို မွန်ပြည်နယ်၌ ဒုတိယအများဆုံးအတိုင်းအတာဖြင့်တွေ့ရှိရပြီး ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးရှိ အလုပ်လုပ်နေသောကလေးများ၏ မိဘများ တစ်ဝက်ခန့်နီးပါးမှာ မူလတန်းပညာရေးအဆင့်သာရှိကြသည်။

► Figure 4 မိဘများ၏ ပညာရေးအဆင့်အတန်း - နေရာဒေသအလိုက် အလုပ်လုပ်သည့်ကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အလုပ်မလုပ်သည့် ကလေးရှိသည့်အိမ်ထောင်စုများ

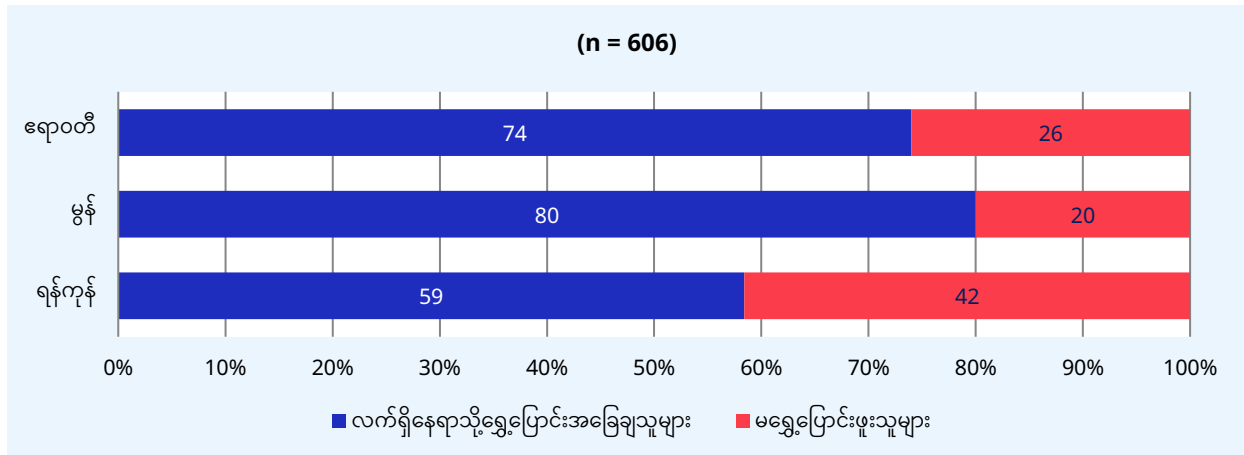
၂.၂ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှုအတွေ့အကြုံများ

လေ့လာမှုကို ဖြေကြားခဲ့သူများအား ၎င်းတို့၏ လက်ရှိနေထိုင်ရာနေရာ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ဘဝတွင် ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှု များ လုပ်ဆောင်ခဲ့ဖူးခြင်းရှိမရှိ (မြန်မာနိုင်ငံတွင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံပြင်ပ) အစဉ်လိုက်မေးခွန်းများဖြင့် မေးမြန်းခဲ့သည်။

အလုပ်လုပ်နေသောကလေးများနှင့် ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှုများအကြား သိသာထင်ရှားသည့် ပုံစံမရှိပါ။ လက်ရှိနေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းရောက်ရှိလာကြောင်းကို အလုပ်လုပ်နေသော ကလေး၏မိဘများနှင့် အလုပ်မလုပ်သောကလေးများ၏မိဘများ နှစ်ဖက်စလုံးမှ (၃၃ရာခိုင်နှုန်း) က ဖြေဆိုကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပတွင်နေထိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးများ ၏ မိဘ (၁၄ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် အလုပ်မလုပ်သည့်ကလေးများ၏မိဘ (၂၂ ရာခိုင်နှုန်း) က နေထိုင်ဖူးပါသည်ဟု ဖြေကြသည်။

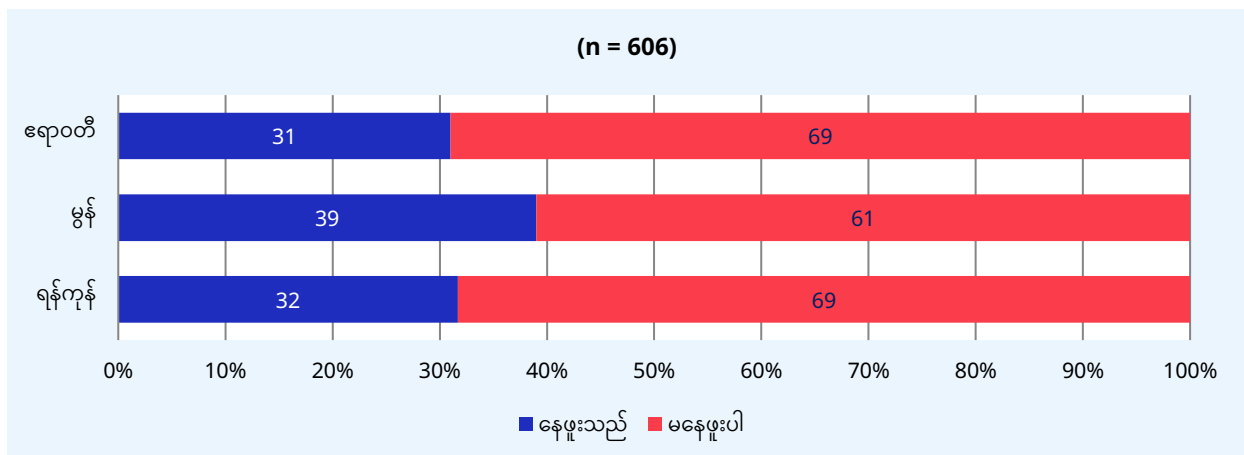
နေရာဒေသအားလုံးတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုကြသူများ အားလုံး၏ တစ်ဝက်ကျော်သည် လက်ရှိနေရာဒေသသို့ ရွှေ့ပြောင်းလာကြ သူများဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်သည် အထူးသဖြင့် ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီးတွင် (၇၄ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးတွင် (၅၉ရာခိုင်နှုန်း)ရှိကြပြီး ၎င်းတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် မွန်ပြည်နယ်၌ ပိုမို မြင့်မားပြီး (၈၀ရာခိုင်နှုန်း) ရှိသည်။

► Figure 5 မိဘများအနေဖြင့် လက်ရှိနေရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းရောက်ရှိလာခြင်းများ

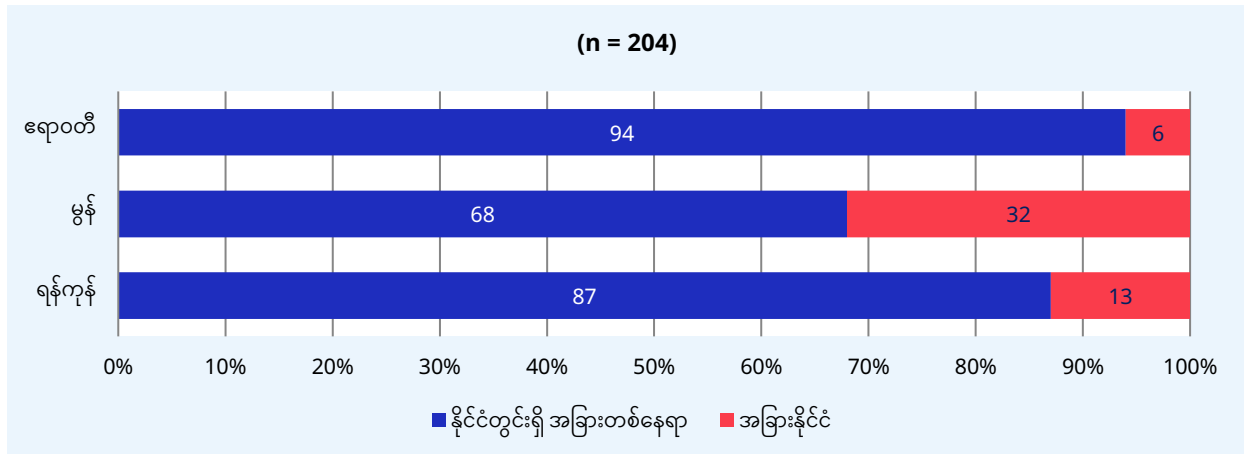
ထို့နောက် ဖြေကြားသူများကို အခြားသောနေရာများတွင် (ကျေးရွာ၊ အခြားမြို့သို့မဟုတ် နိုင်ငံရပ်ခြား) တစ်ကြိမ်လျှင် သုံးလ သို့မဟုတ် သုံးလထက်ပို၍ နေထိုင်ခဲ့ဖူးခြင်းရှိမရှိ မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ နေရာဒေသအားလုံးတွင် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် (၃) ယောက်တွင် (၁) ယောက်က အခြားနေရာဒေသများတွင် ထိုသို့နေထိုင်ဖူးကြောင်းဖြေကြားခဲ့ပြီး မွန်ပြည်နယ်မှ ဖြေကြားသူ များသည် ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်မှုကြိမ်နှုန်း (၃၉ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပြီး ရန်ကုန် (၃၂ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ရော့ဝတီတိုင်းဒေသကြီး (၃၁ ရာခိုင်နှုန်း) တို့ထက် ပိုမိုမြင့်မားသည်။

► Figure 6 မိဘများအနေဖြင့် အခြားသောနေရာဒေသတစ်ခုတွင် (၃) လ သို့မဟုတ် ထိုထက်ပို၍ နေထိုင်ခဲ့ဖူးသည့် ကိစ္စရပ်များ

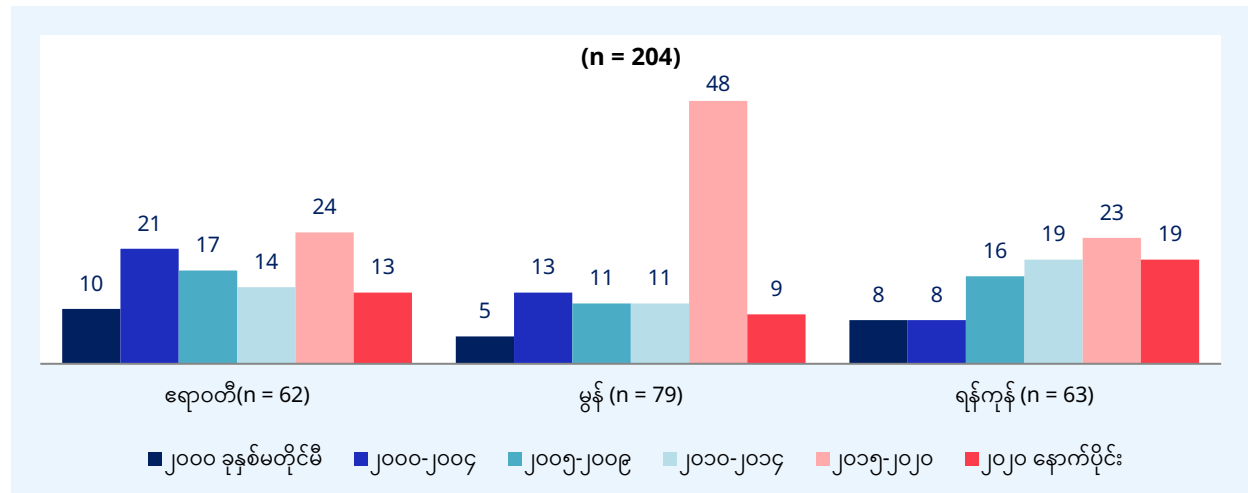
အခြားသောနေရာများတွင် နေထိုင်ခဲ့ဖူးသည်ဟု ဖြေကြားသူများအနက် မွန်ပြည်နယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပတွင် နေထိုင်ခဲ့ဖူးသည်ဟု ဖြေဆိုမှုနှုန်း (၃၂ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပြီး ရန်ကုန် (၁၃ ရာခိုင်နှုန်း) သို့မဟုတ် ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး (၆ ရာခိုင်နှုန်း) တို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အနည်းငယ် ပိုမိုမြင့်မားသည်။

► Figure 7 မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပတွင် သုံးလထက်ပို၍ နေထိုင်ဖူးသောပမာဏများ (n=204)

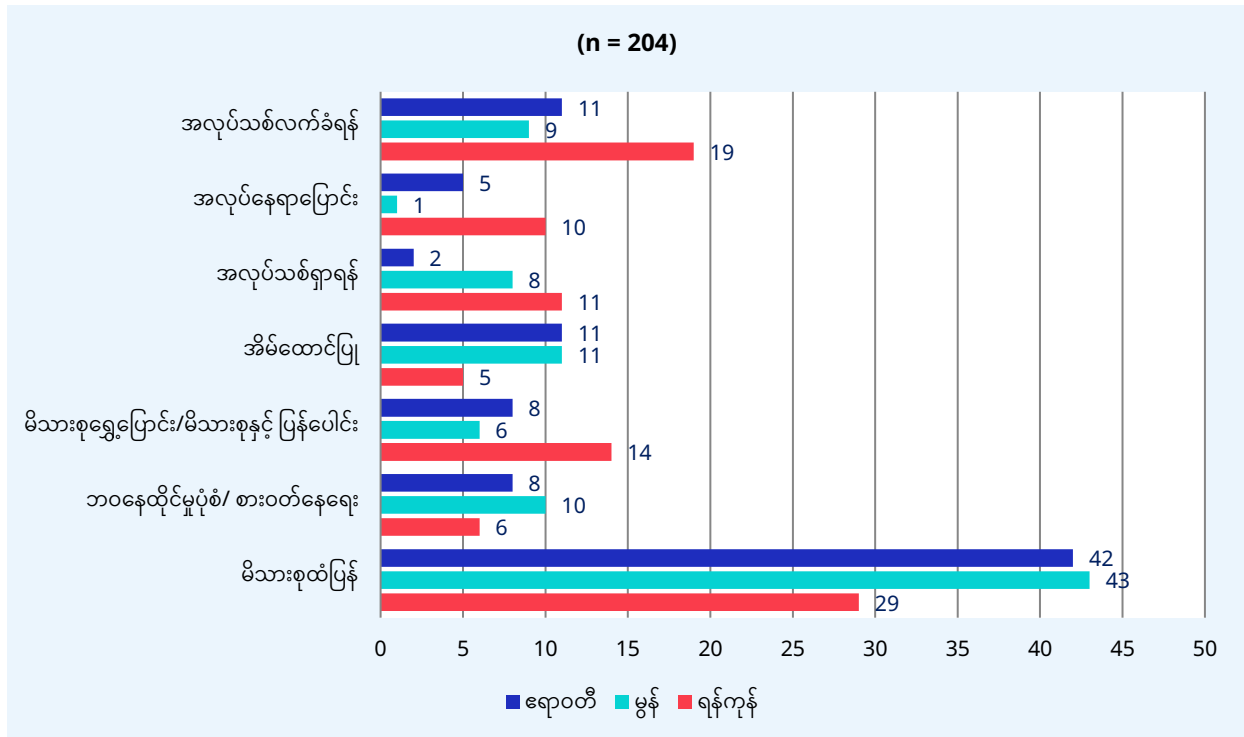
အခြားသောနေရာဒေသများတွင် နေထိုင်ဖူးသည်ဟု ဖြေကြားကြသူများအကြားတွင် (၂၀၄ ယောက်) ၂၀၁၁ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၂၀ခုနှစ် အကြားကာလများသည် ပြန်လည်ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှု အများဆုံးကာလအဖြစ်တွေ့ရှိရပြီး မွန်ပြည်နယ်တွင်မူ ၂၀၁၅-၂၀၂၀ ခုနှစ် ကာလများသည် အထူးသဖြင့် အများပြားဆုံးကာလဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးရှိ အဓိကမြို့ပြ ဗဟိုချက်နေရာများသို့ ရွှေ့ပြောင်းမှုများသည် အဖြစ်အများဆုံးကိစ္စရပ်များအဖြစ်တွေ့ရှိရပြီး ရွှေ့ပြောင်းသွားလာသူများသည် မြို့ကြီးများတွင် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုရရှိနိုင်မည့်အနေအထားကြောင့် သွားရောက်ကြသည့် အနေအထားရှိပါသည်။

► **Figure 8 လက်ရှိနေထိုင်ရာနေရာသို့ ဖြေကြားသူများ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချခဲ့သည့် အချိန်ကာလများ (n=204)**

သုံးလ သို့မဟုတ် သုံးလထက်ပို၍ အခြားသောနေရာဒေသများသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာဖူးသည်ဟု ဖြေကြားခဲ့ကြသူ အားလုံးကို လက်ရှိနေထိုင်ရာဒေသသို့ ပြန်လည်အခြေချနေထိုင်ရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်အား ဆက်လက်မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ဒေသအားလုံးတွင် ဖြေကြားသူများအတွင်းမှ အကြီးဆုံးအချိုးအစားသည် *၎င်းတို့၏ မိသားစုများရှိရာသို့ ပြန်ကြသည်* ဟုဖြေကြားကြပြီး အလုပ်အကိုင်အတွက် ယာယီအားဖြင့်အခိုက်အတန့်ပြောင်းရွှေ့နှုန်းမြင့်မားသည်ကို ညွှန်ပြသည်။ သို့သော်လည်း အလုပ်အကိုင်တစ်ခုတည်းအတွက် ဘဝတစ်ခုလုံးကိုနေရာအသစ်တွင် အမြဲထာဝရအခြေချနေထိုင်ရန်ထက် အလုပ်အကိုင် ပြီးမြောက်ပါက မိမိတို့မူရင်း နေထိုင်ရာနေရာသို့သာ ပြန်လည်သွားရောက်နေထိုင်ခြင်းက ပိုမိုများပြားကြောင်းကို ပြသသည်။

► Figure 9 လက်ရှိနေထိုင်ရာနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့လာရခြင်းအကြောင်းရင်း

► ၃။ အသိပညာ

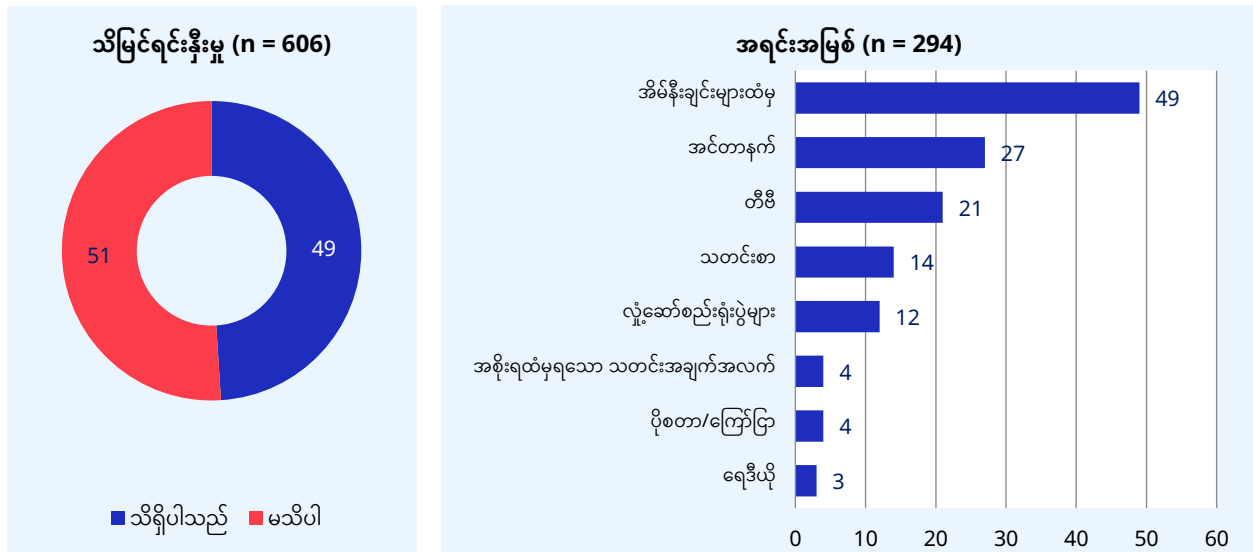
၃.၁ မိဘများ

၃.၁.၁ ကလေးအလုပ်သမားကို သိမြင်ရင်းနှီးမှု

လေ့လာမှုတွင် ပါဝင်ဖြေကြားခဲ့သူများ၏ တစ်ဝက်ခန့်သည် ‘ကလေးအလုပ်သမား’ ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို ကောင်းစွာ သတိပြုသိရှိကြပြီး အိမ်နီးချင်းများထံမှ တစ်ဆင့်ကြားသိခြင်းသည် အတွေ့ရအများဆုံးသော သိရှိမှုအရင်းအမြစ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

လေ့လာမှုတွင်ပါဝင်ပေးခဲ့သူများ၏ အကြမ်းဖျင်းတစ်ဝက်ခန့်သည် ‘ကလေးအလုပ်သမား’ ဟူသောဟူသော သဘောတရား ပါဝင်သည့် မြန်မာစကားကို ကောင်းစွာကြားဖူးကြသည်။ ထိုစကားကို ကြားဖူးပါသည်ဟုဆိုသောသူများ (n=294) က အများဆုံး ပြောကြားခဲ့သည့် ၎င်းတို့ ကြားသိခဲ့ရသော ရင်းမြစ်သည် ၎င်းတို့၏ အိမ်နီးချင်းများထံမှ ဖြစ်ပြီး (၄၉ရာခိုင်နှုန်း) အင်တာနက်မှ သိရ သည်ဟု ဖြေကြားသူ (၂၇ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် တီဗီမှသိသည်ဟုဖြေကြားသူ (၂၁ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိသည်။ ယင်းအချက်များသည် ရပ်ရွာလူထုအကြား တစ်ဆင့်စကားဖြင့်ဖြန့်ဝေမှု၏ ထိရောက်မှုအင်အားကို ပြသသည်။ အင်တာနက်နှင့် တီဗီများပေါ်မှတွေ့ရှိမှုသည် များသောအားဖြင့် လူမှုမီဒီယာပေါ်တွင်ပြုလုပ်သည့် လှုံ့ဆော်စည်းရုံးသည့် ပွဲများနှင့် သတင်းများ/ပညာပေးအစီအစဉ်များမှတစ်ဆင့် တွေ့ရှိမှုများဖြစ်ဟန်ရှိပါသည်။ နောက်စာမျက်နှာတွင် ပြသထားသည့်အတိုင်း ‘ကြားသိခဲ့ရသည်’ ဟုဆိုသော ဝေါဟာရကို သုံးနှုန်းထားသော်လည်း ယင်းအချက်သည် ထိုဝေါဟာရမည်သို့ဆိုလိုသည်ကို နားလည်ကြောင်းဖော်ပြခြင်းမဟုတ်ပါ။

► Figure 10 'ကလေးအလုပ်သမား' ဟူသော ဝေါဟာရကို သိမြင်ရင်းနှီးမှုနှင့် သိရှိခဲ့ရသည့် အရင်းအမြစ်

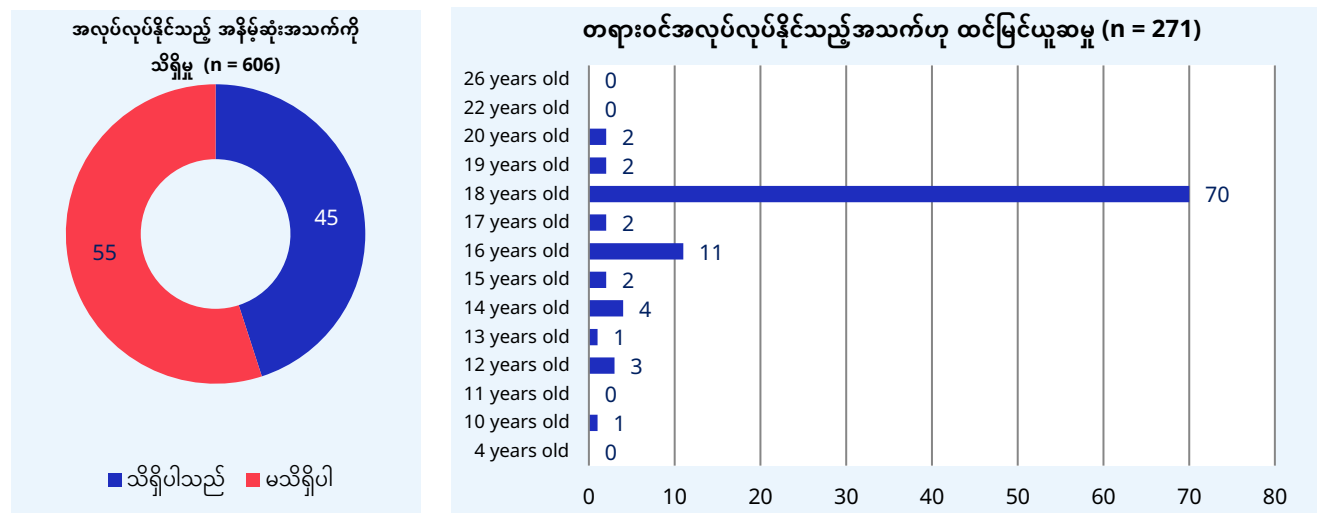

၃.၁.၂ တရားဥပဒေဆိုင်ရာ အသိပညာများ

တရားဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ သိရှိနားလည်မှုများမှာ ယေဘုယျအားဖြင့်နည်းပါးပြီး လူအများစုကမူ တရားဝင်အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အသက်သည် (၁၈)နှစ် ဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြပြီး လူတစ်ဝက်နီးပါးခန့်သည် တားမြစ်ထားသည့်အလုပ်များကို သတိပြုသိရှိကြခြင်း မရှိပေ။

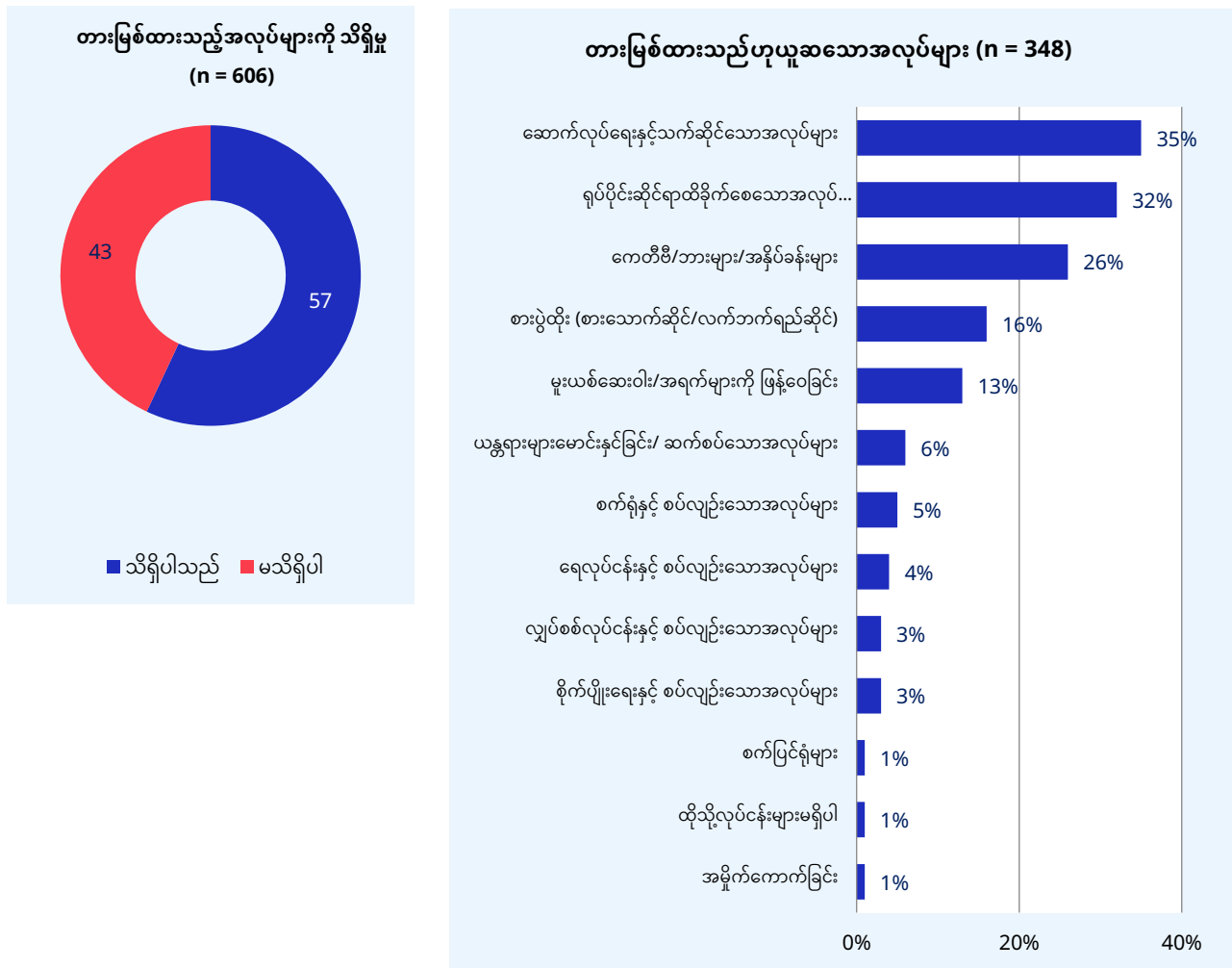
ဖြေကြားသူများထဲမှ (၄၅ ရာခိုင်နှုန်း) ကဆိုသည်မှာ ၎င်းတို့သည် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အနိမ့်ဆုံးအသက်နှင့်ပတ်သက်၍ တရားဥပဒေ ရှိသည်ကို သိရှိကြကြောင်းဖြေကြသည်။ ထိုသို့သိရှိကြောင်းဖြေဆိုသူများ (n=271) အများစုမှ (၇၀ရာခိုင်နှုန်း) က ဆိုသည်မှာ အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အနိမ့်ဆုံးအသက်သည် (၁၈) နှစ်ဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြပြီး (၁၁ရာခိုင်နှုန်း) ကမူ (၁၆) နှစ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

► **Figure 11 ကလေးသူငယ်များ တရားဝင်အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အနိမ့်ဆုံးအသက်ကို သိရှိမှုနှင့် ထင်မြင်ယူဆမှုများ**

ထို့နောက်ဖြေကြားပေးသူများကို ကလေးသူငယ်များပါဝင်လုပ်ကိုင်ခြင်းကို တရားဝင်တားမြစ်ထားသည့် အလုပ်အမျိုးအစားများကို ၎င်းတို့သိရှိခြင်းရှိမရှိဆက်လက်မေးမြန်းခဲ့သည်။ (၅၇ ရာခိုင်နှုန်း) သောသူများက ထိုသို့တားမြစ် ထားသော အလုပ်များရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ထိုသို့တားမြစ်ထားသောအလုပ်အမျိုးအစားမှာ မည်သည်တို့ဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ကြောင်း ဆက်လက် မေးမြန်းရာတွင် (၃၅ ရာခိုင်နှုန်း) က ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းဖြစ်သည်ဟုဆိုကြပြီး (၃၂ ရာခိုင်နှုန်း) က ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာဘေးအန္တရာယ်ရှိသော အလုပ်များဖြစ်သည့် (တောင်းရမ်းခြင်း၊ လေးပင်သည့်ပစ္စည်းများကို သယ်မခြင်း သို့မဟုတ် ဓာတုဗေဒအညစ်အကြေးများနှင့် ထိတွေ့ခြင်း) စသည့်အလုပ်များကို ဖြေကြပြီး (၁၆ရာခိုင်နှုန်း) က ကေတီဗီ၊ ဘားများ သို့မဟုတ် အနှိပ်ခန်း၊ အလှပြင်ခန်းများတွင် လုပ်ရသည့်အလုပ်များဟု ဖြေကြသည်။

► Figure 12 ကလေးသူငယ်များ အလုပ်လုပ်ရန် တားမြစ်ထားသော လုပ်ငန်းများ

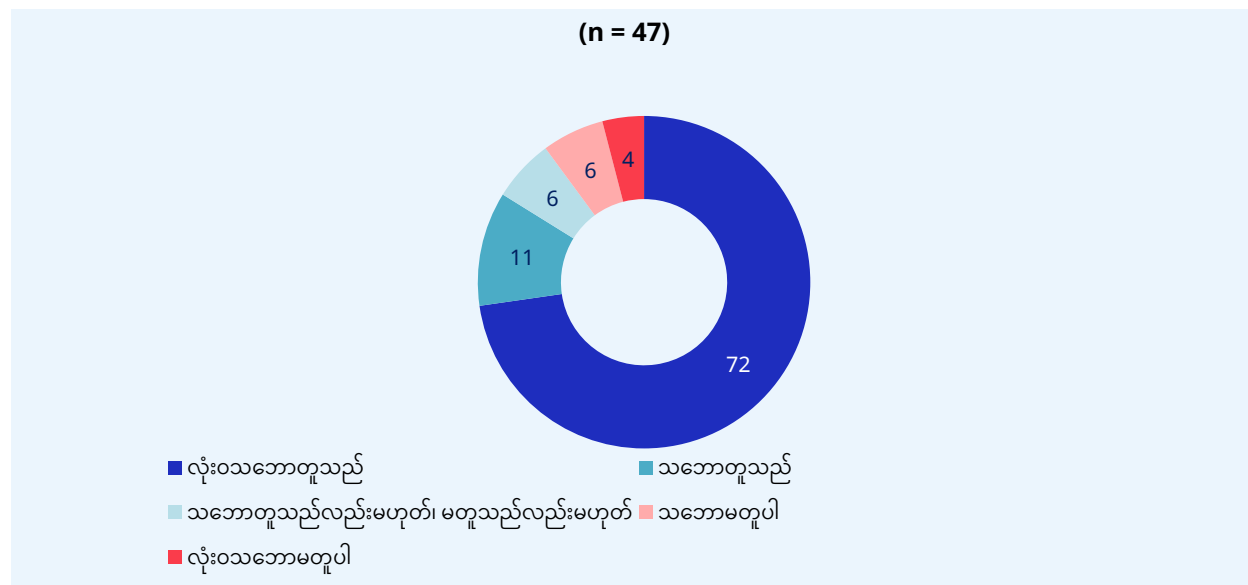
၃.၂ ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ

၃.၂.၁ ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်ရခြင်းကြောင့် ပညာရေးအပေါ်သက်ရောက်ခံရမှုများနှင့် ကလေးအလုပ်သမားများ၏ အနာဂတ်ကို သတိပြုမိခြင်း

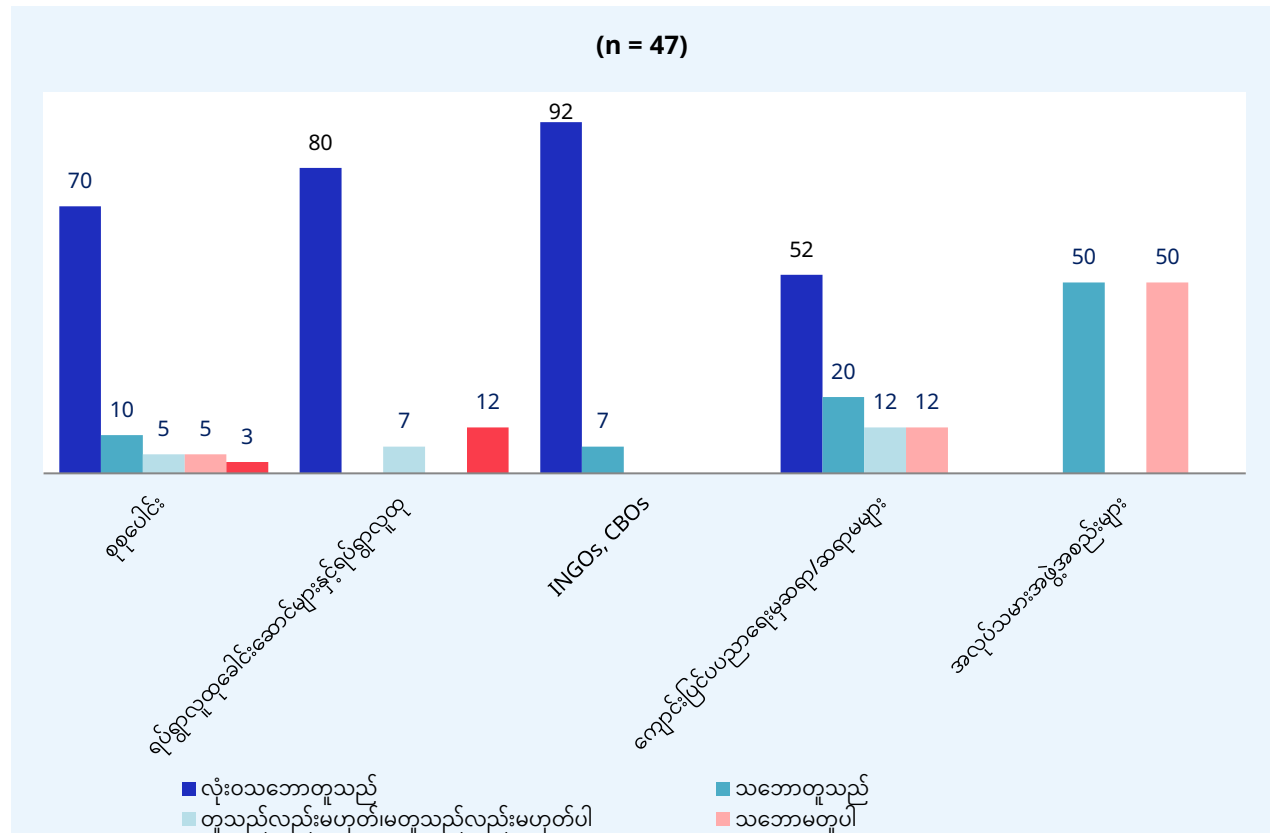
ဖြေကြားသူများ၏ (၈၃ ရာခိုင်နှုန်း) က ကလေးအလုပ်သမားများဖြစ်နေခြင်းကြောင့် ကလေးများ၏ ပညာရေးကို အနှောင့်အယှက် သို့မဟုတ် အဟန့်အတားဖြစ်စေခြင်းနှင့် အနှုတ်သဘောသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေခြင်းစသည်တို့နှင့် ပတ်သက်သည့်အချက်များကို အပြည့်အဝ သဘောတူခြင်း သို့မဟုတ် ထိုသို့သတ်မှတ်ယူဆချက်ကို သဘောတူကြောင်း များဖြင့် ဖြေကြားခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း (ပျမ်းမျှ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း) ကမူ ကလေးအလုပ်သမားအဖြစ်လုပ်ကိုင်ရခြင်းသည် ကလေးများ၏ ပညာရေးနှင့် အနာဂတ်ကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေသည်ဟု မထင်မိကြောင်းဖြေဆိုသည်။ ထိုသို့ သတ်မှတ်

ယူဆချက်ကို သဘောမတူခဲ့သည့် (၁၀ ရာခိုင်နှုန်း) သောသူအများစုမှာ ရပ်ရွာလူထု ခေါင်းဆောင်များနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၊ ကျောင်းပြင်ပ ပညာရေး သင်တန်းမှ ဆရာ/ဆရာမများနှင့် ပုံ (၁၄) တွင် ပြသထားသည့်အတိုင်း အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းမှ အလုပ်သမားများ ဖြစ်ပါသည်။

► **Figure 13 “ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်ရခြင်းကြောင့် ကလေးများ၏ ပညာရေးကို အနှောင့်အယှက်၊ အဟန့်အတား ဖြစ်စေပြီး ကလေးအလုပ်သမား များ၏ အနာဂတ်ကိုလည်း အနှုတ်သဘော သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေသည်” ဟူသော ဖော်ပြချက်အပေါ်သဘောတူလက်ခံမှုများ**

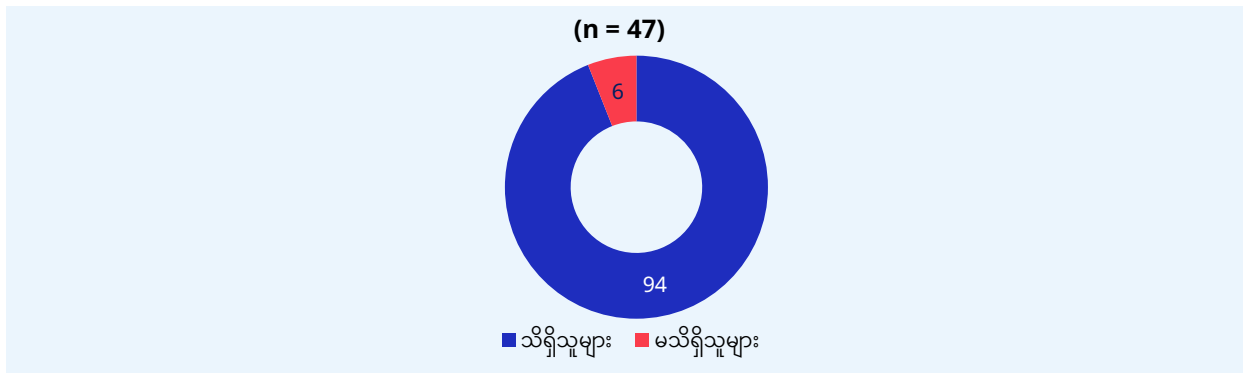
- Figure 14 “ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်ရခြင်းကြောင့် ကလေးများ၏ ပညာရေးကို အနှောင့်အယှက်၊ အဟန့်အတား ဖြစ်စေပြီး ကလေးအလုပ်သမား များ၏ အနာဂတ်ကိုလည်း အနှုတ်သဘော သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေသည်” ဟူသော ဖော်ပြချက်အပေါ် သဘောတူလက်ခံမှုများ

၃.၂.၂ တရားဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို သိရှိခြင်း

ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ (၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း) (အလုပ်သမား၊ ပညာရေးနှင့် ကလေးများ၏ ဘေးကင်း လုံခြုံရေးတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များအတွက် အလုပ်လုပ်နေကြသူများ) က ၎င်းတို့သည် ကလေးအလုပ်သမားနှင့် ပတ်သက်သော ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို သတိပြုမိကြပြီး သိရှိကြောင်းဖြေဆိုသည်။

► **Figure 15 ကလေးအလုပ်သမားနှင့်ပတ်သက်သောဥပဒေများကို ရပ်ရွာလူထုအတွင်းရှိသက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများက သိရှိသတိပြုမိကြခြင်း (n=47)**

၎င်းတို့ကို ကလေးအလုပ်သမားနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခိုင်းသည့်အခါ ကလေးများတရားဝင်စတင် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အနိမ့်ဆုံးအသက်နှင့် ပတ်သက်၍ နားလည်မှုများရောထွေးနေပြီး ‘ကလေးအလုပ်သမား’ အဖြစ် ခိုင်းစေခြင်း (Child labour)နှင့် ‘အလုပ်သမားအဖြစ် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေသည့် ကလေးများ’ (Child labourer) ဟူသည့် ဝေါဟာရများ၏ အမှန်တကယ် ဆိုလိုရင်းကို နားမလည်ကြချေ။

အမှန်တကယ်အားဖြင့် ရပ်ရွာအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူအချို့သည် မှန်ကန်ကောင်းမွန်စွာ ဖြေနိုင်ကြသည့်အပြင် သီးခြားသတ်မှတ်ထားသည့် ဥပဒေများနှင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို ပြန်လည်သတိရကြောင်းနိုင်ခြင်းများပင်ရှိပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖြေကြားသူအများစုသည် ၎င်းတို့၏အဖြေများ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံဖြစ်နေစေကာမူ ကလေးများ အလုပ်လုပ်နိုင်သည့်အသက် ကန့်သတ်ချက်ရှိပြီး ၎င်းတို့ကို တရားဝင်အလုပ်လုပ်ခွင့်ပေးနိုင်သည့် အလုပ်ချိန်အရေအတွက်များရှိနေကြောင်းကို သိရှိကြကြောင်းဖော်ပြကြသည်။ ထို့အပြင်ဖြေကြားခဲ့သူများတွင် ကလေးများအတွက် ထိခိုက်နိုင်ခြေများပိုမိုရှိနေသည့် လုပ်ငန်းများရှိနေပြီး ထိုသို့သော လုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် ကလေးများပါဝင်လုပ်ကိုင်ကြခြင်းကို ဖယ်ရှားလျှော့ချခြင်း သို့မဟုတ် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းများ လုပ်ဆောင်သင့်ကြောင်းကိုလည်း သိရှိနားလည်ကြသူများလည်းပါရှိပါသည်။

ဖြေကြားခဲ့သူတစ်ဦးက ထောက်ပြသည်မှာ ကလေးအလုပ်သမားဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အဓိကကျသည့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုမှာ အကယ်၍ ဥပဒေအတိုင်းကြပ်မတ်ထိန်းသိမ်းမှုမပြုနိုင်ပါက ကလေးများအလုပ်လုပ်ရန် မက်လုံးတစ်ခု ဖြစ်နေဦးမည်ဟုဆိုသည် (အလုပ်သည် အန္တရာယ်ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ)။ ၎င်းတို့သည် အမြဲလိုပင် စတင်အလုပ်လုပ် ကြမည်သာဖြစ်ပြီး ဥပဒေများသည်လည်း ပြယုဂ်တစ်ခုအဖြစ်သာရှိနေမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသူကပင်ထပ်မံ၍ ထောက်ပြသည်မှာ သူမနေထိုင်သည့်ဒေသတွင် ILO ၏စီမံချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ ထိုသို့သော စီမံချက်ဖြင့်ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှု များသည် ကလေးများကို ကျောင်းဆက်ထားရန်နှင့် ဘေးအန္တရာယ်ရှိသောအလုပ်များတွင် ပါဝင်ခိုင်းစေမှုများ လျှော့ချနိုင်ရန် မိဘများကို ပညာပေးရာ၌ သက်ရောက်မှုများရှိသည်ဟုဆိုသည်။

“ကလေးအလုပ်သမားနဲ့ပတ်သက်လို့ ILO က ပြဌာန်းထားတဲ့ ပြဌာန်းချက်နှစ်ရပ်ရှိပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ အသက်အငယ်ဆုံး စတင် အလုပ် လုပ်နိုင်တဲ့အရွယ်က (၁၄) နှစ်ပါ။ ကလေးအလုပ်သမားတွေကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါး မဆက်ဆံသင့်ကြောင်း သတ်မှတ်ထားတဲ့ သဘောတူညီချက်တစ်ရပ်လည်းရှိပါတယ်။”
 - ID16၊ အမျိုးသမီး၊ NGO ဝန်ထမ်းနှင့် My-PEC စီမံကိန်းအတွက် စောင့်ကြည့်လေ့လာပေးသူ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန် တိုင်းဒေသကြီး

“အသက် (၁၂) နှစ်အောက်ဆိုရင်တော့ လုံးဝအလုပ် မလုပ်သင့်ပါဘူး။ အသက် (၁၂) နှစ်ကနေ (၁၈) ဆိုရင်တော့ သူတို့ အသက်အရွယ်အလိုက် လုပ်နိုင်တဲ့ ပေါ့ပေါ့ပါးပါးအလုပ်တွေ လုပ်နိုင်ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ အသက်အရွယ်အလိုက် အလုပ်ချိန် ကန့်သတ်ထား တာတွေလည်းရှိပါတယ်။ အဲ့ဒါတွေကို (Legal clinic) ဥပဒေရေးရာကုစားရေးအဖွဲ့ (မြန်မာ) ကနေ စီစဉ်ပို့ချပေးတဲ့ ကလေးအလုပ်သမား ဥပဒေသင်တန်းတက်ခဲ့တုန်းက လေ့လာခဲ့ရတာပါ။”
 - ID16၊ အမျိုးသမီး၊ ကျောင်းဆရာမ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“နိုင်ငံတကာအဆင့်မှာဆိုရင်တော့ အသက်(၁၄) နှစ်နဲ့ အထက်ဟာ တရားဝင်အလုပ်လုပ်လို့ရတဲ့အသက်ပဲ။ အဲ့ဒီဥပဒေမှာဖော်ပြထားတာတော့ ကလေးအလုပ် သမား တွေရဲ့ခံစားခွင့်တွေ၊ သူတို့ရဲ့အခွင့်အရေးတွေနဲ့ အလုပ်ချိန် နာရီကို ကန့်သတ်ထားတာတွေပါပြီး (၁၄ ကနေ ၁၈) နှစ် ကတော့ တရားဝင်အလုပ်လုပ်နိုင်တဲ့ အသက်လို့ သတ်မှတ် ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲ့ဒီ နိုင်ငံတကာဥပဒေက မြန်မာနိုင်ငံ နဲ့ကိုက်မကိုက် ဆိုတာတော့ ကောင်းကောင်း မပြောတတ်ပါဘူး။ အကန့်အသတ်တွေနဲ့ စိန်ခေါ်မှုတွေအများကြီး ရှိလိမ့်မယ်လို့ထင်ပါတယ်။”

- ID19၊ အမျိုးသမီး၊ NGO ဝန်ထမ်းနှင့် My-PEC စီမံကိန်းအလုပ်သမား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“တကယ်လို့လူအားလုံး ဥပဒေကို အမှန်တကယ် လိုက်နာမယ်ဆိုရင်တော့ အဲ့ဒီဥပဒေတွေက ကလေးတွေ အတွက် ကောင်းပါတယ်။ တကယ်လို့ မလိုက်နာ ရင်တော့ ဒီဥပဒေတွေက စာရွက်ပေါ်မှာပဲရှိတဲ့ ဥပဒေတွေ ဖြစ်ကုန်မှာပဲ။ ကျေးလက်ဒေသတွေမှာရှိတဲ့ ကလေးတွေဆို ကလေးအလုပ်သမားဥပဒေနဲ့ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းတွေကို မသိကြဘူး။ ဥပဒေကိုလည်း နားမလည်ကြဘူး။ ဥပမာပြောရရင် ကလေးတွေကို အမြင့်တက်ရတဲ့အလုပ်တွေကို ဥပဒေအရ ခွင့်ပြု မထားဘူး။ ဒါပေမယ့် သူတို့အလုပ်က ကွမ်းသီးခူးတာ ဆိုရင်တော့ သူတို့လည်း အမြင့်တက်ရမှာပဲ။”

- ID16၊ အမျိုးသမီး၊ JCSDO ဝန်ထမ်း၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

“ဒီစီမံကိန်းမှာ ကျွန်မက ၂၀၁၆ ကနေ ၂၀၁၈ အထိ အလုပ်
လုပ်ခဲ့တယ်။ အဲဒီသုံးနှစ်အတွင်း ကျွန်မက အဲ့နေရာကို
ခြောက်လ တစ်ကြိမ်သွားခဲ့ရတယ်။ တစ်ခါပြန်
ရောက်တိုင်းရောက်တိုင်းမှာ ကလေး အလုပ်သမားတွေ
လျော့လျော့သွားတာကို မြင်ခဲ့ရတယ်။ စီမံကိန်း
ကာလအတွင်းကဆိုရင် ကလေးတွေကျောင်းထွက်နှုန်း
လည်း နည်းနည်းလျော့သွားတယ်။ မိဘတွေက
သူတို့ကလေးတွေကို အန္တရာယ်ရှိတဲ့အလုပ်တွေမှာ
မခိုင်းတော့ဘဲ ကျောင်းကိုပဲလွှတ်ကြတော့တယ်။
ကလေးတွေကလည်း သူတို့မိဘတွေကို
ကူညီတာလောက်ပဲလုပ်ကြပြီး အခြားနေရာတွေမှာ
သွားအလုပ်မလုပ်ကြတော့ဘူး”

-ID16၊ အမျိုးသမီး၊ JCSDO ဝန်ထမ်း၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

၃.၃ အသိပညာများဆိုင်ရာ တွေ့ရှိချက်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း - ကနဦးလေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှု

ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို သိမြင်ရင်းနှီးမှု

ကနဦးအစီရင်ခံစာတွင် မိဘများအကြား ကလေးအလုပ်သမားနှင့် ပတ်သက်သော အသိပညာများနှင့်ပတ်သက်၍ သိမြင်ရင်းနှီးမှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်မရှိကြသေးကြောင်းဖော်ပြခဲ့ပြီး ထိုသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာ မီဒီယာများနှင့် အခြားသော သတင်းအချက်အလက်ရင်းမြစ်များကို ပြည်သူလူထုက အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရရှိနိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အခြားတွေ့ရှိရသည့်အချက်မှာ လက်ရှိတွင် အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးမရှိသည့် မိဘများသည် ‘ကလေးအလုပ်သမား’ ဟူသော ဝေါဟာရကို ပိုမိုသတိပြုသိရှိကြခြင်းပင်ဖြစ်ပြီး (မတူညီသည့် နေရာဒေသများအတွင်း ထိုသို့သတိပြုမိသည့် မိဘများမှာ (၂၅ ရာခိုင်နှုန်း) မှ (၇၁ ရာခိုင်နှုန်း) အတွင်းရှိသည်။) ‘ကလေးအလုပ်သမား’ ဟူသော ဝေါဟာရကို သတိပြုမိသော အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိသည့် မိဘများမှာမူ (၁၇ ရာခိုင်နှုန်း) မှ (၃၃ ရာခိုင်နှုန်း) အတွင်းသာရှိပါသည်။

လက်ရှိအနေအထားတွင်မူ အဆုံးသတ်အစီရင်ခံစာတင်ပြချိန်တွင် ‘ကလေးအလုပ်သမား’ ဟူသော ဝေါဟာရကို ကောင်းစွာ သိမြင်ရင်းနှီးသူများမှာ စံပြုကောက်ယူသည့်လူဦးရေ၏ (၄၉ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ မတူညီသည့် နေရာဒေသများ အတွင်း အချက်အလက်များကို ခွဲထုတ်ပါက ‘ကလေးအလုပ်သမား’ ကိစ္စရပ်များကို သိမြင်ရင်းနှီးမှုရှိနေသည့် အတိုင်းအတာ များမှာ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး (၅၄ ရာခိုင်နှုန်း)၊ မွန်ပြည်နယ် (၅၂ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် အနိမ့်ဆုံးမှာ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး (၄၀

ရာခိုင်နှုန်း) တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ကနဦးကောက်ယူခဲ့သည့် အချက်အလက်များသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် စုစည်း ကောက်ယူခဲ့ခြင်း မဟုတ်သည့်အတွက် အချက်အလက်များကို တိုက်ရိုက်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရန် ခက်ခဲပါသည်။ သို့သော်လည်း ကလေးအလုပ်သမားနှင့် ပတ်သက်၍ ယေဘုယျအားဖြင့် သိမြင်ရင်းနှီးမှုများ အဘက်ဘက်မှ တိုးတက်မှု ရှိသည်ဟု ကောက်ချက်ချခြင်းသည်သာ အသင့်လျော်ဆုံးဖြစ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အဆုံးသတ်အစီရင်ခံစာတွင် အခြားတွေ့ရှိရသည့်အချက်မှာ အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးရှိသည့် မိဘဖြစ်စေ မရှိသည့် မိဘဖြစ်စေ ‘ကလေးအလုပ်သမား’ ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် ရင်းနှီးမှုရှိသည့် အတိုင်းအတာမှာ များစွာခြားနားမှုမရှိလှ ဟူသောအချက်ဖြစ်သည်။ အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိသည့်မိဘ (၄၄ ရာခိုင်နှုန်း) က ကလေးအလုပ်သမားဟူသော အသုံးအနှုန်းကို သိရှိကြပြီး အလုပ်မလုပ်သောကလေးရှိသည့်မိဘ (၅၅ ရာခိုင်နှုန်း)ကလည်း သိရှိကြသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် စီမံချက်အကောင်အထည်ဖော်နေစဉ်နှစ်များအတွင်း ဒစ်ဂျစ်တယ်နည်းပညာဖြင့် ပြည်သူများထံသို့ ထိုးဖောက်ရောက်ရှိမှုများ (ဥပမာ လူမှုမီဒီယာများပိုမိုအသုံးပြုလာကြခြင်း)နှင့် လူမှုပညာပေးအစီအစဉ်များ ထုတ်လုပ် ဆောင်ရွက်လာခြင်း၊ ကလေးအလုပ်သမားကဲ့သို့သော အကြောင်းအရာများကို သတင်းစကားဖြန့်ဝေမှုပြုလုပ်လာ ကြခြင်း များသည် ‘ကလေးအလုပ်သမား’ ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို လူအများသိမြင်ရင်းနှီးမှုပိုမိုတိုးတက်လာစေသည့် အကြောင်း ဖြစ်မည်ဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ယူဆနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း သတင်းစကားများပေးပို့ခြင်းသည် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် လူဦးရေ၏ တစ်ဝက်ခန့်ဆီသို့သာ ရောက်ရှိနိုင်သော်လည်း အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုများနှင့် စီမံချက်ဖြင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း များကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေ ရန် လိုအပ်ဆဲဖြစ်ကြောင်း ပြသပါသည်။

ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို သိမြင်ရင်းနှီးမှု

ကနဦးနှင့် အဆုံးသတ်အစီရင်ခံစာနှစ်ခုစလုံးတွင် ဥပဒေရေးရာများနှင့်ပတ်သက်၍ သိရှိမှုများမှာ စနစ်တကျသိရှိပုံမျိုး မဟုတ်ပေ။ သို့သော်လည်း My-PEC စီမံချက်တွင် ပါဝင်ခဲ့သူများစွာက အမျိုးသားဥပဒေကို ကောင်းစွာနားလည် သိရှိကြကြောင်းဖော်ပြသည်။

ကနဦးအစီရင်ခံစာတွင် ထုတ်ဖော်လေ့လာခဲ့သည့် အနေအထားကြောင့် နှိုင်းယှဉ်ရန်ခက်ခဲမှုများရှိပါသည်။ အဆုံးသတ် အစီရင်ခံစာတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် မိဘများ ဥပဒေရေးရာများအပေါ် သိမြင်ရင်းနှီးမှု/ထင်မြင်ယူဆချက်များကို အရေအတွက် အခြေပြုသည့်စစ်တမ်းဖြင့် မေးမြန်းခဲ့ပြီးနောက် အခြားသော သတ်ဆိုင်ပတ်သက်သူများကို အတွင်းကျကျ လူတွေ့ မေးမြန်းမှုများဖြင့် ဆက်လက်မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ကနဦးအစီရင်ခံစာတွင် ဥပဒေရေးရာများကို သိရှိခြင်းရှိမရှိ မေးခွန်းများမှာ အရည်အသွေးအခြေပြု လူတွေ့မေးမြန်းမှုများဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် ဥပဒေရေးရာများကို သတိပြုသိရှိမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကနဦးအစီရင်ခံစာတွင် အဓိကတွေ့ရှိခဲ့သည့် အချက်များမှာ အဆုံးသတ် လေ့လာမှုပြုလုပ်သည့်အချိန်အထိမှန်ကန်နေဆဲပင်ဖြစ်ပါသည်။ “ကလေးသူငယ်များကို အကာအကွယ်ပေးရန် ရည်ရွယ်သော ဥပဒေများသည် ကုန်ကျစရိတ်များ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ သို့မဟုတ် လူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်များ မရှိခြင်းကြောင့် ပညာရေးနှင့် အခြားသောအခွင့်အလမ်းများကို လက်လှမ်းမီနိုင်ရန်ခက်ခဲပြီး အကန့်အသတ်များရှိနေသော ဆင်းရဲနွမ်းပါး သည့် ကလေးများရှိနေသည့် မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း သက်ရောက်မှုအနည်းငယ်သာရှိပါသည်။”

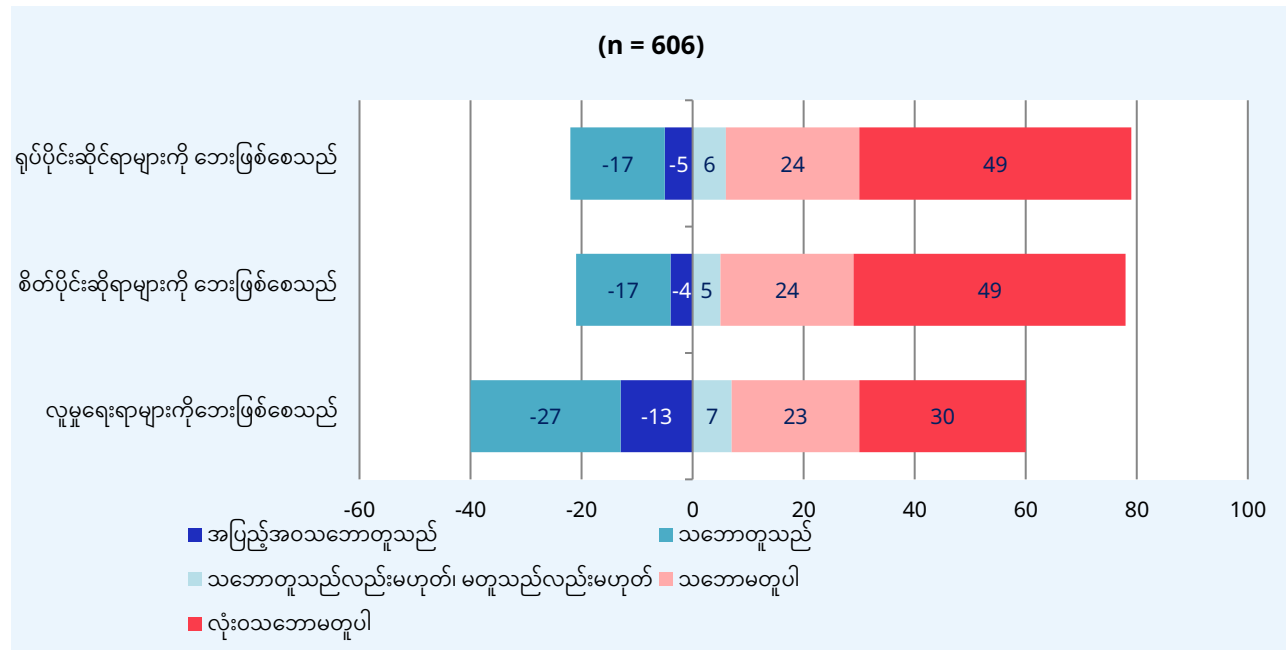
► ၄။ သဘောထားခံယူချက်များ

၄.၁ ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် ပတ်သက်၍ မိဘများ၏ သဘောထားခံယူချက်များ

အိမ်ထောင်စုများကို စစ်တမ်းကောက်ယူချိန်တွင် မိဘများကို ကလေးအလုပ်သမားများနှင့်ပတ်သက်၍ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် လူမှုရေးအစရှိသည့် မတူညီသောအမြင်ရှုထောင့်သုံးခုအပေါ် ထိခိုက်စေနိုင်ခြင်းရှိသည်ကို မည်သည့် အတိုင်းအတာအထိ သဘောတူလက်ခံကြကြောင်းမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ကလေးများအလုပ်လုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာတို့ကို ဘေးဖြစ်စေနိုင်သည်ဟူသောအချက်ကို ယေဘုယျအားဖြင့် သဘောတူလက်ခံကြပါသည် (ထိုအဖြေနှစ်ခုလုံးကို ၂၄ ရာခိုင်နှုန်း က အနည်းငယ်သဘောတူကြောင်းဖြေကြားပြီး ၄၉ ရာခိုင်နှုန်းက အပြည့်အဝ သဘောတူ ကြောင်းဖြေကြားသည်)။ သို့သော်လည်း မှတ်သားဖွယ်ရာအချက်မှာ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် လူ (၅)ဦးလျှင် တစ်ဦးနှုန်းက ကလေးများလုပ်ကိုင်နေရသည့် အချို့သော အလုပ်အမျိုးအစားများသည် ကလေးများကို ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာများအား ထိခိုက်ဘေးဖြစ်စေနိုင်ခြင်းရှိသည် ဟူသည့်အပေါ်လက်သင့်မခံကြကြောင်းကို တွေ့ရသည်။

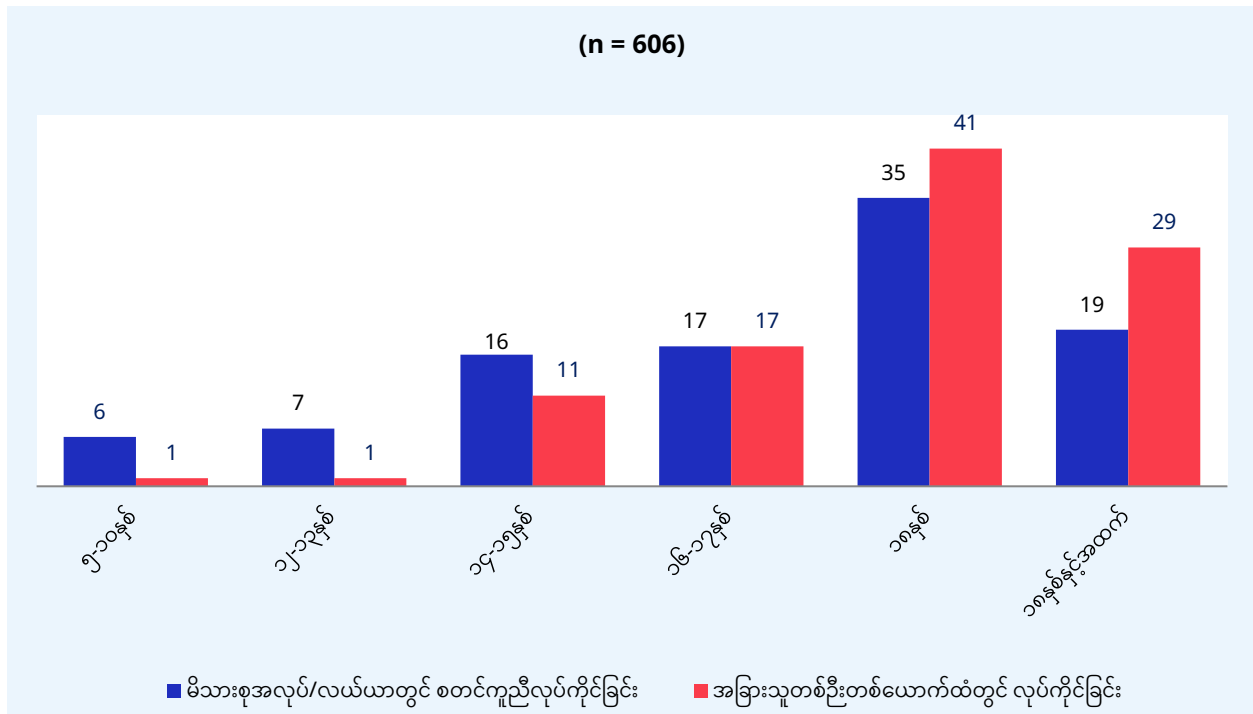
အမှန်တကယ်အားဖြင့်ကလေးများလုပ်ကိုင်နေရသည့် အချို့သောအလုပ်များသည်ကလေးများ၏ လူမှုဘဝကိုဘေးဖြစ်စေမည်ဟူသည့်အချက်အပေါ်၌ သဘောမတူကြသည့်အတိုင်းအတာပို၍များပြားပြီး (၂၇ ရာခိုင်နှုန်း) က အနည်းငယ် သဘောမတူကြောင်း ဖြေကြားပြီး (၁၃ ရာခိုင်နှုန်း) က လုံးဝသဘောမတူကြောင်းဖြေကြားကြသည်။ ထိုသို့ဖြေကြားခဲ့သူများမှ တစ်ဝက်ခန့်သည် ထိုဖော်ပြချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အတော်အသင့်သဘောတူသည် သို့မဟုတ် အပြည့်အဝသဘောတူပါသည်ဟု ဖြေကြသည်။ ကလေးသူငယ်များလုပ်ကိုင်နေကြရသည့် အချို့သောအလုပ်များသည် လူမှုရေးအရထိခိုက်ဘေးဖြစ်စေ နိုင်သည်ကို သဘောတူလက်ခံကြသော်လည်း ကလေးများအလုပ်လုပ်နေကြခြင်းသည် ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာကိစ္စရပ်ဖြစ်စေကာမူ ထိုသို့ အလုပ်လုပ်ကြခြင်းသည် ၎င်းတို့နေ့စဉ်ဘဝအတွင်းမှ သာမန်အစိတ်အပိုင်းသာဖြစ်သည်ဟု အရိုးစွဲလက်ခံထားကြသည့် သဘောထားများကြောင့် ကလေးသူငယ်များ အလုပ်သမားအဖြစ်လုပ်ကိုင်ကြခြင်း၏ အကျိုးရလဒ်အနေဖြင့် လူမှုရေးရာ ထိခိုက်မှုများဖြစ်စေသည်ဟူသည့်အချက်ကို သဘောမတူလက်မခံကြသည့်သူများက ပို၍များပြားပါသည်။

► **Figure 16 'ကလေးများလုပ်ကိုင်နေကြရသည့် အချို့သောအလုပ်များသည် ကလေးများ၏ (ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးရာ) တို့ကိုထိခိုက်စေသည်' ဟူသော အဆိုပြုချက်ကို သဘောတူလက်ခံမှုများ**

အမှန်တကယ်အားဖြင့် စံပြုကောက်ယူခဲ့သည့်သူများအတွင်း ကလေးများ မိသားစုအလုပ်/လယ်ယာများတွင် သို့မဟုတ် အခြားတစ်ဦးတစ်ယောက်ထံတွင် ဝင်ရောက်အလုပ်လုပ်နေကြခြင်းသည် သင့်လျော်သည်ဟု လက်ခံယူဆထားသောအုပ်စုများ အမြောက်အများပါဝင်သည်။ အလုပ်စတင်လုပ်ကိုင်ရန်သင့်လျော်သည့်အသက်အရွယ်ဖြစ်သည်ဟု လက်ခံယူဆထားသော အရွယ်သည် မိသားစုအလုပ်များကို လုပ်ကိုင်ပေးရသည့်ကလေးများအတွက် ပို၍ငယ်ရွယ်ပြီး မိသားစုလုပ်ငန်းများအတွက် ကလေးများစတင်အလုပ်လုပ်ရန်သင့်လျော်သည့်အသက်သည် (၁၄) နှစ်အောက်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသောမိဘများမှာ (၁၃ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပြီး အခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်အတွက် ကလေးများစတင်အလုပ်လုပ်ရန်သင့်လျော်သည့်အသက်မှာ (၁၄) နှစ် အောက်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသူ (၂ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည်။ သို့သော် (၇၀ ရာခိုင်နှုန်း) သောသူများက ထင်မြင်ယူဆသည်မှာ ကလေးတစ်ဦး အခြား သောသူတစ်ဦးတစ်ယောက်ထံတွင် စတင်အလုပ်လုပ်ရန်သင့်လျော်သည့် အသက်အရွယ်မှာ (၁၈) နှစ်နှင့် အထက်သာ ဖြစ်သင့်သည်ဟုဆိုသည်။ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အရေးကြီးသောအချက်မှာ ဖြေကြားသူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကလေးများအတွက်မူ ပုံမှန်ယေဘုယျလက်ခံထားသည့်အချက်များနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ကွဲပြားသည့်အဖြေများ ထွက်လာနိုင်သည်ဟု သည့် အချက်ဖြစ်သည်။

► Figure 17 ကလေးသူငယ်များစတင်အလုပ်လုပ်ရန် သင့်လျော်သည့်အသက်ဟု ထင်မြင်ယူဆချက်များ

အိမ်ထောင်စုများကိုစစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ရာတွင် ကလေးအလုပ်သမားများအပေါ် ၎င်းတို့၏သဘောထားခံယူချက်များကို သိရှိနိုင်ရန်အတွက် အစဉ်လိုက်မေးခွန်းများကိုမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ဖော်ပြထားသည့် အဆိုပြုချက်များအပေါ် သဘောတူ လက်ခံမှုနှင့် လက်မခံမှုများအား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖော်ပြကြပြီး ကလေးအလုပ်သမားဟူသော အကြောင်းအရာအပေါ် သဘောထားကွဲလွဲမှု များနှင့် ရှုပ်ထွေးသည့်သဘောသဘာဝများကို ဖော်ပြသည်။

သဘောတူညီမှုအများဆုံးရရှိသည့် အကြောင်းအရာများမှာ အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများကြောင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစု ဝင်ငွေများကို အပိုဆောင်းရရှိစေသည်ဟု ဖြေကြားမှုများ (အနည်းငယ်သဘောတူသူ ၁၁ ရာခိုင်နှုန်း၊ အပြည့်အဝ သဘောတူသူ ၈၃ရာခိုင်နှုန်း)၊ ကလေးအလုပ်သမားများသည် အကူအညီလိုအပ်သည်ဟု ဖြေကြားမှုများ (အနည်းငယ် သဘောတူသူသဘောတူသူ ၃၉ ရာခိုင်နှုန်း၊ အပြည့်အဝသဘောတူသူ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်း)၊ ကလေးများကို လစာနည်းနည်းသာ ပေးရန်လိုသောကြောင့် အလုပ်ရှင်များက ကလေးများ ကို အလုပ်ပေးခိုင်းစေခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဖြေကြားမှုများ (အနည်းငယ်သဘောတူသူ ၂၈ ရာခိုင်နှုန်း၊ အပြည့်အဝ သဘောတူသူ ၄၅ ရာခိုင်နှုန်း) အစရှိသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

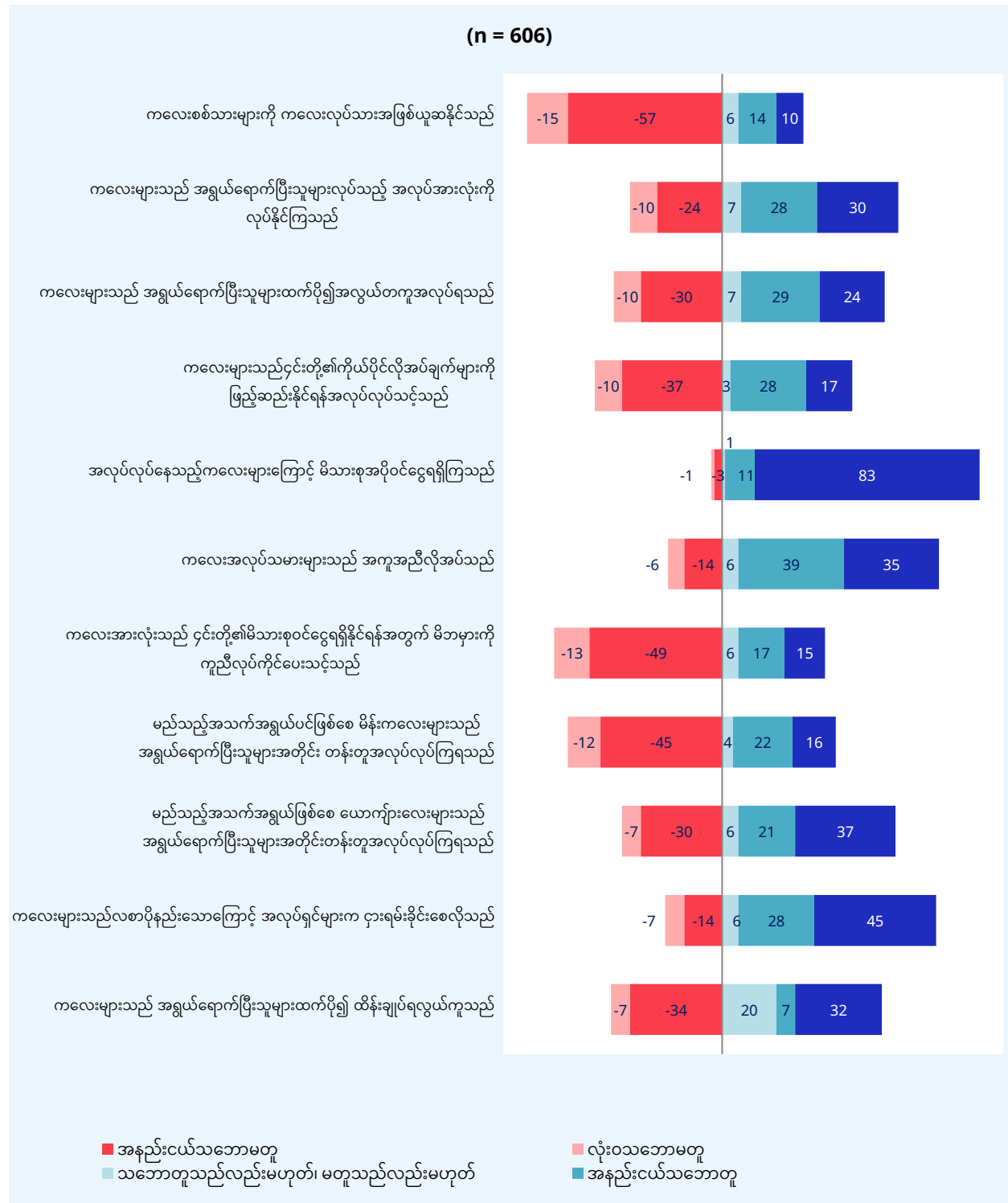
အချို့သောမေးခွန်းများသည် ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်ရပ်များ သမားရိုးကျကိစ္စကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အနေအထား အပေါ်တွင် သာမန်ကိစ္စရပ်အဖြစ်သာရှုမြင်အမြစ်တွယ်နေသည့် သဘောထားများကို ထုတ်ဖော်နိုင်ခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် “ကလေး အားလုံးသည် အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေများရရှိနိုင်ရေးအတွက် ၎င်းတို့၏မိဘများကို ကူညီသင့်သည်” ဟူသော အဆိုပြုချက်ကို ဖြေကြားသူများ၏ တစ်ဝက်ခန့်က သဘောမတူကြောင်းဖြေကြားခဲ့သော်လည်း အနည်းငယ်သဘောတူပါ သည်ဟု ဖြေကြားသူ (၁၇ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် အပြည့်အဝသဘောတူပါသည်ဟုဖြေသူ (၁၅ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။

အလားတူပင် “ကလေးများ သည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လိုအပ်ချက်များကိုဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်အလုပ်လုပ်သင့်သည်” ဟု ဖော်ပြထားသည့် အဆိုပြုချက်ကို ဖြေကြားသူ တစ်ဝက်နီးပါးခန့်က သဘောမတူကြောင်းဖြေဆိုကြသော်လည်း အနည်းငယ်များပြားသည့်ပမာဏဖြစ်သော (၂၈ ရာခိုင်နှုန်း) က အနည်းငယ်သဘောတူသည်ဟု ဖြေကြားပြီး (၁၇ ရာခိုင်နှုန်း) က အပြည့်အဝသဘောတူပါသည်ဟု ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။ စံပြု ကောက်ယူခဲ့သူများအတွင်းမှ **တစ်ဝက်ခန့်သောသူများ**တွင် လက်ရှိအလုပ်လုပ်နေသောကလေးများ ရှိကြသောကြောင့် အထက်ဖော်ပြပါ အဖြေများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ရမည်ဖြစ်သည်။

မိဘများသည် **၎င်းတို့၏ကလေးများ အလုပ်ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေကြရခြင်းအတွက် စိတ်မကောင်းကြောင်းကို** အမြဲတစေ ဖော်ပြကြသော်လည်း များသောအားဖြင့် အိမ်ထောင်စုများရင်ဆိုင်နေကြရသော လက်ရှိ **ငွေရေးကြေးရေးဒုက္ခများကို ကုစားပေးနိုင်မည့်နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်သောကြောင့်သာခိုင်းစေရခြင်းဖြစ်သည်**ဟူ၍ ရှင်းချက်ထုတ်ပြောဆိုကြသည်။

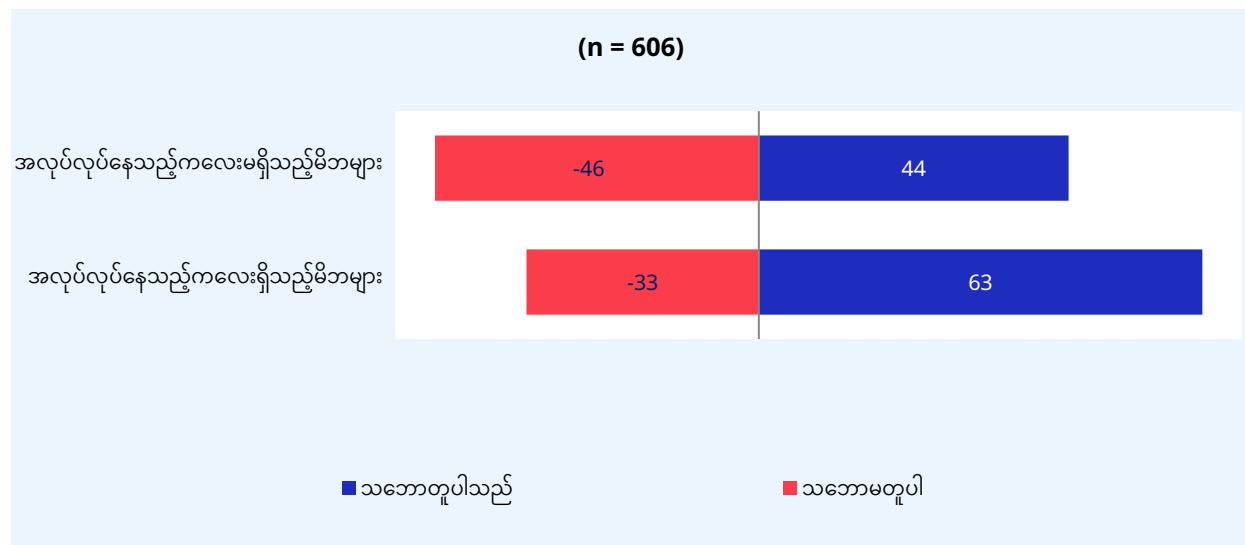
ကလေးစစ်သားအဖြစ် စုဆောင်းခံရသည့်ကလေးများသည် ကလေးအလုပ်သမားများဖြစ်သည်ဟူသောအချက်ကို သဘောမတူကြသည့် မိဘများအရေအတွက်ကိုလည်း အထင်အရှားတွေ့မြင်ရပါသည် (နိုင်ငံတကာအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် များအရ ယင်းသည် အဆိုးဝါးဆုံးပုံစံဖြင့်ကလေးအလုပ်သမားများကို ခိုင်းစေခြင်းဖြစ်သည်)။ ထိုသို့ သဘောမတူကြခြင်း အတွက် ဖြစ်နိုင် သည့် ရှင်းလင်းချက်တစ်ခုမှာ ကလေးများကို စစ်သားအဖြစ်စုဆောင်းခြင်းသည် အလုပ်သမားဟု သတ်မှတ်နိုင်သော သမားရိုးကျစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်ကြခြင်းမဟုတ်ဟုယူဆသော မတူညီသည့်နားလည်မှုပုံစံတစ်ခု ကြောင့် လည်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိဘများသည်၎င်းတို့နားလည်သဘောပေါက်ထားမှုအရ အလုပ်သမားဟူသည်မှာ စစ်တပ်ထဲတွင်ပါဝင်ထမ်းဆောင်ခြင်းမဟုတ်ဟု ယူဆသောကြောင့် ကလေးများစစ်သားအဖြစ် စုဆောင်းခံရသည်ကို ကလေးအလုပ်သမားအဖြစ်ထည့်သွင်းသတ်မှတ်မှု မပြုခြင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။

► Figure 18 သဘောထားခံယူချက်များဆိုင်ရာ မေးခွန်းများ

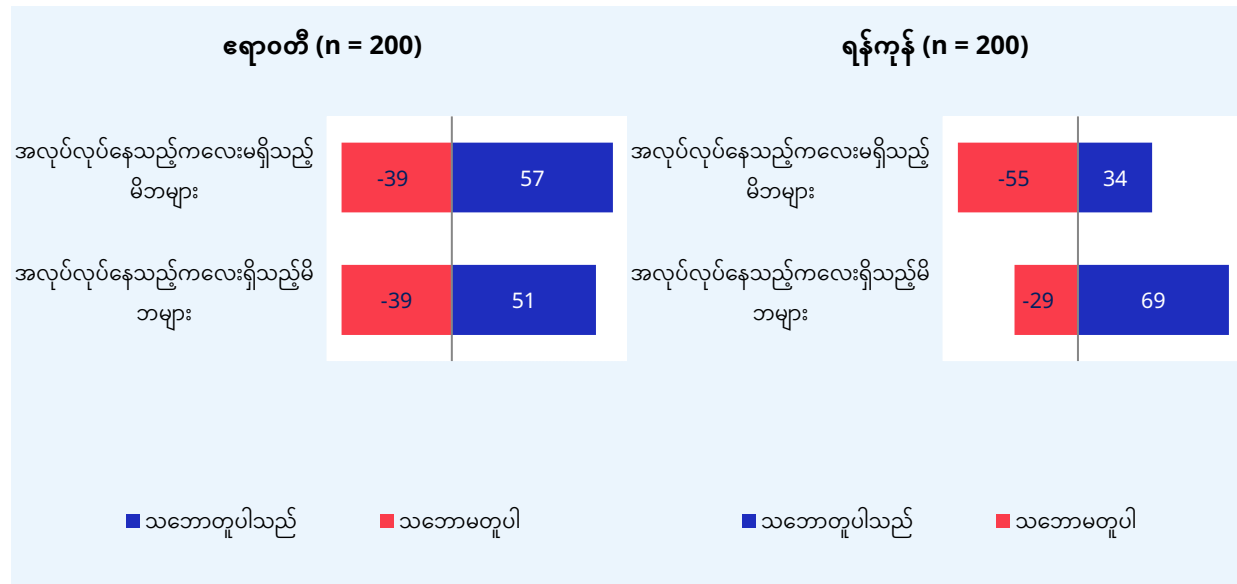
အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိသည့်မိဘများနှင့် မရှိသည့်မိဘများအကြား အချက်အလက်များကိုသီးခြားခွဲထုတ်လိုက်ပါက ၎င်းတို့၏သဘောထားခံယူချက်ဖြင့် တုံ့ပြန်ဖြေကြားမှုများတွင် သိသာထင်ရှားသည့် အလားအလာများကို တွေ့မြင်ရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် “ကလေးများသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများထက်ပို၍ အလွယ်တကူအလုပ်ရသည်” ဟူသော ဖော်ပြချက်တွင် ဖြေကြားထားသည့်သဘောထားခံယူချက်များကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အလုပ်လုပ်နေသောကလေးရှိသည့် မိဘများသည် ထိုအချက်ကို ပို၍သဘောတူကြသည့်အနေအထားရှိကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ရိုးရှင်းစွာသုံးသပ်နိုင်ရန်အတွက် အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်ပုံသည် ‘အနည်းငယ်သဘောတူသည်’ နှင့် ‘လုံးဝသဘောတူသည်’ ဟူသည့်အဖြေများနှင့် ‘အနည်းငယ်သဘောမတူပါနှင့်’ လုံးဝသဘောမတူပါ’ ဟူသောအဖြေများကို စုစည်းဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ကလေးများသည် ပိုမို၍ အလွယ်တကူ အလုပ်ရကြသည်ဟူသည့်အချက်ကို သဘောတူလက်ခံကြောင်း အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးရှိသည့် မိဘများ (၆၃ ရာခိုင်နှုန်း) ၏ဖြေကြားချက်နှင့် အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးမရှိသည့် မိဘ (၄၄ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်ပါသည်။

► **Figure 19 “ကလေးများသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများထက်ပို၍ အလွယ်တကူ အလုပ်ရကြသည်” ဟူသည့် ဖော်ပြချက်ကို သဘောတူခြင်း သို့မဟုတ် သဘောမတူခြင်း - အလုပ်လုပ်နေသောကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အလုပ်လုပ်နေသော ကလေးမရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများ**

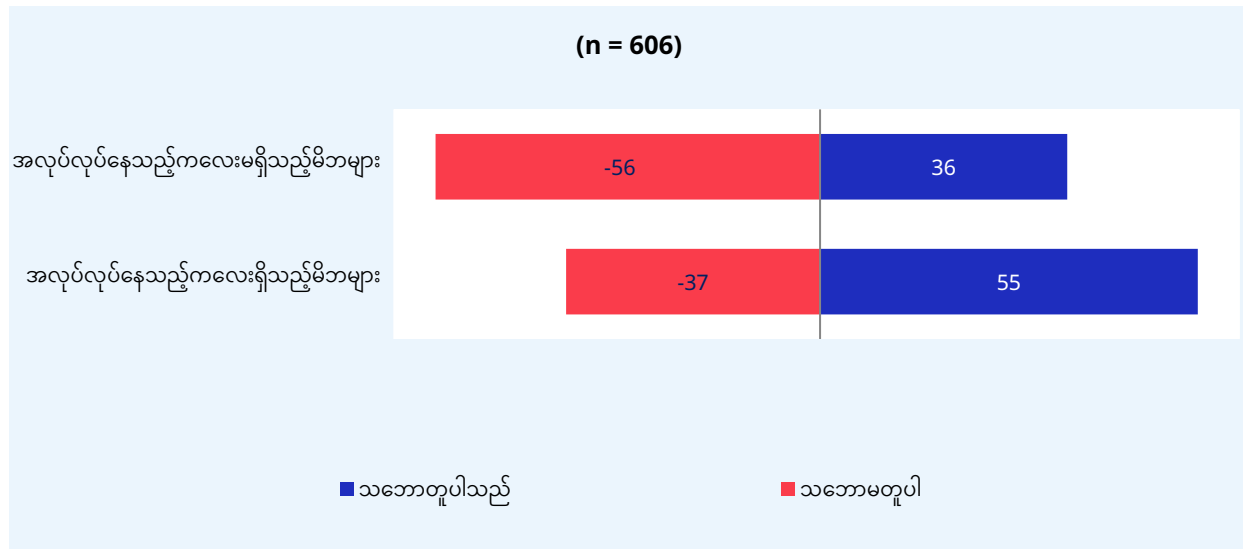
ထိုသို့ကွဲပြားချက်များကို တည်နေရာအလိုက် ခွဲထုတ်လေ့လာသောအခါ ပို၍ပင်သိသာထင်ရှားသည်။ အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပုံအတိုင်း မွန်ပြည်နယ်ရှိ မိဘများအကြားကွဲပြားခြားနားမှုများသည် စုစုပေါင်းခွဲထုတ်လိုက်သည့် ကိန်းဂဏန်းများအရ အတော်အသင့်နီးစပ်မှုရှိပြီး အဖြေများသည်လည်း အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စု ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီးက ဖြေကြားခဲ့သည့်အဖြေများနှင့်လည်း အလွန်ဆင်တူပါသည်။ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးတွင်မူ “ကလေးများက လူကြီးများထက် အလုပ်ပိုလွယ်သည်” ဟူသည့်အဖြေကို အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးရှိ သည့်မိဘများက များစွာပိုမို၍သဘောတူလက်ခံကြသည်။

► **Figure 20 "ကလေးများသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများထက်ပို၍ အလွယ်တကူ အလုပ်ရကြသည်" ဟူသည့် ဖော်ပြချက်ကို သဘောတူခြင်း သို့မဟုတ် သဘောမတူခြင်း - အလုပ်လုပ်နေသောကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အလုပ်လုပ်နေသော ကလေးမရှိသည့် အိမ်ထောင်စု များကို တည်နေရာအလိုက် ခွဲထုတ်ခြင်း**

အလားတူပင် အလုပ်လုပ်နေသောကလေးရှိသည့်မိဘများသည် ကလေးများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် အလုပ်လုပ်သင့်သည်ဟူသောအယူအဆကို များစွာသဘောတူလက်ခံကြသည့်အနေအထားရှိပါသည်။ ဤနေရာတွင် မှတ်သားရမည့်အချက်မှာ ထိုသို့သဘောတူလက်ခံကြခြင်းသည် ထိုမိဘများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကလေးများကို အလုပ်လုပ်စေလိုသောဆန္ဒရှိကြသည်ဟူ၍ ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပါ။ အရည်အသွေးအခြေပြုလူတွေ့ မေးမြန်းရာမှ ရရှိခဲ့သည့် အချက်အလက်များအရ အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးများ၏ မိဘတော်တော်များများသည် ၎င်းတို့၏ ကလေးများကို အမှန်တကယ်အားဖြင့် အလုပ်လုပ်စေလိုခြင်းမရှိကြသော်လည်း အခြေအနေအရ ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းသို့ တွန်းပို့လိုက်ရခြင်းကများသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်းယင်းအချက်များမှ ပြသသည်မှာ ထိုကဲ့သို့သော မိဘများတွင် ကလေးများသည် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်လိုအပ်ချက်များကိုဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်အတွက် အလုပ်လုပ်သင့်ကြသည်ဟူသော သဘောထားရှိနိုင်ခြေ ပိုမိုမြင့်မားကြသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် လူတွေ့မေးမြန်းမှု စစ်တမ်းများတွင် မိဘအတော်များများ ကဖြေဆိုခဲ့သည်မှာ အလုပ်လုပ်ရန် သို့မဟုတ် မလုပ်ရန် ရွေးချယ်မှုသည် ဘဝရှင်သန်ရပ်တည်ရေးကိစ္စဖြစ်သည်ဟု ဆိုခဲ့ကြ ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

- Figure 21 "ကလေးများသည် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်စည်းနိုင်ရန် အတွက် အလုပ်လုပ်သင့်သည်" ဟူသည့် ဖော်ပြချက်ကို သဘောတူခြင်း သို့မဟုတ် သဘောမတူခြင်း - အလုပ်လုပ်နေသောကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများနှင့် အလုပ်လုပ်နေသော ကလေးမရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများ

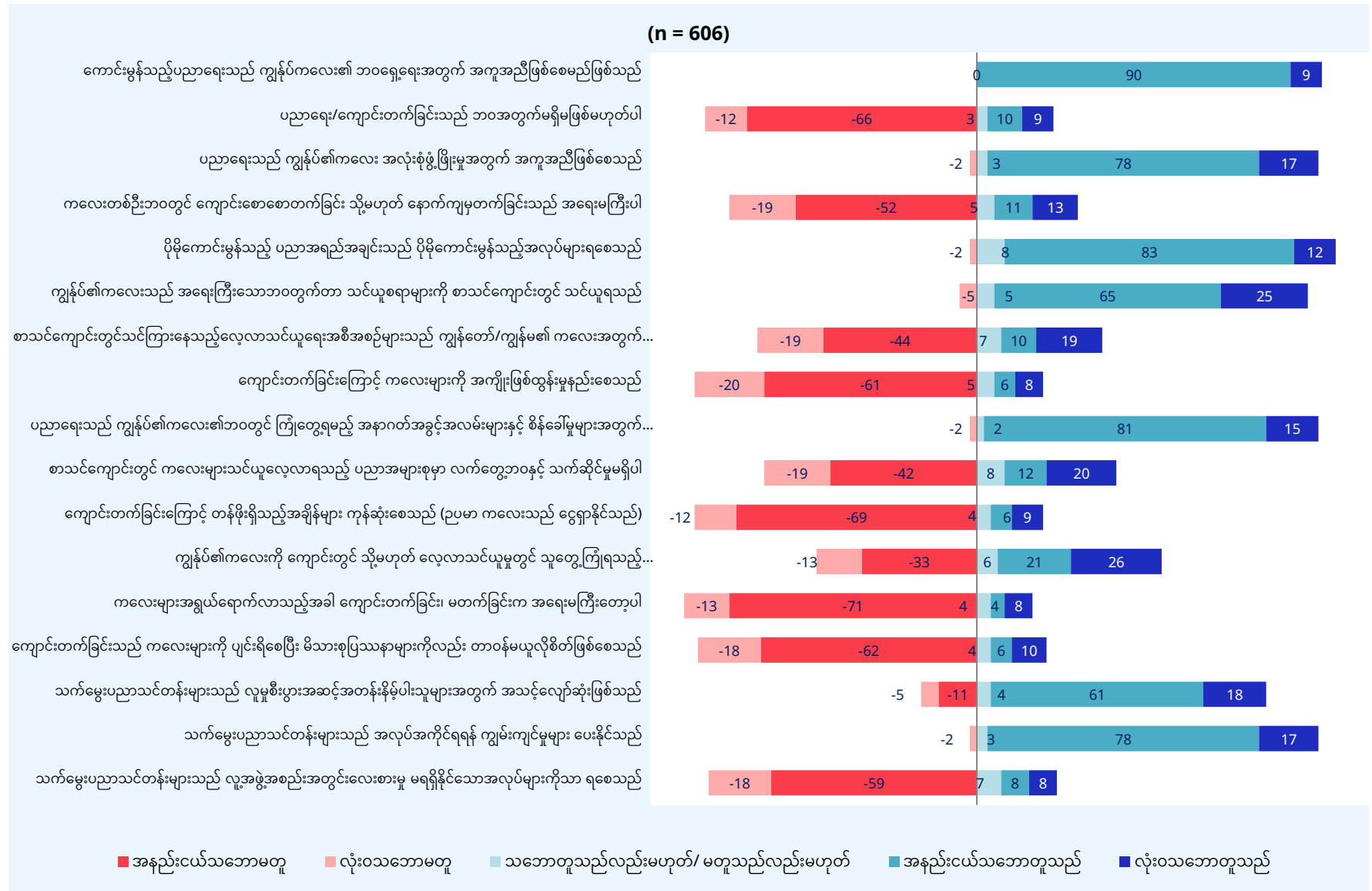
၄.၂ ပညာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မိဘများ၏ သဘောထားခံယူချက်များ

အိမ်ထောင်စုလိုက်စစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် လေ့လာမှုတွင်ပါဝင်ဖြေကြားပေးခဲ့သူများကို ပညာရေး၏ အရေးပါပုံအပေါ် သဘောတူခြင်း သို့မဟုတ် သဘောမတူခြင်းများအားသိရှိနိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ သဘောထားခံယူချက်များကို အစဉ်လိုက် မေးခွန်းများဖြင့် မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် စံပြုမေးမြန်းခဲ့သည့် အုပ်စုနှစ်စုလုံး (အလုပ်လုပ်သည့် ကလေးရှိ နေသည့် မိဘများနှင့် အလုပ်မလုပ်သည့်ကလေးမိဘများ)တွင် ပညာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အပြုသဘော ဆောင်သည့် သဘောထားများရှိကြပါသည်။ အုပ်စုနှစ်စုလုံးကဖြေဆိုခဲ့သည့် အဖြေများသည် မေးခွန်းများအတွင်း ကွဲလွဲချက်များ သတ်မှတ်ချက် အမြင့်မားဆုံး (၅ ရာခိုင်နှုန်း)နှင့် နီးစပ်မှုရှိပါသည်။

အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်ပုံအတိုင်း ဖြေကြားသူများသည် 'ပညာရေးသည် အချိန်ဖြုန်းခြင်းသာဖြစ်သည်' ဟု အဓိပ္ပာယ် ရသော တန်ဖိုးထားမှုဆိုင်ရာဖော်ပြချက်အား သဘောမတူကြကြောင်း သိသာထင်ရှားစွာပြသကြသည်။ အလားတူပင် ပညာရေးသည်မကောင်းပါဟူသော ပြောကြားမှုမျိုးပါရှိသည့် ဖော်ပြချက်များကို သဘောမတူကြောင်း ပြတ်ပြတ်သားသား ဖော်ပြကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဖြေကြားခဲ့သူအများစုသည် ဤကဲ့သို့သော အဆိုပြုဖော်ပြချက်များကို သဘောမတူကြောင်း အခိုင်အမာဆိုကြသည် - 'စာသင်ကျောင်းတွင်သင်ကြားနေသည့် လေ့လာသင်ယူရေးအစီအစဉ်များသည် ကျွန်တော်/ ကျွန်မ၏ ကလေးအတွက် လက်တွေ့ဘဝတွင် ကြုံလာရမည့်ပြဿနာများကို လက်တွေ့ဖြေရှင်းနိုင်မည့် ကျွမ်းကျင်မှုများ သင်ကြားပေးနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ ကလေးများငွေရှာနိုင်သည့်အချိန်တွင် ကျောင်းတက်ခြင်းအားဖြင့် တန်ဖိုးရှိသောအချိန် များကို ဖြုန်းတီးခြင်းဖြစ်ပြီး ကျောင်းတက်ခြင်းကြောင့် ကလေးများကို ပျင်းရိစေကာ မိသားစုပြဿနာများကို လည်းတာဝန်

ယူလိုစိတ်မရှိဖြစ်စေတတ်သည်' အစရှိသည့်ဖော်ပြချက်များကိုဖြစ်ပါသည်။ယေဘုယျအားဖြင့် ကောင်းမွန်သည့် ပညာရေးသည် ၎င်းတို့ကလေးများ၏ ရှေ့ရေးကိုအကူအညီဖြစ်စေမည်၊ ပညာရေးသည် ကလေးများ အလုံးစုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အရေးပါသည်၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပညာအရည်အချင်းများသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့်အလုပ်များ ရနိုင်ရန် အကူအညီဖြစ်စေမည်၊ ကလေးများသည် ဘဝအတွက် အရေးကြီးသောသင်ခန်းစာများကို စာသင်ကျောင်းများတွင် သင်ယူနိုင်သည် အစရှိသည့် ဖော်ပြချက်များကို ဖြေကြားသူအားလုံးက အတော်အသင့်သဘောတူပါသည် သို့မဟုတ် အပြည့်အဝ သဘောတူပါသည်ဟုသာ ဖြေဆိုကြသည်။

► Figure 22 ပညာရေးဆိုင်ရာ သဘောထားခံယူချက်များကို သိရှိတိုင်းတာနိုင်ရန်အတွက်ဖော်ပြမေးမြန်းခဲ့သော အချက်များအပေါ်သဘောတူလက်ခံမှုများ

သို့သော်လည်းထင်ရှားသည့်အချက်မှာ သဘောထားဆိုင်ရာမေးခွန်းအားလုံးတွင် ဖြေကြားသူအများစုက **အပြည့်အဝ သဘောတူသည်** သို့မဟုတ် **သဘောမတူပါ** ဟု ဖြေကြားကြသည်ထက် **အနည်းငယ်သဘောတူသည်** သို့မဟုတ် **အနည်းငယ် သဘောမတူပါ** ဟု ပိုမိုဖြေဆိုကြခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်သည် စံပြုကောက်ယူခဲ့သူများ၏ သဘောထားများအတွင်း ကွဲပြားမှုရှိနေသည့်အတိုင်းအတာကိုဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပြီး ပညာရေးကို အလွန်တန်ဖိုးထားကြောင်း ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြကြသော် လည်း အချို့သောအခြေအနေများတွင် ပညာရေးသည် အမြဲတစေ လက်တွေ့အကျဆုံး သို့မဟုတ် သင့်တင့်လျောက်ပတ် သော လမ်းကြောင်းတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု မယူဆကြကြောင်းကိုဖော်ပြသည်။

ယင်းအချက်သည် ဖြေကြားသူများအနေဖြင့် သက်မွေးပညာသင်တန်းများကို ဖြေကြားသူများက တန်ဖိုးထားမှုမြင့်မားသည့် အချက်နှင့်လည်းသက်ဆိုင်သည်။ ဖြေကြားသူများအားလုံးနီးပါးသည် သက်မွေးပညာသင်တန်းများက အလုပ်အကိုင် ရရှိနိုင်စေမည့်ကျွမ်းကျင်မှုများကို ပေးသည်ဟူသော ဖော်ပြချက်ကို သဘောတူသည် သို့မဟုတ် လုံးဝ သဘောတူပါသည်ဟု ဖြေကြားကြပြီး သက်မွေးပညာသင်တန်းများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းလူလေးစားမခံရသော အလုပ်များကိုသာ လုပ်ရ သည်ဟူသော ဖော်ပြချက်ကို သဘောမတူပါ သို့မဟုတ် လုံးဝသဘောမတူပါဟု ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း သက်မွေးပညာသင်တန်းများသည် လူမှုစီးပွားပိုမိုနိမ့်ကျသောအုပ်စုများအတွက် အကောင်အထုံး သင့်လျော်ကိုက်ညီမှုရှိသည် ဟူသည့် ထင်မြင်ယူဆချက်မှာ ထင်ရှားပြီး ထိုအချက်ကို (၆၁ ရာခိုင်နှုန်း) က သဘောတူညီပါသည်ဟု ဖြေကြားပြီး (၁၈ ရာခိုင်နှုန်း) က လုံးဝ သဘောတူပါသည်ဟု ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။

အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိသည့် မိဘများနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးစဉ်အချိန်အတွင်း၌လည်း ကလေးများ၏ ပညာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အပြုသဘောဆောင်သော သဘောထားများကို ထုတ်ဖော်ပြသခဲ့ကြသည်များရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ကလေး ကို ကျောင်းတက်ရန်စေလွှတ်လိုသော စိတ်ဆန္ဒရှိခြင်း သို့မဟုတ် စေလွှတ်နိုင်စွမ်းများသည် ငွေရေးကြေးရေး ခက်ခဲမှုများ သို့မဟုတ် ကလေးကိုယ်တိုင်က ကျောင်းတက်ရန်စိတ်ပါဝင်စားမှုမရှိခြင်း အစရှိသည့် အခြေအနေများနှင့် အပြန်အလှန် ထိန်းညှိကြရသည့်အနေအထားရှိပါသည်။

ခြုံငုံ၍ဆိုရပါက အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိသည့် မိဘများနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးစဉ် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများသည် ကလေးများပညာရေး၏ အရေးကြီးပုံနှင့် တန်ဖိုးများကို ကောင်းစွာအသိအမှတ်ပြုကြပါသည်။ ဆွေးနွေးသူများစွာ ကိုယ်တိုင်က ၎င်းတို့၏ ပညာရေးချို့တဲ့မှုအတွက် စိတ်မကောင်းဖြစ်ရကြောင်းဖော်ပြကြပြီး ၎င်းတို့၏ ကလေးများကိုမူ ပညာရေးကို ပေးအပ်လိုကြောင်းနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသံသရာကို ချိုးဖျက်လိုကြောင်းပြောကြားကြပြီး ကလေးများကို အခွင့်အလမ်းအသစ်များရစေလိုကြောင်း တင်ပြကြသည်။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် အိမ်ထောင်စုများကို စစ်တမ်းကောက်ယူ ရာတွင် တွေ့ရှိခဲ့သည့်အချက်များနှင့် ချိန်ညှိကြည့်ပါက သဘောတရားအရ ပညာရေးသည် ကလေးများ၏ အနာဂတ်အတွက် တန်ဖိုးရှိသော အရာတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ယေဘုယျအားဖြင့် သဘောတူလက်ခံကြသည်များကို တွေ့ခဲ့ကြရပြီးဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အကြောင်းပြချက်အမျိုးမျိုးကို တင်ပြခဲ့ကြပြီး ငွေရေးကြေးရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်း အခွင့်အလမ်းများရနိုင်မည်ဟူသည့်အချက်သာမကဘဲ ကလေးများ ကောင်းစွာအရွယ်ရောက်ရှိနိုင်ရန်အတွက် ကြီးပြင်းမှု၊ ကိုယ်စိတ်ကျန်းမာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအပေါ်တွင်ပါ ပညာရေးက အလုံးစုံသွယ်ဝိုက်သက်ရောက်မှုရှိကြောင်း မိဘများက ဖြေကြားခဲ့ကြပါသည်။

“ကျွန်တော်က ပညာမတတ်တော့
ကျွန်တော့ကလေးတွေကိုတော့
ကောင်းကောင်းပညာတတ်စေချင်တယ်။”

-R1/FGD1/ ၃၁ နှစ်၊ အမျိုးသား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ပညာတတ်ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ကလေးတွေမှာ
ကောင်းမွန်တဲ့အနာဂတ်တွေ၊ ကိုယ်စိတ်ကျန်းမာမှုတွေနဲ့
မိသားစု ကောင်းကောင်းတစ်ခုရှိစေမှာတွေပေါ့။”

-R2/FGD1/ ၄၈ နှစ်၊ အမျိုးသား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ဒီကနေ့ခေတ်မှာဆို ပညာရေးက အလုပ်ရဖို့
အတွက် အရေးကြီးတယ်။ အခုဆို ကုမ္ပဏီတွေမှာ
အလုပ်လျှောက်ရင် ဘွဲ့ရ ဖြစ်ဖို့က လိုအပ်ချက်
တစ်ခုဖြစ်နေတော့ ကျွန်တော့ကလေးကို
ကျောင်းဆက်တက်ပြီး ပတ်ဝန်းကျင်မှာ
နေရာအဆင့်အတန်း တစ်ခု ရစေချင်တယ်။”

- R2/FGD6/ အမျိုးသား၊ မော်လမြိုင်၊
မွန်ပြည်နယ်

“အခြားမိဘတွေလိုပဲ ကျွန်တော်လည်း ကိုယ့်ကလေးကို
ပညာတတ်ကြီး ဖြစ်စေချင်တာပေါ့။
အခုကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်က ကာယလုပ်သားဖြစ်နေတော့
(ပညာရေးရဲ့တန်ဖိုး)ကို သိတယ်၊
ဒါကြောင့်ကိုယ့်ကလေးတွေကိုပညာတတ်တွေဖြစ်စေချင်တာ။
ဒါပေမယ့် အခြေအနေကမပေးဘူးလေ။”

-R3/FGD1/ အမျိုးသား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်တော့ကလေးတွေကို
ပညာတတ်တွေဖြစ်စေချင်တယ်၊
ဒါမှသူတို့အလုပ်လုပ်တဲ့အချိန်
အလိမ်အညာတွေမခံရမှာ။”

- R4/FGD1/ ၄၁ နှစ်၊ အမျိုးသား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

သို့သော်လည်း ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အခြေအနေများအရ ကလေးများကို ကျောင်းမှထုတ်ပြီး
လုပ်ငန်းခွင်ဝင်ခိုင်းရခြင်းအတွက် သင့်လျော်သောဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်းကို အကြောင်းပြချက်ပေးကြသည်များ
လည်းရှိပါသည်။ ဤကိစ္စအတွက် အများစုကပေးကြသော အကြောင်းပြချက်နှစ်ခုမှာ မိသားစုတွင်း ငွေရေးကြေးရေး
ခက်ခဲမှု နှင့် ကလေးများကိုယ်တိုင်က ကျောင်းမတက်လိုကြခြင်းဖြစ်သည်ဟူသော အချက်များဖြစ်သည်။

ထင်ရှားသည့်အချက်မှာ ဖြေကြားသူအများစု၏ ပြောဆိုချက်အရ ကလေးများဘက်ကချည်းသာ ကျောင်းတက်ရန်
စိတ်မဝင်စားကြတော့ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကလေးများကိုယ်တိုင်က ၎င်းတို့၏မိသားစုများကို အကူအညီပေးရန် မဖြစ်မနေ

အလုပ်လုပ်ရခြင်းများက ပိုများပါသည်။ ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုချရန် ကလေးများတွင် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် အတိုင်းအတာ မည်မျှရှိခဲ့သည်ဟူသည့်အချက်မှာမူ ဆန်းစစ်သိရှိနိုင်ရန်ခက်ခဲမည်ဖြစ်ပါသည်။

“ကျွန်မတို့မိသားစုရဲ့ငွေရေးကြေးရေး
အဆင်မပြေမှုတွေကြောင့် ကလေးတွေက
ကျောင်းတက်ဖို့ဝန်လေးသွားကြတယ်”
-R2/FGD2/ ၄၁ နှစ်၊ အမျိုးသမီး၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“အဓိကအကြောင်းအရာက သူတို့က ကျောင်း
မတက်ချင်ကြတော့တာ။ တကယ်လို့ အဖွဲ့အစည်း
တွေကသာ ကူညီမယ်ဆိုရင် သူတို့ကျောင်း
ပြန်တက်အောင်စည်းရုံးမယ်။”
-R2/FGD4/ အမျိုးသမီး၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်တော့်ကလေးတွေက သူတို့ဖာသာဆုံးဖြတ်ပြီး ကျောင်းမတက်ချင်တော့ဘူးလို့ပြောကြတယ်။ ကလေးအကြီး
နှစ်ယောက်အတွက်ဆို သူတို့ပညာရေးအတွက် ကျွန်တော်မတတ်နိုင်ဘူး၊ ဒါပေမယ့် ကလေးနှစ်ယောက်ကိုတော့
ကျောင်းတက်ဖို့ပြောရတယ်။ ကလေးအကြီးနှစ်ယောက်က ကျောင်းဆက်တက်ရမယ့်အစား အလုပ်လုပ်ပြီး
ငွေပဲရှာချင်ကြတော့တာ။”
- R4/FGD1/ အမျိုးသား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

ကလေးတစ်ဦးကို ပညာရေးစနစ်အတွင်းမှ ဖယ်ရှားလိုက်သည်နှင့် ကျောင်းပြန်တက်ရောက်ကြခြင်းများမှာ ရှားပါးပါသည်။ အချို့သောကလေးများအတွက် ထိုသို့ဖြစ်ရသည်မှာ မိသားစု၏ အခြေအနေများ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခြင်း မရှိဘဲ ငွေရေးကြေးရေးအဆင်မပြေမှုများကြောင့် ကလေးများအလုပ်ခွင်သို့ဝင်ရောက်ရန် တွန်းပို့ခြင်းများဖြစ်စေသည်။ ထိုသို့ သောမိဘများက အခိုင်အမာပြောကြသည်မှာ အခြေအနေများပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်လာပါက ၎င်းတို့၏ကလေးများကို ကျောင်းပြန်တက်ခိုင်းရန် ရည်ရွယ်ချက်အပြည့်ရှိသည်ဟုဆိုသည်။ အခြားသောကလေးများတွင် ဖြစ်လေ့ရှိသည့် ပုံစံတစ်ခုမှာမူ ကလေးတစ်ဦးသည် အလုပ်လုပ်သည့်လမ်းကြောင်းပေါ်သို့ရောက်ရှိပြီးသွားပါက ယေဘုယျအားဖြင့် ကျောင်းတက်ရန် စိတ်မဝင်စားတော့ခြင်းဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဝင်ငွေရရှိခြင်းသည် ပို၍ဆွဲဆောင်မှုရှိခြင်း သို့မဟုတ် သူတို့ ကျောင်းတက်ရမည့်အသက်အရွယ်ကိုလွန်၍ ကျောင်းပြန်မတက်လိုခြင်းများကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

“တကယ်လို့လက်ရှိအခြေအနေတွေတည်ငြိမ်သွားမယ်
ဆိုရင်တော့ ကျွန်မကလေးတွေ
ကျောင်းဆက်တက်နိုင်မှာပါ။”

-R4/FGD2 / မိခင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“တကယ်လို့လက်ရှိအခြေအနေတွေတည်ငြိမ်သွားမယ်
ဆိုရင်တော့ ကျွန်မကလေးတွေ
ကျောင်းဆက်တက်နိုင်မှာပါ။”

-R4/FGD2 / မိခင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်တော့်ကလေးက ကျောင်းတက်ရတာပျင်းလာပြီး
စိတ်ဝင်စားမှုနည်းလာတာ။ သူကအလုပ်ပဲလုပ်ချင်တာ။
သူ့ကို ကျောင်းဆက်တက်ဖို့ကျွန်တော်ပြောပါတယ်၊
ဒါပေမယ့် သူကကျောင်းကိုပြန်မသွားချင်တော့ဘူး။
အခုဆိုသူတို့က အလုပ်ထဲ မှာလည်း
အခြေကျနေပြီဆိုတော့ ပြန်မလာချင်ကြတော့ဘူး။”

-R2/FGD3/ အမျိုးသား/ လပွတ္တာ/

ရှေ့ဝတီတိုင်းဒေသကြီး

“နိုင်ငံရေးအခြေအနေတွေနဲ့ ကိုဗစ်နဲ့ဆိုတော့
ကျွန်မကလေးကို ကျောင်းမအပ်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့်သူ့ကို
ကျောင်းပြန်ထားဖို့ တော့ အစီအစဉ်လုပ်နေတယ်။
တကယ်လို့သူ့ကျောင်းဆက်မတတ်နိုင်တော့ဘူးဆိုရင်
တော့ စက်ချုပ်တာတို့၊ မိတ်ကပ် သင်တန်းတို့ စတဲ့
သက်မွေးပညာသင်တန်းတွေတက်ခိုင်းမယ်”

-R2/FGD5/ အမျိုးသမီး၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။

အချို့သောမိဘများကဆိုသည်မှာ ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုများကြောင့် လက်ရှိတည်ငြိမ်မှုမရှိသည့်ကာလတွင်
၎င်းတို့၏ကလေးများကို ကျောင်းသို့မလွှတ်လိုကြပေ။ အချို့ကဆိုသည်မှာ ယင်းအချက်သည် အစိုးရကဖွင့်လှစ်သည့်
စာသင်ကျောင်းများတွင်ထားရှိပါက ၎င်းတို့ကလေးများ၏ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကိုယ်စိတ်ကျန်းမာမှုများထိခိုက်မည်ကို
စိုးရိမ်ကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပြီး အယုံအကြည်မရှိခြင်းနှင့် ကျေနပ်လက်ခံမှုမရှိခြင်းများ၊ ကပ်ရောဂါ ဖြစ်ပွားမှုကြောင့်
စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို အထင်အရှားပြသခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့သောမိဘများကမူ လက်ရှိအခြေအနေများ ပြေလည်သွားသည့်
အချိန်အထိ ၎င်းတို့၏ကလေးများကိုအလုပ်လုပ်ခွင့်ပေးမည်ဟုဆိုကြသော်လည်း အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် လေ့လာ
တွေ့ရှိချက်များအရ ကလေးများ၏ ကိုယ်ပိုင်အလိုဆန္ဒဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့အလုပ်မှရသော ဝင်ငွေများအပေါ်တွင်
၎င်းတို့၏မိသားစုများက အားထားရခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ ကလေးများကို စာသင်ကျောင်းပညာရေးစနစ်မှ ထုတ်နှုတ်လိုက်
ပြီးသည့်နောက်ပိုင်း ကျောင်းပြန်တက်မှုနည်းပါးခြင်း သို့မဟုတ် ကျောင်းပြန်မတက်လိုကြခြင်းများသာဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း
ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

“အခြေအနေတွေပြန်ပြီးတည်ငြိမ်သွားပြီဆိုရင်တော့ ကျွန်မကလေးတွေကို ကျောင်းပြန်တက်ခိုင်းမယ်။ ကျွန်မပြောရင်တော့ သူပြန်တက်မှာပါ။ ကျွန်မသား လမ်းမှားရောက်သွားမှာ ကျွန်မစိုးရိမ်တယ်။”

-R2/FGD5/ မိခင်၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“ကျွန်တော့ကလေးတွေက ကိုယ့်မျက်စိအောက်မှာ လုံခြုံတယ်လေ။ ကျောင်းသွားရင်တောင်အန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်သေးတယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ပညာရေးစနစ်ကို မျှော်လင့်ချက်တွေထားခဲ့ဖူးတယ်။ ဒါပေမယ့်အခုတော့ အယုံအကြည်မရှိတော့ဘူး။”

- R4/FGD1/ အမျိုးသား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကိုဗစ် (၁၉) ကပ်ရောဂါကြီးလည်းပြီးလုနီးပါးဆိုတော့ ကျွန်မကလေးတွေကို ပညာဆက်သင်စေချင်တယ်။ ဒါပေမယ့် လက်ရှိ နိုင်ငံရေးအခြေအနေတွေကြောင့် သူတို့က ကျောင်းမတက်ချင်ကြတော့ဘူး။”

-R1/FGD2/ မိခင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီး

“ကျွန်တော့ကလေးက မူလတန်းပြီးပြီးသား အခုသူကအလုပ်လုပ်ချင်တယ်ပြောတော့ ကျွန်တော့သူ့ကို အလုပ်ပေးလုပ်လိုက်တယ်။ သူကျောင်းပြန်တက်ပြီး ဘွဲ့ရတဲ့အထိစာသင်ဖို့ အစီအစဉ်လုပ်ထားတာတော့ရှိတယ်။ ဒါပေမယ့်အခုအခြေအနေက မကောင်းသေးလို့ ကောင်းရင် တက္ကသိုလ်ရောက်တဲ့အထိ ကျောင်းပြန်တက်ခိုင်းမယ်။”

-R1/FGD6/ အမျိုးသား၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

အမှန်တကယ်ပင် အချို့သော မိဘများသည် လက်ရှိအခြေအနေကို လွန်စွာအဆိုးမြင်ထားကြပြီး ကလေးကို အလုပ်လုပ်စေခြင်းသည် ကလေးများ၏ အလုံးစုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ကိုယ်စိတ်ကျန်းမာရေးအတွက် ပို၍ပင်အပြုသဘောဖြစ်စေသည်ဟု ရှုမြင်ထားကြသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ လက်ရှိပညာရေးစနစ်၏ တန်ဖိုးမှုများနှင့် ၎င်းတို့၏ကလေးများသည် အလုပ်မရှိ လေလွင့်ခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ခြင်းများ သို့မဟုတ် မူးယစ်ဆေးဝါးများပါဝင်သည့် ပို၍ အန္တရာယ်ရှိသော လမ်းကြောင်း များပေါ်သို့ရောက်ရှိပြီး ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရဖြစ်သွားမည်ကို စိုးရိမ်ကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အလုပ်လုပ်ခြင်းကို တည်ငြိမ်မှုရှိစေပြီး ဘဝတက်လမ်းဖြစ်စေမည့် လမ်းကြောင်းတစ်ခုအဖြစ်ရှုမြင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

“ကျွန်တော့်သမီးအလုပ်လုပ်နေတဲ့အခါက
အကြောင်းအရင်းက ကျောင်းတွေပိတ်သွားလို့။
အလုပ်ကိုပို့လိုက်တော့ အလုပ် အတွေ့အကြုံတွေရပြီး
လူတွေအကြောင်းသိလာရတယ်။
ကျောင်းတွေပြန်ဖွင့်ဖို့စောင့်တာကတော့ အချိန်ဖြုန်းယုံ
သက်သက်ပဲ။ အလုပ်လုပ်နေတာ က ပိုကောင်းတယ်။”
-R2/FGD1/ အမျိုးသား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကလေးတစ်ယောက်အလုပ်မလုပ်ရင်
ရပ်ကွက်ထဲလျှောက်သွားနေပြီး ထိခိုက်ဖို့လဲလွယ်တယ်။
တချို့ကနိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု တွေလုပ်ဖို့ ခေါ်သွားနိုင်သလို
တချို့ကလည်း မူးယစ်ဆေးသုံးဖို့
ဆွဲဆောင်တာတွေလုပ်လိမ့်မယ်။ အလုပ်လုပ်နေတော့
ကလေးတွေက အဲ့လိုဘေးအန္တရာယ်ရှိတဲ့ကိစ္စတွေမှာ
မပါကြတော့ဘူးပေါ့။”
-R2/FGD5/ အမျိုးသမီး၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“အမှန်တကယ်ပြောရရင် ကျွန်မကလေးကို
အလုပ်မလုပ်စေချင်ဘူး။
အလုပ်လုပ်ခိုင်းရတဲ့တစ်ခုတည်းသောအကြောင်းက
စိတ်မလေအောင်လို့။”
- R2/FGD5/ အမျိုးသမီး၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“ကျွန်မအထင်ပြောရရင်တော့ ကလေးတွေ
ကျောင်းမတက်ဘဲ အိမ်မှာနေရင် အာရုံတွေဝေဝါးတယ်။
ဆေးစွဲနေတဲ့ လူငယ် တစ်ချို့ကိုမြင်ဖူးတယ်။
အဲ့ဒါကြောင့် သူတို့အလုပ်လုပ်နေတာက
ပိုကောင်းတယ်။”
-R1/FGD2/ အမျိုးသမီး၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

၄.၃ ပညာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ကလေးများ၏ သဘောထားခံယူချက်များ

ပုံမှန်အားဖြင့် အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများကပြောကြသည်မှာ အလုပ်လုပ်ရန် ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟုဆိုသော်လည်း အများစုမှာ မိမိတို့အိမ်တွင် ငွေရေးကြေးရေး အခက်အခဲဖြစ်နေသည့် အခြေအနေများကြောင့် ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် ကလေးအလုပ်သမားများအကြားတွင် ကျောင်းပြန်တက်လို သည်ဟုဖော်ပြသော ကလေးတစ်ဦး၏ပြောကြားချက်အရ လက်ရှိငွေရေးကြေးရေး အတိဒုက္ခရောက် နေမှုများနှင့် ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းယူမှုများကြောင့် အိမ်ထောင်စုအတွင်းမတည်မငြိမ်ဖြစ်နေမှုများသည် ၎င်းတို့ကျောင်း ပြန်တက်ရန်အတွက် အတားအဆီးများဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

“ကျွန်မအနေနဲ့ကျောင်းဆက်တက်ချင်ပေမယ့်
မိသားစုဝင်ငွေအနေအထားအရဆက်မတက်နိုင်ဘူး။
အိမ်နဲ့အနီးဆုံးမှာရှိတဲ့ အထက်တန်းကျောင်းကိုသွား
တက်လို့ရတယ် ဒါပေမယ့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက်
တစ်လကို (၂၀၀၀၀) ပေးရတယ် (လှေဖြင့်)။ ကျွန်မတို့
မိသားစုက အဲ့ဒါကိုမတတ်နိုင်ဘူး။ ကျွန်မလိုပဲ
ကျောင်းဆက် မတက်နိုင်တော့တဲ့ သူငယ်ချင်းတွေ
အများကြီးရှိတယ်။ နောက်တစ်ချက်ကတော့
ကျွန်မအဖေဆုံးသွားတာမကြာသေးတာရယ်
ကျွန်မအမေတစ်ယောက်ထဲနဲ့ ငွေမရှာနိုင်တာလဲပါတယ်။”
- အသက် ၁၇ နှစ် မိန်းကလေး၊ ရာသီအလိုက်
ကျပန်းအလုပ်သမား၊ လပွတ္တာ၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်မဆရာ၊ ဆရာမတွေနဲ့ သူငယ်ချင်းတွေ၊
ကျောင်းကိုလွမ်းတယ်။ အားလုံးပုံမှန်
ပြန်ဖြစ်သွားရင်တော့ ကျောင်းပြန်တက် ချင်တယ်။
ကိုဗစ်ကြောင့်မို့လို့ ကျွန်မက အမေကို
ပြုစုစောင့်ရှောက်ရတယ်။ ကိုဗစ်သာ
ပျောက်သွားရင်တော့ ကျောင်းပြန် တက်မယ်။”
- အသက် ၁၅ နှစ် မိန်းကလေး၊ မိသားစု
တံမြက်စည်းလုပ်ငန်း၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

ယေဘုယျအားဖြင့် လူတွေ့မေးမြန်းခဲ့သည့် အလုပ်လုပ်နေသော ကလေးအများစုသည် ကျောင်းပြန်တက်ရန် ရည်ရွယ်ချက် မရှိကြပေ။ ထင်ရှားသည့်အချက်မှာ ကလေးအများစုကထိုသို့အလုပ်လုပ်ရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ၎င်းတို့၏ သဘောဖြင့် ဆုံးဖြတ် ချက်ခဲ့ကြသည်ဟုဆိုကြပြီး ၎င်းတို့၏မိသားစုကို အထောက်အကူပေးနိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ကျောင်းမတက်လိုကြ တော့ခြင်း ဟူသည့်အချက်ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ များစွာသောကလေးများကလည်း ၎င်းတို့ကျောင်းတက် လိုခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ငွေရေးကြေးရေးဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများအတွက် အပြစ်ရှိသကဲ့သို့ခံစားကြရပြီး ၎င်းတို့ပညာရေးကို ထပ်မံပံ့ပိုး ပေးရန် မိသားစုတွင် စွမ်းဆောင်နိုင်ခြေမရှိကြောင်းကောင်းစွာသတိပြုမိကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ အချို့သော ယောက်ျားကလေးများကမူ အသက်အရွယ်ကြီးနေကြပြီဖြစ်သောကြောင့် ကျောင်းပြန်တက်ရန် ရှက်ရွံ့ကြသည်။

“အိမ်ကမိသားစုဝင်ငွေက အကြီးအကျယ် အကြပ်အတည်းဖြစ်နေတော့ အကူအညီ ပေးဖို့လိုနေတယ်။ ကျောင်းဆက်မတက်ချင်ဘူး ဆိုတာက ဘွဲ့ရလာလည်း ဘာမှဖြစ်လာမှာ မဟုတ်ဘူးလေ။ တကယ်လို့ကျောင်းတက်မယ်ဆိုရင် ကျူရှင်ယူရမယ်၊ အဲ့စရိတ်တွေကို မိဘတွေက မတတ်နိုင်ဘူး။”

- လက်ဖက်ရည်ဆိုင်စားပွဲထိုးအဖြစ် အလုပ်လုပ်နေသော အသက် (၁၇) နှစ်အရွယ်ရှိ ယောကျ်ားလေး၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“ကျွန်မကျောင်းဆက်တက်မယ်ဆိုရင် အမေ့ဆီ ကနေကျောင်းစရိတ်တွေတောင်းရမှာ အဲ့ဒါတွေက စရိတ်ကြီးတယ်။ အမေက မုဆိုးမဆိုတော့ အမေ့ဆီကနေ အဲ့လိုစရိတ်တွေမတောင်းချင်ဘူး။”

- အသက် ၁၅ နှစ် မိန်းကလေး၊ ကွမ်းခြံ အလုပ်သမား၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

“မိသားစုစီးပွားရေးက မကောင်းတော့ ဝင်ငွေရအောင် ကျွန်မအလုပ်လုပ်ရတယ်။ ကျောင်းတက်တာရပ်လိုက်ဖို့ ကျွန်မဖာသာ ဆုံးဖြတ်ခဲ့တာပါ။”

- အသက် ၁၇ နှစ် မိန်းကလေး၊ လယ်အလုပ်သမား၊ လပွတ္တာ၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး

“အဖေနဲ့အမေက လောလောဆယ်အလုပ်မလုပ်နိုင် ကြတော့ ကျောင်းတက်တာရပ်လိုက်ရတယ်။ ကျွန်မကိုယ်တိုင်က အလုပ်လုပ်ပြီးမိသားစုအတွက် ငွေရှာနိုင်တော့ ကျောင်းမတက်ချင်တော့ဘူး။ သူငယ်ချင်းအများစုကတော့ ကျောင်းဆက်တက် ကြတယ်။ အဲ့ဒါ ကျွန်မကျောင်းထွက်ပြီး အလုပ်စလုပ်ရတဲ့အကြောင်းပါပဲ။”

- ကျပန်းအလုပ်များလုပ်နေသည့် အသက် ၁၆ နှစ် အရွယ်မိန်းကလေး၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“အမေကနေမကောင်းတဲ့အပြင် မိသားစုဝင်ငွေအတွက် ရုန်းကန်နေကြရတော့ ကျောင်းဆက်မတက်ချင် တော့ဘူး။”

- အသက် ၁၆ နှစ် မိန်းကလေး၊ ထုံးစက်ရုံ အလုပ်သမား၊ လပွတ္တာ၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး

“ကျောင်းဆက်တက်ဖို့စိတ်မဝင်စားတော့ဘူး၊ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကိုးတန်းပြီးအောင်တက်ဖို့ဆိုတာ အရမ်းလည်းအရပ်ရှည် နေပြီးတော့ အသက်လည်း အရမ်းကြီးနေပြီ”

- အသက် ၁၇ နှစ် ယောကျ်ားလေး၊ ဖုန်းပြင်ဆိုင်အကူဝန်ထမ်း၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်တော်ကျောင်းဆက်တက်ဖို့က အသက်
အရမ်းကြီးသွားပြီ။ တခြားကလေးတွေနဲ့
ယှဉ်ကြည့်မယ်ဆိုလည်း ခန္ဓာကိုယ်က
အရမ်းကြီးနေတယ်။ ကျွန်တော့်ထက်ငယ်တဲ့
ကလေးတွေနဲ့ ကျောင်းအတူပြန်တက်ရမှာ
အရမ်းရှက်တယ်။ အဲဒါကြောင့် ကျောင်းပြန်တက်ဖို့ကို
အစီအစဉ်မရှိဘူး။”

-အသက် ၁၇ နှစ် ယောက်ျားလေး၊ လယ်ယာနှင့်
မွန်တိုက် အလုပ်သမား၊ လပွတ္တာ၊
ရှော့တီတိုင်းဒေသကြီး

“ကျောင်းပြန်တက်ဖို့ ကျွန်တော်က တအားကြီးသွားပါပြီ။
အဲဒါကြောင့် ကျောင်းဆက်တက်ဖြစ်တော့မှာ
မဟုတ်ပါဘူး။”

-အသက် ၁၇ နှစ် ယောက်ျားလေး၊
ကားရေဆေးလုပ်ငန်းနှင့် ဘားဆိုင်အလုပ်သမား၊
မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်။

၄.၄ သဘောထားခံယူချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ တွေ့ရှိချက်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း - ကနဦးလေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ် လေ့လာမှု

အထွေထွေတွေ့ရှိချက်များ

ကနဦးလေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှုများမှ အတွင်းကျကျအချက်အလက်များကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် (အသေးစိတ်ကို အခန်း ၅.၃ တွင်ကြည့်ပါ) ကလေးအလုပ်သမားများအပေါ် သဘောထားခံယူချက်များအတွင်း သိသာထင်ရှားသည့် ကြီးကြီးမားမား အလားအလာ သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်မှု အနေအထားများကို မတွေ့ရပါ။ အောက်တွင်အသေးစိတ် ထပ်မံဖော်ပြထားပါသည်။ ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် ၂၀၂၁ စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် ကလေးများစွာ လုပ်ငန်းခွင်တွင်းသို့ စတင်ဝင်ရောက်သွားခဲ့ကြသည်။ အခြေခံအားဖြင့် မိဘများသည် ကလေးများကျောင်းတက်နေကြခြင်းကို ပိုမိုလိုလားကြ သော်လည်း ဝင်ငွေနည်းပါးသောမိသားစုများအတွက်မူ ကလေးအလုပ်သမားသည် ငွေရေးကြေးရေးဒုက္ခရောက်နေချိန်တွင် လိုအပ်ချက်တစ်ခုအဖြစ်သာ ရှုမြင်လက်ခံထားကြဆဲဖြစ်သည်။ ကနဦးနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှုနှစ်ခုစလုံးတွင် မေးမြန်း လေ့လာခဲ့သည့် မိဘများအနေဖြင့် ကလေးများကို အလုပ်လုပ်စေခြင်းသည် မိသားစုကို အပိုဝင်ငွေရရှိစေသည် ဟူသည့်အချက်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လက်ခံထားကြသလို အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများသည် အကူအညီများရရှိနိုင်ရန် လိုအပ်သည်ဟူသည့်အချက်ကိုလည်း (ဦးတည်ချက်တစ်ဖက်စီတွင် သိသာထင်ရှားသည့်အလားအလာများမရှိသော်လည်း) သိသာထင်ရှားစွာသဘောတူလက်ခံထားကြပါသည်။

ကနဦးလေ့လာမှုတွင်ဖော်ပြထားသည့် အချက်အလက်များအရ ကလေးအလုပ်သမားမိဘများသည် ကလေးများအနေဖြင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများကဲ့သို့ အလုပ်လုပ်နိုင်ကြသည်ဟူသည့်အချက်ကို ပိုမိုသဘောတူကြဟန်ရှိပါသည်။ အဆုံးသတ်

လေ့လာမှု၏ရလဒ်များ အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိသည့် မိဘများနှင့် အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးမရှိသည့် မိဘများ အကြား များစွာကွဲပြားခြားနားမှုများကို မတွေ့ရဘဲ ဖြေကြားခဲ့ကြသည့် မိဘများထဲမှ အကြမ်းဖျင်း တစ်ဝက်ခန့်ကသာ ကလေးများသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများကဲ့သို့ အလုပ်လုပ်နိုင်ကြသည်ဟု ဖြေခဲ့ကြသည်။

ပညာရေး

ကနဦးလေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှုနှစ်ခုလုံးတွင် ပညာရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် သဘောထားခံယူချက်များမှာ ကိုက်ညီကြောင်းရှင်းလင်းစွာတွေ့ရှိရသည်။ မိဘများအနေဖြင့် ပညာရေးကိုတန်ဖိုးထားမှုမြင့်မားပြီး စံအားဖြင့် ကလေးများ ကို ကျောင်းထားခြင်းအား ပိုမိုလိုလားကြသော်လည်းလက်တွေ့တွင်မူ ဝင်ငွေနည်းသည့်မိသားစုများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကလေးများကို ဘဝရှင်သန်ရပ်တည်ရေးအတွက် အလုပ်ခွင်သို့ စေလွှတ်ကြရသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကြောင့် ကျောင်းတက်နိုင်မည့်အခွင့်အလမ်းများမှာ ပို၍ပင်နည်းပါးသွားခဲ့ပြီး မိဘများအနေဖြင့် လည်း ကလေးများကို ကျောင်းသို့ စေလွှတ်လိုသည့်ဆန္ဒများပို၍ပင်နည်းပါးသွားစေသည်။

ကနဦးလေ့လာမှုတွင် တွေ့ရှိချက်အရ ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်နေသည့်ကလေးများကို အလုပ်မလုပ်သောကလေးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ကလေးအလုပ်သမားများမိဘများ၏ ပညာရေးအဆင့်အတန်းက ပိုမိုနိမ့်ကျကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အဆုံးသတ်လေ့လာမှုတွင် တွေ့ရှိချက်များအရလည်း အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိသည့် မိဘများသည် အလုပ်မလုပ်သည့် ကလေးများ၏ မိဘများထက် ပညာအရည်အချင်းပိုမိုနိမ့်ပါးကြသည်ဟူသည့် အနေအထားများကိုတွေ့ရပါသည်။ လေ့လာမှု နှစ်ခုလုံးတွင် မေးမြန်းသည့်မေးခွန်းများမှာ အနည်းငယ် ကွာခြားခဲ့သော်လည်း အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိနေခြင်းနှင့် ထိုကလေးမိဘများ၏ ပညာရေးအတွင်း ယေဘုယျအားဖြင့် အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုရှိနေသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ကနဦးလေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှုနှစ်ခုလုံးတွင် အလုပ်စတင်လုပ်ကိုင်ရန်ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ကလေး၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့်သာ စတင်အလုပ်လုပ်ကြသည်ဟူသော အချက်ကို အထူးပြုဖော်ပြထားပါသည်။

ကျားမရေးရာ

ကနဦးလေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှုနှစ်ခုလုံးတွင်တွေ့ရှိရသည်မှာ ကျားမကွဲပြားမှုကဏ္ဍရှိ လက်တွေ့ဖြစ်ရပ်များနှင့် ကလေးများလုပ်ကိုင်ကြရသည့်အလုပ်အမျိုးအစားများအကြားတွင်ရှိသည့် သဘောထားများနှင့် လက်တွေ့ဖြစ်ရပ်များမှာ များစွာကိုက်ညီမှုမရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ ကနဦးလေ့လာမှုတွင် သုံးသပ်ဖော်ပြချက်အရ ယေဘုယျအားဖြင့် အိမ်ထောင်စု တွင်း လုပ်ရသည့်အလုပ်များသည် မိန်းကလေးများအတွက် ပို၍သင့်လျော်သည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ သို့သော် အဆုံးသတ် လေ့လာမှုတွင် လုပ်သားအင်အားအတွင်း မိန်းကလေးများနှင့် ယောကျ်ားလေးများအကြား တွေ့ကြုံရသည်များမှာ များစွာကွဲပြားခြားနားမှုမရှိ ဟူသောအချက်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ အချို့သောလုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် အမျိုးသမီးများပိုမို လွှမ်းမိုး ကြသည့် အနေအထားရှိပြီး (အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းကဲ့သို့) အချို့သောကဏ္ဍများတွင် အမျိုးသားများ ပိုမိုများပြားကြ သည့်အနေအထားရှိသော်လည်း (ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း) ယင်းအချက်မှာ အခိုင်အမာသေချာပေါက်ပြောနိုင်သည့် အနေအထားမဟုတ်ပါ။ အဆုံးသတ်အနေဖြင့် လေ့လာမှုနှစ်ခုစလုံးတွင် တင်ပြနိုင်သည်မှာ အကယ်၍ မိသားစုတစ်ခုသည်

61 | မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးအလုပ်သမားများအပေါ်အသိပညာသဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများ (KAP) ကိုအဆုံးသတ်လေ့လာခြင်း

ဝင်ငွေလိုအပ်လာသည်ဆိုပါက ကျားမခွဲခြားမနေဘဲ ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်သို့စေလွှတ်ကြပြီး ရနိုင်သမျှအခွင့်အလမ်းများကို အသုံးပြုကြသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်

► ၅။ အလေ့အထများ

သုတေသနနည်းစနစ်(အခန်း ၁.၃) တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မိဘများ (၆၀၆) ယောက်ပါရှိသည့် စံပြုကောက်ယူမှု အရွယ် အစားကို ရွေးချယ်သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး ထိုမိဘများအတွင်းမှတစ်ဝက်မှာ အသက် (၁၈) နှစ်အောက်သာရှိသေးသော လက်ရှိအလုပ် လုပ်နေသည့်ကလေးများ၏ မိဘများဖြစ်ပြီး ကျန်တစ်ဝက်မှာ အလုပ်လုပ်နေသောကလေးမရှိသည့် မိဘများဖြစ်ပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါမေးခွန်း များကို အသက် (၁၈) နှစ်အောက် လက်ရှိအလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးများ၏ မိဘများအား (၂၉၉ ယောက်)မေးမြန်းရန် အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။

၅.၁ လုပ်ငန်းခွင်ရှိကလေးများ

၅.၁.၁ အသက်အရွယ်အလိုက်ပျံ့နှံ့တည်ရှိမှု

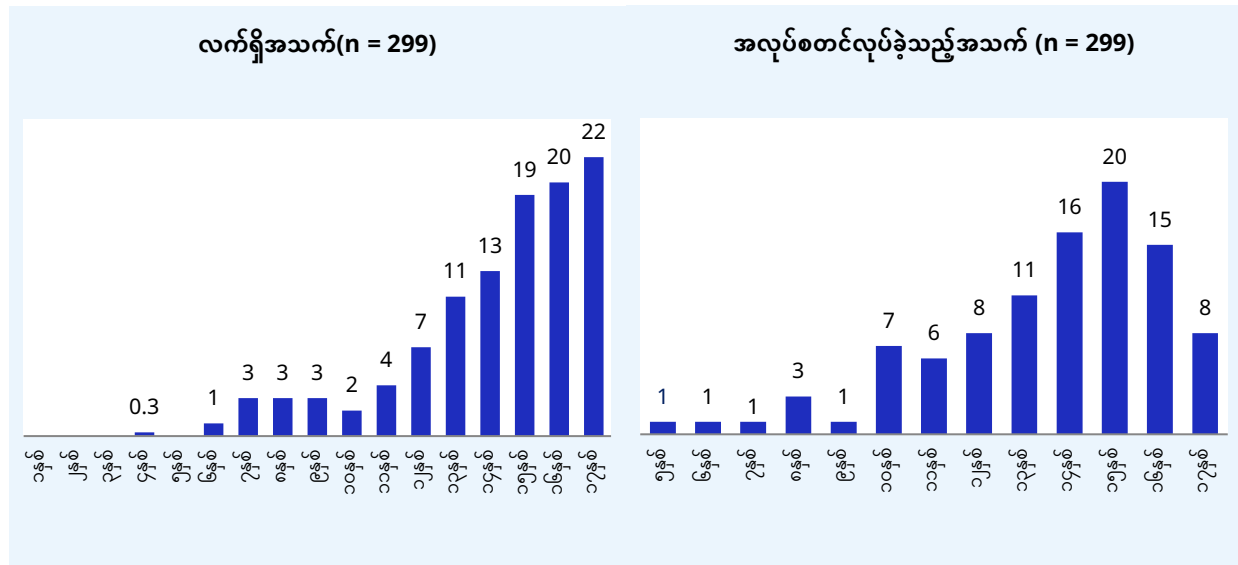
စံပြုကောက်ယူခဲ့သည့်အတိုင်းအတာအတွင်း အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများ ရာခိုင်နှုန်းအများစုကို အသက်အရွယ် “အကြီးဆုံး” အုပ်စုများတွင်တွေ့ရပြီး ဖြေကြားသူများအတွင်းမှ အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေး (၆၀ ရာခိုင်နှုန်း) မှာ အသက် (၁၅) နှစ်မှ (၁၇) နှစ် အတွင်း ရှိကြသည်။ အသက် (၁၂) နှစ်မှ (၁၄) နှစ်အတွင်းရှိ အလုပ်လုပ်နေသော ကလေးရှိသည့်မိဘ များမှာ (၃၀ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပြီး အသက် (၁၁) နှစ် သို့မဟုတ် ထိုထက်ငယ်ရွယ်သော အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများမှာ (၁၀ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည် (ပုံ ၂၃ တွင်ကြည့်)။ မြန်မာနိုင်ငံ၏လုပ်သားအင်အားစစ်တမ်း ကောက်ယူချက် တွင် ပါဝင်သည့်တွေ့ရှိချက်များအရ အသက် (၁၅-၁၇)နှစ် အတွင်းရှိ ကလေးအလုပ်သမားများသည် (၇၃ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပြီး အသက် (၁၂-၁၄) အတွင်းရှိကလေးအုပ်စုများမှာ (၂၅ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် အသက် (၅နှစ်မှ ၁၁နှစ်) အတွင်း ကျရောက်နေသည့် ကလေး လုပ်သားမှာ (၂ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည်။^၉

စံပြုကောက်ယူခဲ့သည့်အိမ်ထောင်စုများမှ ကြီးစွာသောအချိုးအစားတွင် ကလေးများသည် ငယ်ရွယ်သည့်အချိန်တွင် စတင် အလုပ်လုပ်ကြရကြောင်းတွေ့ရှိရပြီး အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိနေသည့် မိဘများမှ (၅၆ ရာခိုင်နှုန်း) ၏ ပြောကြားချက် အရ ၎င်းတို့၏ကလေးများသည် အသက် (၁၄) နှစ် သို့မဟုတ် ထိုထက်ငယ်ရွယ်သောအသက်များကတည်းကစတင် အလုပ် လုပ် ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။

အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများအတွင်း ကလေးများစတင် အလုပ်လုပ်ကြသည့်ပျမ်းမျှ အသက်အရွယ် မှာ ရန်ကုန်နှင့်ဧရာဝတီတွင် (၁၄) နှစ် နှင့် မွန်ပြည်နယ် တွင် (၁၃) နှစ်ဖြစ်သည်။

^၉ အလုပ်သမား၊ အလုပ်အကိုင်နှင့် လူမှုဖူလုံရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့နှင့် ILO ။ မြန်မာနိုင်ငံလုပ်သားအင်အား၊ ကလေးအလုပ်သမားနှင့် စာသင်ကျောင်းမှ လုပ်ငန်းခွင်သို့အကူးအပြောင်း စစ်တမ်း။ Myanmar Labour Force, Child Labour and School-to-Work Transition Survey: Executive Summary Report (၂၀၁၅)

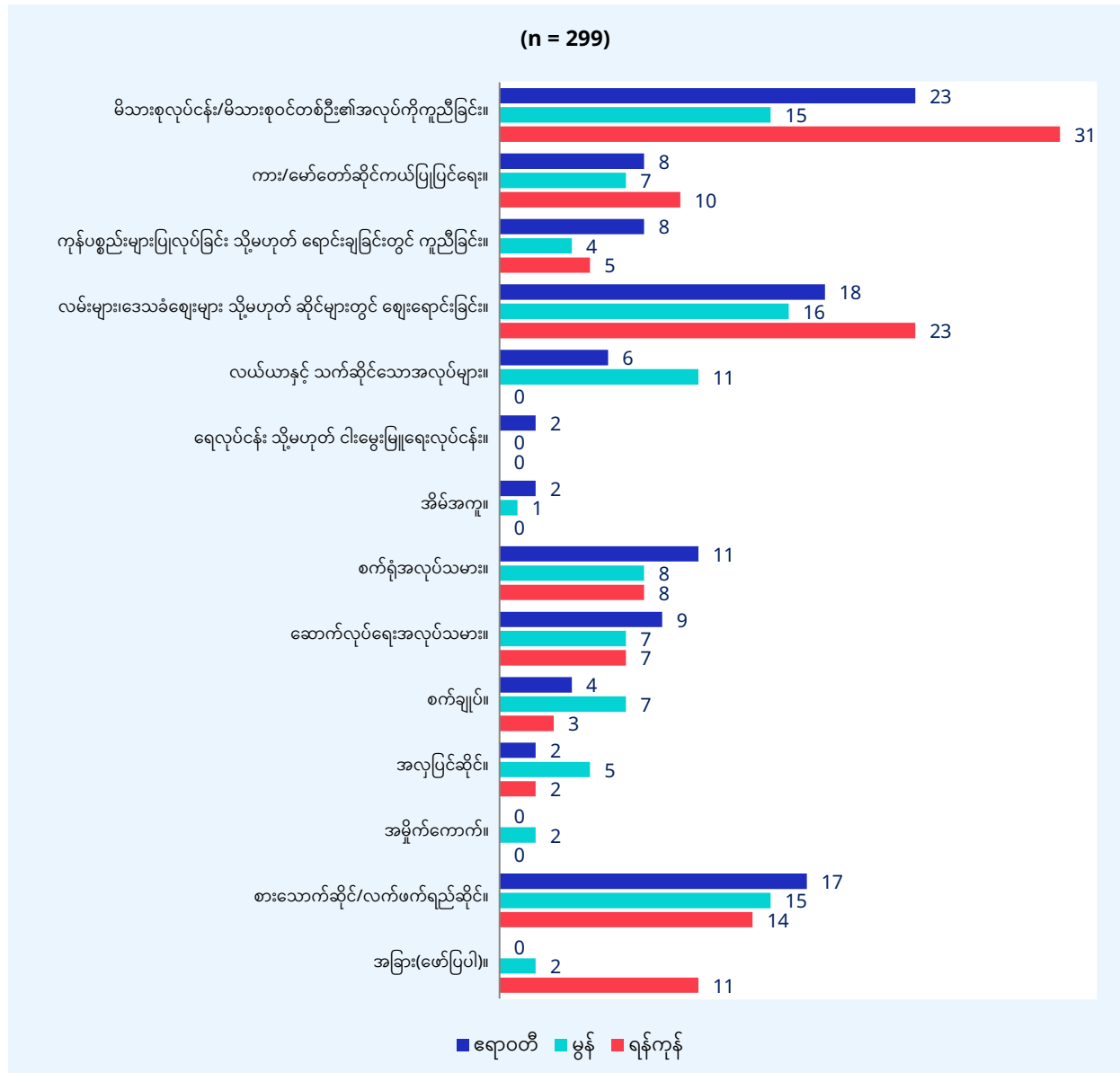
► **Figure 23 အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများ၏ လက်ရှိအသက်အရွယ်နှင့် ၎င်းတို့ စတင်အလုပ်လုပ်ခဲ့ကြသည့် အသက်အရွယ်များ (n=299)**

၅.၁.၂ အလုပ်အမျိုးအစားများ

အိမ်ထောင်စုစစ်တမ်းအရ ရှင်းလင်းစွာထွက်ပေါ်လာသည့် အချက်များအရကလေးများလုပ်ကိုင်နေကြရသည့် အလုပ်အမျိုးအစားများနှင့်ကဏ္ဍများမှာ တည်နေရာအလိုက်အနည်းငယ်သာကွာခြားကြပါသည်။ နေရာဒေသအားလုံးတွင် မိသားစု၏ လုပ်ငန်းတွင် ဝင်ရောက်ကူညီခြင်း သို့မဟုတ် မိသားစုဝင်တစ်ဦး၏အလုပ်ကိုကူညီလုပ်ကိုင်ခြင်းမှာ အတွေ့ရ များပြီး (ဖြေကြားသူများအလိုက် ရန်ကုန် ၃၁ ရာခိုင်နှုန်း၊ မွန် ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် ဧရာဝတီ ၂၃ ရာခိုင်နှုန်း) လမ်းများပေါ်၊ ဈေးများ သို့မဟုတ် ဆိုင်များတွင်ဈေးရောင်းခြင်းသည် အတွေ့ရအများဆုံးသော အလုပ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ရန်ကုန်ရှိ (၂၃ ရာခိုင်နှုန်း) သောဖြေကြားသူများ၊ မွန်ပြည်နယ်မှဖြေကြားသူ (၁၆ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ဧရာဝတီမှ ဖြေကြားခဲ့သူ (၁၈ ရာခိုင်နှုန်း) ၏ အဆိုအရ ထိုလုပ်ငန်းများကို ၎င်းတို့ကလေးများ အများဆုံးလုပ်ကိုင်ကြသည့်အလုပ်အဖြစ်ဖော်ပြကြသည်။ စားသောက်ဆိုင် သို့မဟုတ် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်များတွင် အလုပ်လုပ်ကြခြင်းမှာလည်း အတွေ့ရများသောအလုပ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး စက်ချုပ်လုပ်ငန်း၊ ဆောက်လုပ်ရေး၊ စက်ရုံအလုပ်များ၊ လုံခြုံရေးအစောင့် သို့မဟုတ် လက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင် နေကြသော အသက် (၃ နှစ်မှ -၁၁ နှစ်) အတွင်း ကလေးများအနည်းစုကိုလည်းတွေ့ရပါသည်။

► Figure 24. နေရာဒေသအလိုက် စံပြုကောက်ယူခဲ့သော အိမ်ထောင်စုများအတွင်းရှိ အလုပ်လုပ်နေသောကလေးများ လုပ်ကိုင်နေရသည့် အလုပ်အမျိုးအစားများ

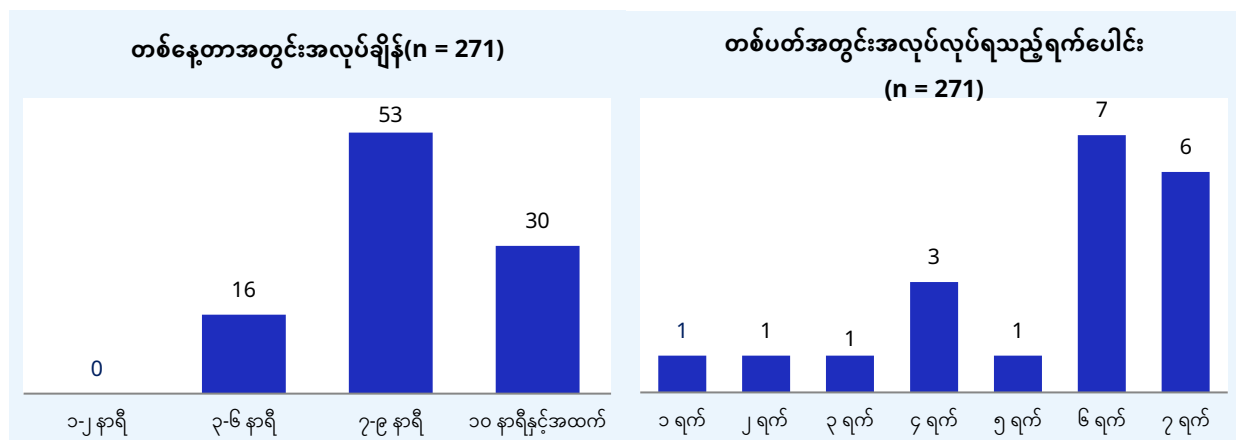
၅.၁.၃ အလုပ်လုပ်ရသည့် အကြိမ်ရေ

ဖြေကြားသူအများစု၏ပြောကြားချက်အရအလုပ်လုပ်နေရသည့်ကလေးအများစုသည် အလုပ်ချိန်အပြည့်လုပ်နေကြရသည့် အနေအထားရှိပြီး အလုပ်လုပ်နေကြရသည့် ကလေးများ၏ (၅၃ ရာခိုင်နှုန်း) သည် တစ်နေ့လျှင် (၇) နာရီမှ (၉) နာရီခန့် အလုပ်လုပ်ကြရပြီး အချို့သော (၃၀ ရာခိုင်နှုန်း) ကမူတစ်နေ့လျှင် (၁၀)နာရီ သို့မဟုတ် ထိုထက်ပို၍ အလုပ်လုပ်ကြရသည်

ဟုဆိုသည်။ ထို့အပြင် အလုပ်လုပ်နေကြသည့်ကလေးအများစုသည် ရက်သတ္တပတ်လျှင် (၆) ရက် သို့မဟုတ် (၆) ရက်ထက် ပို၍ အလုပ်လုပ်နေကြ ရသည်ကို တွေ့ရှိရပြီး (၃၈ ရာခိုင်နှုန်း) တစ်ပတ်လျှင် (၆) ရက်အလုပ်လုပ်ရသည်ဟုဖြေကြားကြပြီး (၄၆ ရာခိုင်နှုန်း) က တစ်ပတ်လျှင် (၇) ရက်အလုပ်လုပ်ကြရသည်ဟုဖြေသည်။ ယင်းအချက်များသည် ကလေးများ၏ ကိုယ်စိတ်ကျန်းမာရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာအလားအလာဖြစ်ပြီး ထိုသို့သောကလေးများအတွက် ကျောင်းတက်ရန် သို့မဟုတ် သက်မွေးပညာသင်တန်း အစီအစဉ်များတွင် ပါဝင်တက်ရောက်နိုင်စွမ်းကို အနည်းနှင့်အများ ထိခိုက်စေမည် ဖြစ်သည်။

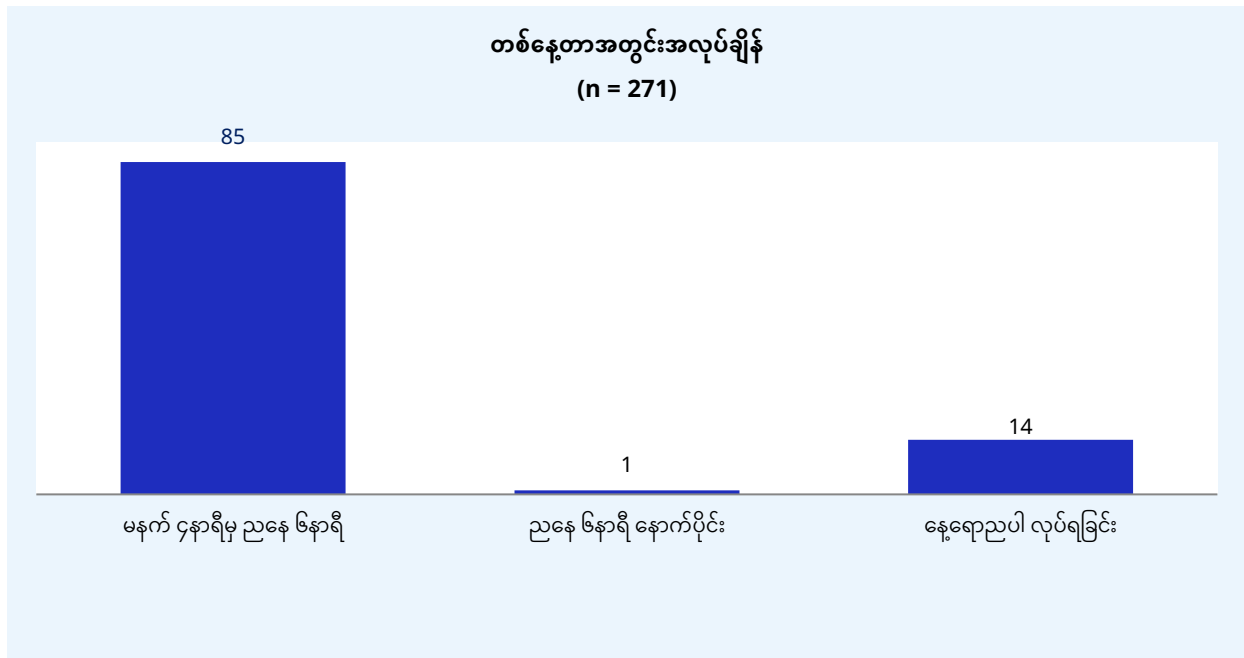
ဤယူဆချက်ကို ကလေးများ၏ အလုပ်လုပ်ချိန်များနှင့်ပတ်သက်၍ မိဘများ၏ဖြေကြားချက်များက ပိုမိုခိုင်မာသွား စေသည်။ မိဘအများစု (၈၅ ရာခိုင်နှုန်း) က တင်ပြခဲ့သည်မှာ ၎င်းတို့၏ကလေးများသည် မနက် (၆) နာရီမှ ညနေ (၆) နာရီ အတွင်း အလုပ်လုပ် ကြရသည်ဟု ဖြေကြားကြပြီး အခြား (၁၄ ရာခိုင်နှုန်း) က နေ့ရောညပါ အလုပ်လုပ်ကြရသည်ဟု ဖြေကြားခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ကလေးများတစ်နေ့တာအတွင်းအလုပ်လုပ်ရသည့် ပျမ်းမျှအလုပ်ချိန်နာရီ အရေအတွက် မှာ ၉ နာရီဖြစ်ပြီး တစ်ပတ်အတွင်း အလုပ်လုပ်ရသည့်ရက်ပျမ်းမျှအရေအတွက်မှာ ၆ ရက် ဖြစ်ပါသည်။

► **Figure 25 အလုပ်လုပ်ရသည့်အကြိမ်အရေအတွက် - ရက်သတ္တပတ်လျှင်လုပ်ရသည့် အချိန်နာရီနှင့် ရက်ပေါင်း**

မှတ်ချက် - စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် အလုပ်လုပ်နေသောကလေးအရေအတွက် (၂၉၉) ယောက်တွင် ကလေး (၂၈) ယောက်မှာ အိမ်တွင်သာ အလုပ်လုပ် ကြရသော်လည်း ကျန် (၂၇၁) ယောက်မှာ အိမ်ပြင်ပတွင် အလုပ်လုပ်ကြရသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဖော်ပြထားသည့် ကိန်းဂဏန်းများသည် အိမ်ပြင်ပတွင် အလုပ်လုပ်ကြသည့် ကလေး (၂၇၁) ယောက်၏ ဖြေကြားမှုအပေါ်အခြေခံပါသည်။

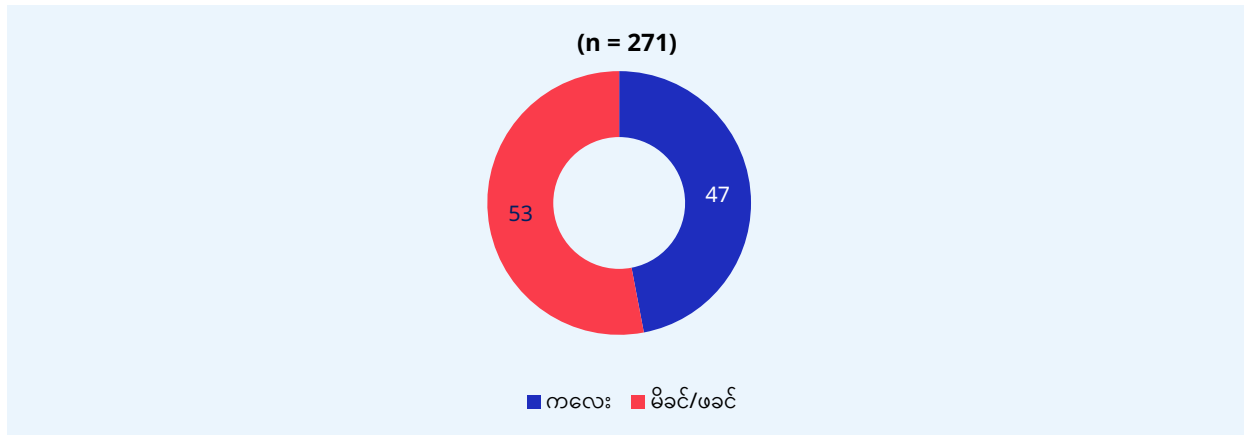
► Figure 26 ကလေးများပုံမှန်အလုပ်လုပ်ရသည့် အလုပ်ချိန်များ

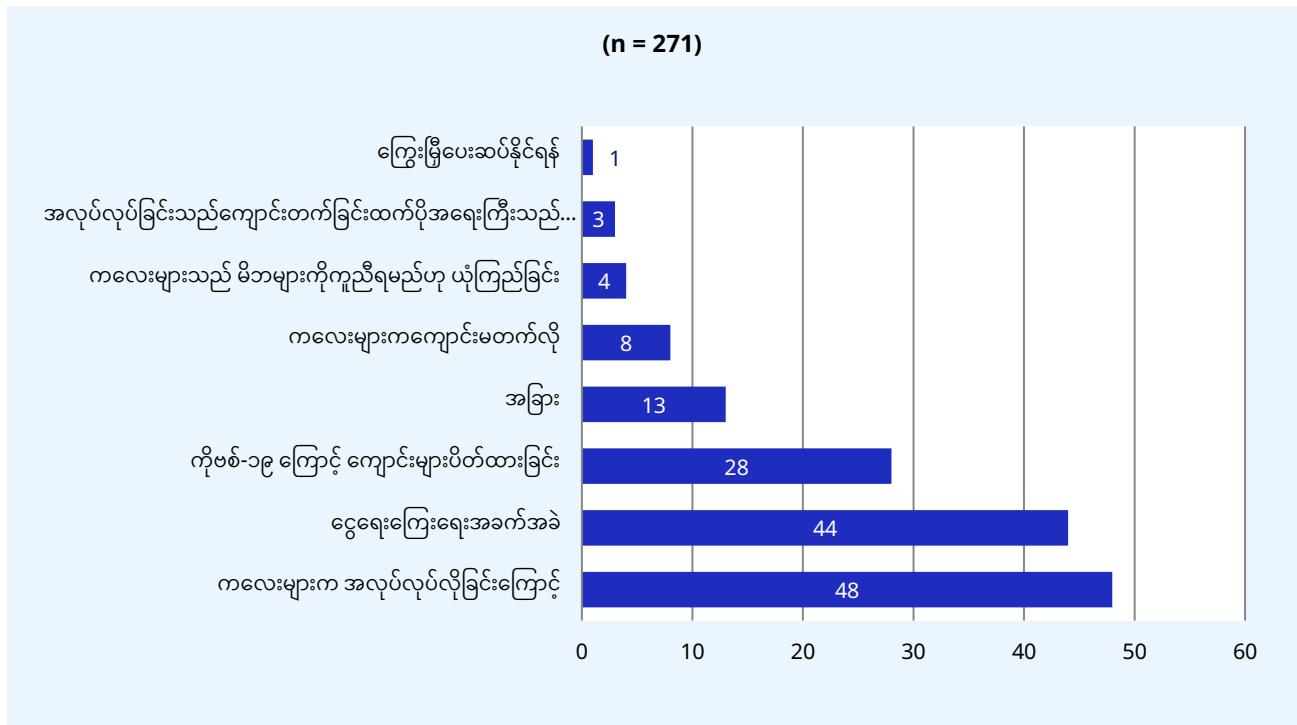
၅.၁.၄ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း

ကလေးများစတင်အလုပ်လုပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းကို ကလေးများ၏ကိုယ်ပိုင် ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း မိဘများနှင့် ကလေးများနှစ်ဖက်စလုံးက အခိုင်အမာပြောကြားကြသည်။ ကလေးတစ်ဦးစတင် အလုပ်လုပ်သင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြေကြားခဲ့သည်များမှာ ဖြေကြားခဲ့သူ (သို့မဟုတ်) ၎င်း၏အိမ်ထောင်ဘက်၏ ဖြေကြားမှု (၅၃ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ကလေးများကိုယ်တိုင်ဖြေကြားခဲ့မှုများ (၄၇ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပြီး မတိမ်းမယိမ်း ပမာဏပင် ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ကလေးများစတင်အလုပ်လုပ်ကြရသနည်းဟု မေးမြန်းခဲ့သည့်အခါ ဖြေကြားခဲ့သူများက အဓိက အကြောင်းအရင်းသုံးခုကို ဖြေကြားခဲ့ကြပြီး ကလေးများကိုယ်တိုင်က အလုပ်လုပ်လိုကြသည်ဟု ဖြေဆိုမှု (၄၈ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ၎င်းတို့၏မိသားစုအနေဖြင့် ငွေရေးကြေးရေး ဒုက္ခရောက်နေကြသောကြောင့်ဟု ဖြေဆိုမှု (၄၄ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပြီး စာသင်ကျောင်းများ ပိတ်ထားသောကြောင့်ဟု ဖြေဆိုခဲ့မှု (၂၈ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည်။

► **Figure 27 ကလေးများစတင်အလုပ်လုပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူများ**

► **Figure 28 ကလေးများစတင်အလုပ်လုပ်ရခြင်း အကြောင်းအရင်းများ**

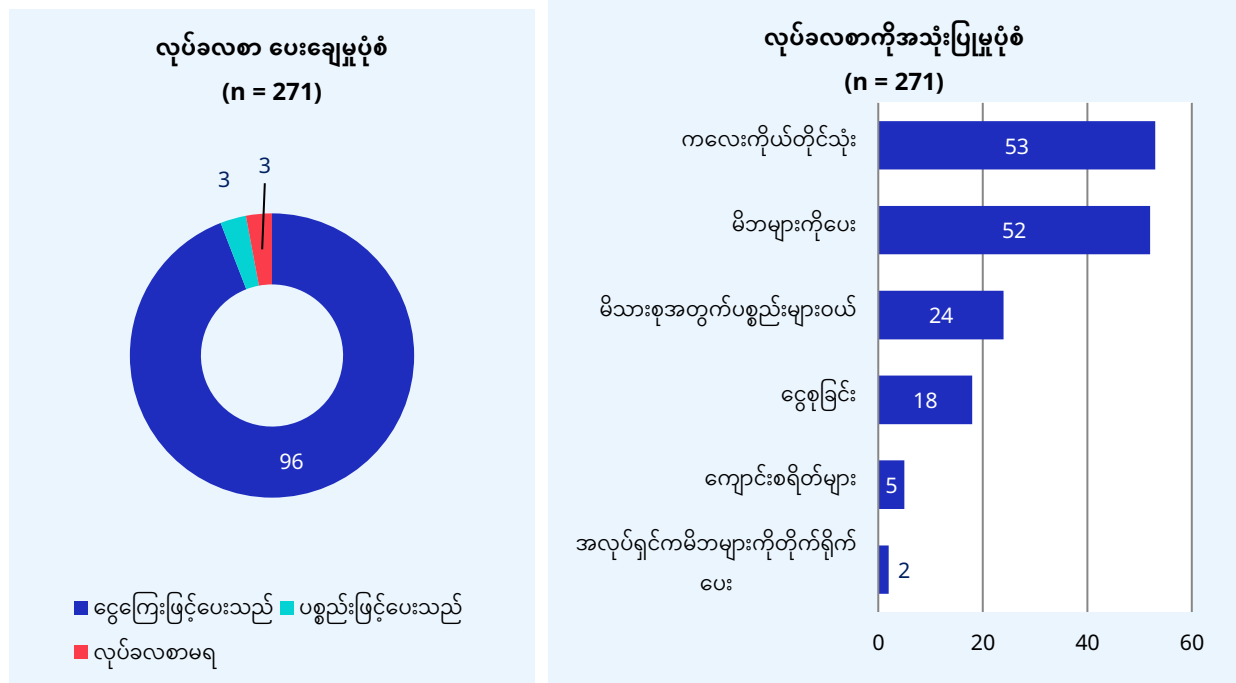

၅.၁.၅ ကလေးများ၏ လုပ်ခလစာ

ဖြေကြားခဲ့သူအားလုံးနီးပါး၏အဆိုအရ ၎င်းတို့၏ကလေးများသည် ငွေကြေးဖြင့် လုပ်ခလစာရသည်ဟု ဖြေသူ(၉၆ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပြီး အခြား (၃ ရာခိုင်နှုန်း) မှာ ပစ္စည်းများရကြသည်ဟုဆိုပြီး (၃ ရာခိုင်နှုန်း) က ၎င်းတို့၏ကလေးများသည် မည်သည့် လုပ်ခလစာမှမရကြပါဟု ဖြေသည်။ လုပ်ခလစာများကို ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍မေးမြန်းသည့်အခါ

ကလေးများကိုယ်တိုင် တိုင်းထွာသုံးစွဲ သည်ဟု ဖြေကြားမှု (၅၃ ရာခိုင်နှုန်း) သို့မဟုတ် မိဘများကို တိုက်ရိုက်ပေးသည်ဟု ဖြေကြားမှု (၅၂ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် အိမ်ထောင်စုအတွက် ကုန်ပစ္စည်းများဝယ်ယူသည်ဟု ဖြေကြားမှု (၂၄ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည်။

► Figure 29 လုပ်ခလစာကို အဓိကသုံးစွဲမှုနှင့် ပေးချေသည့်ပုံစံများ

အောက်ဖော်ပြပါဇယားတွင် လေ့လာမှုအတွင်းလူတွေ့မေးမြန်းခဲ့သော ကလေးများက ဖြေကြားခဲ့သည့် ၎င်းတို့၏ အလုပ်ချိန်များနှင့် လုပ်ခလစာများကို ယေဘုယျအားဖြင့်ယှဉ်ပြသထားခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏အလုပ်တည်နေရာ၊ အသက်အရွယ်၊ ကျား/မနှင့် အလုပ်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။

► Table 10 လူတွေ့မေးမြန်းခဲ့သည့်ကလေးများ အလုပ်လုပ်ရသည့်ရက်များ၊ နာရီချိန်များနှင့် ရရှိသည့်လုပ်ခလစာများ

တည်နေရာ		အသက်	ကျား/မ	အလုပ်	အလုပ်ချိန်များ	လုပ်ခလစာ
ရန်ကုန်	၁.	၁၇	ကျား	မိုးတိုင်းဖုန်းဆိုင်	တစ်ပတ်လျှင် (၆) ရက် မနက် ၇ နာရီမှ ညနေ ၇ နာရီ	တစ်လလျှင် (၁) သိန်းခွဲ (၂) သိန်း

	၂.	၁၅	ကျား	ရေသန့်ဘူးစက်ရုံ	တစ်ပတ်လျှင် (၅) ရက် မနက် ၆ နာရီမှ ညနေ ၇ နာရီ	တစ်လ (၉) သောင်းကျပ် (အသက်အရွယ်အလိုက် ၁ သိန်း ၃ သောင်း အထိတိုးနိုင်)
	၃.	၁၄	ကျား	အမှိုက်ကောက်	နေ့စဉ် မနက် ၆ နာရီမှ ညနေ ၇ နာရီ	တစ်နေ့လျှင် ၃၅၀၀ မှ ၅၀၀၀ ကျပ်
	၄.	၁၆	မ	ငါးထုတ်ကုန်စက်ရုံ	ကြိုတင်ခန့်မှန်း၍မရ (ယခုအချိန်တွင်ပစ္စည်းတင်ပို့မှု ပြဿနာရှိနေ၍အလုပ်မရှိ)	တစ်နေ့ ၅၀၀၀ ကျပ် (အချိန်ပို ဆင်းလျှင် တစ်နာရီ ၃၆၀၀ ကျပ်ထပ်ရ)
	၅.	၁၇	မ	အလှပြင်ဆိုင်	တစ်ပတ်လျှင် (၆) ရက် အလုပ်ချိန်အမျိုးမျိုးရှိ	တစ်လ (၅) သောင်းကျပ် လစာအားလုံးမိခင်ကိုပေး
	၆.	၁၆	မ	အထည်ချုပ်စက်ရုံ	တစ်ပတ်လျှင် (၆) ရက် မနက် ၇ နာရီခွဲမှညနေ ၄ နာရီ	တစ်ရက်လျှင် (၄၈၀၀) ကျပ် (အချိန်ပိုဆင်း လျှင် ၇၀၀၀) တစ်ဝက်ကို မိသားစုကိုပေး
ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်	၇.	၁၆	ကျား	နေ့အချိန်တွင် ရာဘာလုပ်ငန်း၊ ညအချိန်တွင် ကျပ်အလုပ်များ	နေ့စဉ် ရာဘာအလုပ်အတွက် မနက် ၁၀ နာရီခွဲမှ ညနေ ၇ နာရီ ညနေတိုင်းကျပ်အလုပ်လုပ် ခြင်း ၅ နာရီကြာ	အလုပ်ရှင်က လုပ်ခများကို မိဘများထံသို့ တိုက်ရိုက်ပေးသည်။ မုန့်ဖိုးအချို့ရသည်၊ ပမာဏ အတိအကျမရှိပါ။
	၈.	၁၅	မ	ကွမ်းခြံနှင့် ရာဘာစက်ရုံ	နေ့စဉ် ညနေ ၆ နာရီမှ ည ၁၂ နာရီ၊ မနက် ၇ နာရီမှ ၉ နာရီ၊ မနက် ၁၀ နာရီမှ ညနေ ၄ နာရီ	ခြင်းတစ်ခြင်းလျှင် ၂၀၀၀ မှ ၃၀၀၀ ကျပ်၊ မိခင်ကိုပေးသည်

လပတ္တိ၊ ရောဝတီ	၉.	၁၇	ကျား	မုန့်တိုက်လုပ်ငန်းနှင့် လယ်လုပ်ငန်း (ရာသီပေါ်)	နေ့စဉ် လယ်ယာအလုပ် - မနက် နာရီမှ ၁၂ နာရီ၊ နေ့လည် ၂ နာရီမှ ၄ နာရီ မုန့်တိုက် - မနက် ၇ နာရီ၊ အလုပ်သိမ်းချိန်အပြောင်းအလဲ ရှိ	မုန့်တိုက်တွင် တစ်လ (၉) သောင်းမှ (၁) သိန်း (၂) သောင်းအထိရ။ လယ်လုပ်ငန်းအတွက် တစ်ရက်လျှင် (၅၀၀၀) ကျပ်ရ။ (၃) သောင်းကို ယူထားပြီး ကျန်ငွေများ ဖခင်ကိုပေး။
	၁၀.	၁၆	မ	ထုံးစက်ရုံ	နေ့စဉ် မနက် ၆ နာရီမှ ၉ နာရီ၊ နေ့လည် ၁၂ နာရီမှ ၃ နာရီ၊ နေ့လည် ၄ နာရီမှ ၆ နာရီ	တစ်ရက်ကို (၃၀၀၀) ကျပ်ရ။ လုပ်ခအားလုံး မိခင်ကိုပေး။
	၁၁.	၁၆	ကျား	ဆိုင်ကယ်ပြင်ဆိုင်	တစ်ပတ်လျှင် (၆) ရက် မနက် ၇ နာရီမှ ညနေ ၄ နာရီ	တစ်လ (၁) သိန်းကျပ်
	၁၂.	၁၇	မ	ရာသီအလိုက် လယ်ယာအလုပ်	ပုံသေမရှိ၊ ကြိုတင်ခန့်မှန်း၍ မရ	တစ်ရက်လျှင် ၁၅၀၀-၂၀၀၀ ကျပ်
	၁၃.	၁၆	မ	အိမ်မှုကိစ္စများနှင့် ကလေးထိန်းအလုပ်	ပုံသေမရှိ	တစ်လ (၅) သောင်း (သို့သော် အလုပ်ရမည်ဟု လုံးဝသေချာပေါက်မခန့်မှန်းနိုင်)
	၁၄.	၁၇	မ	လယ်ယာအလုပ်	နေ့စဉ် မနက် ၇ နာရီမှညနေ ၅ နာရီ	တစ်ရက် (၄၀၀၀) ကျပ်ဖြင့်စတင်ခဲ့၊ ယခုအခါ အတွေ့အကြုံရှိလာပြီဖြစ်သဖြင့် (၇၀၀၀) ရ။
	၁၅.	၁၇	ကျား	စားပွဲထိုး	နေ့စဉ် နေ့လည် ၂ နာရီမှ ညလယ်ပိုင်း အထိ	တစ်လလျှင် (၁) သိန်း (၂) သောင်းကျပ်ရ။ တစ်ဝက်ကို စုထားပြီး တစ်ဝက်ကိုမိဘအား ပေးသည်။
မော်လမြိုင်၊ မွန်	၁၆.	၁၇	မ	အပ်ချုပ်သမ	ပုံသေမရှိ၊ ပစ္စည်းမှာယူမှုအပေါ် မူတည်	တစ်ရက်ကို (၃၀၀၀-၄၀၀၀) ကျပ်ရ။ လုပ်ခ အားလုံး မိခင်ကိုပေး။

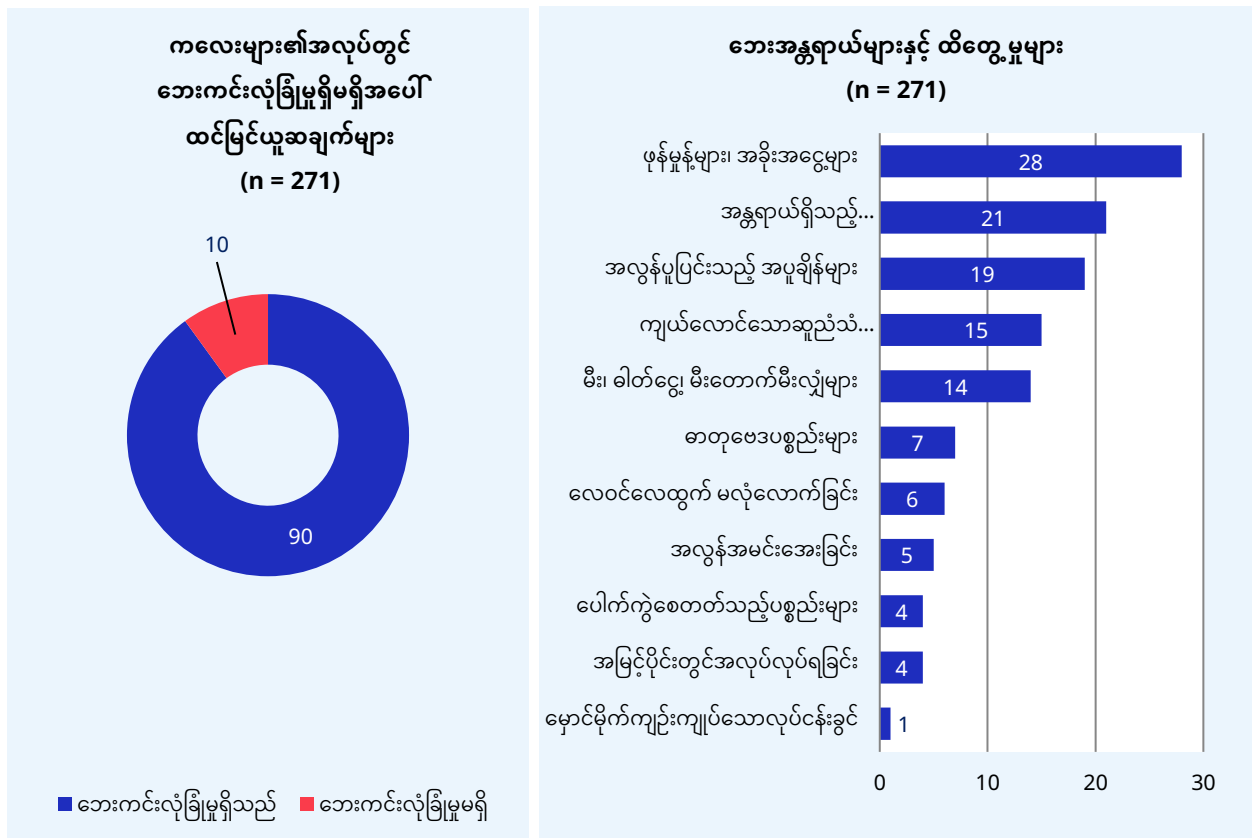
	၁၇.	၁၅	မ	တံမြက်စည်းထုတ်လုပ်ခြင်း	တစ်ပတ်လျှင် (၅) ရက် မနက် ၆ နာရီမှ ညနေ ၅ နာရီခွဲ	တစ်ရက်ကို (၃၀၀၀) ကျပ်ရ။ လုပ်ခအားလုံး မိခင်ကိုပေး။
	၁၈.	၁၅	ကျား	လက်ဖက်ရည်ဆိုင်	နေ့စဉ် မနက် ၈ နာရီမှ ညနေ ၅ နာရီ တခါတရံနောက်ကျသည်အထိ လုပ်ရ	တစ်လကို (၁) သိန်း။ လုပ်ခအားလုံး မိခင်ကို ပေး။ (အဆိုင်းဆိုင်းစီတွင် နေ့လည်စာနှင့် ညစာ ကျွေးသည်)

၅.၁.၆ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံမှု

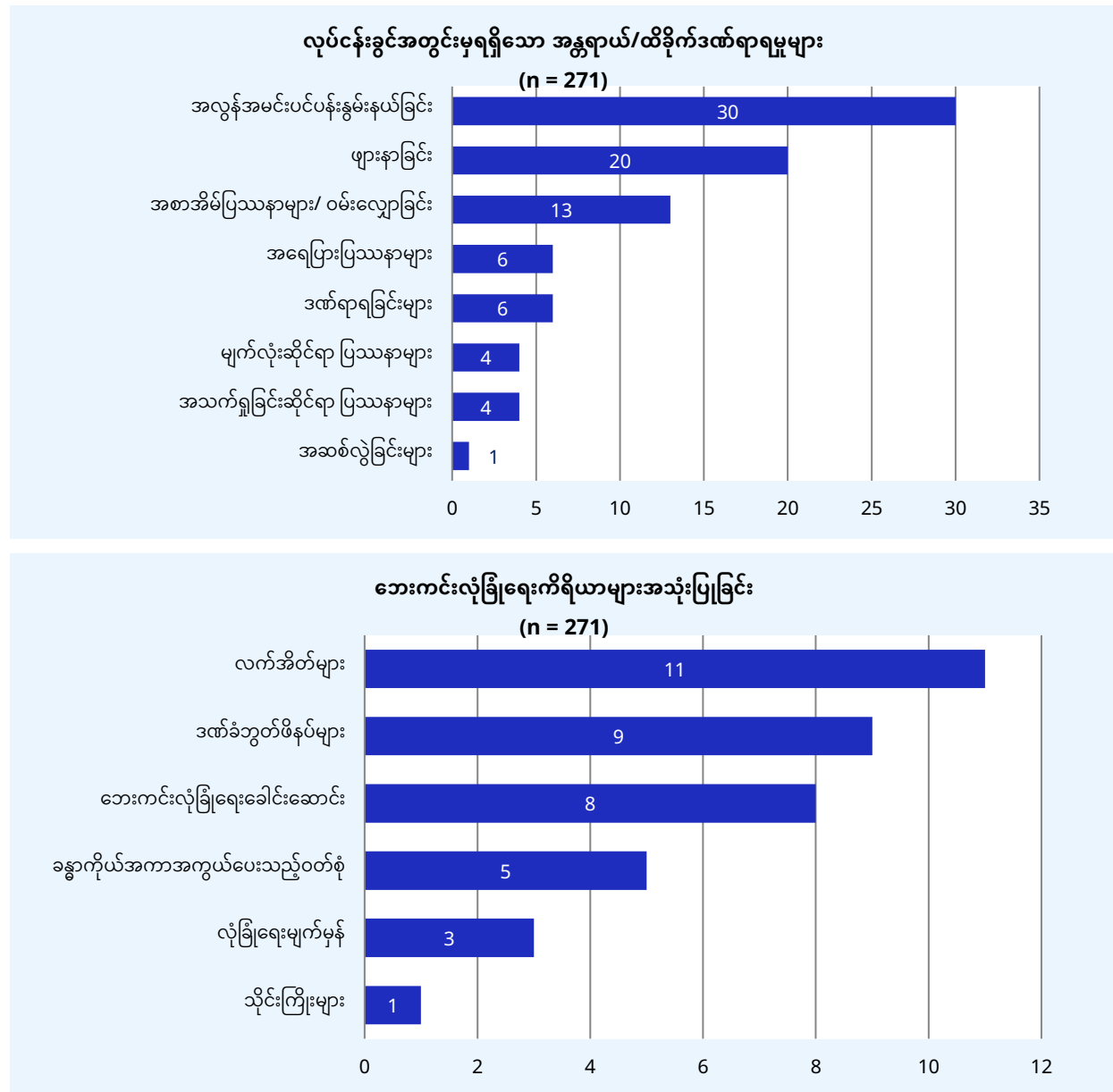
လုပ်ငန်းခွင်တွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြေကြားသူများ၏ (၉၀ ရာခိုင်နှုန်း) ကဆိုကြသည်မှာ ၎င်းတို့ ကလေးများ၏ အလုပ်များသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဘေးကင်းလုံခြုံကြသည်ဟုဆိုပြီး (၁၀ ရာခိုင်နှုန်း) ကမူ ၎င်းတို့ကလေးများ၏ အလုပ်သည် အမြဲတစေဘေးကင်းလုံခြုံမှုမရှိနိုင်ကြောင်းဆိုသည်။

ဤကဲ့သို့သောဘေးကင်းလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ ထင်မြင်ယူဆချက်မျိုးစုံရှိနေသော်လည်း ဖြေကြားသူများစွာက ၎င်းတို့ကလေးများ၏ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းရှိနေသော ဘေးဥပါဒ်အန္တရာယ်အမျိုးမျိုးကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့ကြသည်။ ဖုန်မှုန့်များ၊ အခိုးအငွေ့နှင့် ထိတွေ့ရခြင်း (၂၈ ရာခိုင်နှုန်း)၊ ဘေးအန္တရာယ်ရှိသည့် ပစ္စည်းကိရိယာများကို အသုံးပြုရခြင်း (၂၁ ရာခိုင်နှုန်း)၊ အလွန်ပူပြင်းသော အပူချိန်များ နှင့် ထိတွေ့ရခြင်း (၁၉ ရာခိုင်နှုန်း)၊ ကျယ်လောင်သည့်ဆူညံသံများ/တုန်ခါမှုများ (၁၅ ရာခိုင်နှုန်း)နှင့် မီး၊ ဓါတ်ငွေ့သို့မဟုတ် မီးတောက်များ နှင့် အလုပ်လုပ်ရခြင်း (၁၄ ရာခိုင်နှုန်း) အစရှိသည်တို့သည် အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများ ထိတွေ့ခံစားနေရသည့် အတွေ့ရ အများဆုံး ဘေးအန္တရာယ်များဖြစ်ကြသည်။ ဤအချက်သည် ကလေးများ၏ လုပ်ငန်းခွင်များ ဘေးကင်းလုံခြုံသည်ဟု ဆိုသောထင်မြင်ယူဆချက်များနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေပြီး ထိတွေ့ခံစားရသည့် ဘေးအန္တရာယ်များမှာ မြင့်မားလျက်ရှိ သည်။ ယင်းအချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိလုပ်ငန်းခွင်များသည် ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် နေသားကျနေပြီးဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း စစ်တမ်းတွင်ပါဝင်ခဲ့သည့် မိဘများအဆိုအရ ၎င်းတို့၏ကလေးများကို ပြင်းထန်သော သို့မဟုတ် အသက် အန္တရာယ်ကို တိုက်ရိုက်ခြိမ်းခြောက်သောဖြစ်ရပ်များဖြစ်ပွားခြင်း မရှိဟုဆိုကြသည်။ သို့သော်လည်းဖြေကြားခဲ့သူ အတော်များများက ၎င်းတို့၏ကလေးများသည် အလုပ်ခွင်အတွင်း ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှု သို့မဟုတ် အချို့သော ဘေးအန္တရာယ် များကို တွေ့ကြုံခံစားကြရသည်ဟုဆိုသည်။ ဖြစ်ပွားခဲ့ဖူးသည်ဟု အဖြေအများဆုံးကိစ္စရပ်များမှာ အလွန်အမင်း ပင်ပန်း နွမ်းနယ်ခြင်း (၃၀ ရာခိုင်နှုန်း)၊ ဖျားနာခြင်း (၂၀ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် အစာအိမ်ပြဿနာများ သို့မဟုတ် ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှောဖြစ်ခြင်း (၁၃ ရာခိုင်နှုန်း) တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

► Figure 30 ဘေးကင်းလုံခြုံမှုနှင့် ကလေးများထိတွေ့ခံစားနေရသော ဘေးအန္တရာယ်များအပေါ် ထင်မြင်ယူဆချက်များ

► **Figure 31 လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းမှရရှိသော အန္တရာယ်/ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုများနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေး ပစ္စည်းကိရိယာများ ပေးအပ်မှု**

ဝန်ဆောင်မှုပေးသောလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ၊ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၊ ကား/မော်တော်ဆိုင်ကယ် စက်ပြင်ရုံများနှင့် စက်ရုံများတွင်အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများ၏ မိဘများက ထိခိုက်နိုင်ခြေရှိသည်များနှင့်တွေ့ကြုံရသည့် ပုံစံမျိုးစုံကို အသိပေးတင်ပြခဲ့ပါသည်။

► Table 11 ကလေးငယ်များ လုပ်ငန်းခွင် အမျိုးအစား/ အလုပ်လုပ်ရသည့် နေရာများအလိုက် တွေ့ကြုံခံစားရသည့် ဘေးဥပါဒ်အန္တရာယ်များ

ကလေးငယ်များလုပ်ကိုင်ရသည့် အလုပ် အမျိုးအစားများနှင့် လုပ်ကိုင်ရသည့်နေရာများ		ဖုန်မှုန့်၊ အခိုးအငွေ့ များ	မီး၊ ဓါတ်ငွေ့၊ မီးတောက် မီးလျှံများ	ကျယ်လောင်သော ဆူညံသံ သို့မဟုတ် တုန်ခါမှုများ	လွန်ကဲသော အပူချိန်	အန္တရာယ်ရှိ သော ပစ္စည်း ကိရိယာများ (ဥပမာ ဓါး စသဖြင့်)
မိသားစုလုပ်ငန်းကိုကူညီခြင်း	၁၄	၁၁%	၅%	၇%	၁၂%	၁၄%
ရောင်းချရန် သို့မဟုတ် လဲလှယ်ရန်အတွက် ပစ္စည်းများပြုလုပ်ခြင်း သို့မဟုတ် ရောင်းချခြင်း	၁၁	၄%	၅%	၂%	၆%	၅%
မိသားစုလုပ်ငန်းကို စောင့်ရှောက်ရခြင်း သို့မဟုတ် သန့်ရှင်းရေးပြုလုပ်ရခြင်း	၄	၁%	၅%	၂%	၀%	၄%
လမ်းများပေါ်၊ ဒေသခံဈေး သို့မဟုတ် ဆိုင်တစ်ဆိုင်တွင် ပစ္စည်းများရောင်းချရခြင်း	၁၁	၇%	၁၆%	၅%	၆%	၄%
ရှူးဖိနပ်တိုက်ခြင်း၊ ကားများကို စောင့်ကြပ်ပေး ခြင်း သို့မဟုတ် အလားတူလုပ်ငန်းများကို ဘောက်ဆူးရရန်လုပ်ပေးခြင်း	၁	၀%	၀%	၀%	၀%	၀%
လယ်ယာလုပ်ငန်း	၁၀	၇%	၀%	၅%	၁၂%	၉%
တိရိစ္ဆာန်ကျောင်းခြင်း	၂	၁%	၀%	၀%	၂%	၀%
ငါးဖမ်းခြင်း သို့မဟုတ် ငါးမွေးမြူရေး	၁	၀%	၀%	၀%	၀%	၂%
အိမ်အကူ	၃	၁%	၃%	၀%	၀%	၄%
စက်ရုံအကူ	၁၉	၁၁%	၁၆%	၁၇%	၆%	၁၁%
ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းအကူ	၉	၁၁%	၃%	၁၀%	၁၂%	၄%
စက်ချုပ်သူ	၅	၃%	၀%	၀%	၂%	၉%
အမှိုက်ကောက်သူ	၂	၃%	၀%	၀%	၂%	၀%

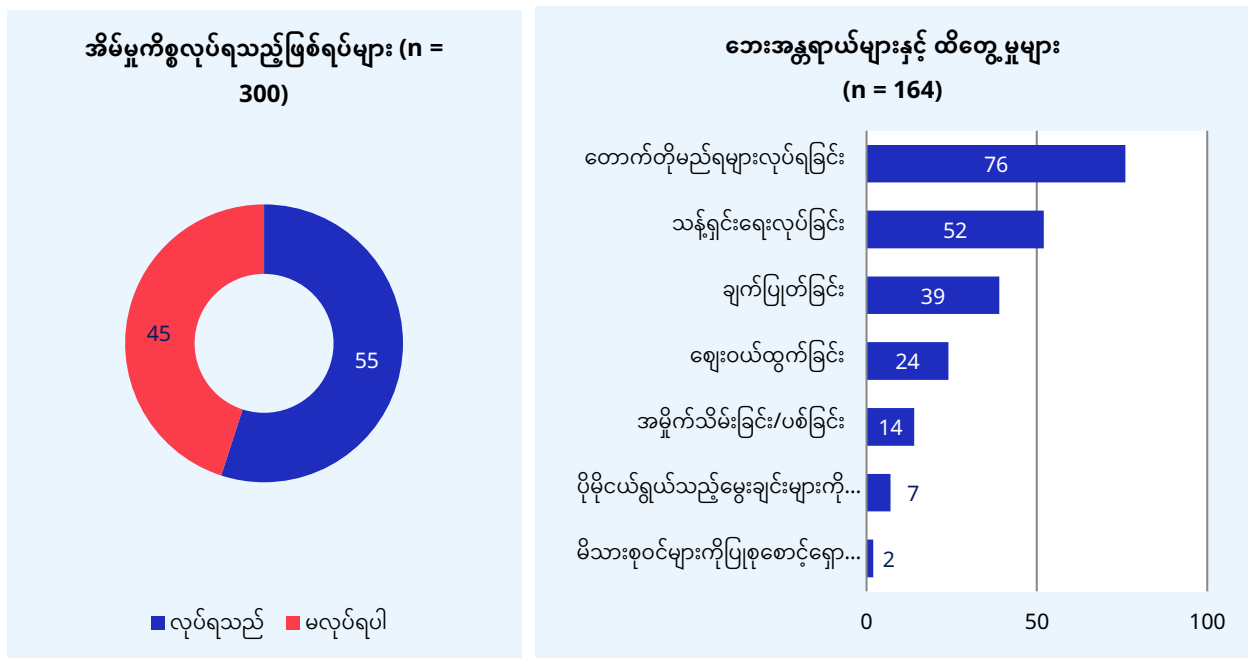
ဝန်ထမ်း (အစိုးရ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိက)	၁	၀%	၀%	၄%	၀%	၀%
အလုပ်ပြင်ဆိုင်	၄	၀%	၅%	၄%	၀%	၁၅%
စက်ပြင်အလုပ်ရုံ (ကား၊ ဆိုင်ကယ်)	၂၀	၄၀%	၄၇%	၅၀%	၄၀%	၃၃%
ဝန်ဆောင်မှုပေးသူ (အခြားလုပ်ငန်းများ၌)	၂၅	၃၄%	၁၆%	၂၁%	၄၀%	၃၇%
ဆောက်လုပ်ရေးနှင့်သက်ဆိုင်သောအလုပ်များ (စတီးဂဟေဆော်ခြင်း၊ အဆောက်အဦး ဆောက်ခြင်း)	၈	၂၀%	၂၁%	၁၇%	၁၂%	၁၁%
ယာဉ်မောင်း/ကယ်ရီ (မော်တော်ဆိုင်ကယ်)	၁	၃%	၅%	၄%	၄%	၀%
မိသားစုလုပ်ငန်း	၁	၃%	၅%	၀%	၄%	၄%

၅.၂ အခကြေးငွေမရသော မိသားစုအိမ်မှုကိစ္စများတွင် ကလေးများပါဝင် လုပ်ကိုင်ပေးရခြင်း

၅.၂.၁ အလုပ်လုပ်ရသည့် အကြိမ်ရေ

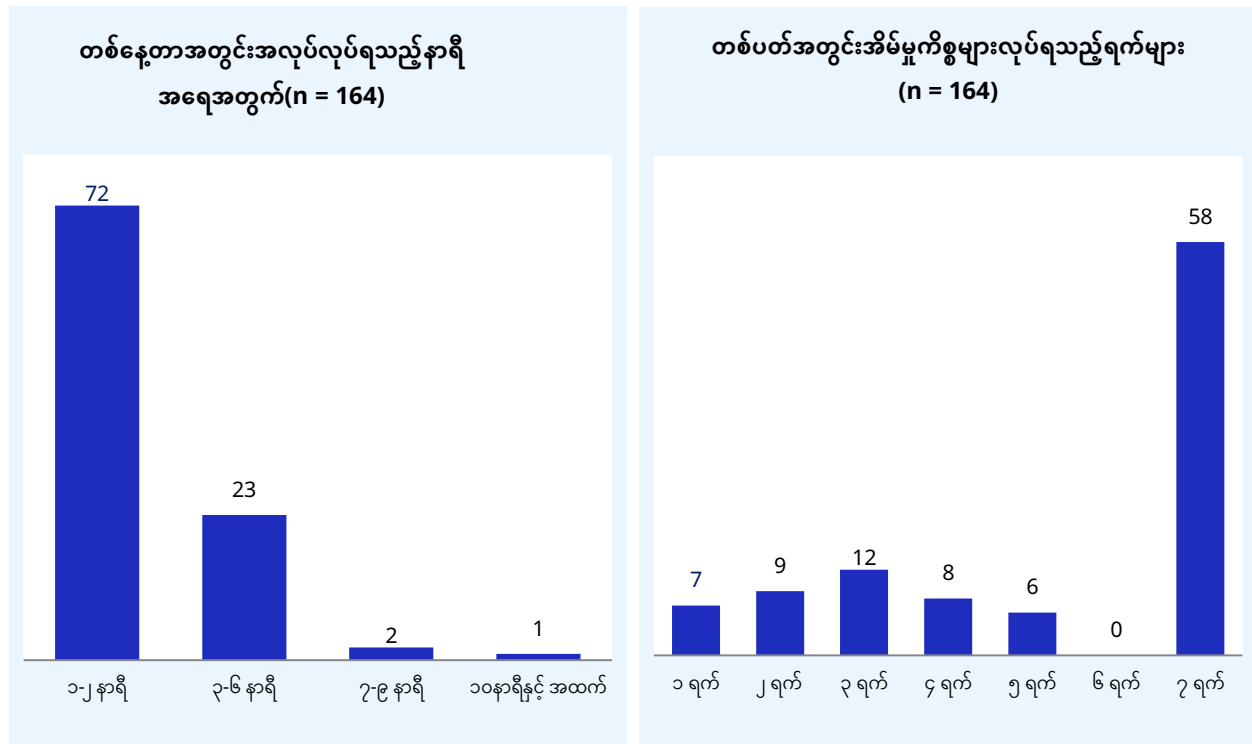
အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများ၏ (၅၅ ရာခိုင်နှုန်း) သည် အိမ်မှုကိစ္စများကိုလည်းလုပ်ကြရပြီး တင်ပြမှုအများဆုံးသော အိမ်မှုကိစ္စ များမှာ တောက်တိုမယ်ရများလုပ်ရခြင်း (၇၆ ရာခိုင်နှုန်း)၊ သန့်ရှင်းရေး (၅၂ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ချက်ပြုတ်ခြင်းများ (၃၉ ရာခိုင်နှုန်း) ဖြစ်ကြသည်။

► **Figure 32 အလုပ်လုပ်နေသောကလေးများ အိမ်မှုကိစ္စများကို အလုပ်လုပ်ရခြင်းနှင့် အဓိကလုပ်ကိုင်ကြရသောအိမ်အလုပ်များ**

ပျမ်းမျှအားဖြင့် ကလေးငယ်များသည် တစ်ရက်လျှင်အလုပ်များကို (၂) နာရီကြာပို၍ လုပ်ကြရပြီး ဖြေဆိုသူများ၏ (၅၈ ရာခိုင်နှုန်း)က ဖြေကြားသည်မှာ ထိုသို့လုပ်ရခြင်းကို ရက်သတ္တပတ်အတွင်း နေ့တိုင်းလုပ်ကြရသည်ဟုဆိုသည်။ အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးအများစုသည် တစ်နေ့လျှင် ပျမ်းမျှ(၉) နာရီကြာမျှ အလုပ်လုပ်နေကြရပြီး တစ်ပတ်လျှင် (၆) ရက်ခန့် အလုပ်လုပ်နေ ကြရသည်ဆိုပါက ထိုပမာဏသည် တစ်နေ့တာလုံးအပြည့်အလုပ်လုပ်နေကြရခြင်းပင်ဖြစ်ပြီး ကလေးများ အနေဖြင့် အခြား ကိစ္စရပ်များကိုသင်ယူရန် အချိန်အနည်းငယ်သာကျန်ရှိတော့သည့် အနေအထားဖြစ်ပါသည်။

► Figure 33 အိမ်မှုကိစ္စများကို လုပ်ကိုင်ကြရသည့် အကြိမ်ရေများ

၅.၃ အလုပ်နှင့် ကျောင်းတက်ခြင်းအပေါ်ပြန်ပြောင်းဖော်ပြချက်များ

အောက်ပါစာမျက်နှာများတွင် ရန်ကုန်၊ ရော့တီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့မှ အလုပ်လုပ်နေသောကလေးများ နှင့်တစ်ဦးချင်းလူတွေ့မေးမြန်းခဲ့သည်များအပေါ် ကောက်နုတ်ချက် (၆) ခုကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုကလေးများသည် ၎င်းတို့လုပ်ကိုင်နေကြရသည့် မတူညီသောအလုပ်အမျိုးအစားများမှ မတူကွဲပြားသည့် အတွေ့အကြုံများနှင့် ပညာရေး အပေါ် ၎င်းတို့၏ သဘောထားများကို တင်ပြထားပါသည်။ အချို့သောကလေးများသည် ကိုဗစ်-၁၉ ကြောင့် ကျောင်းများ မပိတ်ခင်ကပင် စတင်၍အလုပ်လုပ်နေခဲ့ကြသူများဖြစ်ပြီး အချို့မှာမူ ကပ်ရောဂါဖြစ်ပွားပြီးနောက်ပိုင်းမှ စတင်အလုပ်လုပ် ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အမှန်တကယ်ပင် ကလေးအများစု၏မိသားစုများအတွက် ကျောင်းစရိတ်သည် ကုန်ကျစရိတ်မြင့်မားနေပြီး သယ်ယူပို့ဆောင် ရေးစရိတ်များ၊ ကျူရှင်ဖိုးများ¹⁰ ၊ ကျောင်းဝတ်စုံနှင့် အခြားကုန်ကျစရိတ်များကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း

¹⁰ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ‘ကျူရှင်လခ’ များကို အပိုထပ်ဆောင်းပေးရခြင်းဖြစ်စဉ်သည် ကျယ်ပြန့်စွာဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။ ကိစ္စရပ်တော်တော်များများတွင် ဆရာ/ဆရာမများ၏ လစာများသည် မလုံလောက်ကြခြင်းကြောင့် ရရှိသည့်အနေအထားအပေါ်၌သာ ကျေနပ်ကြရသည့်ပုံစံများဖြစ်လာပြီး တရားဝင် စာသင်ခန်းထဲတွင် သင်ကြားသည့်စံနှုန်းများ သည်လည်း လျော့နည်းလာကြပါသည်။ ထို့ကြောင့်ဆရာ/ဆရာမ တော်တော်များများသည် အပိုဝင်ငွေရရှိနိုင်ရန် မိဘများထံမှ ‘ကျူရှင်လခ’ များကို လက်ခံပြီး ကလေးများကို ကျောင်းမတက်မီ နှင့်/သို့မဟုတ် ကျောင်းဆင်းချိန်များတွင် အချိန်ပိုအတန်းများ သင်ကြား ပေးကာ သင်ကြားမှုများသည်လည်း ပို၍ပြည့်စုံပြီး ကလေးများသည်လည်း

လုပ်ငန်းများဆုံးရှုံးခြင်းကြောင့် အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေများ အပိုရရှိရန်လိုအပ်လာကြခြင်းသည်လည်း အားလုံးလိုလို ကြုံတွေ့ကြရသည့် ကိစ္စရပ်ဖြစ်ပါသည်။

ကလေးများအားလုံးနီးပါးတွင် ဘုံတူညီသည့်အချက်မှာ အလုပ်လုပ်ရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ၎င်းတို့၏ မိဘများက အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေသည်ဟူသည်ထက် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု အခိုင်အမာပြောကြားကြခြင်းဖြစ်သည်။ အမှန်တကယ်ပင် ထိုအချက်မှန်ကန်ကြောင်းကို မိဘများနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးမှုများတွင်လည်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ကလေးငယ်များအားလုံး၏ အမည်များသည် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အထောက်အထားများကို အကာအကွယ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် အမည်မှန်များမဟုတ်ဘဲ လွှဲပြောင်းပေးထားပါသည်။

► Box 1. ထိုက်ရဲ့ပုံပြင် - ၁၄နှစ် ကောင်လေးတစ်ယောက်၊ အမှိုက်ကောက်သူ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

ထိုက်သည် မူလက ဧရာဝတီတိုင်း၊ လပွတ္တာမှဖြစ်ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် သူ၏ မိဘများ၊ မွေးချင်းသုံးယောက်နှင့်အတူ ရန်ကုန်သို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြခြင်းဖြစ် ပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများရှာဖွေနိုင်ရန် ဖြစ် သည်။ သူသည် အသက် (၁၁) နှစ်အရွယ်၌ ဖခင်ဖြစ်သူနှင့်စတင် အလုပ်လုပ် ခဲ့ပြီး ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် ရေသန့်ပို့ခြင်းများကို လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။

ရန်ကုန်သို့ပြောင်းရွှေ့လာပြီးတစ်နှစ်အကြာတွင် သူ၏ဖခင်သည် စက်ရုံတွင်လုပ်ရသောအလုပ်ဆုံးရှုံးခဲ့ပြီး ထိုက်နှင့်သူ၏ ဖခင် တို့သည် ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်မည့် ပုလင်းများနှင့် ဘူးခွံများကို စတင်ကောက်ယူခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် ထိုအလုပ်ကို နေ့တိုင်း မနက် ၆ နာရီမှ ညနေ ၇ နာရီအထိလုပ်ကိုင်ကြပြီး တစ်ရက်လျှင် ၃၅၀၀ မှ ၅၀၀၀ကျပ် အကြားရရှိကြသည်။ ထိုက် ကပြောသည်မှာ တစ်ခါတစ်ရံသူနှင့် ဖခင်ဖြစ်သူတို့ သူများ၏အမှိုက်ပုံတွင် ပုလင်းများဘူးခွံများ ကောက်ချိန်၌ လူအများ၏ ဆူပူကြိမ်းမောင်းမှုကိုခံကြရပြီး လူအချို့သည် သူတို့ကို မောင်းထုတ်ရန်ခွေးများဖြင့် ကိုက်ခိုင်းကြသည်ပင်ရှိသည်ဟုဆိုသည်။

“ကျွန်တော်ဒီအလုပ်မှာမပျော်ဘူး” ဟု ထိုက်ကဆိုသည်။ “မနက်ဆိုအစောကြီးထရပြီး တအားနောက်ကျမှအိမ်ပြန်ရောက်တယ်။ ကစားဖို့တောင်အချိန်မရှိဘူး။” ထိုက် အလုပ်မှ အိမ်သို့ပြန်ရောက်ချိန်တွင် သူသည်မိသားစုအိမ်မှုကိစ္စများကိုလည်း အကူအညီပေးရပြန်သည်။ သူယူဆသည်မှာ ဆောက်လုပ်ရေးကဲ့သို့သောအလုပ်များသည် ပိုက်ဆံပိုရမည်ဟုထင်ပြီး ကျောင်းဆက်လက်တက်ရန် စိတ်ဝင်စားမှုရှိနေခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ကျောင်းဆရာလုပ်လိုသည်ဟုဆိုသည်။ သို့သော်လည်းနောက်ဆုံး

“တစ်ခါတစ်ရံ ကျွန်တော်ကသူတို့ရဲ့ အမှိုက်တွေထဲကနေ ပုလင်းတွေ၊ ဘူးခွံတွေ ကောက်ရတော့ လူတွေက ဆူပူကြိမ်းမောင်း တာတွေ၊ ဆဲဆိုတာတွေ ခံရတယ်။ တချို့လူ တွေဆို သူတို့ ခွေးတွေ နဲ့ ရှုံးတိုက်ကြတယ်”
-ထိုက်၊ ၁၄နှစ်၊ အမှိုက်ကောက်သူ၊
ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

ဆရာ/ဆရာမများ၏ တိုက်ရိုက်ကွပ်ကဲ လမ်းညွှန်မှုကိုပိုမိုရရှိကြသည်။ ထိုအနေအထားကြောင့် ကျောင်းသူကျောင်းသား နှစ်မျိုးနှစ်စားဖြစ်လာစေပြီး မိဘများတတ်နိုင်သောကြောင့် အချိန်ပိုကျူရှင်များ တတ်နိုင်သည့် ကလေးများ နှင့် မတတ်နိုင်သည့် ကလေးများဟူ၍ ဖြစ်လာစေပါသည်။

တွင် သူ့အနေဖြင့်ပိုက်ဆံသာပို၍ရှာဖွေလိုပြီး သို့မှသာမိဘများကို ကူညီနိုင်မည်ဖြစ်သလို သူ၏ဖခင်သည်လည်း ပင်ပန်းပန်း အလုပ်မလုပ်ရတော့ဟု ဆိုသည်။

“ပိုက်ဆံပိုရမယ့်ဘယ်အလုပ်ကိုမဆိုပဲပိုလုပ်ချင်တော့တယ်။ အခုဟာက လက်ရှိအလုပ်မှာ မပျော်ပေမယ့်လည်း တခြား ရွေးစရာ အလုပ်မရှိဘူး။”

► **Box 2. ဖြူဖြူရဲ့ပုံပြင် - ၁၇နှစ် ကောင်မလေးတစ်ယောက်၊ လယ်အကူ၊ လပွတ္တာ၊ ရော့ကတီတိုင်း**

ဖြူဖြူသည် သူမအသက် (၁၃)နှစ်အရွယ်၌ ကျောင်းတက်ခြင်းကို ရပ်နားခဲ့ရသည်။ သူမသည် လယ်ယာတစ်ခုတွင် အလုပ်လုပ်နေခဲ့သည် မှာ (၄) နှစ်ရှိခဲ့ပြီဖြစ်ပြီးထိုလယ်တွင် ငရုတ်၊ ပဲနှင့် သခွားတို့ကိုစိုက်ပျိုး သည်။ သူမအဆိုအရ ထိုဒေသရှိကလေးများအတွက် လယ်ယာ လုပ်ငန်းသည် လုပ်ကိုင်မှုအများဆုံးလုပ်ငန်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

“နေပူထဲမှာအလုပ်လုပ်ရတာ တအားပင်ပန်းတယ်အထူးသဖြင့် နေ့လည်ပိုင်းတွေပဲ” ဟု ဖြူဖြူကဆိုသည်။ သူမ၏ အလုပ်ရှင် က အလုပ်သမားများအတွက် နေရောင်ခြည်မှအကာအကွယ်ပေးနိုင်သည့် မည်သည့်အရာကိုမှ မပေးဟုဆိုသည်။ သူမသည် တစ်ပတ်အတွင်း

နေ့တိုင်းအလုပ်လုပ်ရပြီး မနက် (၇) နာရီမှ ညနေ (၅) နာရီတိုင်အောင်ဖြစ်သည်။ သူမအဆိုအရ အလုပ်လုပ် ခဲ့သည့် လေးနှစ်တာကာလအတွင်း သူမ၏လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံကြောင့် လစာတိုးခဲ့သည်မှလွဲ၍ မည်သည့် အပြောင်းအလဲမှ မရှိခဲ့ဟုဆိုသည်။ သူမသည် ယခုအခါတစ်နေ့လျှင် (၇၀၀၀) ကျပ်ရရှိနေပြီဖြစ်ပြီး (၄၀၀၀) ကျပ်မှစတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

“စက်ရုံမှာ အထူးသဖြင့် အထည်ချုပ်စက်ရုံမှာလုပ်ချင်တယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ နေပူထဲလုပ်ရမယ့်အစား အဆောက်အဦးထဲ အရိပ်ထဲမှာ အလုပ်လုပ်ချင်တယ်။” ဟု ဖြူဖြူကပြောသည်။ သူမသည် ပညာရေးကိုစိတ်ဝင်စားပြီး ဆရာမတစ်ယောက် ဖြစ်ရန် အိမ်မက်ရှိခဲ့သော်လည်း သူမမိသားစု၏ လက်ရှိငွေရေးကြေးရေးအခြေအနေအရမဖြစ်နိုင်ပေ။ “လက်ရှိအလုပ်ကိုပဲ ဆက်လုပ်ဖို့ရှိပါတယ်။ အဆင်ပြေပါတယ်..ကျွန်မမိသားစုတည်ငြိမ်တဲ့ဝင်ငွေရတဲ့အထိ ဆက်လုပ်သွားမှာပါ။”

“ကျွန်မမိသားစုဝင်ငွေရဖို့ အကူအညီ တွေရရင်တော့ ကျောင်းဆက်တက် ချင်တယ်။ ဒါပေမယ့် အသက်အရွယ်နဲ့ မလိုက်တော့ဘူး၊ အလုပ်ပဲဆက်လုပ်ချင် တော့တယ်။”
-ဖြူဖြူ၊ ၁၇နှစ်၊ လယ်အကူ၊ လပွတ္တာ၊ ရော့ကတီ တိုင်းဒေသကြီး

► **Box 3. ကျော်ရဲပုံပြင် - ၁၇နှစ် ကောင်လေးတစ်ယောက်၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်စားပွဲထိုး၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်**

ကျော်သည် လေးတန်းအထိကျောင်းတက်ခဲ့ပြီးနောက် မိသားစုကို အထောက်အကူပေးရန်အလုပ်လုပ်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ သူ၏ရပ်ကွက်ထဲတွင် ကျပ်ပန်းအလုပ်များစွာကိုလုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီး အသက် (၁၅) နှစ်တွင် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်၌ စားပွဲထိုးအလုပ်ကိုရခဲ့သည်။ ထိုအလုပ်သည် ထိုဒေသရှိကလေးများ အလုပ်များကြသည့် အလုပ်အကိုင်တစ်ခုဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ “ကျောင်းထွက်လိုက်တာမှားတယ်” ဆိုသည်ကို သူသိသော်လည်း ပြန်ကြည့်ရမည့်အချက်အနည်းငယ် ရှိပြီး သူကျောင်းတက်ရန် မိသားစုအတွက် စရိတ်ကြီးလွန်းသည်ဟုယူဆပြီး “ဘွဲ့ရပြီးလည်းဘာမှဖြစ်လာမှာမဟုတ်ပါဘူး။”

ဟူသောအတွေးရှိသည်။ ယခုလက်ရှိတွင် “ဘဝရှင်သန်နိုင်ရေးအတွက်” အလုပ်လုပ်နေခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုပြီး တစ်လလျှင် (၁၀၀,၀၀၀) ကျပ်ရရှိကာ မိခင်ကို ထိုလခအားလုံးအပ်ပါသည်။ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်က နေ့လည်စာနှင့် ညစာ ကျွေးမွေးပါသည်။

“အရင်တုန်းက ကျွန်တော်ပန်းကန်တွေခွဲမိရင် အလုပ်ရှင်ကရိုက်တာခံရပြီး တစ်ပတ်လောက်ဆူပူအော်ဟစ်နေတာ ခံရတယ်။” ဟု သူက ပြန်ပြောပြသည်။ “ဒါပေမယ့်အခုတော့ကွဲတာရှုတာနည်းသွားပြီး အဆင်ပြေနေပါပြီ” ဟုဆိုသည်။ သူသည် ယခင်က မကြာခဏရေခဲပူလောင်ခံရကြောင်းကိုလည်း သတိတရပြောပြပြီးယခုအခါတွင် ကျင့်သားရနေပြီဟုဆိုသည်။

အနာဂတ်တွင်သူသည် ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်လိုပြီး ငွေစုဆောင်းကာနိုင်ငံခြားသို့ထွက်ရန် စဉ်းစားလျက်ရှိသည်။ “ကျောင်းတက်ရတာမုန်းတယ် စိတ်လဲမဝင်စားဘူး” ဟု သူကဆိုသည်။ သို့သော် နိုင်ငံရပ်ခြားရောက်ချိန်တွင် ဘာသာစကားအသစ်တစ်ခုသင်ရန်မျှော်လင့်ထားပြီး သူ့အနေနှင့် ကျောင်းမပြီးခဲ့သော်လည်း အများအမြင်တွင် သူမညံ့ကြောင်း “ပြသနိုင်ရန်” ဖြစ်သည်။ လုံလောက်သည့်ငွေပမာဏကိုရှာဖွေနိုင်ခဲ့ပါက အများကိုလည်းကူညီလိုကြောင်းပြောပြပါသည်။ “ဘာမှစားစရာမရှိ သူတွေကို အစားအသောက်တွေပေးချင်တယ်။”

“ကျောင်းထွက်လိုက်တာမှားတယ် ဆိုတာတော့သိတယ်၊ ဒါပေမယ့် စားစရာမရှိခဲ့ဘူးဆိုရင်တော့ အဲဒါက မဖြစ်နိုင်ဘူးလေ၊ အသက်ရှင်ဖို့အတွက် ကျွန်တော်အလုပ်လုပ်ဖို့လိုတယ်။”

-ကျော်၊ ၁၇နှစ်၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်စားပွဲထိုး၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

► **Box 4. ဝေဝေရဲ့ပုံပြင် - ၁၇နှစ် မိန်းကလေးတစ်ယောက်၊ အထည်ချုပ်သူ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး**

ဝေဝေသည် သူမ၏ ဆရာ/ဆရာမများနှင့် သူငယ်ချင်းများကို လွမ်းမိသော်လည်း ကိုဗစ်-၁၉ ကြောင့် ကျောင်းနားခဲ့ရသည်မှာ နှစ်နှစ်ရှိခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ သူမသည် (၈) တန်းကို ကောင်းစွာအောင်မြင်ခဲ့သော်လည်း ယခုအချိန်တွင်မူ မိသားစုအပိုင်ငွေရရှိနိုင်ရန်အတွက် အထည်ချုပ်သောဆိုင်တွင် အကူအဖြစ်လုပ်ကိုင်နေရပြီး မီးပူတိုက်ခြင်းနှင့် ကြယ်သီးတပ်ခြင်းများလုပ်ရသည်။ သူမ၏ အားလပ်ချိန်များတွင် သူမသည် အဝတ်လျှော်ခြင်း၊ ချက်ပြုတ်ခြင်းများဖြင့် မိခင်ကို အကူအညီပေးသည်။

“လက်ရှိအလုပ်ကိုမကြိုက်ဘူး၊ ဒါပေမယ့် တခြားအလုပ်ကိုလည်း ရှာဖို့ ကခက်တယ်၊ ဘာလို့လဲဆိုတော့ တခြား အလုပ်တွေအများစုက အခြေခံ ပညာရေးလောက်ကို ပြီးထားမှ အလုပ် ခန့်တာ”
-ဝေဝေ၊ ၁၇နှစ်၊ အထည်ချုပ်သူ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“မုန့်ဖိုးရအောင်ရယ်၊ မိသားစုဝင်ငွေကို အကူအညီဖြစ်အောင်ရယ် အလုပ်လုပ်ဖို့ ကိုယ့်ဟာကိုယ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့တယ်။” ဟု သူမက ရှင်းပြသည်။ “အမေကလဲ သိပ်မကျန်းမာဘူး၊ အဖေဝင်ငွေကလည်း မိသားစုအတွက်မလုံလောက်ဘူး။” သူမ၏ အလုပ်ချိန် များမှာ ပုံမှန်မရှိပေ။ သူမအလုပ်ရှင်လက်ခံရရှိသည့် ချုပ်ရမည့် အထည်အရေအတွက်အပေါ်မူတည်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ညတွင်းချင်းပြီးအောင်လုပ်ရသည်များလည်းရှိသည်။ သူမသည် တစ်နေ့လျှင် ၃၀၀၀ မှ ၄၀၀၀ ကျပ်အကြား ရရှိပြီး အကုန်လုံး ကိုအမေသို့အပ်သည်။ “ကြီးကြီးမားမားထိခိုက် အော်ရာရတာတွေမရှိပါဘူး၊ လည်ချောင်းနာတာနဲ့ မီးပူ တိုက်ရင် နည်းနည်း မီးပူလောင်တာပဲရှိတယ်။”

ဝေဝေ၏ အိပ်မက်မှာ ပိုမိုလစာကောင်းသည့်အလုပ်ကို ရရှိနိုင်ရန်အတွက် တက္ကသိုလ်တက်နိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ သင်ယူလိုစိတ်လည်းပြင်းပြပြီး မာရီစတုပုံက တစ်ပတ်တစ်ကြိမ်လာရောက်ပို့ချသည့် မျိုးဆက်ပွားကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုရေးရာ ပြဿနာများအကြောင်း လူငယ်သင်တန်းကိုလည်း တက်ရောက်ခဲ့သည်။ သူမသည် အင်္ဂလိပ်စာနှင့် ကွန်ပျူတာသင်တန်းများတက်လိုပြီး ထိုသို့တက်ရောက်ပါက ပိုမိုကောင်းမွန်သည့်အလုပ်ရှာဖွေရာတွင် အကူအညီဖြစ်စေမည်ဟု သူမကယူဆသည်။

► **Box 5. စုလေးရဲ့ပုံပြင် - ၁၅နှစ် မိန်းကလေးတစ်ယောက်၊ စိုက်ခင်းအလုပ်သမား၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်**

စုလေးသည် (၅) တန်းတွင်ကျောင်းထွက်ခဲ့ပြီး ဝင်ငွေပိုမိုရရှိစေရန် မိခင် ကိုစတင်ကူညီခဲ့သည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ ဆုံးပါးသွားပြီး မိသားစုတွင် ဝင်ငွေ အလွန်နည်းပါးသွားသောကြောင့် ကျောင်းဆက်တက်ရန် အခြေအနေ မှာ မေးစရာပင်မလိုတော့ပေ။ “အသက်ကြီးနေပြီဆိုတော့ ကျောင်းပြန် မတက်ချင်တော့သလို ကလေးတွေနဲ့လည်း အတူကျောင်း မတက်ချင် ဘူး” ဟု သူမကဆိုသည်။

သူမသည် မိခင်ဖြစ်သူနှင့်အတူအလုပ်လုပ်ပြီး ကွမ်းသီးမှ အစေးထုတ်ခြင်းကို လုပ်ကိုင်သည်။ သူမသည် တစ်နေ့တာ အတွင်း ကြာရှည်စွာ

“တချို့အဖွဲ့အစည်းတွေကနေ ငွေရေးကြေးရေးအထောက်အပံ့ရခဲ့ရင် တောင် ကျွန်မကအသက်ကြီးနေပြီ ဆိုတော့ ကျောင်းတော့ပြန်မတက်ဖြစ် လောက်တော့ဘူး”
-စုလေး၊ အသက် ၁၅နှစ်၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

အလုပ်လုပ်ရပြီး မနက် (၇) နာရီမှ (၉) နာရီအတွင်းနှစ်နာရီကို ရာဘာအစေးခြစ်ပြီးနောက် မနက် (၁၀) နာရီမှ (၄) နာရီအကြား ကွမ်းအစေးထုတ်ရန်မသွားမီ အိမ်သို့ တစ်နာရီခန့် ပြန်နားခွင့်ရသည်။ ထို့နောက် အစားအသောက် စားရန်နှင့် အနားယူရန် ခေတ္တအနားယူချိန်နှစ်နာရီရပြီး ရာဘာအစေးခြစ်ခြင်း ကို ညနေ (၆) နာရီတွင် ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ရ ပြီးနောက် အမြဲတစေ ညလယ်မှသာ အိမ်သို့ပြန်ရောက်သည်။ “မိုးတအားရွာတဲ့နေ့ကလွဲလို့ နေ့တိုင်းအလုပ်လုပ်ကြရတယ်” ဟု စုစုက ပြောသည်။ သူမကိုယ်ပိုင်ရငွေကိုမသုံးဘဲ အားလုံးကို မိခင်ကိုပေးသည်။

“အဝတ်အစားတွေချုပ်ပြီး ကိုယ်ပိုင်ဆိုင်တစ်ခုပိုင်ချင်တယ်။ အမေ့ကို ကောင်းကောင်းထားချင်လို့” ဟု စုစုကပြောသည်။ “နိုင်ငံခြားမှာလည်းအလုပ်လုပ်ပြီး အမေ့ဆီလစာပြန်ပို့နိုင်ချင်တယ်”။ သို့သော်လည်း စက်ချုပ်ခြင်းကိုသင်ပေးသည့် သင်တန်း များနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများသည် အလွန်ဈေးကြီးပြီး (၃၀၀,၀၀၀) ကျပ်ခန့်ကုန်ကျသည်။ သူမအနေဖြင့် ထိုသင်တန်းများ တက်ရောက်နေသည့် (၃) လတာကာလအတွင်း ဝင်ငွေမရှိခြင်းကြောင့် သူမ၏မိသားစု စားဝတ်နေရေး ခက်ခဲမည်ကို စိုးရိမ် လျက်ရှိသည်။

► Box 6. ထွန်းရဲပုံပြင် - ၁၅နှစ် ကောင်လေးတစ်ယောက်၊ စက်ရုံအလုပ်သမား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

ထွန်း သည် ဒဂုံဆိပ်ကမ်းတွင်ကြီးပြင်းခဲ့ပြီး သူနှင့်သူ့အစ်ကိုဖြစ်သူတို့ သည်မိဘများနှင့်အတူ နေထိုင်ကြသည်။ သူသည် ကျောင်းကို (၇) တန်း အထိတက်ရောက်အောင်မြင်ပြီးဖြစ်သော်လည်း ကိုဗစ်-၁၉ စတင်ဖြစ်ပွားကထဲက ကျောင်းနားခဲ့ရသည်။ သူ၏အဆိုအရ သူတို့နှင့် အနီးအပါးတွင်ရှိသည့် ကလေးများစွာသည် အိမ်ထောင်ပရိဘောဂ ရွှေ့ပြောင်းခြင်းအလုပ်များကိုလုပ်ကိုင်ကြပြီး အချို့သည်လည်း ကျောက်ဒိုးပစ်ကစားခြင်းသာ လုပ်နေကြသည်ဟုဆိုသည်။

ပြီးခဲ့သည့် (၆) လအတွင်း သူသည် ရေသန့်ဘူးထုတ်သည့် စက်ရုံ၌အလုပ်လုပ်ခဲ့ဖူးပြီး သူ၏အိမ်နီးချင်းကထိုအလုပ်ရရှိနိုင်ရန် ကူညီပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ သူသည် တစ်ပတ်လျှင် (၅) ရက်အလုပ်လုပ်ရပြီး မနက် (၇) နာရီမှ ညနေ (၆) နာရီအထိ အလုပ်လုပ်ခဲ့ရသည်။

“မိသားစု ငွေရေးကြေးရေးအခြေအနေက သိပ်မကောင်းလို့ အလုပ်လုပ်ဖို့ကို ကိုယ့်ဟာကိုပဲဆုံးဖြတ်ခဲ့တာ” ဟု သူကရှင်းပြ သည်။ “အဖေကသုံးဘီးမောင်းတယ်၊ ဒါပေမယ့် မကျန်းမာတော့ နေ့တိုင်းအလုပ်မလုပ်နိုင်ဘူး၊ အမေက အိမ်မှုကိစ္စတွေ လုပ်ရတယ်။ ဒါတွေကြောင့် အလုပ်လုပ်ဖို့ဆုံးဖြတ်ခဲ့တာ။” သူသည် တစ်လလျှင် (၉) သောင်းကျပ်ရသော်လည်း သိရသည်မှာ အသက်ပိုကြီးသည့် အလုပ်သမားများသည် (၁၃၀၀၀၀) ကျပ်အထိရသည်ဟုဆိုသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ခါးနာတတ်ပြီး ရေသန့်ဘူးများသယ်ပိုးခြင်းကြောင့် ယခင်က လက်ကိုထိခိုက်ခဲ့ဖူးသည့် ဒဏ်ရာများရှိသည်ဟုဆိုသည်။ “အသက်ကြီးတဲ့သူ တွေက သူတို့အလုပ်တွေ ကျွန်တော့်ကို အတင်းအကျပ်လုပ်ခိုင်းတယ်။ အလုပ်ရှင်ကိုသွားတိုင်တော့

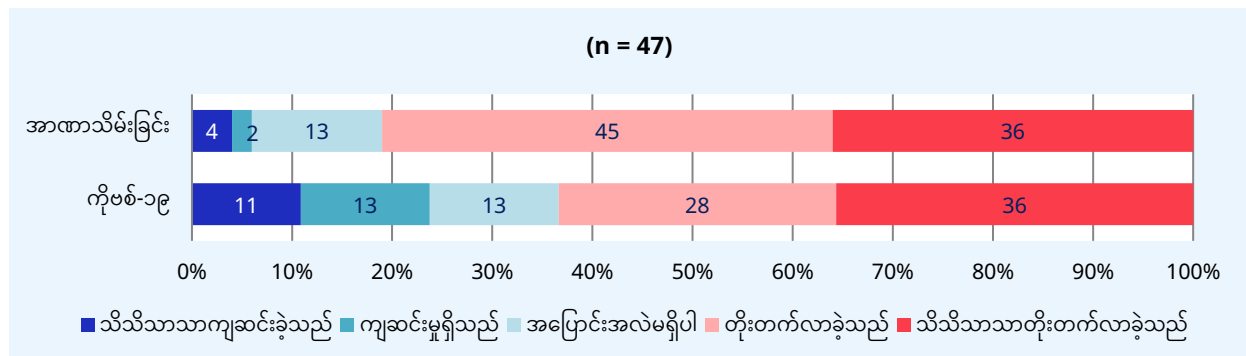
“တစ်ခါတစ်လေတော့ပျော်တယ်၊
တစ်ခါတစ်လေကျလဲ မပျော်ပြန်ဘူး။
အလုပ်လုပ်နေရချိန်ဆိုရင် ဘယ်တော့မှ
မပျော်ဘူး၊ ဘောလုံးပဲ ကန်ချင်နေတာ။”
-ထွန်း၊ ၁၅နှစ်၊ စက်ရုံလုပ်သား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

သူတို့အဆူခံရတယ်။ သူသည် ကျောင်းပြန်တက်ရန်စိတ်ဝင်စားမှုမရှိတော့ဘဲ ဘောလုံးသင်တန်းကျောင်းတစ်ခုခုကို တက်ရောက်နိုင်ရန် စိတ်ကူး ထားသည်။

၅.၄ ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၏ အမြင်ရှုထောင့်များ

စစ်တမ်းကောက်ယူပြီး လူတွေ့မေးမြန်းခဲ့သည့် ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများအကြားတွင် ယေဘုယျ အားဖြင့်ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် စစ်တပ်၏ အာဏာသိမ်းယူမှုကြောင့် ကလေးအလုပ်သမားများ ပိုမိုများပြားလာခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြ ကြပြီး ထိုသို့ကလေးအလုပ်သမားများတိုးတက်များပြားလာခြင်းမှာ စစ်တပ်၏ အာဏာသိမ်းမှုကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ပိုမို ရည်ညွှန်းဖော်ပြ ကြသည် (စံပြကောက်ယူခဲ့သည့် လူဦးရေအရွယ်အစားသေးငယ်သည်ကို သတိပြုရန်အရေးကြီးပါသည်)။ ယင်းအချက်သည် စာသင်ကျောင်းများပိတ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဝင်ငွေနည်းသည့် မိသားစုများနှင့် အလုပ်မရှိသည့်ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်သို့ တွန်းပို့ခြင်းဖြစ်သွားစေခဲ့သည်ဟု ဖြေကြားခဲ့သော မိဘများနှင့် ကလေးများပြောပြခဲ့သည့် အခြေအနေများနှင့် ကိုက်ညီပါသည်။ ရှည်လျားသည့်ကာလအတွင်း ပညာရေးစနစ်များ အလျဉ်ပျက်သွားခြင်းနှင့် ၎င်းတို့မိသားစုများ၏ ပုံမှန်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများအကျပ်အတည်း ကျရောက်နေသည့် ကာလအတွင်း ကလေးအလုပ်သမားများ တိုးတက်များပြားလာခြင်းသည် အမှန်တကယ် ချိတ်ဆက်မှုရှိနေပြီး ကောင်းစွာမှတ်တမ်းတင်ထားရှိရမည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။¹¹

► **Figure 34 ကလေးအလုပ်သမားများတိုးတက်များပြားလာမှုအပေါ်ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များ - ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းခြင်း (n=47)**

ရပ်ရွာလူထုအတွင်းရှိ အချို့သောသူများက ကိုဗစ်-၁၉ မတိုင်ခင်နှစ်များအတွင်း တိုးတက်အောင်မြင်လုပ်နိုင်ခဲ့သည်များကို ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာ ပြန်ပြောင်းပြောပြခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ပြောကြားချက်များအရ ကလေးများ ပညာရေးအခွင့်အလမ်း ပျောက်ဆုံးသွားကြခြင်းအပေါ် မိဘများ၏စိတ်ထိခိုက်ခံစားရမှုများအား ခံစားသိမြင်နိုင်ပြီး အလုပ်တစ်ခုကို လုပ်နေခြင်း

¹¹ ILO (2022) *Vulnerabilities to Child Labour*.

အားဖြင့် ကလေးများသည် အနည်းဆုံးကျွမ်းကျင်မှုတစ်ခုခုကို ရရှိကြမည်ဖြစ်ပြီး မိသားစုဝင်ငွေလည်းရစေမည်ဟု ယူဆကြကြောင်းဖြေကြားကြသည်။ အချို့သောနေရာများတွင် ရပ်ရွာလူထုများက လူငယ်များဆိုးသွမ်းပြီး ပြစ်မှုအသေးစားများ ကျူးလွန်ကြမည်ကို စိုးရိမ်ကြကြောင်းများလည်း ကြားသိခဲ့ရပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့်ပတ်သက်သော ပြဿနာများကို ရပ်ရွာလူထုများရင်ဆိုင်ကြရမည်ဟု ရပ်ရွာလူထုခေါင်းဆောင်များက သတိပေးခဲ့ကြရသည်။

“ကိုဗစ်-၁၉ မတိုင်ခင်တုန်းက လူမှုဖူလုံရေးဝန်ကြီးဌာန ရဲ့လုပ်ငန်းတွေကြောင့် ကျွန်တော်တို့ဒေသမှာ ကလေး အလုပ်သမားတွေ အကြီးအကျယ်လျော့ကျသွားခဲ့တာ။ ကပ်ရောဂါဖြစ်နေစဉ်ကာလတွေကျောင်းတွေလည်းပိတ် မိဘတွေလည်း အလုပ်လက်မဲ့ တွေဖြစ်ကုန်တယ်။ ကလေးတွေက မိသားစုဝင်ငွေရဖို့ အလုပ်လုပ်ကြရတာ ပေါ့။ ဒီအခြေအနေကြီးကြောင့် ကလေးတွေ လုပ်ငန်းခွင် ထဲရောက်သွားအောင် အလိုအလျောက် ဖိအားဖြစ်သွားစေ ခဲ့တာ။ စစ်တပ်လဲအာဏာသိမ်းပြီးရော ပဋိပက္ခတွေ အများ ကြီးဖြစ်ပြီး လူအတော်များများ ကျွန်တော်တို့ဒေသကို ရောက်လာခဲ့ကြတယ်။ ကျောက်ထုတ်စခန်းမှာ ကလေး တွေ အလုပ်လုပ်နေတာကို မျက်မြင်တွေ့ခဲ့ရပြီး တချို့ဆို အလုပ်အကိုင်အခွင့် အလမ်းရအောင် ထိုင်းဘက် ထွက်သွား ကြတာတွေ လည်းရှိတယ်။”

- IDI2၊ အမျိုးသား၊ တိုင်းရင်းသားပညာရေးဆိုင်ရာ NGO ဝန်ထမ်း၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

“မိဘတွေကသူတို့ကလေးတွေကို ကျောင်းတက်စေချင် ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ကလေးတွေကျောင်းတက်ရင် မကောင်းတာ တစ်ခုခုဖြစ်သွားမှာကိုလည်းစိုးရိမ်ကြတယ်။ သူတို့ဘာလုပ်ရမလဲဆိုတာကို တကယ်မတွေးတတ်ကြ တော့ဘူး။ ကျွန်မ နားလည်သလောက်တော့ ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်လာတဲ့နှုန်းတိုးလာတာက နိုင်ငံရေးအခြေအနေကြောင့်ပဲ။”

- IDI10၊ အမျိုးသမီး အလုပ်သမားသမဂ္ဂအရာရှိ၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“ကျွန်တော်တို့မြို့နယ်မှာတော့ ကလေးအလုပ်သမား တွေတိုးလာတယ်။ ပညာရေးမှာ ကွာဟချက်တွေရှိနေ ပြီး လိုအပ်ချက်တွေ အများကြီးရှိနေတဲ့ အိမ်ထောင်စု တွေရှိတဲ့ ကျေးလက်ဒေသတွေအများကြီးရှိတယ်။ ကလေးသူငယ်ပြုစုစောင့်ရှောက်ရေးက နည်းပါး တာကြောင့် ကလေးအတော်များများ အလုပ်ထဲ ရောက်ကုန်ကြတယ်။ ကလေးအလုပ်သမားတွေဟာ ကိုဗစ်ကာလအတွင်း ကျောင်းတွေပိတ်ထားခဲ့ရတာ ကြောင့် အများကြီးတိုးလာတယ်။ ကလေးတွေက အားနေတော့ မိဘကိုကူညီကြရပြီး အဲ့ဒီ အခြေအနေ ကပဲ သူတို့ကို အလုပ်လုပ်ခိုင်းဖို့ဖြစ်ကုန်တာ။”

- IDI1၊ အမျိုးသား၊ လူငယ်အဖွဲ့အစည်းဝန်ထမ်း၊ လပွတ္တာ၊ ရောဝတီ တိုင်းဒေသကြီး

“ကိုဗစ်ကာလအတွင်း ကျောင်းတွေပိတ်ထား တာကြောင့် ကလေးတွေက ပျင်းရိငြီးငွေ့ပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးတွေစသုံးကြတယ်။ သူတို့မိဘ တွေဆီ ကနေ မုန့်ဖိုးတောင်းကြပြီး တစ်ချို့ကြ တော့လည်း မိဘဆီကနေ ပိုက်ဆံတွေခိုးကြတယ်။ ကျေးလက်ဒေသ တွေမှာဆိုရင် အသက် (၁၃) နှစ် (၁၄) နှစ်အရွယ်ရှိတဲ့ ကလေးတွေကြားထဲ မူးယစ်ဆေးဝါး မသုံးဖူးတဲ့သူကို ရှာဖို့ခက်တယ်။ အဲ့လိုကလေးတွေက ကလေး အလုပ်သမား ဖြစ်လာနိုင်တာပေါ့။”

- IDI7၊ အမျိုးသမီး၊ JCSDO ဝန်ထမ်း၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

“တချို့ကလေးတွေကလမ်းပျောက်ပြီး ဂိမ်းတွေပဲကစားပြီး အချိန်ဖြုန်းနေကြရတော့တာ၊ မိဘတွေက သူတို့ကလေးလမ်းပျောက်ပြီး လေလွင့်နိုင်တယ်ထင်ရင် ရည်ရွယ်ချက် ရှိရှိကို အလုပ်လုပ်ခိုင်းကြတော့တာ။”

- ID14၊ အမျိုးသား၊ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

၅.၅ အလုပ်ရှင်များ၏ အမြင်ရှုထောင့်များ

ဤအပိုင်းတွင် ကလေးအလုပ်သမားများကိုအတွေ့ရများသော လုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်နေသည့် အလုပ်ရှင်များနှင့် အဖွဲ့လိုက် ဆွေးနွေးမှုသုံးခုမှ တွေ့ရှိရသော တွေ့ရှိချက်များကို စုစည်းဖော်ပြထားပါသည်။ အဖွဲ့လိုက်ဆွေးနွေးမှုတစ်ခုစီကို စီမံကိန်းတည်နေရာသုံးခုတွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။

အောက်ပါဇယားတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးကြသည့် အလုပ်ရှင်များ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည့်လုပ်ငန်းကဏ္ဍများကို ဖော်ပြထားပါသည်။

► Table 12 ဦးတည်အုပ်စုများအလိုက်ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် အလုပ်ရှင်များ

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး	ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး	မွန်ပြည်နယ်
အထည်ချုပ်စက်ရုံပိုင်ရှင် (၂) ဦး	ရေလုပ်ငန်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များ (၃) ဦး	အစားအသောက်ရောင်းချသူ (၂) ဦး
လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ပိုင်ရှင် (၁) ဦး		လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ပိုင်ရှင် (၂) ဦး
ပစ္စည်းဟောင်းရောင်းဝယ်သူ (၁) ဦး	ကုန်သဘောပိုင်ရှင် (၁) ဦး	

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအများစုမှာသေးငယ်ပြီး ဝန်ထမ်း (၂) ဦးမှ (၆) ဦးခန့်သာရှိကြသည်။ ချွင်းချက်ရှိသည့်လုပ်ငန်းမှာ ရန်ကုန်မြို့ရှိ အထည်ချုပ်စက်ရုံဖြစ်ပြီး တစ်ရုံတွင် ဝန်ထမ်း (၂၆) ယောက်နှင့် အခြားတစ်ရုံတွင် ဝန်ထမ်း (၁၄) ယောက်ရှိသည်။ လုပ်ငန်းအားလုံးအတွင်း အလုပ်လုပ်နေကြသည့်အလုပ်သမားများ၌ အငယ်ဆုံးအသက်မှာ (၁၄) နှစ်ဖြစ်ပြီး မတူညီသည့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍများအတွင်း ဝန်ထမ်းပေါင်းစုံကိုတွေ့ရသည်။ အလုပ်များကို ကျား/မအလိုက် ခွဲခြားတွေ့ရှိရပြီး (စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအလိုက် ကွဲပြားမှုအနည်းငယ်စီရှိကြသော်လည်း) လူငယ်ယောက်ျားလေးများမှာ အလေးအပင်မရသော အလုပ်များတွင် ပိုမိုတွေ့ရှိရပြီး အမျိုးသမီးငယ်များမှာ စက်ရုံများ၊ ဆိုင်များတွင် အလုပ်လုပ်ကြသည်ကို ပိုမိုတွေ့ရှိကြရသည်။

စာသင်ကျောင်းများပိတ်ခြင်းနှင့် ကလေးအလုပ်သမားများအပေါ်မှီခိုအားထားရမှုများပိုမိုတိုးတက်လာခြင်း

အချို့သောအလုပ်ရှင်များက ၎င်းတို့ထံတွင်ရှိသည့် အလုပ်လုပ်သောကလေးများအတွင်း တစ်ခါတစ်ရံ ကျောင်းတက်သော သို့မဟုတ် သက်မွေးပညာသင်တန်းများသွားတက်ကြသော ကလေးများရှိကြသည်ဟုဆိုသော်လည်း အများစု၏အဆိုအရ အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများမှာ အချိန်ပြည့်လုပ်နေကြခြင်းဖြစ်သည်ဟုသာဆိုကြသည်။ ကိုဗစ်-၁၉ ကြောင့် စာသင် ကျောင်းများပိတ်ရခြင်းနှင့် မိသားစုအပေါ်ငွေရေးကြေးရေးဖိအားများ ကျရောက်လာကြခြင်းသည် ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်သို့ မဖြစ်မနေဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ရစေသော အဓိကအကြောင်းရင်းများအဖြစ် ရည်ညွှန်းပြောဆိုကြသည်။ ကပ်ရောဂါ စတင် ဖြစ်ပွားချိန်မှစတင်၍ ကလေးအလုပ်သမားအရေအတွက်မှာ များစွာတိုးတက်လာကြောင်းကို အလုပ်ရှင် အားလုံးက လက်ခံကြသည်။ သို့သော်ထိုကာလအတောအတွင်း ဝင်ငွေနည်းသည့်မိသားစုများအားလုံး ဘက်ပေါင်းစုံ အတိဒုက္ခ ခံစားခဲ့ကြရသည် များကိုလည်း သတိပြုရမည်ဖြစ်သည်။

“ကိုဗစ်-၁၉ မှာ ဆိုင်တွေအများစုပိတ်ကြတော့ ကလေးတွေတင် မကဘူး သူတို့မိဘတွေပါ စက်ရုံမှာအလုပ်လုပ်ဖို့ လာကြတယ်။ စားဝတ်နေရေးစရိတ်တွေတက်လာကြတော့ တစ်မိသားစုလုံး အလုပ်လုပ်ဖို့ကို လိုအပ်လာကြတယ်။”
-R3-FGD1၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်တော့်အလုပ်သမားကလေးသုံးယောက်က (၆) တန်းတက်နေကြတာ၊ ကျောင်းပိတ်က တည်းက ဒီမှာလာ အလုပ်လုပ် နေခဲ့ကြတာ။ တချို့က ကျောင်းပြန်တက်ချင်ပေမယ့် တချို့ကတော့မတက်ချင်ကြတော့ဘူး။ အဓိက အချက်ကတော့ သူတို့အတန်းကို ပြန်တက်ဖို့ အသက်ကြီးသွားပြီဆိုတာရယ်၊ စာသင်ဖို့ စိတ်မဝင်စားကြတော့တာရယ်က အဓိကပဲ။ အလုပ်လုပ်နေတော့ မိသားစု ငွေရေးကြေးရေး ပြဿနာတွေကိုလည်း ကူညီဖြေရှင်းပေးလို့ရ တယ်လေ။”
- R4-FGD1၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကျောင်းတွေကပိတ်သွားတယ်၊ ပြီးတော့ပြန်ဖွင့်တယ်၊ ပြီးတော့ပြန်ပိတ်တယ်။ ကလေးတွေက စိတ်ပျက်ကုန်ပြီး အလုပ်ပဲ ပိုလုပ်ချင်ကြတော့တယ်။”
-R2-FGD2၊ ရေလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး

“ဒီကလေးတွေကိုခေါ် ပြီးအလုပ်ပေးထားခဲ့တာ တစ်နှစ်ကျော်ပြီ။ အရင်တုန်းကဆို ကျောင်းပိတ်ရက်မှလာလုပ်ကြတာ အခုတော့ အချိန်ပြည့်အလုပ်လုပ်နေကြပြီ။”
-R4-FGD3၊ အစားအသောက်ရောင်းသူ၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“အရွယ်မရောက်သေးတဲ့ကလေးနှစ်ယောက်ကဆွေမျိုးနီးစပ်တွေပါ။ သူတို့ကကျောင်းဆက်မတက်တော့သူတို့ မိသားစု အပိုင်ငွေရအောင် ခေါ် ပြီးအလုပ်ပေးထားတာ။”

-R1-FGD3၊ ဆိုင်ပိုင်ရှင်၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

လုပ်ခလစာများပေးချေမှု

အလုပ်ရှင်တော်တော်များများသည် မိသားစုနှင့်ဝေးကွာလျက်ရှိသော ကလေးများကို ခေါ်ယူခိုင်းစေလျက်ရှိကြသည်။ ထိုအလုပ်ရှင်များစွာ၏ ပြောကြားချက်အရ ကလေးများကို ၎င်းတို့မိသားစုရှိရာထံသို့ ပုံမှန်အလည်ပြန်ကြခြင်း သို့မဟုတ် အရေးပေါ်ကာလများ သို့မဟုတ် နာမကျန်းဖြစ်နေကြချိန်များတွင် အိမ်ပြန်ကြခြင်းအား (တခါတရံအနည်းငယ်ဝေးကွာသော ကျေးရွာအချို့ထံသို့ပင်) ဖြစ်နိုင်သမျှခွင့်ပြုပေးသည်ဟုဆိုကြသည်။ အချို့သောလုပ်ငန်းရှင်များက ၎င်းတို့၏ ဝန်ထမ်းများ အတွက် နေရာထိုင်ခင်းနှင့် အစားအသောက်ကျွေးမွေးမှုရှိသည်ဟုဆိုပြီး အထူးသဖြင့် ပိုမို ကြီးမားသောလုပ်ငန်းကြီးများတွင် ဖြစ်သည်။

လုပ်ခလစာများပေးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အချို့သောအလုပ်ရှင်များကဆိုသည်မှာ အရွယ်ရောက်ပြီးသူများကို ပေးသော လုပ်ခလစာနှင့် ကလေးများကို ပေးသောလုပ်ခလစာများ၊ အမျိုးသားဝန်ထမ်းများကိုပေးသည့် လုပ်ခလစာနှင့် အမျိုးသမီး ဝန်ထမ်းများကိုပေးသည့်လုပ်ခလစာများအကြားနှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင်ပမာဏကွာခြားမှုရှိသည်ဟုဆိုသည်။

အတော်များများက ရှင်းပြသည့် လုပ်ခလစာပေးမှုပုံစံသည် ကလေးများပိုမိုကြီးပြင်းအရွယ်ရောက်လာပါက (အတွေ့အကြုံများပိုများလာပြီး ကျွမ်းကျင်မှုများလည်းရှိလာပါက) နေ့စားနှုန်းကို ပိုမိုပေးအပ်သည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သောပုံစံ တိုးမြှင့်ပေးအပ်သည့် ပုံစံသည် ကလေးများကို လုပ်သားအင်အားအတွင်းသာ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နေစေရန် မက်လုံး ဖြစ်စေသည်။

“ကျွန်တော့်စက်ရုံမှာ အရွယ်မရောက်သေးတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေက တစ်နေ့ကို (၄၀၀၀) ကနေ (၆၀၀၀) ကျပ် အတွင်းရကြ တယ်။ အရွယ်ရောက်ပြီးသူတွေက လစာပိုများတာပေါ့။ အဲ့ဒါသူတို့လုပ်ရတဲ့အလုပ်တွေ အပေါ်မူတည်ပါတယ်။” -R3-FGD1၊
အထည်ချုပ်စက်ရုံပိုင်ရှင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“လစာကသူတို့ရဲ့အရည်အချင်းအပေါ်မှာမူတည်တယ်။ အသက်အကြီးဆုံးဝန်ထမ်းကတစ်နေ့ကို (၉၅၀၀) ကျပ်ရတယ်။ အသက် (၁၇) က (၈၀၀၀)၊ (၁၆) နှစ်အရွယ်က (၆၀၀၀) ကျပ်အသီးသီးရကြပါတယ်။”
-R2-FGD1၊ ပစ္စည်းအဟောင်းများ ရောင်းဝယ်သူ၊
ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“စားစရာ၊ နေစရာနဲ့ အဝတ်အစားတွေပါပေးတော့ ကလေးတွေကို တစ်လ လစာ (၆၀၀၀၀) ကျပ်ပေးပါတယ်။ အကြီးတွေကတော့ တစ်နေ့ကို (၅၀၀၀) ကနေ (၈၀၀၀) အတွင်းရကြတယ်။”

-R3-FGD2၊ ရေလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊
ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်တော်သူတို့ကို လစာတစ်လ (၇၀၀၀၀)ကျပ် ပေးပါတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံမှန်းဖိုးနဲ့ အဝတ်အစား တွေလည်းပေးတယ်။ ကျွန်တော့် အမြင်အရတော့ ကလေးတွေကို ငွေအများကြီးပေးရင်ပျက်စီးတတ် တာများတယ်။ ဒါပေမယ့် နည်းနည်းချင်း တိုးပေးတာ ကတော့ သူတို့ကိုပိုပြီးစိတ်ဓါတ်တက်ကြွစေတယ်။”

- R4-FGD2၊ ရေလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊ ဧရာဝတီတိုင်း
ဒေသကြီး

“လုပ်ရတဲ့အလုပ်တွေကမတူတော့ အမျိုးသား အလုပ်သမားတွေကို တစ်လ (၁၀၀၀၀၀) ပေးပြီး အမျိုးသမီးတွေကျ တစ်လကို (၆၀၀၀၀) ပေးပါတယ်။

-R2-FGD2၊ ရေလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊
ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး

ကလေးများကို ငှားရမ်းခိုင်းစေရခြင်း အကြောင်းရင်းများ

အလုပ်ရှင်တော်တော်များများက ကလေးအလုပ်သမားများသည် ၎င်းတို့ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံးနှင့် ၎င်းတို့၏ရပ်ရွာလူထုများ အတွက်ပါ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည်ဟုဆိုကြပြီး အလုပ်ရှင်တစ်ဦးအနေဖြင့် ပိုမို ဈေးသက်သာသောလုပ်အား (အချို့ကမူ ပို၍နာခံလွယ်သည်ဟု ဆိုသည်)ကို ရရှိကြသလို ကလေးများထံမှရသည့် ဝင်ငွေများသည်လည်း ကျောင်းများ ပိတ်ထားစဉ် အချိန်အတွင်း မိဘများအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေသည်ဟုဆိုသည်။ အများစု၏အဆိုအရ ဥပဒေနှင့် အသက်ကန့်သတ် ချက်များရှိသည်ကို သိကြသည်ဟု ဆိုကြသော်လည်း ရပ်ရွာလူထုများအတွင်း ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံနေကြရသည့် ငွေရေး ကြေးရေး အခက်အခဲများသည် ထိုသို့ကလေးများကို အလုပ်အကိုင်ပေးရခြင်းအကြောင်းခံဖြစ်သည်ဟု ရှင်းလင်းချက် ထုတ်ကြသည်။

အလုပ်ရှင်များက မကြာခဏထုတ်ဖော်ပြောဆိုလေ့ရှိကြသည့် အခြားအချက်တစ်ချက်မှာ အရွယ်မရောက်သေးသည့် ကလေးများ၏ မိဘများကိုယ်တိုင်က မိသားစုအတွင်း ငွေရေးကြေးရေးအဆင်မပြေကြသောကြောင့် ၎င်းတို့၏ ကလေးများကို အလုပ်ပေးရန် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ချဉ်းကပ်တောင်းဆိုကြခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ကလေး အလုပ်သမား ဖြစ်စဉ်သည် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ကဲ့သို့ဖြစ်နေသောကြောင့် အကယ်၍၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ကလေးကို အလုပ်မခန့် စေကာမူ အခြားသူတစ်ဦး တစ်ယောက်က ခန့်သွားမည်သာဖြစ်သည်ဟူသည့် သဘောထားလည်းရှိကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အမှန်တကယ်ပင် အချို့သောအလုပ်ရှင်များသည် သူတို့ကိုယ်သူတို့ ကြင်နာမှုရှိသောသူများဖြစ်ပြီး ဘေးကင်းလုံခြုံသော

လုပ်ငန်းခွင်များ ကို ဖန်တီးပေးအပ်ထားသူများဖြစ်သည်ဟု ရှုမြင်ကြပြီး ကလေးများကို အလုပ်ပေးထားခြင်းသည်ပင် အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ဖြေရှင်းပေးထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြသည်များပင်ရှိကြသည်။

“တကယ်တော့ ကျွန်တော်တို့လဲ ဥပဒေအတိုင်း လိုက်နာချင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကလေးအလုပ်သမား ဆိုတာ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်အဆင်ပြေတဲ့ နည်းလမ်း ဖြစ်နေတယ်လေ။”

-R2-FGD1၊ ပစ္စည်းအဟောင်းများ ရောင်းဝယ်သူ၊
ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်တော်က ဥပဒေအကြောင်းသိပ်မသိတော့ ဘာမှတော့မဝေဖန် လိုပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ကလေးအလုပ်သမားတွေက နှစ်ဖက်စလုံးအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေတယ်။ ကလေးတွေကလည်း သူတို့မိသားစုကို အထောက်အပံ့ပေးနိုင်သလို အလုပ်ရှင်တွေဘက်ကလည်း ကလေးတွေဆိုတာ အရွယ်ရောက်ပြီးသားဝန်ထမ်းတွေထက်ပိုပြီး နာခံကျိုးနွံတယ်လို့ ယူဆတယ်။”

-R3-FGD1၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံပိုင်ရှင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ဥပဒေတွေအကြောင်းကြားတော့ကြားဖူးတယ် အသေးစိတ်တော့ မသိဘူး။ အရွယ်မရောက်သေးတဲ့ ကလေးတွေသာ မရှိခဲ့ရင် ကျွန်တော်တို့ လုပ်ငန်းမှာ အခက်အခဲတွေအများကြီး တွေ့ရမှာ၊ ကလေးတွေလည်း ဝင်ငွေ မရှိတော့ ဒုက္ခ ရောက်ကြလိမ့်မယ်။”

-R2-FGD1၊ ပစ္စည်းအဟောင်းများ ရောင်းဝယ်သူ၊
ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“တကယ်လို့သာ ကလေးတွေကို ကျွန်တော်အလုပ် မပေးဘူးဆိုရင် သူတို့ဟာစတီးဆိုင်လိုမျိုး အဆိုးဝါးဆုံး ပုံစံနဲ့ လုပ်ရတဲ့ အလုပ်တွေသွားလုပ်ကြမှာ၊ သူတို့မိဘတွေ ကိုယ်တိုင်က အလုပ်ပေးပေးပါဆိုပြီး အခိုင်အမာ ပြောကြတာ၊ သူတို့သာ တခြားပင်ပင်ပန်းပန်းအလုပ်တွေ သွားလုပ်ကြရင်ကျွန်တော်ကပိုပြီး စိတ်မကောင်း ဖြစ်ရမှာ။”

-R3-FGD3၊ အစားအသောက် ရောင်းချသူ၊ မော်လမြိုင်၊
မွန်ပြည်နယ်

“သူတို့ကိုယ်တိုင်က အလုပ်တစ်ခုပေးပါဆိုပြီး တောင်းကြတာ။ တချို့ဆို တစ်မိသားစုလုံးသူတို့ဝင်ငွေ အပေါ်မှာ မှီခိုနေရ တာတောင်ရှိတယ်။”

-R4-FGD2၊ ရေလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊ ရောဂတ်တိုင်းဒေသကြီး

“လုပ်ငန်းခွင်တွေမှာ အသက် (၁၈) နှစ်အောက် ကလေးတွေ မရှိသင့်ဘူးဆိုတဲ့ ကလေးအလုပ်သမား ဥပဒေဆိုတာကို ကြားဖူးပါတယ်။ အဲ့ဒါကြောင့် အသက် (၁၈) နှစ်အထက်တွေကိုပဲ အလုပ်ခန့်မယ်ဆိုပြီး ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် ငွေကြေးအခက်အခဲ တွေရှိလို့ သူတို့ကလေးတွေကို အလုပ်ပေးပါဆိုပြီး သူတို့မိသားစုတွေကပြောကြတော့ အလုပ်ပေးရတာပေါ့။ မိဘတွေက ကလေးတွေကိုအလုပ်ပေးလို့ ကိုယ့်ကိုတရား မစွဲဘူးလို့ ယုံကြည်လို့သာ ကလေးတွေ ကို အလုပ်ခန့်ရတာပါ။”

-R3-FGD2၊ ရေလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊ ရောဂတ်တိုင်းဒေသကြီး

“အသက် (၁၈) နှစ်အောက်ကလေးတွေကို အလုပ်ခန့်ရဘူးဆိုတဲ့ဥပဒေရှိတာကို သိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော် သူတို့ကို အလုပ်မပေးဘူးဆိုရင် သူတို့က ထိုင်းဘက်ထွက်ပြီးအလုပ်လုပ်ကြမှာ။ မိဘတွေကိုယ်တိုင်က သူတို့ကလေးတွေ ကို ကျွန်တော့်ဆီ လာအပ်ကြလို့ဥပဒေကိုသိပေမယ့်လည်း အလုပ်ပေးခဲ့ရတာပါ။”

- R2-FGD3၊ ဆိုင်ပိုင်ရှင်၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“ကလေးတွေက ကျိုးခွံပြီး သွက်လက်ကြတာကြောင့် အလုပ်ရှင်တွေက အရွယ်မရောက်သေးတဲ့အလုပ်သမား ကလေးတွေကို ပိုပြီးအလုပ်ခန့်လိုကြတာ ပုံသေလိုတောင် ဖြစ်နေပါပြီ။”

-R4-FGD1၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံပိုင်ရှင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

ဥပဒေနှင့်စပ်လျဉ်းသော အသိပညာနှင့် သဘောထားခံယူချက်များ

ကလေးများ၏ အလုပ်ရှင်များတွင် ကလေးများကို အလုပ် ခန့်အပ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဥပဒေများ၊ အကန့်အသတ်များ ရှိနေသည့်အပေါ် သိရှိမှုနှင့် သဘောထားခံယူချက်များမှာ ရောထွေးလျက်ရှိကြသော်လည်း ပုံမှန်အားဖြင့် မည်သို့သော ဥပဒေများရှိနေစေကာမူ အရွယ်မရောက်သေးသောကလေး များကို အလုပ်ခန့်အပ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အကျိုးအကြောင်းပြ ရှင်းလင်းချက်ထုတ်ကြသည်များနှင့်သာ အဆုံးသတ်လေ့ရှိပါ သည်။ ထို့အပြင် ထိုသို့အလုပ်ပေးမှုအလေ့အကျင့်များအတွက် အဓိကအကျိုးအကြောင်းပြချက်များမှာစီးပွားရေး ကျပ်တည်း ခြင်းများနှင့် အခြားပိုမိုကျယ်ပြန့်သော စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ပြဿနာများကိုသာ ရည်ညွှန်းကြသည်။ မိဘများကိုယ်တိုင် လိုလိုလားလားခွင့်ပြုကြခြင်းသည်လည်း အရေးပါသော

အကြောင်းရင်းတစ်ခုအဖြစ် ညွှန်းဆိုကြပြီး အလုပ်ရှင်တော်တော် များများသည် ကိုယ့်ကိုကိုယ်အပြစ်တင်ရမည့်အစား ၎င်းတို့ထံတွင်အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးများ၏ မိဘများကိုသာ မြန်ဆန်စွာ အပြစ်ဆိုကြကများသည်။

“ဥပဒေဆိုတာတော့ရှိသင့်တာပေါ့၊ ဒါပေမယ့် ဥပဒေနဲ့အတင်းအကျပ် ကိုင်တွယ်မယ်ဆိုရင်တော့ မိသားစု တွေကို ငွေရေးကြေးရေးပြဿနာ တွေပဲ ပိုဖြစ်စေလိမ့်မယ်။”

-R1-FGD2၊ ကုန်သဘောပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊ ဧရာဝတီ။

“မိဘတွေကသာခွင့်ပြုရင် ကလေးတွေ ဘယ်အရွယ်ဖြစ်နေနေ အလုပ်လုပ်လို့ရတယ်လို့ဥပဒေက ခွင့်ပေးသင့်တယ်။”

-R3-FGD2၊ ရေလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး

“ဥပဒေနဲ့တင်းတင်းကျပ်ကျပ်အရေးယူမယ်ဆိုရင်တော့ အခြေအနေတွေပိုခက်ကုန်လိမ့်မယ်လို့ထင်တယ်။ ကလေးတွေ သူတို့မိသားစုကို အထောက်အပံ့ပေးနိုင်တော့ မှာမဟုတ်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့ အလုပ်ရှင်တွေဘက်မှာ လည်း အသက် (၁၈) နှစ်ကျော်တဲ့သူတွေကိုပဲ အလုပ်ခန့်ရင်အခက်အခဲတွေဖြစ်ကုန်မယ်။ သူတို့ကို လစာတွေပိုပေးရမယ့်အပြင် တစ်ခါတစ်ရံ သူတို့တွေက ကျွန်တော်တို့ ခိုင်းသမျှလိုက်လုပ်ချင်ကြတာမဟုတ်ဘူး။” -

-R3-FGD1၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံပိုင်ရှင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“တစ်ချို့ကလေးတွေက သူတို့ပညာရေးကို ဆက်တက် ချင်ပေမယ့် မိဘတွေကမတတ်နိုင်ကြတော့ အခမဲ့ ပညာရေး အစီအစဉ်တွေရှိရင် အကူအညီ ဖြစ်လိမ့် မယ်ထင်တယ်။ တစ်ဖက်မှာကျတော့လည်း မိဘတွေ အများစုက သူတို့ကလေး တွေကို ကျောင်းတက်မယ့် အစား သက်မွေးပညာလိုဟာတွေသင်ပြီး ပိုက်ဆံရှာ တာကိုပဲပိုလုပ်စေချင်ကြတယ်။ ဘာလို့လဲ ဆိုတော့ ကုန်ကျစရိတ်တွေမတတ်နိုင်ကြလို့ပါ။

-R4-FGD1၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံပိုင်ရှင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“အသက်အရွယ်ကန့်သတ်ချက်ထားတာကိုတော့ အားပေး ပါတယ်။ ကလေးတွေမှာလည်း ပညာရေး ရှေ့ဆက်ဖို့ အခွင့်အရေးရှိသင့်ပါတယ် ဒါပေမယ့် အဲ့ဒါက မိဘတွေမှာ တာဝန်ရှိတာ။”

-R4-FGD2၊ ရေလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်တော့်လုပ်ငန်းလိုမျိုး ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွေ မှာ အသက်အရွယ်ကန့်သတ်တာနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဥပဒေ အသစ် ပြဌာန်းတာမျိုးတွေတော့မလိုချင်ဘူး။ အစိုးရ အလုပ်တွေမှာ အသက်ကန့်သတ်တာတွေနဲ့ မှတ်ပုံတင် ကတ်လျှောက်တာ တွေအတွက်ဆိုရင်တော့ လက်ခံနိုင် စရာရှိပါတယ်။”

-R4-FGD1၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံပိုင်ရှင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

အချို့သောအလုပ်ရှင်များက ဖော်ပြသည်မှာ အကယ်၍ ကလေးအလုပ်သမားဥပဒေများကို အောင်မြင်စွာဖော်ဆောင်လိုသည် ဆိုပါက အစိုးရနှင့် အဖွဲ့အစည်းများသည် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများကို ပိုမိုတိုးတက်အောင်လုပ်ဆောင်ရန် လိုပြီး ဝင်ငွေနည်းသည့် ရပ်ရွာလူထုများတွင် ခံစားနေရသည့် စီးပွားရေးပြဿနာများအတွက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောအချက်များကို ပြဌာန်း သတ်မှတ်ရန်လိုမည်ဟု ဆိုကြသည်။ ထို့သို့အကြံပြုချက်များကို လက်ခံအသိအမှတ်ပြုရန်လိုသည်ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုသို့သော အကြံပြုချက်များကို ပေးခဲ့ကြသူများမှာ ကလေးအလုပ်သမားများသည် ပိုမိုဈေးသက်သာပြီး နာခံကျိုးနွံမှုရှိကြခြင်းကြောင့် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်အတူ ငှားရမ်းအသုံးပြုခဲ့ခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု အပြင်းအထန်ခုခံငြင်းဆိုခဲ့ ကြသူများသာ ဖြစ်ပါသည်။

“တကယ်လို အရွယ်မရောက်သေးတဲ့အလုပ်သမားတွေကို ငှားရမ်းအသုံးပြုတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး အစိုးရက ဥပဒေနဲ့ ကြပ်မတ်မယ်ဆိုရင်တော့ ဝင်ငွေနည်းတဲ့ မိသားစုတွေကို အထောက်အပံ့တချို့ပေးသင့်တယ်လို့ထင်တယ်။”

**R2-FGD1၊ ပစ္စည်းအဟောင်းရောင်းဝယ်သူ၊
ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး**

“အရွယ်ရောက်ပြီးသူတွေအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းတွေတိုးလာရင်တော့ ကလေးအလုပ်သမား တွေလျော့ကျသွား မှာပါ။”

**R3-FGD2၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံပိုင်ရှင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး**

အဆက်အသွယ်များ၏ အရေးပါမှု

မိသားစုနှင့် ရွာရှိအဆက်အသွယ်များမှတစ်ဆင့် သော်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် အလုပ်သမား ပွဲစားများနှင့် ချိတ်ဆက်၍ သော်လည်းကောင်း အလုပ်များချိတ်ဆက်ရှာဖွေကြပြီး အဆက်အသွယ်များသည် ကလေးအလုပ်သမားများအတွက် အရေးကြီးသောကဏ္ဍတစ်ခုအနေဖြင့်ပါဝင်သည်။ ဝင်ငွေနည်းသော ရပ်ရွာဒေသများတွင် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများတစ်ဆင့်စကားဖြင့် ဖြန့်ဝေပြောကြားမှုသည် အလွန်လျင်မြန်စွာပျံ့နှံ့ပြီး အလုပ်ရှင်များစွာ၏ အဆိုအရ အသက်အရွယ်မရောက်သေးသူနှင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူအလုပ်သမားများ နှစ်မျိုးစလုံးသည် မိသားစုအဆက်အသွယ်များမှတစ်ဆင့် ရောက်ရှိလာကြခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ထို့အပြင် ယင်းအချက်သည် လူအများအနေဖြင့် တည်ငြိမ်သောဝင်ငွေရှိသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအခွင့်အလမ်းများကို အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံကြိုးပမ်းရှာဖွေကြရခြင်းနှင့် အလုပ်အကိုင်တစ်ခုသည် လိုအပ်ချက်များရှိနေသည့်လူများအတွက် အသက်ဆက်နိုင်မည့်ကိစ္စရပ်တစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်ကြသည့် အနေအထားများကိုလည်း မြင်တွေ့ရသည်။

“အသက် (၁၀) နှစ်ကနေ (၁၆) နှစ်အထိကလေးတွေကို ရွာကနေခေါ်ပေးတဲ့ ပွဲစားတွေ ရှိတယ်။ သူတို့မိဘတွေက ငွေပဲလိုချင်ကြတာ။ သူတို့က ပွဲစားတွေကို ယုံကြည်တယ်။ ခေါင်းပုံဖြတ်တာတွေရှိပေမယ့်လည်း စားဝတ်နေရေး စားရိတ်က ကြီးလာပြီး လူတွေလည်း အလုပ်အကိုင်တွေ က မရှိကြ၊ ငွေလိုကြတော့ လက်ခံကြတယ်။”

R3-FGD3၊ အစားအသောက်ရောင်းသူ၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“အလုပ်သမားအသစ်တွေကို အဟောင်းတွေက ခေါ်လာကြတာ။ လူလိုကြောင်း တရားဝင်ကြေငြာစရာ တောင်မလိုဘူး။”

R4-FGD1၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံပိုင်ရှင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“အလုပ်သမားခေါ်တာက ကျွန်တော်တို့ အဆက်အသွယ်တွေထဲမှာရှိတဲ့ ပစ္စည်းဟောင်း ဝယ်သူ၊ ရောင်းသူတွေက တစ်ဆင့်ခေါ်တာ။”

R2-FGD1၊ ပစ္စည်းဟောင်းရောင်းဝယ်သူ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“သူတို့မိဘတွေက ကိုယ့်ကိုကောင်းကောင်းသိတော့ ယုံကြည်ပါတယ်။”

R1-FGD2၊ ကုန်သွယ်သူပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊ ရှေ့ဝတီ တိုင်းဒေသကြီး

ကလေးအလုပ်သမားလျှော့ချရေး သတင်းစကားများနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ်ကြုံတွေ့မှုများနှင့် သဘောပေါက် လက်ခံမှုများ

အချို့သောအလုပ်ရှင်များသည် ကလေးအလုပ်သမားလျှော့ချရေး သတင်းစကားများနှင့် လုပ်ငန်းများကို ကြုံတွေ့ကြဖူးသော်လည်းအချို့မှာမူ လုံးဝကြားသိဖူးခြင်းပင်မရှိကြပေ။ ထင်ရှားသည့်အချက်မှာ အလုပ်ရှင်များသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများ အရွယ်မရောက်သေးသည့် အလုပ်သမားများအပေါ် မှီခိုအားထားနေရပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် ကလေးများကို အလုပ်ပေးထားခြင်းသည် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံးအတွက် အကျိုးရှိသည်ဟု ရှုမြင်ကြသော်ငြားလည်း ကလေးအလုပ်သမား လျှော့ချရေးနှင့် သတင်းစကားများဖြန့်ဝေခြင်းကို ကောင်းစွာလက်သင့်ခံကြသည်။ ထိုသို့ကိုက်ညီမှုမရှိသည့် အနေအထား ကပြသသည်မှာ ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ သတင်းဖြန့်ဝေမှုများသည် နားမဝင်သူများထံသို့သာ ရောက်ရှိသည်ဟု ယူဆရမည်ဖြစ်ပြီး အလုပ်ရှင်များအနေဖြင့် ထိုသတင်းစကားများကို လက်ခံနားထောင်လိုသော်လည်း လက်ခံကျင့်သုံးမှုမရှိဆိုသည့် အချက်မှာတော့ မသေချာသည့်အချက်ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် အပြင်ပန်းတွင် ဦးတည်အုပ်စုဖြင့်ဆွေးနွေးရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် အလုပ်ရှင်အားလုံးသည် ၎င်းတို့အလုပ်ပေးထားသည့် အရွယ်မရောက်သေးသော အလုပ်သမားများကို သက်မွေးပညာသင်တန်းများ တက်စေလိုကြောင်း ဖြေကြားခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ကလေးများထိုသို့သင်တန်းတက်ရောက်မည်ဆိုပါက လက်ရှိအလုပ်ချိန်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိရန်လိုလိမ့်မည်ဟူသော အကြံပြုချက်များအားဖော်ပြကြသည်။ ထိုသို့သင်တန်းတက်ရောက်စေလိုပါသည်ဟူသော

အချက်သည် ကလေးများအနေဖြင့် တက်ရောက်လိုလိမ့်မည်မဟုတ်ဟု သေချာပေါက်ယူဆထားချက်များကြောင့် ထိုသို့ဖော်ပြ ပြောဆိုကြခြင်းသာဖြစ်သည်။ အလုပ်ချိန်အလွန်ရှည်လျားစွာ လုပ်ကိုင်နေကြရသည့် ကလေးများအတွက် လက်ရှိရှိပြီးသား အလွန်နည်းပါးလှသည့် အချိန်ဇယားတွင် ပညာရေး သို့မဟုတ် သင်တန်းတစ်ခုခုကို ထပ်မံထည့်သွင်းမည် ဆိုပါက မလိုလားအပ်သော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးတစ်ခုသာ ဖြစ်လာမည်ဖြစ်ပြီး ငွေကိုသာဆက်လက်ရှာဖွေလိုသည့်ဘက်ကို ပို၍အလေးသာ သွားကြမည်ဖြစ်သည်။ အလုပ်ရှင်များပေးလာသည့် အကြံပြုချက်များအားလုံးအပေါ်၌ ၎င်းတို့သည် ကလေးများကို ၎င်းတို့၏စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နေစေလိုကြပြီး ၎င်းတို့ကိုယ်ကျိုးပါဝင်နေသည့် အချက် ကို မဖြစ်မနေထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်သည်။

“အဖွဲ့အစည်းတွေအနေနဲ့ ပညာရေးနဲ့ဆိုင်တဲ့ဟောပြောပွဲ တွေ၊ လက်ကမ်းစာစောင်နဲ့ စာအုပ်တွေလာဝေပေးတာမျိုး လုပ်သင့်တယ်လို့ထင်တယ်။ ကလေးတွေက ရွာတွေက လာကြတာများတော့ မြို့ပေါ်ကကလေးတွေထက် ပညာတတ် တာ နည်းကြတယ်။ အဲ့ဒါကြောင့် သူတို့ကို အသိပညာတွေရစေချင်တယ်။”

**R1-FGD2၊ ကုန်သင်္ဘောပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊
ရောဂတီတိုင်းဒေသကြီး**

“ကလေးတွေတော်တော်များများက နေ့ခင်းပိုင်း အလုပ် လုပ်ကြတော့ အဖွဲ့အစည်းတွေအနေနဲ့ ကလေးတွေ ပညာရေး တိုးတက်အောင် ညကျောင်းတွေဖွင့်စေ ချင်တယ်။ စက်ချုပ်သင်တန်းလိုမျိုး အလုပ်အကိုင်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းတွေဖြစ်ရင် ပိုကောင်းတာပေါ့။”

**R3-FGD2၊ ရေလုပ်ငန်းပိုင်ရှင်၊ လပွတ္တာ၊
ရောဂတီတိုင်းဒေသကြီး**

“အဲ့လိုအဖွဲ့အစည်းတွေအရင်ကတော့ကြားဖူးတယ် ဒါပေမယ့်သူတို့ကို ထပ်မံတွေ့ရတော့ဘူး။ သူတို့က အရွယ်မရောက် သေးတဲ့ကလေးတွေကို စက်ချုပ် သင်ပေးပြီး အပ်ချုပ်စက်တွေပေးခဲ့တယ်။ အဲ့ဒါက တော်တော်ထိရောက်တယ်လို့ ထင်တယ်။ ဒါပေမယ့် အဲ့လိုကျွမ်းကျင်မှုတွေရှိလာတဲ့ကလေး (၅) ယောက်မှာ (၃) ယောက်လောက်ပဲ အဲ့အလုပ်ကို ဆက်လုပ်ကြ လိမ့်မယ် ထင်တယ်။ ကျွမ်းကျင်မှုသိပ်မရှိတဲ့ကလေးတွေ ကြတော့လည်း တခြားအလုပ်တွေရှာကြမှာပေါ့။”

**R3-FGD3၊ အစားအသောက်ရောင်းသူ၊ မော်လမြိုင်၊
မွန်ပြည်နယ်**

“ILO ရဲ့သင်တန်းတွေအကြောင်းကြားပါတယ်။ ကျွန်တော့်အမြင်အရတော့ ကလေးတွေကို ပညာရေး တကယ်ကို ဆက်သင်စေချင်ပါတယ်။ တကယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ သူတို့လခတစ်ဝက်လောက် ထောက်ပေး နိုင်ခဲ့ ရင်ပိုကောင်းပါတယ်။ အဲ့ဒါဆိုသူတို့မိသားစု ဝင်ငွေကို အများကြီးမထိခိုက်ဘဲ ကျောင်းဆက် တက်နိုင်ကြမှာပေါ့။”

**R4-FGD1၊ အထည်ချုပ်စက်ရုံ ပိုင်ရှင်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး**

“အဖွဲ့အစည်းတွေကပေးနေတဲ့ ကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်း တွေက ကျွန်တော်တို့အလုပ်နဲ့ အဆက်အစပ်မရှိဘူး။ ကျွန်တော်တို့ အလုပ်သမားတွေကလည်း အဲ့လိုသင်တန်း တွေတက်ဖို့စိတ်မဝင်စားကြဘဲ ကျွန်တော်တို့နဲ့ပဲ ဆက်ပြီး အလုပ်လုပ်နေချင် ကြတာ။ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အကြံပြုရရင် အစားအသောက်နဲ့ဆိုင်တဲ့သင်တန်းကိုပဲ ဖွင့်သင့်တယ်လို့ ပြောမိမှာပဲ။”
-R4-FGD3၊ အစားအသောက်ရောင်းသူ၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

၅.၆ အလေ့အထများနှင့်ပတ်သက်၍ တွေ့ရှိချက်များကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း - ကနဦး လေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှု

အဆုံးသတ်လေ့လာမှုတွင်တွေ့ရှိရသည့် ကလေးများစတင်အလုပ်လုပ်ကြသည့် ပျမ်းမျှအသက်အရွယ်သည် ကနဦး လေ့လာမှု တွင်တွေ့ရှိခဲ့ရသည့်အသက်အရွယ်ထက် အနည်းငယ်ပိုမိုကြီးသည်။ ထိုအချက်အလက်များကို အတိအကျ ဆုံးဖြတ်ရန် ခက်ခဲပြီး စာသင်ကျောင်းများပိတ်ခြင်းနှင့် ကိုဗစ်-၁၉၊ စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှုများကြောင့် ငွေရေးကြေးရေး အခက်အခဲများ ပိုမိုများပြားလာခြင်းများသည် အလယ်တန်းအဆင့်ကလေးများကို လုပ်သားအင်အားအတွင်းသို့ တွန်းပို့ ခဲ့ခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာ ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဤအဆုံးသတ်လေ့လာမှုတွင် တွေ့ရှိခဲ့ရသည့် ကလေးများအသက်အပိုင်းအခြားသည် အနည်းငယ်ပိုကြီးနေကြ ခြင်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ကနဦးလေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှုအတွင်းရှိ အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးအုပ်စုများအကြား ရက်သတ္တပတ်အတွင်း အလုပ်လုပ်ရသည့် အလုပ်ချိန်ပမာဏများမှာ အနည်းနှင့်အများဆိုသလို အတူတူလောက်ပင်ဖြစ်ကြပြီး တစ်ပတ်လျှင် (၆) ရက် သို့မဟုတ် ထို့ထက်ပို၍ အလုပ်လုပ်ကြပြီး တစ်ပတ်လုံးတွင် နာရီ (၄၀) ထက်ပို၍ အလုပ်လုပ်ကြသည်။ လေ့လာမှုနှစ်ခု လုံးတွင် တွေ့ရှိရသည့်အချက်မှာ အလုပ်လုပ်နေကြသည့် ကလေးအများစုသည် အချိန်ပြည့်အလုပ်လုပ်နေကြခြင်း (သို့မဟုတ် ထိုထက်ပိုသည်) ဖြစ်သည်ဟူသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် လေ့လာမှုနှစ်ခုလုံးတွင် တွေ့ရသည့် အလုပ်အကိုင် အမျိုးအစားများမှာ တူညီသည့်အလုပ်အမျိုးအစားများသာဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် ရပ်ရွာလူထုအတွင်းရှိ သက်ဆိုင်သူများက ယေဘုယျအားဖြင့် လက်ခံယုံကြည်ကြသည်မှာ ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် စစ်တပ် အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ပြင်းထန်သော ငွေရေးကြေးရေး ပြဿနာများကြောင့် ကလေးအလုပ်သမားများ တိုးပွား လာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး မည်သို့သောကြားဝင်ကူညီမှုများဖြင့် ကလေးအလုပ်သမားများကို လျော့ချသွားနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်သည်ဖြစ်စေ ဆက်လက်တိုးတက်များပြားလာမည်ဟုသာ ရှုမြင်ကြသည်။ ယင်းအချက်သည်ယေဘုယျအားဖြင့် ထိုသို့သော ကြားဝင်ကူညီမှုများ၏ ရည်ရွယ်ချက်များအပေါ်၌ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများက ခိုင်မာသည့်သိမြင် နားလည်မှုများရှိကြသော်လည်း ၎င်းတို့အနေဖြင့် လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသည့် လူမှုစီးပွားအခြေအနေများကြောင့် ကြီးမားစွာ အောင်မြင်မှုရရှိနိုင်ရန်မှာမူ အဟန့်အတားများစွာရှိနေသည်ဟု ဖော်ပြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ကနဦးလေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ် လေ့လာမှုနှစ်ခုစလုံး၌ ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၏ ပြောကြားမှုများတွင် ငွေရေးကြေးရေး

အလွန်အမင်း အတိဒုက္ခ ရောက်နေချိန်များတွင် သက်မွေးပညာသင်တန်းများဖွင့်လှစ်ပေးခြင်းသည်လည်း အမြဲတစေ အောင်မြင်မှုမရှိနိုင်ကြောင်း ကောက်ချက်ချနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မိသားစုတစ်စု လက်ငင်းဝင်ငွေများ ရရှိလာခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ကလေးကို သက်မွေးပညာသင်တန်းတက်ခိုင်းပြီး ဝင်ငွေဆုံးရှုံးရမည့်အခြေအနေများအကြား ရွေးချယ်မှုများ ပြုလုပ်ကြရမည်ဆိုပါက ၎င်းတို့သည် သက်မွေးပညာသင်တန်းမှ ရေရှည်အကျိုးကျေးဇူးများရရှိနိုင်မည်ဟူသည့်အချက်ကို အသိအမှတ်ပြု လက်ခံကြသည့်တိုင်အောင် ပထမအချက်ဖြစ်သည့် လက်ငင်းဝင်ငွေရရေးကိုသာရွေးချယ်ကြမည် ဖြစ်သည်။

ကနဦးလေ့လာမှုနှင့် အဆုံးသတ်လေ့လာမှုနှစ်ခုလုံးတွင်ပါဝင်ခဲ့သည့် အလုပ်ရှင်များ၏ ဖော်ပြချက်များအရ ကလေးများကို ၎င်းတို့ကအလုပ်အကိုင်ခန့်အပ်ပေးထားခြင်းကို ဝင်ငွေနည်းသည့်မိသားစုများအတွက် အကူအညီပေးသည့် ဝန်ဆောင်မှု တစ်ခုအဖြစ် တင်ပြကြသည်။ အဆုံးသတ်လေ့လာမှုတွင်ပါဝင်ခဲ့သည့် အလုပ်ရှင်များသည် ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းများအတွက် ကလေးအလုပ်သမားများက မည်သို့အကျိုးကျေးဇူးပြုနေသည်ကို ပို၍ပွင့်လင်းစွာပင်တင်ပြခဲ့ကြပြီး ကလေးများကို လုပ်ခလစာ အနည်းငယ်သာပေးရန်လိုပြီး ကလေးများသည်ခိုင်းစေမှုများကို ပို၍ကျိုးနွံစွာလုပ်ကိုင်ကြသည်ဟူသည့် အနေအထားများကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပင်ဝန်ခံပြောကြားခဲ့ကြသည်။ လက်ရှိအနေအထားများကြောင့် မိသားစုများကို ပို၍ကူကယ်ရာမဲ့စေပြီး မိသားစုများက ကလေးငယ်များကို အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများပေးရန်ကိုယ်တိုင် လာရောက် တောင်းဆိုကြသည်ဟူသည့် အချက်ကို အလုပ်ရှင်အားလုံးက ဟုတ်မှန်ကြောင်း သဘောတူကြသည်။

► ၆။ My-PEC နှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုများ

ILO ၏ My-PEC ရှေ့ပြေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင်စတင်ခဲ့ပြီး ၂၀၂၃ မတ်လတွင် အဆုံးသတ်မည်ဖြစ်သည်။ စီမံကိန်းတွင် ကဏ္ဍအလိုက်အဆင့် (၆) ခုပါဝင်ပါသည်။ အဆင့် (၁)၊ အဆင့် (၂)၊ အဆင့် (၃)၊ ကိုဗစ်ဆိုင်ရာ အရေးပေါ်တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရေးအဆင့်နှင့် အဆင့် (၃)၏ နောက်ဆက်တွဲအဆင့် (နှင့် ယခု အဆင့် ၄) တို့ပါဝင်ပါသည်။ စီမံချက်များကို လပွတ္တာမြို့နယ် (ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး) ရှိ ကျေးရွာ (၆) ရွာ၊ ရေးမြို့နယ် (မွန်ပြည်နယ်) ရှိ ကျေးရွာ (၈) ရွာ နှင့် ဒဂုံဆိပ်ကမ်းမြို့နယ် (ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး) ရှိ ရပ်ကွက် (၃) ခုတို့တွင် ဖော်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။

စီမံချက်ဝန်ဆောင်မှုများသည် ကလေးပေါင်း (၃၆၀၀) အတွက်ကို ဦးတည်လျာထားခဲ့ပြီး ကလေးပေါင်း (၁၄၄၀) ကို အဆိုးဝါးဆုံးပုံစံဖြင့် ကလေးအလုပ်သမားခိုင်းစေမှုမှ လွတ်မြောက်စေရန်နှင့် ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်နိုင်ခြေမြင့်မားနေသည့် ကလေး ပေါင်း (၂၁၆၀) ကို အကာအကွယ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ရှေ့ပြေးနေရာဒေသ (၃)ခုတွင် World Vision၊ နိုင်ငံတကာဝန်ဆောင်မှုများပေးသည့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းအဖွဲ့(AVSI)၊ ကြယ်စင်တို့ရဲ့ မျှော်လင့်ချက်အဖွဲ့ (H4SS)၊ စွမ်းဆောင်ရည် (SSS)၊ မွန်အမျိုးသားပညာရေးကော်မတီ (MNEC) နှင့် မွန်စေတနာ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးဖောင်ဒေးရှင်း (MCDF) တို့က စီမံချက်များအကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် မိတ်ဖက်အဖွဲ့များအဖြစ် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြပါသည်။ စီမံချက် လုပ်ငန်းများမှာ ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် ကလေးအလုပ်သမား ဖြစ်နိုင်ခြေမြင့်မား နေသည့်ကလေးများကို အရည်အသွေးရှိသော ပညာရေးတွင်ပါဝင်လာမှုများ ပိုမိုတိုးတက်စေရန်၊ အနိမ့်ဆုံးလုပ်ခလစာဖြင့် လုပ်ကိုင်နေကြရသည့် ကလေးများအတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံသော အလုပ်အခွင့်အလမ်းများတိုးတက်လာစေရန်နှင့် ကလေးများကိုလုပ်ငန်းခွင်သို့စေလွှတ်ရမည့် ဝင်ငွေနှုန်းအိမ်ထောင်စုများအတွက် ထိခိုက်နိုင်ခြေများ လျော့ချပေးရန်တို့ကို အလေးပေးဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ တိုက်ရိုက်ပေးအပ်ခဲ့သည့်ဝန်ဆောင်မှုများတွင် ကျောင်းပညာရေးနှင့်ကျောင်းပြင်ပ ပညာရေးသင်ရိုးများပေးအပ်ခြင်း၊ သက်မွေးပညာသင်တန်းများပေးအပ်ခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာသင်တန်းများနှင့် အသေးစားငွေရေးကြေးရေးလုပ်ငန်းများ ကဲ့သို့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဝန်ဆောင်မှုများပေးအပ်ခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုများဖြစ်သည့် ရပ်ရွာလူထုအတွင်း အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှု စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပွဲများစီစဉ်ကျင်းပခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့်ကျန်းမာရေး သင်တန်းများပို့ချခြင်းတို့ ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။

၆.၁ ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ဝန်ဆောင်မှုများပေးအပ်ရာတွင် အထွေထွေတွေ့ကြုံရသည့်ကိစ္စရပ်များ

အချိန်အကန့်အသတ်ရှိခြင်း၊ တွေ့ကြုံထိတွေ့မှုများမရှိခြင်းနှင့် စိတ်ဝင်စားမှုမရှိခြင်းများသည် ရပ်ရွာလူထုဝန်ဆောင်မှုများကို ချိတ်ဆက်ပေးအပ်ရာတွင် အတားအဆီးဖြစ်စေသော်လည်း ပါဝင်တက်ရောက်ပေးခဲ့ကြသူများတွင် အပြုသဘော

ဆောင်သည့် အမြင် သဘောထားများရှိကြပါသည်။ မတူညီသည့် ရပ်ရွာလူထုဝန်ဆောင်မှုများနှင့် သင်တန်းများအပေါ်တွင် တွေ့ကြုံသိရှိမှုအဆင့်များမှာ အမျိုးမျိုးရောထွေးလျက် ရှိပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖြေကြားသူများ၏ ပြောကြားချက် များအရ ထိုသို့သောလုပ်ငန်းများကို ကြော်ငြာအသိပေးခြင်းများတွင် ပြဿနာတစ်စုံတစ်ရာရှိနေသည့် အနေအထားဖြစ်ပြီး လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းများအတိုင်းအတာသည် လုံလောက်မှုမရှိခြင်း သို့မဟုတ် ထိုသို့သော အစီအစဉ်များကို အသိပေးကြော်ငြာခဲ့သည့် အဆက်အသွယ်ကွန်ရက်များသည် ကောင်းစွာကျယ်ပြန့်မှုမရှိခြင်း စသည်တို့ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရလဒ် အနေဖြင့် ဖြေကြားခဲ့သူများသည် ထိုကဲ့သို့သော My-PEC ၏လုပ်ငန်းများကို လွတ်သွားခဲ့ရခြင်း သို့မဟုတ် သိပ်မသိရှိခဲ့ရခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် အနေအထားဖြစ်ပါသည်။

အားလုံးကိုခြုံ၍ဆိုရပါက ထိုကဲ့သို့သော သင်တန်းများကို တက်ရောက်နိုင်ရန် “အချိန်မရှိကြခြင်းများ”ကို အဓိက အတားအဆီးတစ်ခုအဖြစ် ညွှန်းဆိုကြသည်။ လူအများသည် အလုပ်၊ မိသားစုဘဝများနှင့် အလွန်အမင်းအလုပ်များ နေကြခြင်း သို့မဟုတ် အနားရသည့်အချိန်များတွင် သင်တန်းတက်ရောက်ခြင်း သို့မဟုတ် ရပ်ရွာတွင်းရှိ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုခုတွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေရသည်ထက် အနားယူလိုကြခြင်းက ပိုမိုများပြားခြင်းများ ကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

“အလုပ်သမားတွေကို ကူညီပေးဖို့ ILO နဲ့ World vision တို့လိုအဖွဲ့အစည်းတွေရှိစေချင်တယ်၊ သူတို့လက်ရှိ လှုပ်ရှားမှုတွေထက် ပိုပြီးပံ့ပိုးပေးနိုင်မယ်လို့ မျှော်လင့် ပေမယ့် ဒီလိုအဖွဲ့အစည်းတွေကို လူတိုင်းမမြင်နိုင်ပါဘူး။ လူတိုင်းကို ဆက်သွယ်ရန် hotline ဖုန်းနံပါတ်နှင့် ကုမ္ပဏီအမည်ရှိလျှင် ပိုကောင်းပါသည်။ စေတနာ့ဝန်ထမ်းတစ်ချို့က သူတို့ရဲ့ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် တွေကို မက်ဆေ့ချ်ပို့ပေမယ့် သူတို့နဲ့ မရင်းနှီးရင် သူတို့ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေအကြောင်း သိဖို့အခွင့်အရေး မရှိပါဘူး။”
- R1-FGD1, အမျိုးသား၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“သူတို့ရဲ့ ပညာရေးဆိုင်ရာဟောပြောပွဲတွေနဲ့ သင်တန်းတွေက လူတွေကို အမြင်ကျယ်စေပြီး လူတွေလည်းပိုပြီး လူမှု ဆက်ဆံရေးကောင်း လာစေတယ်။ မိဘအုပ်ထိန်းမှုဆိုင်ရာ ဟောပြောပွဲ တွေဆို ကျွန်မတို့ကလေးတွေကို ဘယ်လိုမျိုး မှန်မှန်ကန်ကန် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးသင့်တယ် ဆိုတာမျိုး သိလာစေတယ်။ ကလေးတွေကလဲ သက်တူရွယ်တူတွေနဲ့ အတူလိုက်သင်ရတော့ လူမှုရေးရာ အသိပညာတွေတိုးလာစေတယ်။ ကျွန်မအမြင်အရတော့ ဒီလိုအစီအစဉ်မျိုးကို အဖွဲ့အစည်းကနေ တစ်နှစ်ပတ်လုံးတောင်ဆက်ပေးနေစေချင်တယ်။”
- R3-FGD2၊ အမျိုးသမီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“အစီအစဉ်တွေအားလုံးက အကျိုးရှိပြီး ကလေးတွေရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် လိုအပ်တဲ့အသိပညာတွေ ရပါတယ်။ အဲဒါဟာ အချိန်ဖြုန်းတယ်လို့တော့ ကျွန်မမထင်ဘူး။”

- R2-FGD2၊ အမျိုးသမီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကလေးတွေကို အကူအညီပေးနေတဲ့ အဖွဲ့အစည်းနဲ့ အဆက်အသွယ်မရှိပေမယ့်လည်း အကူအညီလိုနေတဲ့ ကလေးတွေ အတွက် အဲလိုအဖွဲ့အစည်းမျိုးရှိနေသင့် တယ်လို့ ကျွန်မယုံကြည်ပါတယ်။”

- R3-FGD5၊ အမျိုးသမီး၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“ကျွန်မအနေနဲ့ သူတို့လုပ်ငန်းတွေကို အရင်ကထက်ပိုပြီး ကြေငြာပေးဖို့ အဖွဲ့အစည်းတွေကို အကြံပြုချင်ပါတယ်။ အဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေကို သတိမထား မိတဲ့လူတွေ ကျွန်မတို့ရပ်ရွာထဲမှာရှိနေပါသေးတယ်။ အဖွဲ့အစည်းတိုင်းကတော့ ကျွန်မတို့ရပ်ရွာလူထုအတွက် ကောင်းတဲ့ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ အကူအညီတွေလာပေး ကြတာပါပဲ။ သူတို့အနေနဲ့ ပိုပြီးကွန်ရက်ချိတ်ဆက်မှု ကောင်းအောင်လုပ်ဖို့ပဲလိုတာ။”

- R2-FGD5၊ အမျိုးသမီး၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“အဲလိုအဖွဲ့အစည်းမျိုး ကျွန်မတို့ရပ်ကွက်ထဲကနေ ထွက်မသွားစေချင်ဘူး။ ရပ်ကွက်ထဲမှာရှိတဲ့လူတွေက အပြန်အလှန်၊ အချင်းချင်းအထောက်အကူပေးနိုင် ရန်ပိုကောင်းမယ်။”

- R1-FGD2၊ အမျိုးသမီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

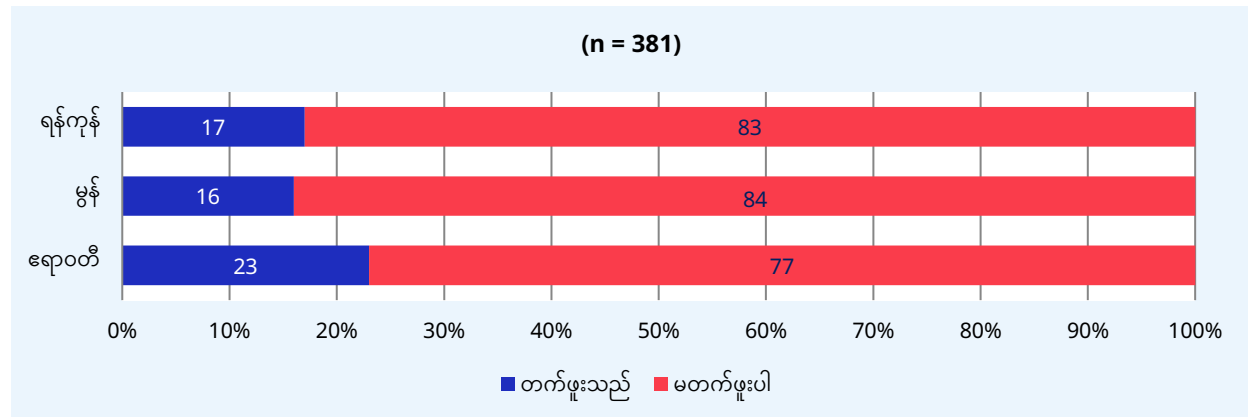
၆.၂ သက်မွေးပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများဆိုင်ရာ သင်တန်းများ

လက်လှမ်းမီရရှိနိုင်မှုနည်းပါးသော်လည်း သက်မွေးပညာသင်တန်းများကို စိတ်ဝင်စားမှုအလွန်မြင့်မားသည်။ စက်ပြင် သင်တန်း နှင့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းများ၊ စက်ချုပ်နှင့် ဒီဇိုင်းသင်ရိုးများသည် စိတ်ဝင်စားမှု အများဆုံး သင်တန်းများ ဖြစ်ကြသည်။

အိမ်ထောင်စုများစစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ရာတွင်ပါဝင်ခဲ့သည့် ဖြေဆိုသူများကို သက်မွေးပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာသင်တန်း များအကြောင်း ၎င်းတို့သိရှိတွေ့ကြုံရသည်များနှင့် သဘောထားများကို မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာလူထုအတွင်း သက်မွေးပညာသင်တန်းများကို ကြားသိခဲ့ဖူးခြင်းရှိမရှိ မေးမြန်းခဲ့ရာတွင် (၆၃ ရာခိုင်နှုန်း) က ကြားဖူးပါသည်ဟု ဖြေကြား ခဲ့ပြီး မတူညီသည့် နေရာဒေသများအတွင်း ပြန်လည်တုံ့ပြန်ဖြေဆိုမှုနှုန်းများမှာ မတိမ်းမယိမ်းပင်ဖြစ်ပါသည် (ရန်ကုန် ၆၇ ရာခိုင်နှုန်း၊ မွန် ၆၀ ရာခိုင်နှုန်း နှင့် ဧရာဝတီ ၆၂ ရာခိုင်နှုန်း)။ ကလေးတစ်ဦး သို့မဟုတ် မိသားစုဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့် သက်မွေး ပညာကျွမ်းကျင်မှုများ သို့မဟုတ် သင်တန်းများ တက်ဖူးခဲ့ခြင်းရှိမရှိမေးမြန်းရာ အကြိမ်ရေအများဆုံး တက်ဖူးပါသည်ဟု ဖြေကြားခဲ့သည်မှာ ဧရာဝတီတိုင်း ဖြစ်ပြီး (၂၃ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း အားလုံးကိုခြုံငုံသုံးသပ်ရပါက

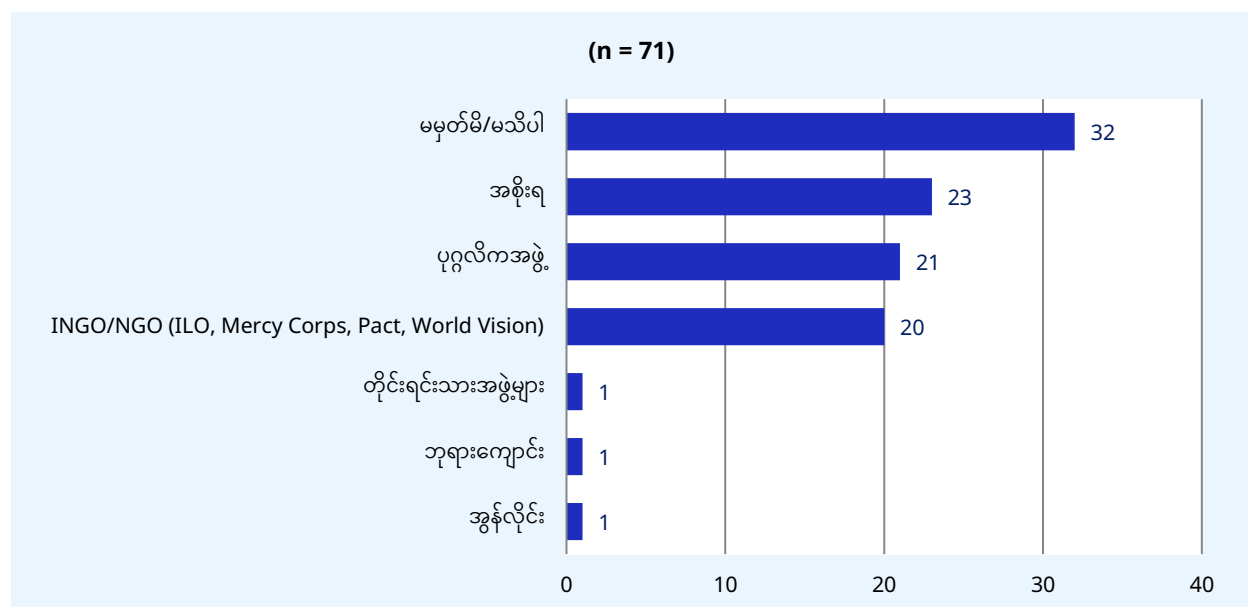
နေရာဒေသအားလုံးတွင် ဖြေကြားခဲ့သူအများစုတွင် ထိုသို့သော သင်တန်းများကို တက်ရောက်ခဲ့ဖူးသည့် ကလေး သို့မဟုတ် အခြားမိသားစုဝင်များမရှိကြပါ။

► Figure 35 ယခင်က သက်မွေးပညာသင်တန်းများ တက်ရောက်ခဲ့ဖူးသည့် ကလေး သို့မဟုတ် မိသားစုဝင်များရှိခဲ့ခြင်းကို ပြသခြင်း

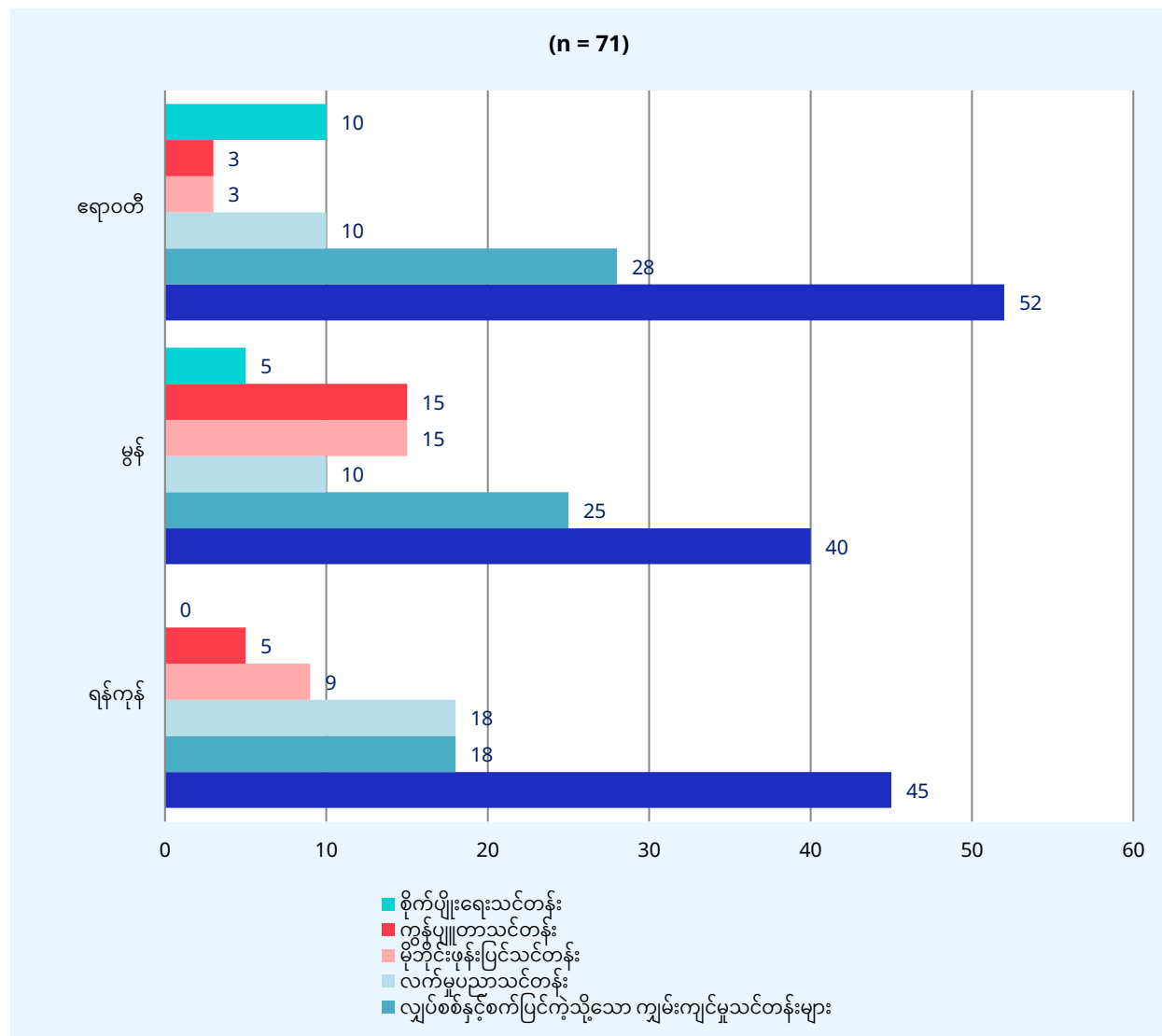
မည်သူများက သင်တန်းများပေးခဲ့သည်ကို မှတ်မိခြင်းရှိမရှိ ဖြေကြားသူများကို ပြန်လည်မေးမြန်းခဲ့ရာတွင် အကြမ်းဖျင်း လူ (၃) ယောက်တွင် (၁) ယောက်နှုန်းက မမှတ်မိခြင်း သို့မဟုတ် မသိကြောင်းဖြေကြားကြပါသည်။ ထိုသို့ဖြေဆိုရာတွင် ထိုသို့သော သင်တန်းများကို (၂၃ ရာခိုင်နှုန်း) က အစိုးရအဖွဲ့များကပေးသည်၊ (၂၁ ရာခိုင်နှုန်း) က ပုဂ္ဂလိကဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများက ပေးသည်၊ (၂၀ ရာခိုင်နှုန်း) က ILO၊ Mercy Corps၊ Pact Myanmar နှင့် World Vision တို့ကဲ့သို့သော INGO/ NGO များက ပေးသည် ဟုဖြေဆိုကြသည်။

► Figure 36 သက်မွေးပညာသင်တန်းပေးခဲ့သူများ

နေရာဒေသအားလုံးတွင် လက်ခံရရှိခဲ့သည့် သင်တန်းအမျိုးအစားအများစုမှာ စက်ချုပ်/ဒီဇိုင်းသင်ရိုးများဖြစ်ပြီး နေရာဒေသ တစ်ခုချင်းစီတိုင်းတွင်ရှိသည့် သင်တန်းတက်ရောက်ခဲ့သူများ၏ အကြမ်းဖျင်းတစ်ဝက်ခန့်မှာ ထိုကဲ့သို့သောသင်တန်းများကို တက်ရောက်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယတက်ရောက်မှုအများဆုံးသင်တန်းမှာ လျှပ်စစ်နှင့် စက်ပြင်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းများဖြစ်ပါသည်။

► Figure 37 ရရှိခဲ့သည့် သင်တန်းအမျိုးအစားများ၊ နေရာဒေသအလိုက်

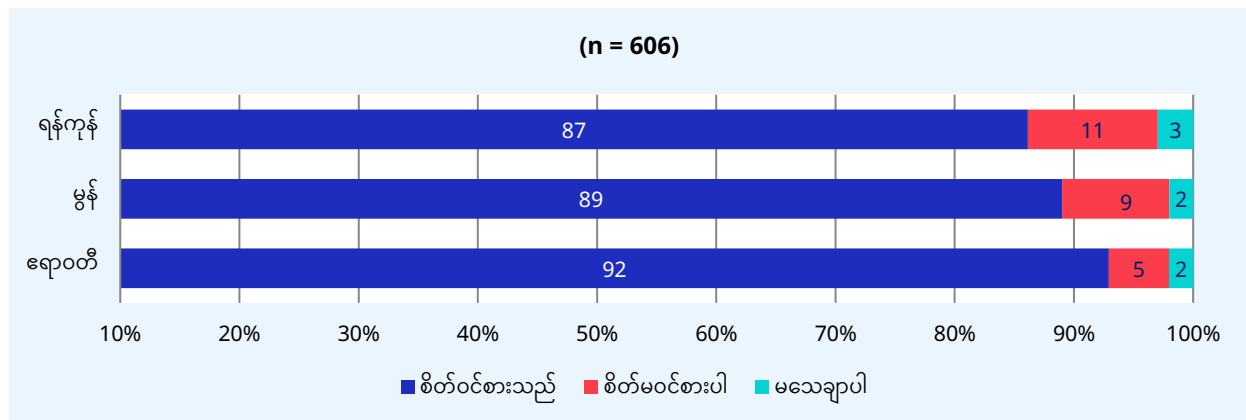

နေရာဒေသအားလုံးရှိ ပါဝင်ဖြေကြားပေးခဲ့သူများအနေဖြင့် ကလေးများ သို့မဟုတ် မိသားစုဝင်များကို သက်မွေးပညာ သင်တန်း တက်ရောက်ခွင့်ရရန် စေလွှတ်လိုကြကြောင်း စိတ်ဝင်စားမှုအလွန်မြင့်မားမှုရှိသည်ကိုပြသသည်။ ရောဝတီတိုင်း

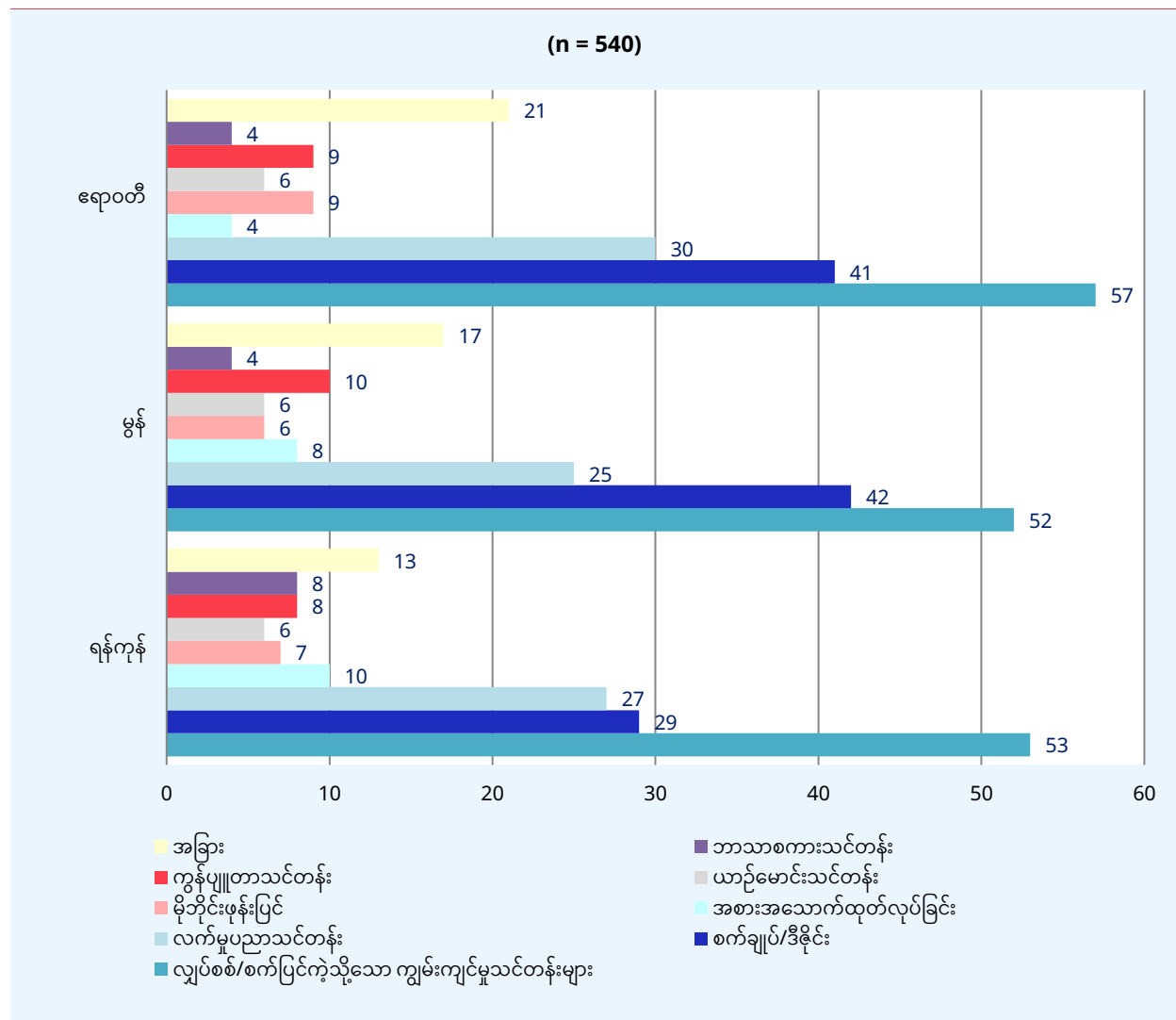
တွင် (၉၂ ရာခိုင်နှုန်း)၊ မွန်ပြည်နယ်တွင် (၈၉ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ရန်ကုန်တွင် (၈၇ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိသည်။ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် စိတ်ဝင်စားမှုအများဆုံး ကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းများမှာ လျှပ်စစ်/စက်ပြင်သင်တန်း (၅၇ ရာခိုင်နှုန်း)၊ စက်ချုပ်/ ဒီဇိုင်းဆွဲ (၄၁ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် လက်မှုပညာ ပစ္စည်းများပြုလုပ်ခြင်းသင်တန်း (၃၀ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည်။ မွန်ပြည်နယ်တွင် စိတ်ဝင်စားမှု အများဆုံးသင်တန်းမှာ လျှပ်စစ်/စက်ပြင် (၅၂ ရာခိုင်နှုန်း)၊ စက်ချုပ်/ ဒီဇိုင်းဆွဲ (၄၂ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် လက်မှုပညာသင်တန်း (၂၅ ရာခိုင်နှုန်း) အချက်အလက်များမပါရှိပါ။ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးတွင် စိတ်ဝင်စားမှုအများဆုံး သင်တန်းမှာ လျှပ်စစ်/ စက်ပြင်သင်တန်း (၅၃ ရာခိုင်နှုန်း)၊ စက်ချုပ်/ ဒီဇိုင်း (၂၉ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် လက်မှုပညာသင်တန်း (၂၄ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည်။

စံပြုကောက်ယူမှုတွင်ဖြေကြားခဲ့သူအတော်များများသည် “အခြားသင်တန်းအမျိုးအစားများ” ဟုဖော်ပြထားသောအပိုင်းတွင် အခြားသောမတူညီသည့် သင်တန်းများစွာစာရင်းကို ရှည်လျားစွာထည့်သွင်းဖော်ပြထားခဲ့သော်လည်း ဖြေကြားသူ အနည်းငယ်ကသာ ထိုအခြားသောသင်တန်းအမျိုးအစား အဖြေကိုတစ်ခုစီကိုသာ ရွေးချယ်ခဲ့ကြပါသည်။

► Figure 38 ကလေး/ မိသားစုဝင်များကို သက်မွေးပညာသင်တန်းသို့ စေလွှတ်ရန် စိတ်ဝင်စားမှုများ

► Figure 39 နေရာဒေသအလိုက် သက်မွေးပညာသင်တန်းများတွင် စိတ်ဝင်စားကြသည့် ကဏ္ဍများ၊ နေရာဒေသအလိုက်

မိဘများနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးပွဲများတွင် သက်မွေးပညာသင်တန်းများကို တွေ့ကြုံခဲ့ရခြင်းနှင့် တက်ရောက်ခဲ့ခြင်းများကို ဖြေဆိုမှုများမှာ ရောထွေးလျက်ရှိသည်။ သက်မွေးပညာသင်တန်းတစ်ခုကို တက်ရောက်ခဲ့ဖူးသည့် ကလေးများအကြားတွင် မိဘများ၏ အဆိုအရ ထိုကလေးများသင်ယူခဲ့သည့် မျက်မြင်တွေ့ရှိနိုင်ပြီး လက်တွေ့လုပ်ကိုင်လာနိုင်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုများ အပေါ် ကျေနပ်ကြသည့်အနေအထားကိုတွေ့ရပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့ရှိမိဘများက ၎င်းတို့၏ကလေးများ သက်မွေးပညာ သင်တန်းတက်ရောက်ခဲ့ကြခြင်းအပေါ် အထူးတလည်ကျေနပ်မှုများကို ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

“ကျွန်မတို့မှာ World Vision ကပေးတဲ့ အခြေခံ သင်တန်းတွေဖြစ်တဲ့ အချုပ်အလုပ်နဲ့ စက်ချုပ် သင်တန်းလိုမျိုး သက်မွေးပညာ သင်တန်းတွေရှိပါတယ်။ ကျွန်မကလေးက အဲ့ဒီမှာ စက်ပြင်သင်တန်း (၂) လသွားတက်ခဲ့ပါတယ်။ အခုဆို သူက ကိုယ်ပိုင် စက်ပြင်လုပ်ငန်းလုပ်နိုင်တော့မှာ ဖြစ်ပါတယ်။”
-R2-FGD2၊ အမျိုးသမီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ILO က သက်မွေးပညာသင်တန်းတွေအမျိုးမျိုး ပေးတယ်လို့ ကြားပါတယ်။ တက်မယ့်သင်တန်းသား တွေက သူတို့နှစ်သက်ရာအလိုက် ရွေးချယ်နိုင်တယ်။ သူတို့က လုပ်ငန်းတစ်ခုစီဆိုပြီး ငွေပမာဏအချို့ကိုတောင်ပေးခဲ့ပါတယ်။”
-R3-FGD2၊ အမျိုးသမီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်မသမီးက စက်ချုပ်သင်တန်း (၁) လတက်ခဲ့ ပါတယ်။ အခုသူက အိတ်တွေချုပ်နေပြီလေ။”
-R4-FGD2၊ အမျိုးသမီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်မသမီးက အခြေခံကွန်ပျူတာသင်တန်း တက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲ့အတန်းတက်ခဲ့သူတွေကို အပ်ချုပ်စက်တွေပေးတယ်လို့ ကြားခဲ့ပါတယ်။”
-R1-FGD2၊ အမျိုးသမီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

၎င်းတို့၏ ကလေးများ မည်သည့်သင်တန်းကိုမှ မတက်ရောက်ခဲ့ရဟု ဖြေကြားခဲ့သူများအကြားတွင် ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းများမှာ ၎င်းတို့နေထိုင်သည့်နေရာဒေသတွင် တက်ရောက်နိုင်မည့်နေရာများကို မသိကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်း အလုပ်အကိုင်များအပေါ်တွင် ကလေးများ၏ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်နှင့် ကိုယ်ပိုင်စိတ်ပါဝင်စားမှုများအပေါ်၌ ထင်မြင်ယူဆချက်အမျိုးမျိုးရှိကြောင်း ဖြေဆိုသူများကအဓိကထားပြောကြားခဲ့ကြပါသည်။ ဤအချက်သည် ကလေးတစ်ဦး အနေဖြင့် ကျောင်းတက်ရန်ထက် အလုပ်လုပ်ရန်ကိုသာ ‘ရွေးချယ်သည်’ ဟုဆိုသောပြောဆိုရှင်းလင်းချက်များအပေါ်၌ ကလေးတစ်ဦး၏ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် အနေအထားအလိုက်သာ မဖြစ်မနေရွေးချယ်ကြရသည်ဟူသည့်အချက်ကို ဖော်ပြသည်။

“ကျွန်မတို့နေရာမှာ သက်မွေးပညာသင်တန်းတွေမရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် ကျွန်မတို့ကလေးတွေကိုတော့ အဲ့သင်တန်းတွေ တက်စေချင်တယ်။”
-R3-FGD4၊ အမျိုးသမီး၊ လပွတ္တာ၊ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး

“သင်တန်းတွေက သူတို့စိတ်ဝင်စားတဲ့ အပေါ်မှာ အခြေခံသင့်တယ်။ တကယ်လို့ ကလေးတွေက စိတ်ဝင်စားရင်တော့ သူတို့တက်ကြမှာပဲ။”
-R3-FGD6၊ အမျိုးသား၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“လူမှုမီဒီယာတွေပေါ်မှာ အဲ့ဒါတွေကိုတွေ့ပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် လက်လှမ်းမမီဘူးဖြစ်နေတယ်။ ကလေးတွေဟာ သက်မွေးပညာကို သူတို့နှစ်သက်စိတ်ဝင်စားတဲ့အပေါ်မှာ မူတည်ပြီးရွေးချယ်သင့်တယ်လို့ ထင်ပါတယ်။”

-R2-FGD6၊ အမျိုးသား၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“ကလေးတွေရဲ့ သက်မွေးပညာအမြင်ရှုထောင့် တွေအပေါ် ဖိအားမပေးချင်ပါဘူး။ သူတို့စိတ်ဝင်စားရင်တော့ တက်ခွင့် ပြုလိုက်မှာပါပဲ။”

-R4-FGD6၊ အမျိုးသား၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“ကလေးတွေဝါသနာနဲ့ကိုက်ညီတဲ့သင်တန်းတွေကို အဖွဲ့အစည်းတွေကပေးစေချင်ပါတယ်။”

- R1-FGD6၊ အမျိုးသား၊ မော်လမြိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်

“ကျွန်မကို ဘယ်သူမှမဖိတ်လို့ ဆွေးနွေးပွဲတွေ၊ ဒါမှမဟုတ် သင်တန်းတွေ တစ်ခါမှမတက်ခဲ့ဖူး ပါဘူး။ ပြီးတော့ အိမ်မှာလည်း အလုပ်တွေက အရမ်းများတယ်လေ။”

- R1-FGD4၊ အမျိုးသမီး၊ လပွတ္တာ၊

ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး

“World Vision လိုမျိုး ရပ်ရွာလူထုကို အကူအညီပေး နေတဲ့အဖွဲ့အစည်းတွေ ရှိတယ်ဆိုတာကြားဖူးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျွန်မတို့မိသားစုတွေအားလုံးကအဲ့လို လုပ်ငန်းတွေဆီကို သွားခဲတယ်။ သွားပြီးပါဝင်ဖို့လည်း ကျွန်မတို့က စိတ်မဝင်စား သလို ကျွန်မတို့ကို လာပြီးပါဝင်လှည့်ပါဆိုပြီး ဖိတ်တဲ့လူလည်း မရှိဘူး။”

-R4-FGD4၊ အမျိုးသမီး၊ လပွတ္တာ၊

ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး

၆.၂.၁ သက်မွေးပညာသင်တန်းများ၊ ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များ

ခြုံငုံသုံးသပ်ရပါက ဖြေကြားခဲ့သူများသည် သက်မွေးပညာသင်တန်းများနှင့် ရပ်ရွာလူထုကို အထွေထွေအသိပညာပေး မြှင့်တင်မှုအစီအစဉ်များအပေါ်၍ အပြုသဘောထင်မြင်ယူဆကြသည်ကများပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မိသားစုများ အနေဖြင့် ငွေရေးကြေးရေးအခက်အခဲများကြောင့် ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းသို့ စေလွှတ်ရသည်ကိစ္စရပ်များအား ကူညီဖြေရှင်းပေးနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ကြသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ မတူညီသည့် နေရာဒေသများအတွင်း ပါဝင်ဖြေကြားခဲ့သူ

များ၏ ဖော်ထုတ်ပြောဆိုချက်များအရ ၎င်းတို့ဒေသရှိကလေးများသည် သင်တန်းများမှ သိသာထင်ရှားသောကျွမ်းကျင်မှုများကို သင်ယူခဲ့ကြပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်သည့်လုပ်ငန်းခွင်အနေအထားများသို့ ဝင်ရောက်ကြရမည်ဖြစ်ကာ အပြန်အလှန်အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများကိုလည်း ပိုမိုအကူအညီပေးနိုင်ကြမည်ကို ယုံကြည်ကြကြောင်းဖော်ပြကြသည်။

“အဲ့လိုလုပ်ငန်းတွေက ထိရောက်တယ်လို့ ထင်တယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သက်မွေးပညာ သင်တန်းတွေကြောင့် ကလေး တွေက အလုပ်လုပ်နိုင်ပြီး ILO ကပေးတဲ့ အထောက်အပံ့တွေနဲ့ ဝင်ငွေတွေရကြသလို ပညာရေးအတွက်လည်း အဲ့ပိုက်ဆံ တွေကို ပြန်သုံးနိုင်တယ်။”

-ID12၊ အမျိုးသား၊ တိုင်းရင်းသားပညာရေး NGO လုပ်သား၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

“စီမံကိန်းကတစ်ဆင့်ထိရောက်တယ်။ ကလေးအလုပ်သမား ဖြစ်တဲ့ နှုန်းတွေ ကျသွားပြီးကျောင်းထွက်တဲ့နှုန်းတွေလဲ လျော့သွားတယ် (ကိုဗစ်-၁၉/ စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှု မဖြစ်ပွားခင်ကာလ)။ ကလေးတွေအနေနဲ့လည်း အန္တရာယ်ရှိတဲ့ အလုပ်တွေ မလုပ်သင့်ဘူးဆိုတာ သိလာကြတယ်။ မိဘတွေအနေနဲ့လည်း အန္တရာယ်ရှိတဲ့အလုပ်တွေဆိုတာ အသက်(၁၈)နှစ် အောက် ကလေးတွေထက် အရွယ်ရောက်ပြီးသူတွေပဲ လုပ်သင့်တယ်ဆိုတာ သတိပြုမိလာကြတယ်။”

-ID17၊ အမျိုးသမီး၊ JCSDO ဝန်ထမ်း၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

“ဒီနေရာမှာသူတို့က အထည်ချုပ်တာနဲ့ပတ်သက်တဲ့ သက်မွေးသင်တန်းပေးပြီး သင်တန်းပြီးချိန်မှာ လိုအပ်တဲ့ ပစ္စည်း ကိရိယာတွေကိုတောင်ပေး သေးတယ်။ ဒီနေရာမှာရှိတဲ့ မိန်းကလေးတော်တော် များများ အခုဆို ဝင်ငွေကောင်းကောင်း ရနေကြပြီ (သက်မွေးပညာသင်တန်းပြီးနောက်)။

အထူးသဖြင့်တော့ အထည်ချုပ်စက်ရုံဝန်ထမ်း တွေပေါ့။ လစာတွေက အဲ့လောက်မများပေမယ့် အထည်တွေချုပ်ပြီး မိသားစုကို အထောက်အပံ့ ပေးလာနိုင်ကြတယ်။”

-ID13၊ ကျောင်းဆရာမ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“သက်မွေးပညာကျောင်းတွေနဲ့ပတ်သက်လို့ အားနည်းချက်၊ အားသာချက်တွေရှိတယ်။ သင်တန်းကာလတိုတော့ သင်တန်းသင်ရိုးတွေက အပြည့်အဝထိရောက်ဘူး။ သူတို့ပြောခဲ့တုန်းက သင်တန်းကာလ (၃) လကြာမယ် ဆိုပေမယ့် သင်တန်းက (၁) လခွဲနဲ့ပဲ ပြီးသွားခဲ့တယ်။”

- ID14၊ အမျိုးသား၊ ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

အချို့သောသူများ၏ပြောကြားချက်များအရ သင်တန်းအစီအစဉ်များအတွက် တိုက်ရိုက်အရေးကြီးသော်လည်း သိသာ ထင်ရှားသည့်အချက်မှာ ရပ်ရွာတွင်းသင်တန်းများနှင့် သက်မွေးပညာသင်တန်းများ တက်ရောက်နိုင်ရန် မိဘများနှင့်

ကလေးများအတွက် စိန်ခေါ်မှုများရှိနေသည့်ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။ များစွာသောသူများ၏ ဖြေကြားချက်အရ မိသားစုများသည် ရေရှည်အကျိုးကျေးဇူးရရှိနိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ကလေးများကို သင်တန်းသို့စေလွှတ်ပါက လက်ငင်းဝင်ငွေများရပ်တန့်သွားမည် သို့မဟုတ် လက်ရှိငွေရေးကြေးရေးအခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန်အတွက် ကလေးကို သင်တန်းတက်ရန်မစေလွှတ်တော့ ဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ခက်ခဲစွာရင်ဆိုင်ကြရသည်။ အမှန်တကယ်ပင် ထိုကဲ့သို့သော အပေးအယူလုပ်ရခြင်းများသည် ကလေးအလုပ်သမားလျှော့ချရေးစီမံချက်များအတွက် စိန်ခေါ်မှုတစ်ခုဖြစ်စေသည်။ ဖြေကြားခဲ့သူတစ်ဦး၏ အဆိုအရ သင်တန်းတက်ရောက်ရန်အတွက် အချို့သောသင်တန်းများက အကျွေးအမွေးနှင့် ခရီးသွားစရိတ်များကို ကလေးများအတွက်ပေးသော်လည်း ထိုပမာဏသည် ကလေးများအိမ်အတွက် ရှာဖွေပေးနိုင်သော ဝင်ငွေများထက်နည်းသည်ဟုဆိုသည်။ ထို့အပြင် အခြားဖြေကြားသူတစ်ဦးကဆိုသည်မှာ သက်မွေးပညာသင်တန်းများသည် ထိရောက်မှုရှိသော်လည်း My-PEC ၏ ဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ ရပ်ရွာလူထုတစ်ခုလုံးအတွက်မူ အပြောင်းအလဲကြီးကြီးမားမားတစ်ခုဖြစ်လောက်အောင် လုံလောက်စွာ လွှမ်းခြုံနိုင်မှုရှိသည်ဟု မရှိသေးဟုဆိုသည်။

“သင်တန်းအားလုံးကတော့ ကျွန်မတို့ဒေသနဲ့ ကိုက်ညီတယ်လို့တော့ထင်ပါတယ်။ သင်တန်းတွေနဲ့ပတ်သက်လို့ ထောက်ပြစရာရှိတာကတော့ ဒီအခွင့်အရေးအတွက် ကလေးတွေရဲ့လက်ရှိအလုပ်ကနေ လက်လွှတ်လိုက်ရမယ့် သူတို့ရဲ့ ဝင်ငွေပေါ့။ သင်တန်းတက်ဖို့အတွက် My-PEC ကနေ ခရီးစရိတ်နဲ့ အကျွေးအမွေးကို ကျခံပေးပြီး မိသားစုကိုလည်း အထောက်အပံ့တွေပေးပေမယ့် အဲ့ဒါတွေက မလုံလောက်သေးဘူး။ သင်တန်းတက်ဖို့အတွက် သူတို့လက်ရှိအလုပ်ကို စွန့်လွှတ်ရမယ့်အပြင် တစ်နေ့ကို သူတို့ဝင်နေတဲ့ဝင်ငွေ (၅၀၀၀) လောက်က မရတော့ဘူး။ သင်တန်းတက်ဖို့ သူတို့ကို ပေးတဲ့ ပမာဏက ခရီးစရိတ်နဲ့ စားသောက်စရိတ်လောက်ကိုပဲကာမိတာ။ ဒါပေမယ့် မိသားစုအသုံးစရိတ်အတွက်ကျ တော့ အဲ့အထဲကနေပြန်မပေးနိုင်ဘူး။ အဲ့တာကြောင့် လက်ရှိအလုပ်ကို စွန့်လွှတ်ပြီး စိန်ခေါ်ရမယ့်အလုပ်ကို လက်မခံနိုင်ကြတာ။”

- IDI6၊ အမျိုးသမီး၊ NGO ဝန်ထမ်းနှင့် My-PEC စောင့်ကြည့်လေ့လာသူ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“တချို့မိဘတွေကျတော့ သူတို့ကလေးကို အလုပ်ပဲ လုပ်စေချင်ကြတာ။ ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်ရတဲ့ အကြောင်းက မိဘတွေ ကသူတို့ကလေးတွေကို ဘာမှမထောက်ပံ့ပေးနိုင်ကြလို့ပဲ။ စီမံချက်ကို လာပြီး ပူးပေါင်းပါဝင်ကြဖို့ တချို့မိဘတွေက တွေ့ဝေတုံ့ဆိုင်း နေကြတာတွေရှိတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကျွန်မတို့နဲ့ အချိန် (၂) နာရီလောက်ကို လာမပေးချင်ကြဘူး။ သူတို့ကို ပညာပေးရတာတစ်ကြိမ်တည်းနဲ့မရဘူး။ စီမံကိန်းတစ်ခုပြီးသွားရင်တော့ တချို့အပြောင်းအလဲ တွေနဲ့ အောင်မြင်မှုတွေတွေ့ ရလိမ့်မယ်ထင်တာပဲ။ ဒါပေမယ့် ကျွန်မတို့အနေနဲ့ ပုံမှန်ဆက်လုပ်သွားနေဖို့ တော့လိုတယ်။”

- ID19၊ အမျိုးသမီး၊ NGO ဝန်ထမ်းနှင့် My-PEC အလုပ်သမား၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“သက်မွေးပညာဆိုင်ရာ အသိပညာတွေက ထပ်ပြီး ဝေးဝေးရောက်ဖို့လိုသေးတယ်လို့ထင်တယ်။ သင်တန်းတွေက အခမဲ့ ဆိုပေမယ့် ဒီသင်တန်းတက်မယ် ဆိုရင် အလုပ်လုပ်လို့ပိုက်ဆံရမယ့်အစား (၆) လလောက် အချိန်ဖြုန်းရာရောက်လိမ့်မယ် လို့ ကလေးတွေက ထင်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် ကလေးတိုင်းက ဒီသင်တန်းတွေ လာမတက်ကြတာ။ များသောအားဖြင့် ဒီလိုသင်တန်းတွေ တက်ကြတာ ကျေးလက်ဒေသက ကလေးတွေများတယ်။ သင်တန်းတွေက အရမ်းကောင်းတယ်လို့ ကျွန်မထင်ပါတယ်။ ပြဿနာက ဒီလိုသင်တန်းလာတက် ကြတဲ့ကလေးတွေက နည်းနေသေးတာပဲ။”

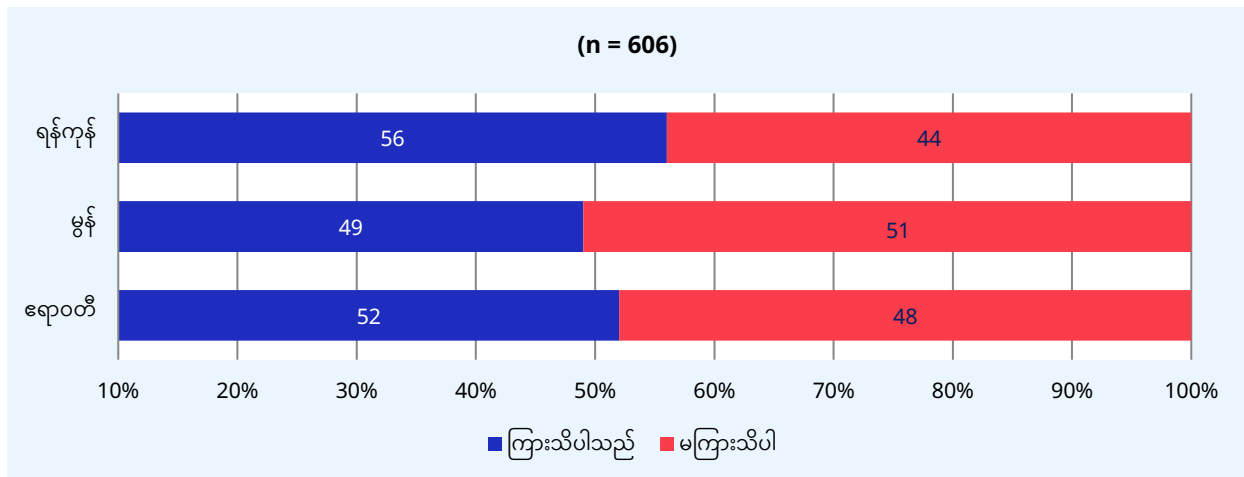
- ID18၊ အမျိုးသမီး၊ ကျောင်းဆရာမ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

၆.၃ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး (OSH) သို့မဟုတ် ကျန်းမာရေး ဆိုင်ရာ အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုများ

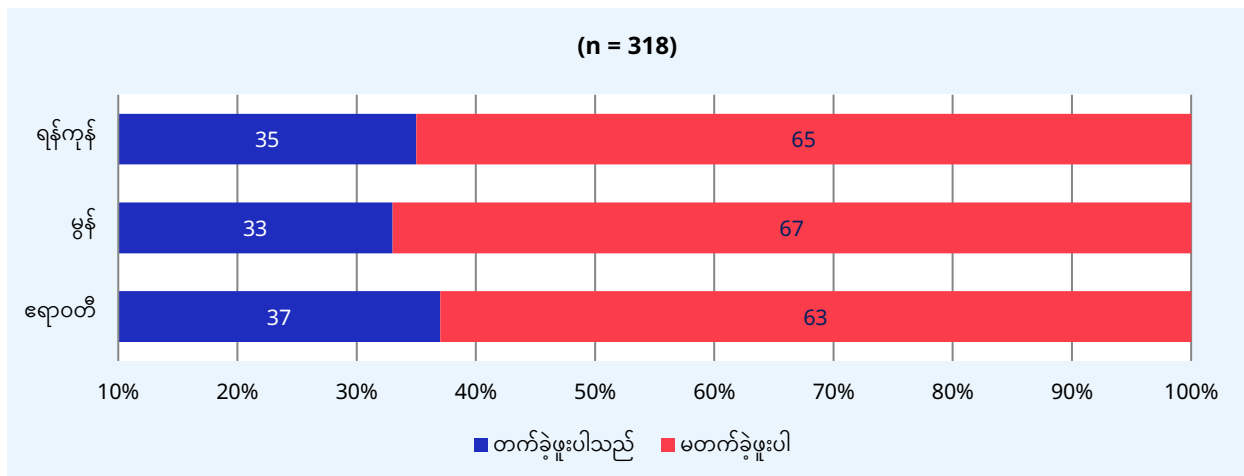
လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး (OSH)/ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုများကို တက်ရောက်ခဲ့ကြသူအားလုံးနီးပါးက ထိုကဏ္ဍများသည် အသုံးဝင်ပြီး နားလည်ရလွယ်ကူကြောင်း ဖော်ပြကြသော်လည်း လက်လှမ်းမီရရှိနိုင်မှုနှင့် အသိပေးကြော်ငြာခြင်းများကို ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်သင့်ကြောင်း တင်ပြ ကြသည်။

အိမ်ထောင်စုများစစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် ဖြေကြားခဲ့သူများကို လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲများ၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုများကို တက်ရောက်ခဲ့ခြင်းနှင့် တွေ့ကြုံရသည်များအား မေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ နေရာဒေသအားလုံးတွင် ဖြေကြားသူများထဲမှ အကြမ်းဖျင်းတစ်ဝက်ခန့်သည် ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာအတွင်း ထိုကဲ့သို့သော ဆွေးနွေးပညာပေးသည့်ပွဲများရှိခဲ့သည်ကို ကြားသိကြသည်။ ထိုသို့ကြားဖူးခဲ့ကြသူများထဲမှ (၃) ယောက်တွင် (၁) ယောက်နှုန်းသည် ၎င်းတို့၏သက်ဆိုင်ရာရပ်ရွာအတွင်း ထိုသို့သောပွဲများကို တက်ရောက်ဖူးကြသည်။

► **Figure 40** လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုပွဲများကို ကြားသိ ဖူးကြသည်များ

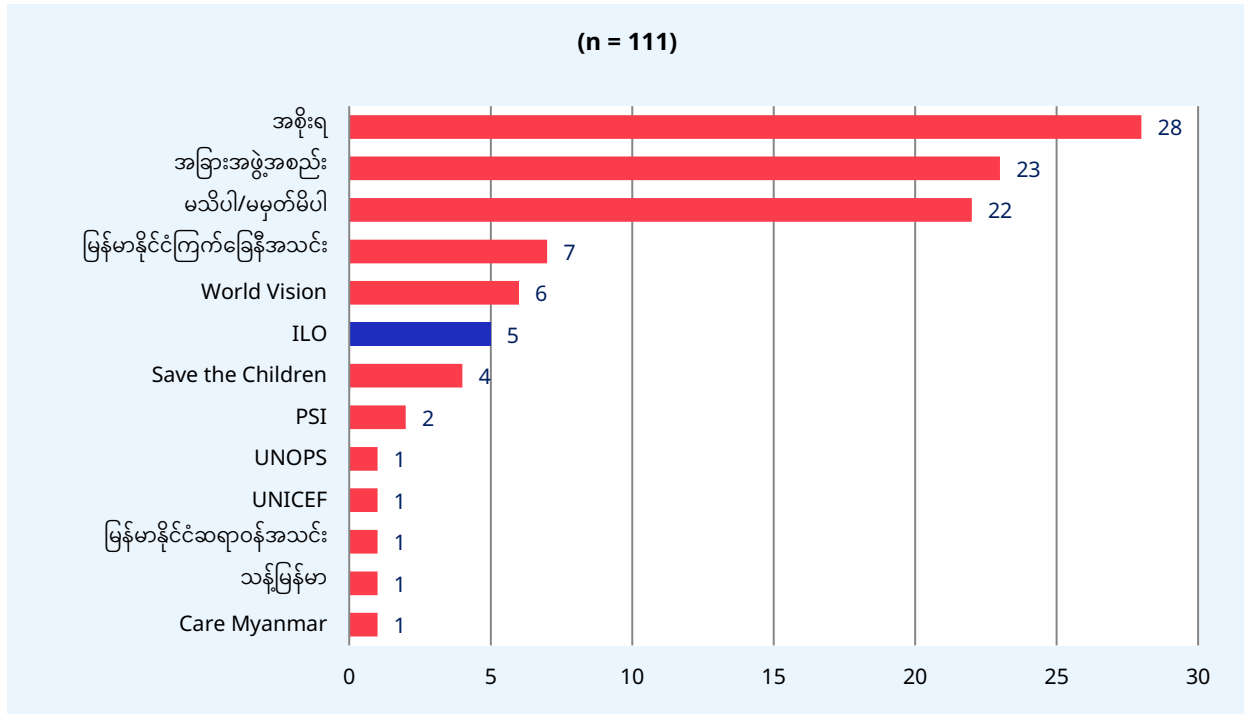
► **Figure 41** လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုပွဲများကို တက်ရောက်ခဲ့ ဖူးကြသည်များ

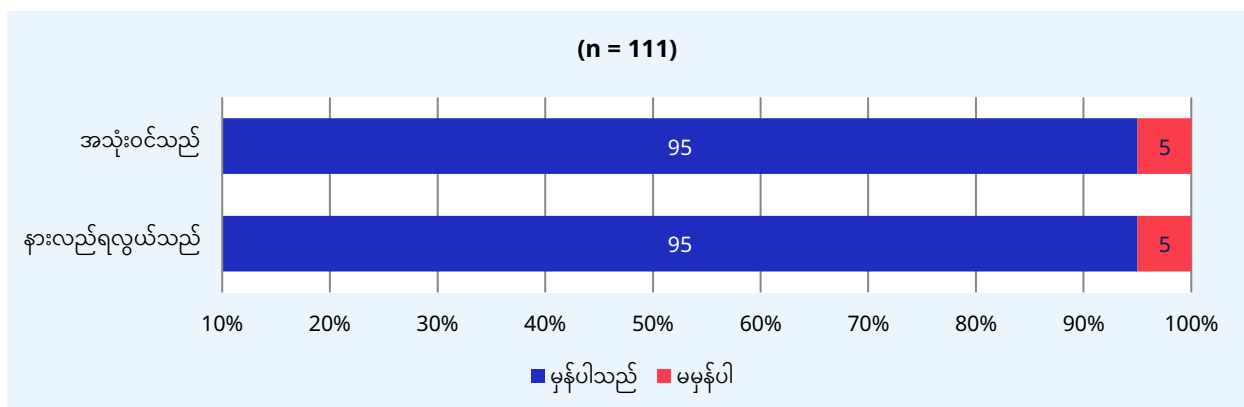
ဖြေကြားခဲ့ကြသူများအတွင်းမှ သင်တန်းကိုတက်ရောက်ခဲ့ကြဖူးသူများ၏အဆိုအရ (n=111) ထိုသို့သောဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးခဲ့သည့် တစ်ခုတည်းသော အကြီးမားဆုံးအဖွဲ့အစည်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရဖြစ်သည်ဟုဆိုသည် (၂၈ ရာခိုင်နှုန်း)။ ထင်ရှားသည့် အချက်မှာ ဖြေကြားခဲ့သူအများစုသည် သင်တန်းများကို မည်သူကပေးခဲ့သည်ကို မမှတ်မိတော့ခြင်း သို့မဟုတ် မသိပါဟု ဖြေကြားသူများလည်းရှိနေပြီး (၂၂ ရာခိုင်နှုန်း) အခြားသော (၂၃ ရာခိုင်နှုန်း) က ပေးထားသည့်စာရင်းထဲတွင် မပါရှိသည့် ‘အခြား’ အဖွဲ့အစည်း ဟူသော အဖြေကို ဖြေကြသည်။ သင်တန်းများကိုလာပေးခဲ့သူမှာ ILO ဖြစ်သည်ဟု ဖြေကြားသူ (၅ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည်။

လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲများ၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအသိပညာပေး မြှင့်တင်မှု ပွဲများကို တက်ရောက်ခဲ့သူများအတွင်း ထိုကဲ့သို့သော ပွဲများကိုများစွာသဘောကျကျေနပ်ကြပြီး အသုံးဝင်သည်ဟု ဖြေကြားသူ (၉၅ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် နားလည်ရလွယ်ကူသည်ဟု ဖြေကြားသူ (၉၅ ရာခိုင်နှုန်း) ရှိပါသည်။

► **Figure 42** လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုပွဲများကို ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည့် အဖွဲ့အစည်းများ

► **Figure 43** လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့်ကျန်းမာရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုပွဲများ၏ အသုံးဝင်မှုနှင့် နားလည်ရလွယ်ကူမှု

မိဘများနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးပွဲများတွင် (၆) ဖွဲ့အတွင်းမှ (၄) ဖွဲ့သည် ထိုသို့သော လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်း လုံခြုံရေး နှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာဆွေးနွေးပွဲများ၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအသိပညာပေး မြှင့်တင်မှုပွဲများရှိခဲ့သည်ကို လုံးဝမကြားဖူးကြ ချေ။ ရန်ကုန်တွင်နေထိုင်သူတချို့သည်သာ ထိုကဲ့သို့သော ပွဲများရှိသည်ကို သိရှိခြင်း သို့မဟုတ် ကြားသိတွေ့ကြုံဖူးခြင်းများ ရှိကြသည်။ သို့သော်လည်း အမှန်တကယ်တက်ရောက်ခဲ့ဖူးသူများမှာ အနည်းငယ်သာရှိပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်း အကြောင်းရင်းအများစုမှာ အလွန်အလုပ်များနေခဲ့ခြင်း သို့မဟုတ် စိတ်ဝင်စားမှုမရှိကြခြင်းများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ILO က ပြုလုပ်ခဲ့သည့်သင်တန်းကို တိုက်ရိုက်တက်ရောက်ခဲ့ဖူးသည်မှာ အမျိုးသမီးတစ်ဦးသာပါရှိပြီး အခြားသော ထိုသင်တန်းများကို ကြားဖူးသူများသည် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းက ထိုသင်တန်းကို ပို့ချပေးခဲ့သည်ကိုလည်း မသိကြပါ။

“ကျွန်မက ILO ကပေးတဲ့ အဲ့ဒီသင်တန်းကို တက်ခဲ့ ပါတယ်။ သူတို့က လုပ်ငန်းခွင်ထဲမှာ ဖြစ်တတ်တဲ့ ဘေးအန္တရာယ်တွေ အကြောင်း ပညာပေးဟောပြောပြီး အဲ့ဒီအန္တရာယ်တွေကို ဘယ်လိုရှောင်ရမယ်၊ အကာ အကွယ်ပေးတဲ့ပစ္စည်းတွေ ဘယ်လိုသုံးရမယ်ဆိုတာ တွေကို သင်ပေးပါတယ်။ တနင်္ဂနွေနေ့တွေမှာ လာသင်ကြတာပါ။ အဲ့ဒီအချက်တွေကို လက်တွေ့ အသုံးမချဖြစ်ပေမယ့်လည်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေး နဲ့ပတ်သက်တဲ့ အသိပညာတွေတိုးခဲ့ပါတယ်။”

-R3-FGD2၊ အမျိုးသမီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်တော်တော့ အဲ့လိုသင်တန်းတွေသွားမတက်ဖူးဘူး၊ ကျွန်တော့အမျိုးသမီးတော့ သွားတက်ခဲ့တယ်။ သူက စိတ်ဝင်စားတယ်လေ၊ ဒါပေမယ့်ကျွန်တော်ကတော့ စိတ်မဝင်စားဘူး။ အဲ့အချိန်တုန်းက ကျွန်တော်က ကျန်းမာရေးလဲ သိပ်မကောင်းဘူး။”

-R3-FGD1၊ အမျိုးသား၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ကျွန်တော်ကတော့ အဲ့လိုသင်တန်းတွေသွား မတက် ဖူးဘူး၊ ကျွန်တော့အမျိုးသမီးကတော့ အဲ့လိုအစည်း အဝေးတွေ အကြိမ်ကြိမ်သွားတက်ဖူးတယ်။ ကျွန်တော်ကတစ်နေ့ကုန်အလုပ်လုပ်နေရတော့ အဲ့ပွဲတွေသွားတက်ဖို့အချိန်မရှိဘူး။”

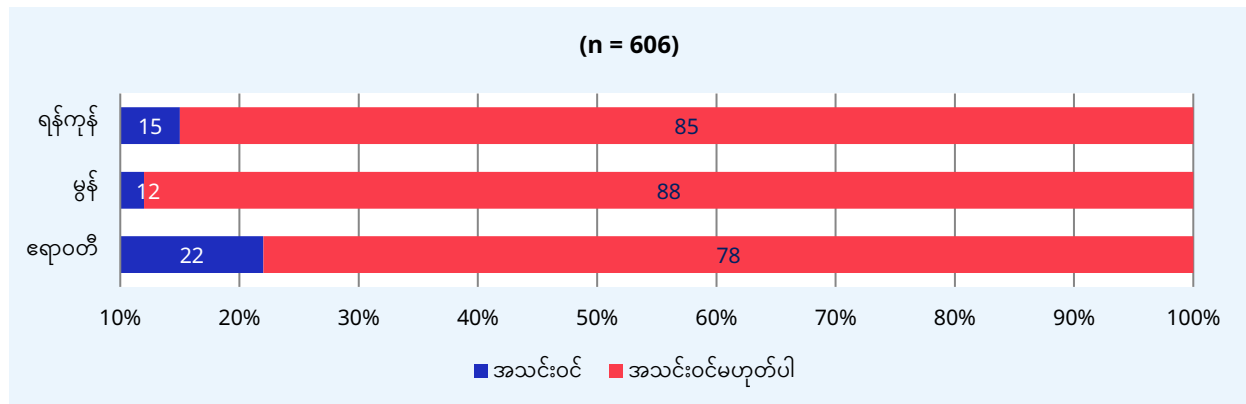
-R4-FGD1၊ အမျိုးသား၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

၆.၄ ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများ (VSLA)

၆.၄.၁ ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများ - မိဘများ၏ အမြင်ရှုထောင့်များ

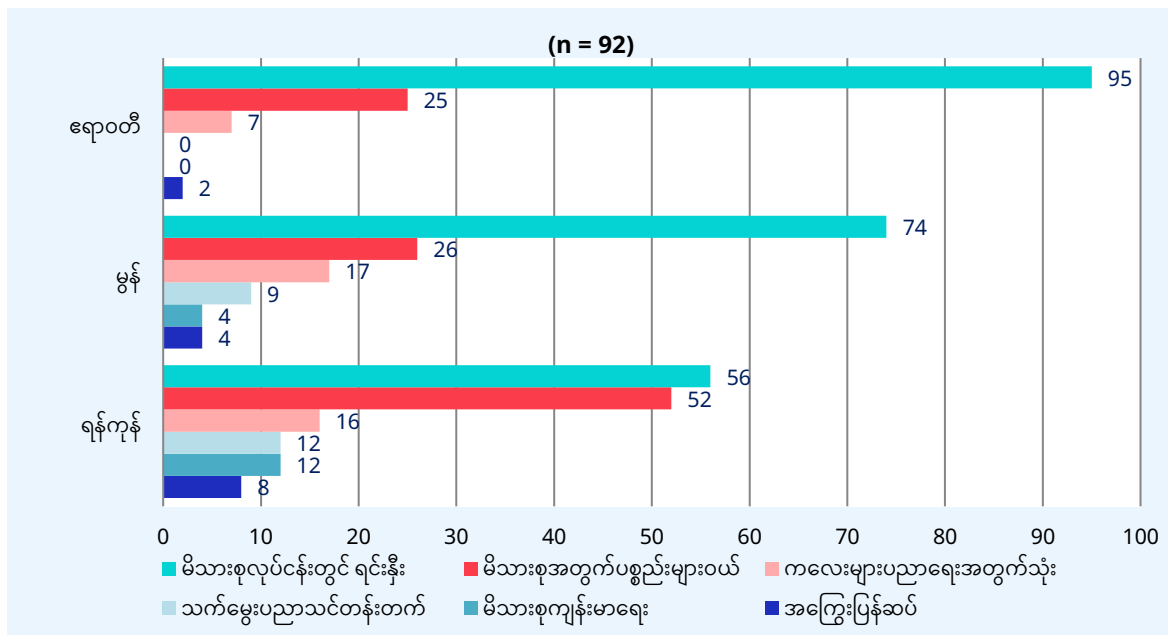
နေရာဒေသတစ်ခုချင်းစီတိုင်းတွင် အိမ်ထောင်စုစစ်တမ်းကို ဖြေကြားခဲ့သူများအတွင်းမှ လူအနည်းငယ်သည်သာ ၎င်းတို့သည် ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများ၏ လက်ရှိအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြောင်းကိုဖြေကြားခဲ့ကြပြီး ရော့တီတွင် (၂၂ ရာခိုင်နှုန်း)၊ ရန်ကုန်တွင် (၁၅ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် မွန်ပြည်နယ်တွင် (၁၂ ရာခိုင်နှုန်း) သာရှိသည်။ ထိုအိမ်ထောင်စုများအတွင်း နေရာဒေသများအလိုက် ချေးငွေရရှိကြသူများမှာ အလွန်များပြားပြီး ဤစီမံချက်တွင် တက်ကြွစွာပါဝင်လုပ်ဆောင် နေကြသည့် နှုန်းကို မြင်တွေ့ရပြီး ငွေစုငွေချေးအဖွဲ့ဝင် အားလုံးနီးပါး ချေးငွေများကို ရရှိကြကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

► Figure 44 နေရာဒေသအလိုက်ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းဝင်ထားသူများ

ရရှိသည့်ချေးငွေများကို မည်သည့်နေရာတွင်အသုံးပြုသနည်းဟုမေးမြန်းသောအခါ အများဆုံးအသုံးပြုသည်ဟုဖြေကြားသည့် နေရာများမှာ မိသားစုလုပ်ငန်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း သို့မဟုတ် မိသားစုအတွက် လက်ငင်းလိုအပ်နေသည့် ကုန်ပစ္စည်းများကို ဝယ်ယူခြင်းများအတွက် အသုံးပြုကြသည်။ ရော့တီတိုင်းတွင် စီးပွားရေးအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြသည်က ပိုမိုများပြားပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ချေးငွေရယူခြင်းစီမံချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ တွန့်ဆုတ်ဝန်လေးမှုများမှာ ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

► Figure 45. နေရာဒေသအလိုက် ချေးငွေကို အသုံးပြုကြခြင်းများ

မှတ်ချက် - အဖြေပုံစံအမျိုးမျိုးမှရယူထားခြင်းဖြစ်သည်။

မိဘများနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးခဲ့သည်များတွင် ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ကြခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အသိပညာများမှာ ရောထွေးလျက်ရှိသည်။ တချို့မှာ ထိုအသင်းများကိုလုံးဝမကြားဖူးကြဘဲ တချို့မှာမူ ၎င်းတို့နေထိုင်ရာဒေသအတွင်းတွင် ထိုသို့သောအသင်းအဖွဲ့များရှိနေသည်ကို သတိပြုမိကြသော်လည်း အသင်းဝင်ရန်ကိုမူ ဝန်လေးနေကြသည်ဟု ဖော်ပြကြသည်။ ထိုသို့အသင်းမဝင်လိုကြခြင်းအကြောင်းအရင်းမှာ ထိုအဖွဲ့များမည်သို့လည်ပတ်လုပ်ဆောင်ကြသည်ကို နားမလည်ကြခြင်းနှင့် ရယူလိုက်သည့်ချေးငွေများပြန်လည်မပေးဆပ်နိုင်မည်ကို စိုးရိမ်ကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပါဝင်ဖြေကြားခဲ့သူများထဲမှ ရန်ကုန်မြို့တွင်နေထိုင်သူအချို့သည် ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့်များနှင့်ပတ်သက်၍ အပြုသဘောဆောင်သော အတွေ့အကြုံများကို ဝေမျှသွားခဲ့ကြပါသည်။

“ငွေအားလုံးကိုစုပြီး တစ်ယောက်တစ်လှည့်စီ စုကြေးစုကြတဲ့အဖွဲ့တွေရှိတယ်။ ခေါင်းဆောင်က အဖွဲ့ဝင်အားလုံး အတွက် အာမခံရတယ်။ ဒါပေမယ့်အဲလိုအဖွဲ့တွေမှာ ဘယ်တော့မှမပါဘူး။ တစ်ယောက်ယောက်က ချေးငွေယူပြီး အချိန်မီပြန်မပေးနိုင်ရင် နောက်ကျကြေးပေးရတယ်။ အဲလိုစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေကြောင့် ချေးငွေမယူချင်တာ။” R3-FGD1၊ အမျိုးသား၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“အထက်ကတစ်ယောက်ပြောသလိုလုပ်ကြတဲ့လူတွေရှိတယ် ဆိုတာကြားဖူးတယ်။ ဒါပေမယ့်အဲလိုဟာတွေ မယူပါဘူး။ အသုံးစရိတ်တွေအားလုံးကို မိသားစုဝင်ငွေနဲ့ပဲလောက်အောင် ကြိုးစားသုံးတယ်။ ချေးငွေတော့မယူဘူး။”
-R4-FGD1၊ အမျိုးသား၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“အဲလိုချေးငွေတွေဘယ်လိုစနစ်နဲ့ လည်ပတ်ကြတယ်ဆိုတာကောင်းကောင်းနားမလည် တော့ ချေးငွေတွေ မယူဖြစ် ပါဘူး။”
-R2-FGD1၊ အမျိုးသား၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“World Vision က စေတနာ့ဝန်ထမ်းတွေက ငွေစုတဲ့အဖွဲ့တွေဖွဲ့ဖို့ အကူအညီပေးခဲ့တယ်။ ILO က ဖွဲ့ပေးတဲ့ ငွေစုအဖွဲ့တွေမှာ အများဆုံးပါတာက မိဘတွေပဲ။ World Vision ရဲ့ လမ်းညွှန်မှုအောက်မှာ ပထမဆုံး တစ်ဦးချင်းစီရဲ့ စုငွေတွေ ထည့်ပေးရတယ်။ (၃) လကြာတော့ ချေးငွေယူလိုရတယ်။ ပြီးရင် အဲချေးငွေတွေကိုပြန်သွင်းရသလို စုငွေလဲ ပြန်ထည့် ရတယ်။ တစ်နှစ်ပြည့်ရင် စုငွေအပေါ်ကနေ ဝေစုပြန်ရတယ်။ အဆင်မပြေတာဘာမှမရှိပါဘူး။ ကိုယ့်ဟာကိုယ်ဆို ငွေမစုဖြစ်တော့ ငွေစုတဲ့စက်ဝန်းတစ်ပတ်လည်ရင် အကျိုးအမြတ်ရတယ်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတချို့လုပ်ဖို့ ငွေပမာဏတစ်ခု တစ်လုံးတစ်ခဲထဲရတာပေါ့။ ချေးငွေတွေက ကိုယ့်လိုအပ်ချက်တွေကိုလည်း အချိန်မီဖြည့်နိုင်အောင်လဲ အကူအညီ ဖြစ်စေတယ်လေ။”
- R3-FGD2၊ အမျိုးသမီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“World Vision ကစီစဉ်ပေးတဲ့ ငွေစု ငွေချေး အသင်းအစီအစဉ်မှာ စေတနာ့ ဝန်ထမ်းခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအဖြစ်နဲ့ ပါဝင်ပေး ခဲ့ပါတယ်။ ချေးငွေတွေရတော့ အိမ်ပြန်ပြင် တာတွေ၊ ကုန်စုံဆိုင်မှာ ပြန်ရင်းနှီးရတာ တွေနဲ့ အကျိုးရှိပါတယ်။ အတိုးနှုန်းက လည်း သင့်တော်တယ်။ အရင်တုန်း ကဆို ပိုက်ဆံတွေကို အစားအသောက် အတွက်ပဲ သုံးပစ်တာ မစုမိဘူး။ ဒီအစီအစဉ် မှာ အဓိကအားနည်းချက်က မရိုးသားတဲ့လူတွေကိုဖယ်ပြီး မှန်ကန်တဲ့ လူတွေကို ရွေးဖို့လိုတာတစ်ခုပဲ။”
R1-FGD2၊ အမျိုးသမီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

၆.၄.၂ ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများ - ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၏ အမြင်ရှုထောင့်များ

ရပ်ရွာလူထုအတွင်းရှိ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများက ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများသည် ရပ်ရွာလူထုများအတွက် အကျိုးကျေးဇူးဖြစ်ထွန်းစေပါသည်ဟုဆိုခဲ့ကြသော်လည်း ထိုအစီအစဉ်များ အသားကျခိုင်းမလာအောင် အချိန်ယူရန်နှင့် အထောက်အပံ့များပေးရန်လိုအပ်ပြီး သို့မှသာ ရပ်ရွာလူထုများက ကောင်းစွာကျင့်သုံးလည်ပတ်နိုင်ကြမည်ဟုဆိုသည်။

“ကျွန်တော်တို့ရွာမှာ ILO ကနေ မျိုးစေ့ရန်ပုံငွေဆိုပြီး (၂၅) သိန်းပေးထားတာရှိတယ်။ အဲဒါကို ကျောင်းပြင်ပပညာရေး တက်နေတဲ့ကလေးရှိတဲ့မိသားစုကို (၂%) အတိုးနဲ့ချေးပေးလိုက်တယ်။ ဒီလောက်အတိုးနည်းနည်းနဲ့ (၁) သိန်းဆို ရွာသူ ရွာသားတွေက ချေးငွေပြန်ဆပ်နိုင်တယ်။ ဒီငွေကကလေးတွေကျောင်းစရိတ်အတွက်သာမကဘူး သူတို့စားသောက်ဖို့ အတွက်လည်း အဆင်ပြေစေတယ်။ ကော်မတီဖွဲ့ထားတော့ ဒီရန်ပုံငွေတွေကို စီမံခန့်ခွဲဖို့က အခက်အခဲမရှိပါဘူး။ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို ကော်မတီဝင်တွေက ဆုံးဖြတ်ပြီး အားလုံးအစီအစဉ်ချပေးတယ်။ ILO က ကျွန်တော်တို့ရပ်ရွာမှာ ရှိတဲ့ကလေးအလုပ်သမားတွေအတွက် အကူအညီပေးနေတဲ့ တစ်ခုတည်းသောအဖွဲ့အစည်းပါ။”

- ID14၊ အမျိုးသား၊ ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

“ချေးငွေယူတဲ့အတွက် အတိုးပေးရတာမရှိတော့ ကျေးရွာလူထုအတွက် အဲလိုငွေစုငွေချေးလုပ်ရတာတွေမှာ ဆိုးကျိုး သက်ရောက်မှုမရှိပါဘူး။ အဲဒါအပြင် ငွေစုပြီး အခြားစီးပွားရေးမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရတဲ့ အကျင့်တောင် ဖြစ်လာသေးတယ်။ ကလေးတွေအတွက်ဆို ငွေရေးကြေးရေးဘယ်လိုစီမံခန့်ခွဲရမယ်ဆိုတာ သိလာကြတယ်။ လက်ရှိဒီအစီအစဉ်က သူတို့ အတွက် အဆင်ပြေပါတယ်။ တခြားပိုကောင်းအောင်လုပ်ဖို့ အကြံပြုစရာဘာမှမရှိပါဘူး။”

- ID16၊ အမျိုးသမီး၊ NGO ဝန်ထမ်းနှင့် My-PEC

စောင့်ကြည့်လေ့လာသူ၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

“ငွေစုပြီးစုကြည့်ကြဖို့ ကျွန်မတို့အတော်ကိုတိုက်တွန်းခဲ့ရတာ..ဒီစီမံချက်အတွက် လိုအပ် တာက အချိန်ပဲ။ ပိုပြီးထိထိရောက်ရောက်ဖြစ်လာအောင်သူတို့ကို လေ့ကျင့်ပေးဖို့ အချိန် လိုတယ်။”

- ID19၊ အမျိုးသမီး၊ NGO ဝန်ထမ်းနှင့် My-PEC ဝန်ထမ်း၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး

ဖြေကြားခဲ့သူများစွာက ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများသည် ပုံမှန်စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုနှင့် အကူအညီပေးမှုများ မရှိခဲ့ပါက ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ကြောင်းနှင့် ထိုချေးငွေစနစ်များအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စုဆောင်းမှုများပြုလုပ်နိုင်ရန် ရပ်ရွာလူထုကို လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရန်သာမက ငွေစုဆောင်းသည့်အလေ့အကျင့်များကို ထူထောင်ပေးရန် အမူအကျင့် များကို နည်းလမ်း ပြသပြီး ပြောင်းလဲပေးနိုင်ရန်အတွက် ကောင်းစွာလုံလောက်သော အချိန်များပေးရန်လိုအပ်ကြောင်း ၎င်းတို့၏ ထင်မြင်ချက် များကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့ကြသည်။ ထိုအချက်များသည် မိဘများနှင့် အုပ်စုလိုက်ဆွေးနွေးစဉ်

တင်ပြခဲ့သည့် ထင်မြင်ယူဆချက်များနှင့်လည်းကိုက်ညီပြီး မိဘများ၏အဆိုအရ ၎င်းတို့သည် ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများအကြောင်းကို ကြားဖူးသော်လည်း ထိုလုပ်ငန်းစဉ်များကို ကောင်းစွာနားမလည်ခြင်းနှင့် ကြွေးမြီများစွာထပ်တင်သွားမည်ကို အလွန်အမင်း သတိထားကြသောကြောင့် ထိုချေးငွေများရယူရန် တွန့်ဆုတ်ဝန်လေးကြသည်ဟုဆိုခဲ့ကြသည်။ လက်တွေ့အကောင်အထည် ဖော်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ကွင်းဆင်းလေ့လာမှုခရီးစဉ်တစ်ခုအတွင်း သတိပြုဖွယ်တွေ့ရှိခဲ့ရသည့် အခြားသောကိစ္စရပ် တစ်ခုမှာ ခေါင်းဆောင်များသည် ရန်ပုံငွေများထုတ်ပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် နားမလည်ဘဲရှုပ်ထွေးမှု အချို့ရှိနေကြသည်ဟုသည့်အချက်ဖြစ်ပါသည်။

“သူတို့မှာ ရန်ပုံငွေတွေကို စီမံခန့်ခွဲဖို့ လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းနဲ့ အသိပညာတွေရှိကြပြီးသားဆိုတော့ ဒီလုပ်ငန်းတွေကနေ အပြုသဘော အကျိုးရလဒ်တွေထွက်လာမှာ သေချာပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲ ပါမလားဆိုတာတော့ သိပ်မသေချာဘူး။ ရပ်ရွာလူထုက အမြင်ကျဉ်းပြီး လက်ငင်းရလဒ်ကိုပဲ လိုချင်ကြတာ။ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲဖို့အတွက် သူတို့ရဲ့သဘောထားကို ပြောင်းလဲနိုင်လိမ့်မယ်လို့မထင်ဘူး။ စီမံကိန်းအနေနဲ့ ရပ်ရွာလူထုတွေ ရင့်ကျက်လာတဲ့အထိ အကူအညီပေးဖို့ အရန်အစီအစဉ်တွေ ရှိဖို့လိုမယ်။ အခုကျတော့ လုပ်ငန်းအကူအညီပေးတဲ့အချိန်ကာလက (၃) လပဲ ဆိုတော့ အဖွဲ့တွေ အရှိန်အဟုန်လဲရလာကော ရပ်သွားသလိုဖြစ်တော့ အထောက်အပံ့လုံလောက် လောက်မရသလို ဖြစ်သွားတာပေါ့။”

- IDI1၊ အမျိုးသား၊ လူငယ်အဖွဲ့အစည်းလုပ်သား၊ လပွတ္တာ၊ ရောဝတီတိုင်းဒေသကြီး

“တချို့မိသားစုတွေ ဒီစီမံချက်ကနေ အကျိုးကျေးဇူး ခံစားရတာရှိပါတယ်။ သူတို့က ငွေပမာဏတချို့ကို နေ့စဉ် စားသောက်စရိတ်အတွက်သုံးပေမယ့် ချေးငွေအများစုကို သူတို့ကလေးတွေရဲ့ ပညာရေးစရိတ်မှာ အသုံးပြုကြတာ။ ဒါပေမယ့် လူတွေကဒီလုပ်ငန်းအကြောင်း သတိပြုမိတာ နည်းနေသေးတယ်။ ပိုပြီးကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်အောင် လုပ်သင့်တယ်လို့ အကြံပြုချင်ပါတယ်။”

- IDI2၊ အမျိုးသား၊ တိုင်းရင်းသားပညာရေး NGO ဝန်ထမ်း၊ ရေး၊ မွန်ပြည်နယ်

► ၇။ နိဂုံးချုပ်နှင့် အကြံပြုတင်ပြချက်များ

ဤအဆုံးသတ်လေ့လာမှုသည် My-PEC စီမံကိန်း တည်နေရာများရှိ ကလေးအလုပ်သမားများအပေါ် အသိပညာ၊ သဘောထား ခံယူချက်နှင့် အမူအကျင့်များကို အားကောင်းခိုင်မာစွာ ခွဲခြမ်းလေ့လာမှုပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါနှင့် ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီလမှစတင်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသောနိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းများ၏ ကျယ်ပြန့်စွာ သက်ရောက်ခဲ့သည့် အချက်များနှင့် လုပ်ငန်းများကိုအားပျော့သွားစေခဲ့ခြင်းများကြောင့် My-PEC လုပ်ငန်းများကို အတားအဆီးများကြီးမားစွာဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီး ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်များသို့အတင်းအကျပ်ဝင်ရောက်စေသည့် ပိုမိုဆိုးဝါးသော အခြေအနေတစ်ရပ် ဖြစ်လာစေခဲ့ပါသည်။

ငွေရေးကြေးရေးအခက်အခဲများကြောင့် ဝင်ငွေနည်းသည့်မိသားစုများသည် ၎င်းတို့၏ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်သို့ ဆက်လက်စေလွှတ်နေကြဦးမည်သာဖြစ်သည်။ ကိုဗစ်-၁၉ စတင်ဖြစ်ပွားကတည်းက ကျောင်းများပိတ်ထားခဲ့ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီက ဖွင့်လှစ်သောကျောင်းများအပေါ်မယုံကြည်မှုများကြောင့် ပုံမှန်အားဖြင့်ပညာရေးစနစ်အတွင်း၌သာ ဆက်လက်ကျန်ရှိနေမည့်ကလေးများသည်ပင် လုပ်သားအင်အားအဖြစ် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်လာကြမည်မှာ ပို၍များပြားလာဖွယ်ရာသာရှိသည်။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ်တွင်ကလေးများနှင့်မိဘများက ကလေးများ၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့်လုပ်ကိုင်ကြသည်ဟုဆိုကြသည်။ သို့သော်လည်း ဤကဲ့သို့သောအခြေအနေတွင် အဆင်းရဲဆုံးသော မိသားစု များအနေဖြင့် အသက်ရှင်သန်ရပ်တည်ရေးအတွက် ကလေးအလုပ်သမားများအဖြစ်အလုပ်လုပ်ခိုင်းစေရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မတတ်သာဘဲမဖြစ်မနေချလိုက်ကြခြင်းဖြစ်သည်ဟူသည့် အနေအထားကိုဖော်ပြပြီး ကလေးများအနေဖြင့် ဘာအလုပ်မှ မလုပ်ဘဲ အချိန်ဖြုန်းနေကြရမည့်အစား အကျိုးဖြစ်ထွန်းရာတစ်ခုခုကို လုပ်ကိုင်နေခြင်း ကပို၍ကောင်းမည်ဟု ယူဆကြသည့် အချက်လည်း ပါဝင်သည်။ ထို့ကြောင့်ပညာရေးကိုတန်ဖိုးကြီးသည့် အရင်းအမြစ်တစ်ခုအဖြစ် လက်ခံထားကြသော်လည်း လက်ရှိအခြေအနေများ ကိုယ်တိုင်က ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်သို့တွန်းပို့ခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအခြေအနေများသည် ကလေးငယ်များကို လုပ်သားအင်အားအဖြစ် လုပ်ကိုင်စေရန်ကောင်းမွန်သည့် အခြေအနေမဟုတ်သလို ကလေးများသည် အန္တရာယ်ရှိပြီး တရားမဝင်သောအလုပ်အခြေအနေများထံသို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်သည့် အနေအထားဖြစ်ပါသည်။ ပိုမိုဆိုးဝါးလာနေသည့် စီးပွားရေးအခြေအနေ၊ နိုင်ငံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများရပ်တန့်နေခြင်း၊ နိုင်ငံတဝှမ်းဖြစ်ပေါ်နေသည့် ကာလရှည်ကြာသော အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် အစုလိုက်အပြုံလိုက်နေရာရွှေ့ပြောင်းသွားလာနေရခြင်းများသည် ကလေးအလုပ်သမားများ၏ ထိခိုက်လွယ်မှုကို ပိုမိုဆိုးဝါး လာစေမည့်အခြေအနေများဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျပ်အတည်းများပေါင်းစပ်ခြင်းကြောင့် ငယ်ရွယ်သည့်

လူထုအပေါ် သက်ရောက်လာနိုင်သည်များကို လျှော့ချနိုင်ရန်အတွက် အရေးကြီးသော သတိပြုဆောင်ရွက်မှုများနှင့် အရင်းအမြစ်များ လိုအပ်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။¹²

My-PEC ၏စီမံချက်များသည် ရပ်ရွာလူထုများအတွက် အပြုသဘောသက်ရောက်မှုများစွာရှိခဲ့သည်ဟူသော ညွှန်ပြချက်များကို အမှန်တကယ်ပင် တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ လူတွေ့မေးမြန်းခဲ့သည့် ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူအများစုသည် ကလေးအလုပ်သမားကိစ္စရပ်များကို ကောင်းစွာသတိပြုသိရှိကြပြီး ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် များစွာသောလုပ်ငန်းများအပေါ်တွင်လည်း အပြုသဘောတုံ့ပြန်တင်ပြကြသည်။ သို့သော်လည်း ဤလုပ်ငန်းများကြောင့် ရပ်ရွာလူထုများအမှန်တကယ်ရှိခဲ့သည့် သက်ရောက်မှုအတိုင်းအတာများမှာ လက်ရှိအခြေအနေတွင် မိသားစုများစွာ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် ဒုက္ခအခက်အခဲများကြောင့် အတားအဆီးများဖြစ်ပေါ်ပြီး နှောင့်နှေးကြန့်ကြာသွားခဲ့ရ ပြီဖြစ်သည်။

၇.၁ အကြံပြုချက်များ

၁. လက်ရှိအခြေအနေအရ အနာဂတ်စီမံချက်များတွင် ကလေးအလုပ်သမားနှင့်ပတ်သက်သော ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအပေါ် အထူးအလေးပေး၍ လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် အောင်မြင်မည့်အနေအထားမရှိပေ။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖြေကြားသူများက ကလေးများကို အလုပ်စေခိုင်းခြင်းအားတားမြစ်သင့်သည် သို့မဟုတ် အနည်းဆုံး ၎င်းတို့လုပ်နေရသည့် အလုပ်များကို ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်သင့်သည်ဟူသည့် အပြုသဘောဆောင်သော သဘောထားများရှိကြသော်လည်း လက်ရှိအစိုးရနှင့်ပတ်သက်၍ ယုံကြည်မှုမရှိကြခြင်းများ၊ ဝင်ငွေနည်းသည့်မိသားစုများ ငွေရေးကြေးရေးခက်ခဲ အတိဒုက္ခ ရောက်နေကြခြင်းများကြောင့် ကလေးသူငယ်များ လုပ်ငန်းခွင်သို့ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းကို တားမြစ်ရန် ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများက လုံလောက်မှုမရှိပါ။ ထို့အပြင် လုပ်ငန်းခွင်သို့ဝင်ရောက်ပြီးသော ကလေးသူငယ်များသည် ပညာရေးစနစ်အတွင်းသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်မည့်အနေအထားမရှိခြင်း သို့မဟုတ် ပြန်လည်မဝင်ရောက်လိုကြခြင်းများကြောင့် ၎င်းတို့၏ လက်ရှိအလုပ်လုပ်နေရသော အခြေအနေများကို အတတ်နိုင်ဆုံး ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးခြင်းသည်သာ ကလေးများ၏ ကိုယ်စိတ်ကျန်းမာရေးအတွက် အကောင်းဆုံးရလဒ်များဖြစ်စေမည်ဖြစ် ပါသည်။ လက်ရှိအနေအထားအရ **ဘေးဥပါဒ်အန္တရာယ်များကို လျှော့ချရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ** ဥပမာ-လုပ်ငန်းခွင် အတွင်းကလေးအရေအတွက်မြောက်များစွာ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နေကြသည် ဟုမှတ်ယူထားပြီး ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင်ခြင်း နှင့် လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းကလေးများတွေ့ကြုံနေကြရသည့် ဘေးအန္တရာယ်များကို လျှော့ချရေးအတွက် ဦးတည်ဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းများသည် ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် အလုပ်လုပ်နေသည့် ကလေးများ၏ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကိုယ်စိတ်ကျန်းမာပျော်ရွှင်ရေးကို ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် လုပ်ငန်းခွင် အတွင်းရှိ ဘေးအန္တရာယ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ရပ်ရွာလူထုကို ပညာပေးခြင်းများ၊ အလုပ်အဆင့်အတန်းများ ပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်စေရန်အတွက် အလုပ်ရှင်များသမဂ္ဂ၊ အလုပ်ရှင်များနှင့် ပူးတွဲလုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ အကျိုး သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၊ ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဆက်လက်

¹² ILO (2022) [Vulnerabilities to Child Labour](#)

ချိတ်ဆက်၍ အခြေအနေများ၊ ဘေးဥပါဒ်အန္တရာယ်များကို တတ်နိုင်သမျှလျှော့ချသွားခြင်းများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။

၂. ကလေးများကို သက်မွေးပညာသင်တန်းများတွင် ပါဝင်တက်ရောက်ရန် အထောက်အပံ့နှင့် မက်လုံးပေးဆွဲဆောင်မှုများ တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ပေးခြင်းဖြင့် ဝင်ငွေနည်းသည့်မိသားစုများသည် ရေတိုကာလအတွင်း ၎င်းတို့ကလေးများ၏ ဝင်ငွေများ ဆုံးရှုံးရမည်ကို မလိုလားကြသည့် အနေအထားအား ကျော်လွှားနိုင်စေမည်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိတွင် ကလေးများ သက်မွေးပညာသင်တန်းတစ်ခုတက်ရောက်မည်ဆိုပါက တစ်ကြိမ်လျှင်ရက်သတ္တပတ်ပေါင်းများစွာ သို့မဟုတ် လချီ ကြာသည့်တိုင်အောင် ကြာမြင့်ခြင်းသည် ရေရှည်တွင်ထိုကလေးများအတွက် အကျိုးကျေးဇူးများခံစားရမည်ကို သဘောတူလက်ခံကြသော်လည်း ဝင်ငွေအနည်းဆုံးမိသားစုများအတွက်မူ ကြီးစွာသောရင်းနှီးပေးဆပ်မှုဖြစ်နေသည်။ ထိုလုပ်ငန်းများအတွက် ကလေးများကို ပညာသင်ထောက်ပံ့ကြေးတစ်ခုဖြင့် အပိုထပ်ဆောင်းပေးအပ်ခြင်းမျိုးပြုလုပ်နိုင်ပါက ထိုငွေများသည် ကလေးအတွက် သို့မဟုတ် မိသားစုထံသို့ တိုက်ရိုက်ပေးသည်ပင်ဖြစ်စေ ဝင်ငွေဆုံးရှုံးခြင်း အတွက် အချို့သော စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို သက်သာစေမည်ဖြစ်သည်။
၃. အခြားသောအရင်းအမြစ်ထောက်ပံ့မှုများသည် ရပ်ရွာလူထုဗဟိုပြုသောအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ ပိုမိုမြှင့်တင်လုပ်ဆောင်ရေး နှင့် ရပ်ရွာလူထုပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းများ ပိုမိုတိုးတက်လာအောင် အသုံးပြုသင့်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပေးကြသူများအနေဖြင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို အပြုသဘောရှုမြင်ကြသော်လည်း လူပေါင်းများစွာထံသို့ ရောက်ရှိ နိုင်ရန်မှာမူ ပြဿနာတစ်ရပ်ရှိနေသည့်အနေအထားရှိပါသည်။ များစွာသော ဖြေကြားခဲ့သူများ၏ အဆိုအရ ထိုကဲ့သို့ သောလုပ်ငန်းများကို တစ်ခါမှမကြားဖူးကြဟု ဖြေဆိုကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။ တစ်ဆင့်စကားဖြင့် ဖြန့်ဝေအသိပေးခြင်းသည် အိမ်ထောင်စုများအကြား ၎င်းတို့ရပ်ရွာအတွင်းမည်သည့်တို့ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို အသိပေးနိုင်မည့် အဓိက ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်နေဆဲအနေအထားရှိပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ နှင့် စီမံချက် များတွင်ပါဝင်ခဲ့ကြသူများကို စီမံချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ရပ်ရွာအတွင်းနီးစပ်ရာလူများကို အကြံပြုထောက်ခံ တိုက်တွန်း ပေးမည့်သူများအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်မည်ဆိုပါက လူအများ၏ပါဝင်မှုနှုန်းတက်လာပြီး ထိုသို့သောလုပ်ငန်းများတွင်ပါဝင် လုပ်ဆောင်ရန် စိုးရိမ်နေကြသူများအတွက်လည်း ယုံကြည်မှုများပိုမိုရရှိလာမည် ဖြစ်သည်။
၄. ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်များနှင့် ခိုင်မာသည့် ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းထားခြင်းသည်လည်း အနာဂတ်စီမံချက်ဖော်ဆောင်မှုများ အောင်မြင်ရေးအတွက် အရေးပါသောအချက်တစ်ခု ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် လက်ရှိအခြေအနေအရ အစိုးရနှင့် အလေးအနက်ချိတ်ဆက် လုပ်ဆောင်ရန်မှာ အတားအဆီးများရှိနေပြီး လက်တွေ့လည်းမကျသည့် အနေအထားများရှိနေသည့် အချိန်တွင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍများအလိုက်လုပ်ငန်းများကို စိတ်အားထက်သန်မှုများ၊ တက်ကြွမှုများဖြင့် လုပ်ဆောင်တတ်ကြပြီး ထိုသို့သောအချက်များကို ပြုစုပျိုးထောင်ပေးခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့ကို သက်ဆိုင်ရာရပ်ရွာလူထုများအတွင်း အကြံပြုအားပေး ဆွဲဆောင်ပေးမည့်သူများအဖြစ် ဆက်လက်အသုံးပြုသွားနိုင်ပြီး ဘေးအန္တရာယ်လျှော့ချပေးနိုင်မည့်သူများအားလည်း တစ်ဆင့် ဆက်လက်ရှာဖွေပေးနိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။

၅. ဘေးအန္တရာယ်မဖြစ်စေရန် အကာအကွယ်ပေးသည့်ပစ္စည်းများအား အန္တရာယ်ရှိသောလုပ်ငန်းတွင် လုပ်ကိုင်နေကြသည့် ကလေးများရှိသည့် မိသားစုများထံသို့ ပေးအပ်သွားသင့်ပြီး၊ အလုပ်ရှင်များအနေဖြင့်လည်း ဘေးအန္တရာယ်များကို အတတ်နိုင်ဆုံးလျှော့ချသွားနိုင်ရန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ မိဘအများစုသည် ၎င်းတို့ကလေးများ၏ လုပ်ငန်းခွင်များကို အန္တရာယ်မရှိဟု မြင်ကြသော်လည်း စံပြုကောက်ယူခဲ့သူများထဲမှ အချိုးအစားအတော်အသင့်ရှိသည့် ဖြေဆိုသူများက ၎င်းတို့၏ကလေးများသည် အလုပ်ထဲတွင် အန္တရာယ်များနှင့် ကြုံတွေ့ရကြောင်း ဖြေကြားခဲ့သည်များ ရှိပါသည်။
၆. ကျေးရွာငွေစုငွေချေးစီမံကိန်းကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သွားသင့်သည်။ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲစွာ လုပ်ငန်းလည်ပတ်နိုင်ရေးနှင့် ရပ်ရွာတွင်းရှိ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်သူများအတွက်လည်း စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုများ ပြုလုပ်သွားနိုင်ရန် အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်များ ထပ်မံရင်းနှီးမြှုပ်နှံသင့်ပါသည်။ စံပြုကောက်ယူခဲ့သူများအတွင်း ထိုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ကြသည့်နှုန်းမှာ နည်းနေသော်လည်း ထိုအဖွဲ့များတွင်ပါဝင်ခဲ့ကြသူများကမူ ကျေနပ်သဘောကျကြကြောင်းကို ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ထိုအဖွဲ့များတွင် မပါဝင်ခဲ့ကြသူများသည်လည်း ထိုငွေစုငွေချေးအသင်းများ လည်ပတ်ပုံကို နားမလည်ကြကြောင်းနှင့် ထိုသို့ပါဝင်လိုက်ခြင်းကြောင့် အကြွေးပိုမိုတင်ရှိသွားမည်ကို စိုးရိမ်ခြင်းများ ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟုဖြေကြသည်။ ထိုကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းတွင် ပါဝင်ကြသူများကို ရပ်ရွာအတွင်းထိုလုပ်ငန်းစဉ်များ၌ ပါဝင်ကြရန် အကြံပြုတိုက်တွန်းသူများအဖြစ်အသုံးပြုသင့်ပြီး ထိုသို့ပါဝင်ရခြင်းကြောင့် ရရှိသည့် အပြုသဘောတန်ဖိုးများအကြောင်းကို ရှင်းပြခြင်းမျိုးလုပ်ဆောင်စေသင့်သည်။ အထူးသဖြင့် ထိုအဖွဲ့များတွင်ပါဝင်လိုက်ခြင်းဖြင့် အိမ်ထောင်စုများအတွက် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပြုလုပ်လာနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများကိုရရှိနိုင်သည်ဟူသည့် အချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ ထို့အပြင် ရှေ့ပြေးရွေးချယ်ထားသည့် နေရာဒေသတစ်ခုချင်းဆီမှ ကျေးလက်ငွေစုငွေချေးအသင်းများအကြား အပြန်အလှန်သွားရောက်လည်ပတ်ခြင်းနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်းများကို ပြုလုပ်ပေးနိုင်သည်။ ထိုလုပ်ငန်းများတွင် အသင်းဝင်အသစ်များ၊ အသင်းဝင်ရန်အလားအလာရှိသူများကိုပါ တိုးချဲ့ထည့်သွင်းပြီး ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအစီအစဉ်တစ်ခု မည်သို့လည်ပတ်သည်ကို လေ့လာသင်ယူခွင့်များပေးနိုင်သည်။ ရှေ့ပြေးအကောင်အထည်ဖော်နေသည့်ဒေသများအတွင်း အသိပညာများအပြန်အလှန်ဖလှယ်ကြခြင်းများကို လည်း ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါသည်။
၇. အလုပ်ရှင်များဆိုလေ့ရှိသည့် ကလေးအလုပ်သမားသည် (အလုပ်ရှင်များနှင့် ကလေးသူငယ်များ) နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံးအတွက် အကျိုးရှိသည်ဟူသော မှန်ကန်မှုမရှိသည့် ပြောဆိုမှုများကို လမ်းမှန်သို့တည်မတ်အောင် ဂရုပြုလုပ်ဆောင်ပြုပြင်ပေးရန် လိုအပ်သည်။ အမှန်တကယ်ပင် အချို့သောအလုပ်ရှင်များသည်ကလေးများကိုအလုပ်ပေးခြင်းသည် ဝင်ငွေနည်းသည့် မိသားစုများကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ပေးခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုနေကြသော်လည်း ယင်းအယူအဆသည် ရပ်ရွာလူထုများအတွင်း အရိုးစွဲခိုင်မာသွားစေမည့် အန္တရာယ်ရှိသော ယူဆချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုသို့ယူဆခြင်းများကြောင့် ကလေးများသည် အသက်ငယ်ရွယ်စဉ် အလုပ်သမားတစ်ဦးအဖြစ်မှ ရုန်းမထွက်နိုင်တော့ဘဲ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုသံသရာလည်ကာ အနာဂတ်မျိုးဆက်များကိုလည်း ကလေးအလုပ်သမားများသာ ဖြစ်လာစေမည်ဖြစ်သည်။

၈. လက်ရှိကလေးများကို အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေပေးနေသည့် ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ ကွန်ရက်အဆက်အသွယ်များနှင့် ပွဲစားများ၏ အခန်းကဏ္ဍကိုလည်း စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများပြုလုပ်သင့်သည်။ ထိုသို့အလုပ်အကိုင်ရှာပေးနေသည့် လုပ်ငန်းများမည်သို့ လည်ပတ်သည်၊ မိဘများသည်လည်း မတူညီသောအဆက်အသွယ်များနှင့် ကွန်ရက်များကို မည်သို့ချိတ်ဆက်ကြသည်ကို နားလည်သိရှိထားခြင်းအားဖြင့် ကြားဝင်ကူညီမှုပြုလုပ်မည့်လုပ်ငန်းများတွင် ကလေးများ ဘေးအန္တရာယ်ရှိသည့် အလုပ်များသို့ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ကြခြင်းကို လျှော့ချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။
၉. ကလေးအလုပ်သမားများအနေဖြင့် သမားရိုးကျ ကျောင်းပညာရေး သို့မဟုတ် ကျောင်းပြင်ပ ပညာရေးများကို ဆက်လက်တက်ရောက်လိုခြင်းရှိမရှိ သိရှိနိုင်ရန် အလုပ်ရှင်များကို နားလည်သဘောပေါက်အောင် အကြံပြုတိုက်တွန်း ခြင်းများ လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ သို့သော် ထိုသို့လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများအနေဖြင့် ကလေးများကို ရက်သတ္တပတ်အတွင်းအချိန်တစ်ချိန်သတ်မှတ်၍ စာသင်ကြားခြင်းလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်စေပါက ရရှိလာမည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ရပ်ရွာလူထုအဆင့်တွင် အတူတကွ ဂရုပြု၍ ပြောဆိုဆွေးနွေး ရန်လိုအပ်သည်။ ထို့အပြင် ကလေးအလုပ်သမားများ အချိန်သတ်မှတ်၍ လေ့လာသင်ကြားမှုများ ပြုလုပ်နေချိန်တွင် အိမ်ထောင်စုများအတွက် ဆုံးရှုံးသွားမည့် ထိုကလေး၏ဝင်ငွေကို အခြားတစ်ဦးတစ်ယောက်က ကူညီရှာဖွေထောက်ပံ့ ပေးခြင်းများလည်း ဖြစ်လာစေမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ သက်မွေးပညာသင်တန်းများသည် ထိုကလေးလုပ်ကိုင် နေသည့် အလုပ်အကိုင်နှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်မှုရှိနေပါက အလုပ်ရှင်များဘက်ကလည်းပို၍ လိုလိုလားလားရှိမည် ဖြစ်သည်။

► နောက်ဆက်တွဲ

နောက်ဆက်တွဲ (၁) မိဘများအတွက် KAP အဆုံးသတ်လေ့လာမှုမေးခွန်းများ

မိတ်ဆက်ခြင်း

မင်္ဂလာပါ။ ကျွန်တော်/ကျွန်မကတော့.....(လူတွေ့မေးမြန်းမည့်သူအမည်)ဖြစ်ပါတယ်။ Aventura သုတေသန မြန်မာကပါ။ တကယ်လို့ မိနစ် (၃၀) လောက်အချိန်ပေးပြီး ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့ရဲ့ သုတေသနကို အကူအညီပေးနိုင်မယ်ဆိုရင် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ဖြေပေးခဲ့တဲ့ သတင်းအချက်အလက်တွေအားလုံးကို လျှို့ဝှက်ထားရှိမှာဖြစ်ပြီးတော့ သုတေသနအတွက်ပဲ သီးသန့်အသုံးပြုမှာဖြစ်ပါတယ်။ အခုလိုပါဝင်ပေးတာက ဆန္ဒအလျောက်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ မဖြေလိုတဲ့မေးခွန်းတွေကို ကျော်သွားနိုင်သလို ဖြေပေးနေတာကိုလဲ အချိန်မရွေးရပ်တန့်နိုင်ပါတယ်။

လူတွေ့မေးမြန်းမည့်သူက မှတ်သားထားရမည့် ဖြေဆိုသူ၏ အချက်အလက်များ

ဖြေဆိုသူအမည်	
ဖြေဆိုသူ၏ လက်ကိုင်ဖုန်းနံပါတ်	
ဖြေဆိုသူ၏ မှတ်ပုံတင်/ အထောက်အထား	
မေးမြန်းခဲ့သူ၏အမည်	
မေးမြန်းခဲ့သည့် ရက်စွဲ	

အပိုင်း (၁) - အခြေခံ အချက်အလက်များ	
၁.၁ အသက်	_____နှစ်
၁.၂ လိင် (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. အမျိုးသား ၂. အမျိုးသမီး
၁.၃ လူမျိုး (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ကချင် ၂. ကယား ၃. ကရင် ၄. ချင်း ၅. မွန် ၆. ဗမာ ၇. ရခိုင် ၈. ရှမ်း ၉. အခြား
၁.၄ ဒေသ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ရန်ကုန် ၂. မွန် ၃. ဧရာဝတီ ၉. အခြား (စစ်တမ်းကောက်ယူမှုအဆုံးသတ်ရန်)
၁.၅ မြို့နယ် (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ဒဂုံဆိပ်ကမ်း ၂. စမ်းချောင်း ၃. ရေး

	၄. မော်လမြိုင် ၅. လပွတ္တာ ၆. ပုသိမ်
၁.၆ ကျေးရွာ/ ရပ်ကွက် (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ရပ်ကွက် (အမည်ဖော်ပြပါ) ၂. ကျေးရွာ (အမည်ဖော်ပြပါ)
အပိုင်း (၂) - အိမ်ထောင်စု	
၂.၁ အိမ်ထောင်စုဝင်ပေါင်း ဘယ်လောက်ရှိပါသလဲ။	_____
၂.၂ ကလေးဘယ်နှစ်ယောက်ရှိပါသလဲ။	_____
၂.၃ အဲ့ဒီကလေးတွေက ဘယ်လောက်အသက်အရွယ်ရှိပါ သလဲ။ (ဤမေးခွန်းတွင် မိဘများသည် သူတို့တွင်ရှိသည့် ကလေးအားလုံးအသက်ကို ဖြေဆိုနိုင်ပါသည်။ မေးခွန်း လွှာအတွင်း ကျန်ရှိသည့် မေးခွန်းများသည် အသက် (၁၈) နှစ်အောက် ကလေးများနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပါသည်။)	၁. ကလေး (၁) _____ ၂. ကလေး (၂) _____ ၃. ကလေး (၃) _____ ၄. ကလေး (၄) _____ ၅. ကလေး (၅) _____ ၆. ကလေး (၆) _____ ၇. ကလေး (၇) _____ ၈. ကလေး (၈) _____ ၉. ကလေး (၉) _____
၂.၄ ဘာအလုပ်လုပ်ပါသလဲ။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. အိမ်ရှင်မ ၂. စက်ရုံ ၃. ဆောက်လုပ်ရေး ၄. ဆရာ/ဆရာမ

	၅. အင်ဂျင်နီယာ ၆. ဆရာဝန် ၇. သူနာပြု ၈. ကလေးထိန်း ၉. ဆိုင်ပိုင်ရှင် ၁၀. စက်ချုပ် ၁၁. လမ်းပေါ်ဈေးရောင်း ၁၂. အမှိုက်ကောက် ၁၃. ဆိုက်ကားနင်း ၁၄. ဘတ်စ်ကားမောင်း ၁၅. လယ်သမား ၁၆. တံငါသည် ၁၇. ဥယျာဉ်မှူး ၁၈. နေ့စားအလုပ်သမား (ဘောက်) ၉၈. အခြား (ဖော်ပြပါ) ၉၉. အလုပ်မလုပ်ပါ
၂.၅ သင်၏အိမ်ထောင်စု လစဉ်ဝင်ငွေမှာ မည်မျှရှိပါသလဲ။	_____ကျပ်
အပိုင်း (၃) - မိဘ၏ အချက်အလက်များ	
ပညာရေး	

၃.၁ သင်သည် မည်သည့်ဘာသာစကားဖြင့်ဖြစ်စေ တိုတောင်း ပြီး၊ ရိုးရှင်းသောစာသားများကို ဖတ် နိုင်ပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ဖတ်နိုင်ပါသည် ၂. မဖတ်နိုင်ပါ
၃.၁ သင်သည် မည်သည့်ဘာသာစကားဖြင့်ဖြစ်စေ တိုတောင်း ပြီး၊ ရိုးရှင်းသောစာသားများကို ရေး နိုင်ပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ရေးနိုင်ပါသည် ၂. မရေးနိုင်ပါ
၃.၃ ပညာရေးအဆင့် မည်မျှအထိတက်ရောက်ခဲ့ပါသလဲ။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. မူလတန်း ၂. အလယ်တန်း ၃. အထက်တန်း ၄. ဘွဲ့ရနှင့်အထက် ၅. ကျောင်းမတက်ခဲ့ဖူးပါ
၃.၄ အောက်ဖော်ပြပါများကို မည်သည့်အတိုင်းအတာ အထိ သဘောတူ သို့မဟုတ် သဘောမတူပါသလဲ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်) က) ကောင်းမွန်သည့်ပညာရေးသည် ကျွန်ုပ်၏ကလေး ရှေ့ရေး အတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေမည် ဖြစ်သည်။ ခ) ပညာရေး/ကျောင်းတက်ခြင်းသည် ဘဝတွင် မရှိမဖြစ် မဟုတ်ပါ။ ဂ) ပညာရေးသည် ကျွန်ုပ်၏ကလေး ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကို အကူအညီဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ဃ) ကလေးတစ်ဦး၏ဘဝတွင် ကျောင်းကို စောစီးစွာ တက်ရောက်ခြင်း သို့မဟုတ် နောက်ကျမှ တက်ရောက် ခြင်းသည် အရေးမကြီးပါ။	၁. အပြည့်အဝသဘောတူပါသည် ၂. အနည်းငယ်သဘောတူပါသည် ၃. သဘောတူသည်လည်းမဟုတ် မတူသည်လည်းမဟုတ်ပါ ၄. အနည်းငယ်သဘောမတူပါ ၅. လုံးဝသဘောမတူပါ

c) ပိုမိုကောင်းမွန်သည့်ပညာရေးသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အလုပ်အကိုင်များရစေမည်ဖြစ်သည်။ စ) ကျွန်ုပ်၏ကလေးသည် ကျောင်းတွင် အရေးကြီးသော ဘဝ တွက်တာသင်ယူစရာများကို လေ့လာသင်ယူရသည်။ ဆ) ကျောင်းတွင်လေ့လာသင်ကြားရသည်များသည် ကျွန်ုပ် ကလေး၏ ဘဝတွင်တွေ့ကြုံရမည့် ပြဿနာများကို လက်တွေ့ဖြေရှင်းနိုင်ရန် သင်ကြားပေးခြင်းမဟုတ်ပါ။ ဇ) ကလေးတစ်ယောက်သည် မိသားစုအလုပ်ကို ဆက်လက် လုပ်ကိုင်ရမည်ဆိုပါက ကျောင်းတက်ခြင်းသည် အကျိုး ဖြစ်ထွန်းမှုနည်းသည့် ကိစ္စသာဖြစ်သည်။ ဈ) ပညာရေးသည် ကျွန်ုပ်၏ကလေးအတွက် အနာဂတ် အခွင့်အလမ်းများနှင့် ဘဝ၏စိန်ခေါ်မှုများကို အကူအညီ ဖြစ်စေသည်။ ည) ကျောင်းတွင် ကျွန်ုပ်၏ကလေးအများဆုံးသင်ကြားရသည် များမှာ လက်တွေ့ဘဝနှင့် သက်ဆိုင်မှုမရှိပါ။ ဋ) ကျောင်းတက်ခြင်းသည် ကျွန်ုပ်ကလေး၏ ဘဝအတွင်းမှ တန်ဖိုးရှိသည့်အချိန်များကို နှုတ်ယူသွားခြင်းဖြစ်ပြီး သို့မဟုတ်ပါက ဝင်ငွေ/အလုပ်အကိုင်များရရှိနိုင်သည်။ ဌ) ကျွန်ုပ်သည် ကျွန်ုပ်၏ကလေး ကျောင်းတွင် သို့မဟုတ် စာသင်ကြားရာတွင် တွေ့ကြုံရသည့် ပြဿနာများကို ကလေးနှင့်ပြောဆိုဆွေးနွေးမှုအလွန်ရှားပါသည်။	

၃) ကျွန်ုပ်၏ကလေးဖြစ်သူ အရွယ်ရောက်လာပါက ကျောင်း တက်ခဲ့ခြင်း၊ မတက်ခဲ့ခြင်းသည် အရေးမကြီးတော့ပါ။ ၄) ကျောင်းတက်ခြင်းသည် ကျွန်ုပ်၏ကလေးအား ပျင်းရိစေပြီး မိသားစုပြဿနာများကိုလည်း တာဝန်ယူလိုစိတ် ကင်းမဲ့ စေသည်။ ၅) သက်မွေးပညာသင်တန်းများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ရှိ လူမှုစီးပွားနိမ့်ကျသောအုပ်စုများအတွက် အသင့်တော် ဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ ၆) သက်မွေးပညာသင်တန်းများက အလုပ်အကိုင်ရရှိနိုင်ရန် အတွက် ကျွမ်းကျင်မှုများသင်ပေးပါသည်။ ၇) သက်မွေးပညာသင်တန်းများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း လူလေးစားမှုမခံရသော အလုပ်များကိုသာ ရရှိစေသည်။ ၈) သက်မွေးပညာသင်တန်းများသည် လုပ်သားဈေးကွက် အတွင်းတွင်ရှိသည့် အလုပ်အကိုင်များအတွက်သာ ဦးတည်သင်ကြားခြင်းဖြစ်သည်။	
ရွှေ့ပြောင်းသွားလာခြင်း	
၃.၅ သင့်ကိုမွေးဖွားပြီးချိန်ကထဲက လက်ရှိနေရာတွင်သာ နေထိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ဟုတ်ပါသည် ၂. မဟုတ်ပါ

၃.၆ အခြားကျေးရွာ၊ မြို့သို့မဟုတ် နိုင်ငံရပ်ခြားနေရာများတွင် တစ်ကြိမ်ထဲ သုံးလ သို့မဟုတ် သုံးလထက်ပို၍ နေထိုင် ခဲ့ဖူး ပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. နေထိုင်ခဲ့ဖူးပါသည် ၂. မနေထိုင်ခဲ့ဖူးပါ (၃.၁၀ ကို ကျော်မေးပါ)
၃.၇ လက်ရှိအခြေချနေထိုင်နေသည့် နေရာသို့မရောက်ခင် နောက်ဆုံးနေထိုင်ခဲ့သည့်နေရာမှာ မည်သည့်နေရာ ဖြစ်ပါသလဲ။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. နိုင်ငံတွင်းရှိအခြားနေရာ ၂. အခြားနိုင်ငံ
၃.၈ လက်ရှိအခြေချနေထိုင်နေသည့်နေရာသို့ မည်သည့်နှစ် အတွင်းက ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသလဲ။	၁. _____ ခုနှစ် ၉၉. မသိပါ
၃.၉ လက်ရှိနေထိုင်နေသည့်နေရာသို့ ယခင်နောက်ဆုံးနေခဲ့ သည့်နေရာမှ ရွှေ့ပြောင်းလာရသည့် အဓိက အကြောင်းရင်းမှာ ဘာကြောင့် ဖြစ်ပါသလဲ။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. အလုပ်တစ်ခုလုပ်ကိုင်ရန် ၂. အလုပ်နေရာပြောင်းခြင်း ၃. လုပ်ခလစာရမည့်အလုပ်တစ်ခုကိုရှာဖွေရန် ၄. လေ့လာသင်ကြားမှုပြုလုပ်ရန် ၅. အိမ်ထောင်ပြုခြင်း ၆. မိသားစုရွှေ့ပြောင်းလာခြင်း/ မိသားစုနှင့်အတူပေါင်းစည်းရန် ၇. ဆေးဝါးကုသရန်/ ကျန်းမာရေး ၈. ပဋိပက္ခများ/ လုံခြုံမှုမရှိခြင်းများ ၉. သဘာဝဘေးအန္တရာယ် ၁၀. ဘဝနေထိုင်မှုပုံစံ/ စားဝတ်နေရေးကုန်ကျစရိတ်များ ၁၁. မိသားစုထံပြန်လာနေထိုင်ခြင်း ၉၇. မသိပါ ၉၈. အခြား၊ ဖော်ပြပါ _____ ၉၉. ဖြေဆိုရန်ငြင်းဆို

ဝန်ဆောင်မှုများ သို့မဟုတ် အထောက်အပံ့များပေးအပ်ခြင်း

သက်မွေးပညာ/ ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ သင်တန်းများ	
၃.၁၀ သင်၏ရပ်ရွာအတွင်း သက်မွေးပညာ/ ကျွမ်းကျင်မှု ဆိုင်ရာသင်တန်းများအကြောင်း ကြားဖူးပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ကြားဖူးပါသည် ၂. မကြားဖူးပါ (၃.၁၃ ကို ကျော်မေးရန်)
၃.၁၁ သင်၏ ကလေး သို့မဟုတ် မိသားစုဝင်တစ်ဦးဦးသည် သက်မွေးပညာ/ ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာသင်တန်း တစ်ခုခုကို တက်ရောက်ခဲ့ဖူးပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. တက်ရောက်ခဲ့ဖူးပါသည် ၂. မတက်ရောက်ခဲ့ဖူးပါ (၃.၁၃ ကို ကျော်မေးရန်)
၃.၁၂ အကယ်၍ ၃.၁၁ တွင် တက်ရောက်ခဲ့ဖူးသည်ဟု ဖြေခဲ့ ပါက ထိုသက်မွေးပညာ/ ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာသင်တန်း ကို မည်သူ/မည်သည့် အဖွဲ့အစည်းက ပို့ချခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါ သလဲ။	_____
၃.၁၂.၁ တက်ရောက်ခဲ့ဖူးသည့် သက်မွေးပညာ/ ကျွမ်းကျင်မှု ဆိုင်ရာသင်တန်းအကြောင်းကိုဖော်ပြပါ။ (အဖြေ တစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. ရေလုပ်ငန်းဆိုင်ရာသင်တန်း ၂. ပုစွန်မွေးမြူခြင်း ၃. ပင်လယ်ဂဏန်းဖမ်းပိုက်ကွန်ပြုလုပ်ခြင်းသင်တန်း ၄. စိုက်ပျိုးရေးသင်တန်း ၅. အော်ဂဲနစ်မြေဩဇာထုတ်လုပ်ခြင်းသင်တန်း ၆. စီးပွားရေးအမြင်ဖွင့်သင်တန်း/ SIYB သင်တန်းများ ၇. လက်မှုပစ္စည်းပြုလုပ်ခြင်းသင်တန်း ၈. အစားအသောက်ပြုလုပ်ခြင်းသင်တန်း ၉. ယိုပြုလုပ်ခြင်းသင်တန်း

	၁၀. စက်ချုပ်ခြင်း/ ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်း သင်ရိုးများ ၁၁. သူနာပြုအကူသင်တန်း ၁၂. ယာဉ်မောင်းသင်တန်း ၁၃. ဆပ်ပြာပြုလုပ်ခြင်းသင်တန်း ၁၄. ဈေးကွက်တင်ရောင်းချခြင်းသင်တန်း ၁၅. လျှပ်စစ်/စက်ပြင်ကဲ့သို့သောကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာသင်တန်းများ ၁၆. လေအေးပေးစက်ပြုပြင်ခြင်း ၁၇. လက်ကိုင်ဖုန်းပြုပြင်ခြင်းသင်တန်း ၉၈. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____
၃.၁၃. သင့်အနေဖြင့် သင်၏ကလေး သို့မဟုတ် မိသားစုဝင် တစ်ဦးဦးကို ထိုသက်မွေးပညာ/ ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ သင်တန်းတစ်ခုခုတက်ရောက်စေလိုပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. တက်စေလိုပါသည် ၂. မတက်စေလိုပါ ၉၉. မသေချာပါ
၃.၁၄. သင့်အနေဖြင့် သင်၏ကလေး သို့မဟုတ် မိသားစုဝင် တစ်ဦးဦးကိုတက်ရောက်စေလိုသည့် သက်မွေးပညာ/ ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ သင်တန်းတစ်ခုကို ဖော်ပြပါ။ (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. ရေလုပ်ငန်းဆိုင်ရာသင်တန်း ၂. ပုဇွန်မွေးမြူခြင်း ၃. ပင်လယ်ဂဏန်းဖမ်းပိုက်ကွန်ပြုလုပ်ခြင်းသင်တန်း ၄. စိုက်ပျိုးရေးသင်တန်း ၅. အော်ဂဲနစ်မြေဩဇာထုတ်လုပ်ခြင်းသင်တန်း ၆. စီးပွားရေးအမြင်ဖွင့်သင်တန်း/ SIYB သင်တန်းများ ၇. လက်မှုပစ္စည်းပြုလုပ်ခြင်းသင်တန်း

	၈. အစားအသောက်ပြုလုပ်ခြင်းသင်တန်း ၉. ယိုပြုလုပ်ခြင်းသင်တန်း ၁၀. စက်ချုပ်ခြင်း/ ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်း သင်ရိုးများ ၁၁. သူနာပြုအကူသင်တန်း ၁၂. ယာဉ်မောင်းသင်တန်း ၁၃. ဆပ်ပြာပြုလုပ်ခြင်းသင်တန်း ၁၄. ဈေးကွက်တင်ရောင်းချခြင်းသင်တန်း ၁၅. လျှပ်စစ်/စက်ပြင်ကဲ့သို့သောကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာသင်တန်းများ ၁၆. လေအေးပေးစက်ပြုပြင်ခြင်း ၁၇. လက်ကိုင်ဖုန်းပြုပြင်ခြင်းသင်တန်း ၉၈. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____
လုပ်ငန်းခွင်တွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးကို သတိပြုသိရှိခြင်းဆိုင်ရာကဏ္ဍများ	
၃.၁၅ သင်၏ရပ်ရွာအတွင်း လုပ်ငန်းခွင်တွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှု အခမ်းအနားများကျင်းပသည်ကို ကြားဖူးပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ကြားဖူးပါသည် ၂. မကြားဖူးပါ (၃.၁၉ ကိုကျော်မေးပါ)
၃.၁၆ သင်သည်လုပ်ငန်းခွင်တွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှု အခမ်းအနားများကို တက်ရောက်ခဲ့ဖူး/ ရရှိခဲ့ဖူးပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. တက်ရောက်ဖူးပါသည် ၂. မတက်ရောက်ခဲ့ဖူးပါ (၃.၁၉ ကိုကျော်မေးပါ)

၃.၁၇ အကယ်၍ ၃.၁၅ တွင် ကြားဖူးပါသည်ဟု ဖြေဆိုခဲ့ပါက ထိုသို့သော သင်သည်လုပ်ငန်းခွင်တွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှု အခမ်းအနားများကို မည်သူ/ မည်သည့် အဖွဲ့အစည်းက ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသလဲ။	_____
၃.၁၈ သင်သည်လုပ်ငန်းခွင်တွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုများမှရရှိခဲ့သည့် သတင်းအချက်အလက်များသည် (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်) က) နားလည်ရလွယ်ကူသည် ခ) အသုံးဝင်သည်	၁. မှန်ပါသည် ၂. မမှန်ကန်ပါ
ချေးငွေများရရှိခြင်း	
၃.၁၉ သင်သည် ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းဝင်တစ်ဦး ဖြစ်ပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ဟုတ်ပါသည် ၂. မဟုတ်ပါ (၄.၀ ကိုကျော်မေးရန်) ၃. ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းရှိသည်ကို သတိမပြုမိပါ။ (၄.၀ ကိုကျော်မေးရန်)
၃.၂၀ သင်သည် ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းမှ ချေးငွေများကို ရရှိဖူးပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ရရှိဖူးပါသည် ၂. မရရှိဖူးပါ (၄.၀ ကိုကျော်မေးရန်)

၃.၂၁ ချေးငွေများရရှိခဲ့စဉ်က ထိုငွေများကို မည်သို့ အသုံးပြုခဲ့ ပါသလဲ။ (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. သက်မွေးပညာသင်တန်းတက်ရန် ၂. ကိုယ်ပိုင်အလုပ်တွင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ ၃. မိသားစုအကြွေးများပြန်ဆပ် ၄. မိသားစုအတွက် ပစ္စည်းများဝယ် ၅. ကလေးများပညာရေးအတွက်သုံး ၆. အခြား (ဖော်ပြပါ) ၇. မသိပါ
၃.၂၂ ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့အဆင့်သတ်မှတ်လိုပါသလဲ။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. အလွန်ကျေနပ်သဘောကျ ၂. ကျေနပ်ပါသည် ၃. မှတ်ချက်မပေးလို ၄. ကျေနပ်မှုမရှိ ၅. အလွန်ကျေနပ်မှုမရှိ
အခန်း (၄) - အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ (အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေး ရှိသည့်မိဘများအတွက်သာ)	
မေးမြန်းမည့်သူဖတ်ရန် - အခု သင့်ရဲ့အလုပ်လုပ်နေတဲ့ကလေးအကြောင်းမေးပါရစေ။ အလုပ်လို့ဆိုရာမှာ မိမိတို့ မိသားစုဝင်မဟုတ် တဲ့တခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်အတွက် လုပ်ခ ဒါမှမဟုတ် အကျိုးအမြတ်တစ်စုံတစ်ခု (ငွေသား သို့မဟုတ်ငွေသားအစားထိုးပစ္စည်း) အတွက် လုပ်တဲ့ ဘယ်အလုပ်ဖြစ်ဖြစ်၊ ဒါမှမဟုတ် အိမ်ထောင်စုအတွင်းဖြစ်စေ၊ ပြင်ပမှာဖြစ်စေ အိမ်ထောင်စုဝင်တစ်ယောက်ယောက် အတွက် လုပ်ခနဲ့ ဒါမှမဟုတ် လုပ်ခမရဘဲ လုပ်ပေးနေရတဲ့ အလုပ်တွေကို ဆိုလိုပါတယ် (ဥပမာ- ဆိုင်စောင့်ပေးရတာ၊ မိသားစု လယ်ယာမှာ လုပ်ပေးတာမျိုးဖြစ်ပါတယ်။)။ အိမ်သန့်ရှင်းရေးလုပ်တာ၊ မိသားစုအတွက်ချက်ပြုတ်ပေးရတာ၊ ဈေးဝယ်ပေးရတာ အစရှိ တဲ့ အိမ်မှုကိစ္စ လုပ်ပေးရတာတွေ မပါပါဘူး။	
၄.၀ သင့်ဆီမှာ အသက် (၄) နှစ်ကနေ (၁၇) နှစ်အတွင်းရှိပြီး	၁. ရှိပါတယ် ၂. မရှိပါ (၅.၁ ကိုကျော်မေးပါ)

အလုပ်လုပ်နေတဲ့ကလေးရှိပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	
၄.၁ ရှိတဲ့ကလေးထဲက ဘယ်ကလေးက အလုပ်လုပ်နေတာပါလဲ။ (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်) (မေးခွန်းနံပါတ် ၂.၃ တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ကလေးများထဲမှ အသက် ၄ နှစ်မှ ၁၇ နှစ်အတွင်းရှိ ကလေး)	၁. ကလေး (၁) _____ ၂. ကလေး (၂) _____ ၃. ကလေး (၃) _____ ၄. ကလေး (၄) _____ ၅. ကလေး (၅) _____ ၆. တစ်ယောက်မှ အလုပ်မလုပ်ပါ (၅.၁ ကိုကျော်မေးပါ)
၄.၂ ကလေးတွေက ဘယ်လိုအလုပ်တွေလုပ်နေကြတာပါလဲ။ (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. မိသားစုဝင်ငွေရရှိနိုင်ရန် အလုပ်လုပ်နေသည့် မိသားစုဝင် တစ်ဦး၏ အလုပ်ကို ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးခြင်း ၂. လယ်ယာထုတ်ကုန်များကို ရောင်းချရန် သို့မဟုတ် ဖလှယ်ရန် ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို အကူအညီပေးခြင်း ၃. ပစ္စည်းများ ရောင်းချရန် သို့မဟုတ် ဖလှယ်ရန် ပြုလုပ်ခြင်း/ ရောင်းချခြင်းများကို အကူအညီပေးခြင်း ၄. မိသားစုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို စောင့်ရှောက်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် သန့်ရှင်းရေးလုပ်ငန်းခြင်း ၅. လမ်းပေါ်၊ ဒေသခံဈေး သို့မဟုတ် ဆိုင်တစ်ဆိုင်တွင် ဈေးရောင်း ခြင်း ၆. ဖိနပ်တိုက်ခြင်း၊ ကားများကို စောင့်ရှောက်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် ဘောက်ဆူးရနိုင်မည့် အလားတူအလုပ်မျိုးကို လုပ်ပေးခြင်း

	၇. လယ်ယာလုပ်ငန်း ၈. လယ်ယာသုံးတိရစ္ဆာန်များကို ထိန်းကျောင်းခြင်း ၉. ငါးဖမ်းခြင်း သို့မဟုတ် ငါးမွေးမြူခြင်း ၁၀. အိမ်အကူ ၁၁. စက်ရုံအကူလုပ်သား ၁၂. ဆောက်လုပ်ရေးအကူလုပ်သား ၁၃. ကလေးထိန်းပေးသူ ၁၄. စက်ချုပ်သူ ၁၅. အမှိုက်ကောက်သူ ၁၆. ဆိုက်ကားနင်း ၉၈. အခြား (ဖော်ပြပါ)
ပညာရေး - ကျောင်းတက်ခြင်း	
၄.၃ သင်၏ကလေးများသည် ကျောင်းပညာရေးကို တက်ရောက်ကြပါသလား။ (၄.၁ တွင်ဖြေခဲ့သည့် အဖြေများစာရင်းတွင် တွေ့နိုင်သည်) (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. ကလေး (၁) _____ ၂. ကလေး (၂) _____ ၃. ကလေး (၃) _____ ၄. ကလေး (၄) _____ ၅. ကလေး (၅) _____ ၉၇. ကျောင်းတက်သူမရှိပါ (၄.၇ ကိုကျော်မေးပါ)
၄.၄ ကလေးများသည် ဘယ်အတန်းတွင် တက်ရောက်နေကြ ပါသလဲ။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. မူလတန်းအဆင့် ၂. အလယ်တန်းအဆင့် ၃. အထက်တန်းအဆင့်

(၄.၃ တွင် ရွေးချယ်ဖော်ပြခဲ့သည့် ကလေးများအတွက်သာဖြစ်ပါသည်)	၄. ဘွဲ့ရနှင့်အထက် ၉၉. ကျောင်းမတက်ခဲ့ဖူးပါ
၄.၅ ကလေးများကျောင်းတက်ရာတွင် ကျောင်းပျက်ခဲ့ရခြင်း များရှိပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်) မေးမြန်းသူဖတ်ရန် - ကျောင်းဖွင့်ရက်တွင် ကျောင်းတက်ရ သည့်ရက်များကိုသာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်။	၁. အမြဲတစေ ၂. မကြာခဏ ၃. တစ်ခါတစ်ရံ ၄. မကြာခဏပျက်လေ့မရှိ ၅. လုံးဝပျက်လေ့မရှိပါ (၄.၇ ကိုကျော်မေးပါ)
၄.၆ အဘယ်ကြောင့် ကလေးများကျောင်းပျက်ရပါသလဲ (ဤမေးခွန်းမေးပြီးနောက် ၄.၁၁ ကို ကျော်မေးပါ) (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. ကျောင်းပိတ်ရက်ကာလဖြစ်သောကြောင့် ၂. ဆရာ/ဆရာမများ ကျောင်းပျက်ခြင်း ၃. မိသားစုအလုပ်ကိုကူညီရန် ၄. မိသားစုအလုပ်တာဝန်များကို အိမ်တွင်ကူညီပေးရန် ၅. အိမ်ထောင်စုပြင်ပတွင်အလုပ်လုပ်ခြင်း ၆. ဖျားနာ/ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရ/ မသန်မစွမ်းသူဖြစ်သောကြောင့် ၇. ကိုဗစ် ကာလအတွင်း အသွားအလာများ ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်မှု များကြောင့် ကျောင်းပိတ်ခဲ့ခြင်း ၉၈. အခြား (ဖော်ပြပါ)
၄.၇ ယခင်က ကလေးများသည် သမားရိုးကျ ကျောင်းပညာရေး ကို တက်ရောက်ခဲ့ကြဖူးပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. ကလေး (၁) _____ ၂. ကလေး (၂) _____ ၃. ကလေး (၃) _____ ၄. ကလေး (၄) _____ ၅. ကလေး (၅) _____

	၉၇. ကျောင်းတက်သူမရှိပါ (၄.၉ ကိုကျော်မေးပါ)
၄.၈ ကလေးများသည် ကျောင်းပညာရေးကို ဘယ်အတန်းထိ ပြီးဆုံးခဲ့ကြပါသလဲ။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. မူလတန်းအဆင့် ၂. အလယ်တန်းအဆင့် ၃. အထက်တန်းအဆင့် ၄. ဘွဲ့ရနှင့်အထက် ၉၉. ကျောင်းမတက်ခဲ့ဖူးပါ
ပညာရေး - ကျောင်းပြင်ပပညာရေးကို တက်ရောက်ခြင်း	
၄.၉ ကလေးသည် ကျောင်းပြင်ပပညာရေးကို တက်ရောက်ခဲ့ဖူး ပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. ကလေး (၁) _____ (၄.၁၁ ကိုကျော်မေးပါ) ၂. ကလေး (၂) _____ (၄.၁၁ ကိုကျော်မေးပါ) ၃. ကလေး (၃) _____ (၄.၁၁ ကိုကျော်မေးပါ) ၄. ကလေး (၄) _____ (၄.၁၁ ကိုကျော်မေးပါ) ၅. ကလေး (၅) _____ (၄.၁၁ ကိုကျော်မေးပါ) ၉၇. မတက်ရောက်ဖူးပါ (၄.၁၁ ကိုကျော်မေးပါ)
၄.၁၀ ကလေးသည် အဘယ်ကြောင့်ကျောင်းကို တစ်ခါမှ မတက်ဖူးတာပါလဲ။ (ပေးထားသည့်အဖြေတစ်ခုချင်းစီကို ဖတ်ပြပြီး ထိုအဖြေများဘေးတွင် သက်ဆိုင်ရာ ကလေး အမည်ကိုရေးပါ။) (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်) (ကလေးတစ်ဦးချင်းစီအတွက် 'မဟုတ်ပါ' ဟူသောအဖြေကို ဖော်ပြပါ)	၁. အလွန်ငယ်သောကြောင့် ၂. မသန်စွမ်းသူ/ နာမကျန်းဖြစ်နေသူ ၃. တက်စရာကျောင်းမရှိ/ ကျောင်းသည် အလွန်ဝေးနေခြင်း ၄. ကျောင်းစားရိတ်မတတ်နိုင် ၅. မိသားစုက ကျောင်းတက်ရန်ခွင့်မပြုခြင်းကြောင့် ၆. ကျောင်းတက်ရန်စိတ်မဝင်စား

	၇. ပညာရေးသည် တန်ဖိုးထားစရာမဟုတ်ဟု ယူဆသောကြောင့် ၈. ကျောင်းသည် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုမရှိ ၉. အလုပ်တစ်ခုကို သင်ယူရန်ရှိသောကြောင့် ၁၀. လုပ်ခလစာရရန် အလုပ်လုပ်နေခြင်း ၁၁. မိသားစု လုပ်ငန်း/ လယ်ယာတွင် လုပ်ခလစာမရသည့် လုပ်သားအဖြစ် အလုပ်လုပ်နေရသောကြောင့် ၁၂. အိမ်တွင် မိသားစုအလုပ်တာဝန်များကို ကူညီနေရသော ကြောင့် ၉၈.အခြား (ဖော်ပြပါ) _____
အလုပ် - အိမ်ထောင်စုပြင်ပ	
၄.၁၁ ကလေးသည် (အိမ်ထောင်စုပြင်ပတွင်) မည်သည့် အရွယ်၌ စတင်အလုပ်လုပ်ခဲ့ပါသလဲ။	_____ နှစ်
၄.၁၂ ထိုအလုပ်တာဝန်များ (အိမ်ထောင်စုပြင်ပ) ကို ကလေးသည် တစ်နေ့တာ အတွင်း နာရီမည်မျှ ကြာအောင်အလုပ်လုပ်ရပါသလဲ။	_____ နာရီ
၄.၁၃ ကလေးသည် ရက်သတ္တပတ်အတွင်း ရက်ပေါင်းမည်မျှ အလုပ်လုပ်ရပါသလဲ။	_____ ရက်
၄.၁၄ ကလေးသည်မည်သည့်အချိန်များတွင် အလုပ်လုပ်ရပါ သလဲ။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်) (အိမ်ထောင်စုပြင်ပတွင်လုပ်ရသော အလုပ်များ)	၁. မနက် (၆) နာရီမှ ညနေ (၆) နာရီ ၂. ည (၆) နာရီမှ မနက် (၆) နာရီအတွင်း ၃. ညပိုင်းနှင့် နေ့ပိုင်း ၉၈. မသိပါ

၄.၁၅ ကလေးသည်အလုပ်လုပ်သင့်သည်ဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက် ကို မည်သူကချမှတ်ခဲ့ပါသလဲ။ (ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့သူ၏ ဘေးတွင် ကလေးအမည်ကိုဖော်ပြပါ) (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်) (ကလေးတစ်ဦးချင်းစီအတွက် မေးခွန်း ၄.၁ တွင် အလုပ်လုပ်ပါသည်ဟု ဖြေခဲ့သည့်ကလေးများ)	၁. ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် ၂. မိမိ၏အိမ်ထောင်ဖက် ၃. မိခင် ၄. ဖခင် ၅. ယောက္ခမ ၆. ယောက္ခထီး ၇. အစ်မ/များ ၈. အစ်ကို/များ ၉. သူငယ်ချင်း/ အိမ်နီးနားချင်း ၁၀. ကလေးကိုယ်တိုင် ၉၈. အခြား (ဖော်ပြပါ)_____
၄.၁၆ အဘယ်ကြောင့် ကလေးကို လုပ်ငန်းခွင်သို့ စေလွှတ်တာ ပါလဲ။ (ရွေးချယ်ခဲ့သည့်အကြောင်းရင်းဘေးတွင် ကလေးအမည်ကိုဖော်ပြပါ) (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. ကျွန်ုပ်တို့သည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးပြီး၊ အပိုဝင်ငွေလိုအပ်သည် ၂. ကလေးသည် ကျောင်းတက်ရခြင်းကို မနှစ်သက်ပါ ၃. စာသင်ခြင်းထက် အလုပ်အကိုင်တစ်ခုကို လေ့လာသင်ယူရ သည်က သူ/သူမအတွက် ပိုအရေးကြီးသည် ၄. ကလေးကိုယ်တိုင်က အလုပ်လုပ်လိုသည် ၅. ကျွန်ုပ်တို့၏ မိသားစုကြွေးမြီများပြန်ဆပ်ရန်လိုသည် ၆. ကလေးများသည် ၎င်းတို့မိဘများအား ငွေရေးကြေးရေး ရှာဖွေ ကူညီရမည် ၇. ကျွန်ုပ်တို့နေသောနေရာတွင် စာသင်ကျောင်းမရှိပါ ၈. _____ကို ကျောင်းအပ်ရန် ကျွန်ုပ်တို့ထံတွင် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းမရှိပါ ၉. _____ တွင် ဘာသာစကားအခက်အခဲရှိပါသည် ၁၀. _____သည် မသန်စွမ်းသူဖြစ်ပါသည်

	၁၁. _____ သည် ကျောင်းတွင်အနိုင်ကျင့်ခံရပါသည် ၁၂. ကျောင်းများသည် ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါများကြောင့် အသွားအလာကန့်သတ်ပြီး ကျောင်းပိတ်ထားခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်. ၁၃. ကိုဗစ် ကပ်ရောဂါဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းကြောင့် အလုပ်/ ဝင်ငွေ ဆုံးရှုံးခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည် ၉၈. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____
4.17 ကလေးသည် ၎င်းလုပ်ကိုင်နေသည့် အလုပ်အတွက် ငွေသား သို့မဟုတ် ငွေသားအစားထိုးပစ္စည်းများ ကို လက်ခံရရှိပါသလား။ (သက်ဆိုင်ရာကလေးအမည်ကို အဖြေဘေးတွင် ဖော်ပြပါ) (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. ဟုတ်ကဲ့။ မောင်/မ _____ သည် ပိုက်ဆံရပါသည်။ ၂. ဟုတ်ကဲ့။ မောင်/မ _____ သည် ပစ္စည်းများရပါသည်။ ၃. မရပါ
၄.၁၈ ကလေးများသည် ၎င်းတို့ရရှိသည့် လုပ်ခလစာများကို မည်သို့အသုံးပြုပါသလဲ။ (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. ရရှိသည့် ပိုက်ဆံ အားလုံး/တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကို သင့်ကိုပေး သည် (မိဘများ/ အုပ်ထိန်းသူများ) ၂. အလုပ်ရှင်က ကလေးရရှိသည့် ပိုက်ဆံ အားလုံး/ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို သင့်ကိုပေးသည် (မိဘများ/ အုပ်ထိန်းသူများ) ၃. ကလေးကျောင်းစရိတ်အတွက်ပေးသည် (ကလေး ကျောင်း တက်လျှင်သာ) ၄. ကျောင်းတက်ရန်အတွက် ပစ္စည်းများဝယ်သည် (ကလေး ကျောင်းတက်လျှင်သာ) ၅. မိသားစုအတွက် ပစ္စည်းများဝယ်သည် ၆. ကလေးက သူ/သူမအတွက် ပစ္စည်းများဝယ်သည် ၇. စုဆောင်းသည်

	၉၈. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____
အလုပ် - ဘေးအန္တရာယ်ရှိသောအလုပ်	
၄.၁၉ သင့်ကလေး၏ အလုပ်သည် ဘေးကင်းလုံခြုံသည်ဟု ထင်မြင်ပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ထင်မြင်ပါသည် ၂. မထင်မြင်ပါ
၄.၂၀ ကလေးများသည် အောက်ဖော်ပြပါ အကာအကွယ်ပေး သည့် ပစ္စည်းများကို အလုပ်တွင် ဝတ်ဆင်ရပါသလား။ (ဝတ်ဆင်ရသည့် ပစ္စည်းများဘေးတွင် ကလေးအမည်ကို ရေးပါ) (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်) က. လုံခြုံရေးဦးထုပ် ခ. ခန္ဓာကိုယ် ကာကွယ်ရေးဝတ်စုံ ဂ. လက်အိတ်များ ဃ. မျက်မှန်များ င. လုံခြုံရေးဘွတ်ဖိနပ်များ စ. သိုင်းကြိုးများ ဆ. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____	၁. ဝတ်ရပါသည် ၂. မဝတ်ရပါ
၄.၂၁ ကလေးသည် အောက်ဖော်ပြပါအရာများကို အလုပ်တွင် တွေ့ကြုံရပါသလား။ (တွေ့ကြုံရသည့် ကိစ္စရပ်ဘေးတွင် ကလေးအမည်ကိုရေးပါ) (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. တွေ့ကြုံရပါသည် ၂. မတွေ့ကြုံရပါ

က. ဖုန်မှုန့်များ၊ အခိုးအငွေ့များ ခ. မီး၊ ဓါတ်ငွေ့၊ မီးတောက်များ ဂ. ကျယ်လောင်သည့်အသံ သို့မဟုတ် တုန်ခါမှုများ ဃ. အလွန်အမင်းအေးခြင်း င. အလွန်အမင်းပူခြင်း စ. ဘေးအန္တရာယ်ရှိသောကိရိယာများ သုံးရခြင်း (ဥပမာ ဓါးများ စသဖြင့်) ဆ. အမြင့်သို့တက်၍ အလုပ်လုပ်ရခြင်း ဇ. မှောင်မိုက်ကျဉ်းကျပ်သောလုပ်ငန်းခွင် ဈ. လေဝင်လေထွက် မလုံလောက်ခြင်း ည. ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများ ဋ. ပေါက်ကွဲစေတတ်သောပစ္စည်းများ ဌ. ကလေးများ၏ ကျန်းမာရေး သို့မဟုတ် ဘေးကင်း လုံခြုံရေးကို ထိခိုက်စေမည့်အခြားအရာများ (ဖော်ပြပါ)	
၄.၂၂ ကလေးသည် ပြီးခဲ့သည့် (၁၂) လအတွင်း သူ/သူမ၏ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း၌ အောက်ဖော်ပြပါတို့ကို တွေ့ကြုံခဲ့ ကြရပါသလား။ (တွေ့ကြုံရသည့် ကိစ္စရပ်ဘေးတွင် ကလေးအမည်ကိုရေးပါ) (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်) က. အရိုးကျိုးခြင်း ခ. ဒဏ်ရာအနာတရဖြစ်ခြင်း ဂ. အဆစ်လွဲခြင်းများ ဃ. အသက်ရှူခြင်းဆိုင်ရာပြဿနာများ င. မျက်စိနှင့်သက်ဆိုင်သော ပြဿနာများ စ. အရေပြားပြဿနာများ	၁. တွေ့ကြုံရပါသည် ၂. မတွေ့ကြုံရပါ

၉. အစာအိမ်ပြဿနာများ/ ဝမ်းလျှောခြင်း ၁၀. ဖျားခြင်း ၁၁. အလွန်အမင်းပင်ပန်းနွမ်းနယ်ခြင်း ၁၂. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____	
အလုပ် - အိမ်မှုကိစ္စများ	
၄.၂၃ ကလေးသည် အိမ်မှုကိစ္စများကို လုပ်ရပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. လုပ်ရပါသည် ၂. မလုပ်ရပါ (၅.၁ ကို ကျော်မေးပါ)
၄.၂၄ ကလေးသည် အိမ်တွင်မည်သို့သော အလုပ်တာဝန်များကို လုပ်ကိုင်ကြရပါသလဲ။ (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. ချက်ပြုတ်ခြင်း ၂. သန့်ရှင်းခြင်း ၃. ဈေးဝယ်ထွက်ရခြင်း ၄. ငယ်ရွယ်သည့် မွေးချင်းမောင်နှမများကို ထိန်းသိမ်းပြုစုရခြင်း ၅. မိသားစုဝင်များကို ပြုစုစောင့်ရှောက်ရခြင်း ၆. အမှိုက်ပစ်ရခြင်း ၇. တောက်တိုမည်ရများ လုပ်ရခြင်း ၈. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____
၄.၂၅ ကလေးများသည် (အိမ်ထောင်စုတွင်း) ထိုအလုပ်များကို တစ်နေ့လျှင် နာရီမည်မျှကြာအောင် လုပ်ကြရပါသလဲ။	_____ နာရီ
၄.၂၆ ကလေးများသည် (အိမ်ထောင်စုတွင်း) ထိုအလုပ်များကို တစ်ပတ်လျှင် ရက်ပေါင်းမည်မျှကြာအောင် လုပ်ကြရပါသလဲ။	_____ ရက်
၄.၂၇ ကလေးသည်မည်သည့်အချိန်များတွင် အလုပ်လုပ်ရပါ သလဲ။	၁. မနက် (၆) နာရီမှ ညနေ (၆) နာရီ

(အိမ်ထောင်စုတွင်းအလုပ်များ) (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၂. ည (၆) နာရီမှ မနက် (၆) နာရီအတွင်း ၃. ညပိုင်းနှင့် နေ့ပိုင်း ၉၈. မသိပါ
အခန်း (၅) - ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ	
၅.၁ “ကလေးအလုပ်သမား” ဟူသည့် ဝေါဟာရကို ယခင်က ကြားဖူးပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. ကြားဖူးပါသည် ၂. မကြားဖူးပါ (၅.၃ သို့သွားရန်)
၅.၂ မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် ကြားခဲ့ဖူးတာလဲ။ (အဖြေတစ်ခုထက်ပို၍ရွေးနိုင်သည်)	၁. အချို့သောအဖွဲ့အစည်းများ ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ကျင်းပပေး သည့် အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှုအစီအစဉ်များ ၂. အစိုးရထံမှ ရရှိသော သတင်းအချက်အလက်များ ၃. အိမ်နီးချင်းများထံမှ ၄. တီဗီ ၅. ရေဒီယို ၆. သတင်းစာ ၇. အင်တာနက် ၉၈. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____
၅.၃ ကလေးများလုပ်ရသည့် အချို့သော အလုပ်များသည် ၎င်းတို့ကို ဘေးဖြစ်စေသည် (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်) က) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာကို ထိခိုက်စေ ခ) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကို ထိခိုက်စေ ဂ) လူမှုရေးရာများကို ထိခိုက်စေ	၁. အပြည့်အဝသဘောတူပါသည် ၂. အနည်းငယ်သဘောတူပါသည် ၃. သဘောတူသည်လည်းမဟုတ် မတူသည်လည်းမဟုတ်ပါ ၄. အနည်းငယ်သဘောမတူပါ ၅. လုံးဝသဘောမတူပါ

၅.၄ ကလေးတစ်ဦးသည် မိသားစု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း သို့မဟုတ် မိသားစုပိုင်လယ်ယာများတွင်စတင်အကူအညီ ပေးနိုင်ရန် မည်သည့်အသက်အရွယ်သည် သင့်လျော် သည်ဟု ထင်ပါသလဲ။	_____နှစ်
၅.၅ ကလေးတစ်ဦးသည် တတိယပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက် အတွက် စတင်အလုပ်လုပ်ပေးရန် မည်သည့် အသက်အရွယ် သည် သင့်လျော် သည်ဟု ထင်ပါသလဲ။	_____နှစ်
၅.၆ အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများအတွက် အနိမ့်ဆုံး အသက် သတ်မှတ်ချက်ကို ဥပဒေဖြင့်ပြဌာန်းသတ်မှတ်ထား ကြောင်း သတိပြုမိပါသလား။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. သိပါသည် ၂. မသိပါ (၅.၈ ကိုကျော်မေးရန်)
၅.၇ ၅.၆ တွင် သိပါသည်ဟုဖြေခဲ့ပါက အမျိုးသားဥပဒေအရ ကလေးတစ်ဦးစတင်အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အသက်အရွယ် ကို ဖြေပေးပါ။	_____
၅.၈ ကလေးများ လုပ်ကိုင်ရန် တားမြစ်ထားသည့် အလုပ်အကိုင်/ လုပ်ငန်းများရှိသည်ကို သိရှိပါသလား (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်)	၁. သိပါသည် ၂. မသိပါ (၅.၁၀ ကိုကျော်မေးရန်)
၅.၉ အကယ်၍ (၅.၈) တွင် သိပါသည်ဟုဖြေဆိုခဲ့ပါက ထိုကဲ့သို့သော အလုပ်အကိုင်/ လုပ်ငန်းများကို နမူနာဖော်ပြပါ။	_____

၅.၁၀ အောက်ဖော်ပြပါစာကြောင်းများကို မည်သည့် အတိုင်းအတာအထိ သဘောတူ သို့မဟုတ် သဘောမတူပါ သလဲ။ (အဖြေတစ်ခုကိုသာရွေးရန်) က) စစ်တပ်ထဲသို့စစ်သားအဖြစ်စုဆောင်းခံရသည့် ကလေးများ သည် ကလေးအလုပ်သမားများ မဟုတ်ပါ။ ခ) ကလေးများသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများ လုပ်ကိုင်သည့် အလုပ်အားလုံးကို လုပ်နိုင်ကြသည်။ ဂ) ကလေးများသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသူများထက် အလုပ်ခန့်ရပိုလွယ်သည်။ ဃ) ကလေးများသည် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်လိုအပ်ချက် များကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်အတွက် အလုပ်လုပ် သင့်သည်။ င) အလုပ်လုပ်နေကြသည့်ကလေးများသည် ၎င်းတို့၏ မိသားစု ဝင်ငွေကို ထပ်ဆောင်းဖြည့်စွက်ပေးနိုင်ရန် ထိုသို့ လုပ်ကိုင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ စ) ကလေးအလုပ်သမားများသည် အကူအညီ လိုအပ်သည်။ ဆ) ကလေးအားလုံးသည် ၎င်းတို့၏မိဘများ အိမ်ထောင်စု အတွက် ဝင်ငွေရှာဖွေရာတွင် အကူအညီပေးသင့်သည်။ ဇ) မည်သည့်အသက်အရွယ်ပင်ဖြစ်စေ မိန်းကလေး များသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသား အမျိုးသမီးများ ကဲ့သို့ပင် အလုပ်လုပ်နိုင်ကြသည်။ ဈ) မည်သည့်အသက်အရွယ်ပင်ဖြစ်စေ ယောက်ျားလေး များ သည် အရွယ်ရောက်ပြီးသား အမျိုးသားများ ကဲ့သို့ပင် အလုပ်လုပ်နိုင်ကြသည်။	၁. အပြည့်အဝသဘောတူပါသည်။ ၂. အနည်းငယ်သဘောတူပါသည်။ ၃. သဘောတူသည်လည်းမဟုတ် မတူသည်လည်းမဟုတ်ပါ။ ၄. အနည်းငယ်သဘောမတူပါ။ ၅. လုံးဝသဘောမတူပါ။

ည) ကလေးများကို လုပ်ခလစာ နည်းနည်းသာပေးရန် လိုခြင်း ကြောင့် အလုပ်ရှင်များသည် ကလေးများကို ငှားရမ်း ခိုင်းစေလိုကြသည် ဋ) ကလေးများသည် လုပ်ငန်းခွင်တွင် အရွယ်ရောက် ပြီးသူများ ထက် ထိန်းသိမ်းရပို၍ လွယ်ကူသည်	
၅.၁၁ ကလေးအလုပ်သမားများကို အကူအညီပေးသင့် သူများဟု မည်သူများကို ထင်ပါသလဲ။ (ဖြေကြားမှုအားလုံးကို မှတ်သားပါ။ (မေးခွန်းအမှတ် ၅.၁၀ တွင် အဖြေနံပါတ် ၁ နှင့် ၂ ကို ရွေးချယ်ခဲ့မှသာဖြစ်ပါသည်)	၁. မိသားစု ၂. စာသင်ကျောင်း ၃. ရပ်ရွာလူထုများ ၄. အစိုးရ ၅. နိုင်ငံတကာအေဂျင်စီများ/ NGO များ ၆. စေတနာ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးချင်းစီ ၇. ဒေသတွင်းရှိ NGO/ CBOများ/ ကိုယ်ထူကိုယ်ထအဖွဲ့များ ၈. ကလေးများကိုယ်တိုင် ၉. အခြား (ဖော်ပြပါ) _____

နောက်ဆက်တွဲ (၂) - အရေအတွက်အခြေပြု စစ်တမ်းမေးခွန်းများ- ရပ်ရွာလူထုအတွင်းမှ သက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများ

အမှတ်ပေးသည့်စနစ်ဆိုင်ရာဖော်ပြချက်

ဖြေဆိုသူများသည် ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ကိုယ်တိုင် လေ့လာတွေ့ရှိခြင်း/ ဇာတ်လမ်းများကိုသိရှိခြင်း/ ကလေးအလုပ်သမားကိစ္စရပ်များကို ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း နှင့်/သို့မဟုတ် ကလေးအလုပ်သမားများပိုမိုများပြား လာသည်ဟူသည့် အခြေအနေအပေါ် ခိုင်မာသည့်အဖြေများပေးနိုင်သည့် အရေအတွက်အပေါ်မူတည်၍ ‘အမှတ်များ’ ကို စုပေါင်းပါသည်။

ဖြေကြားပေးသူများရရှိသည့် အများဆုံးသော အမှတ်အရေအတွက်မှာ (၁၁) ဖြစ်ပါသည်။ ဤမေးခွန်းလွှာနှင့် ဖြေကြားပေးမည့်သူပေါင်း (၆၀) ကို ဆန်းစစ်လေ့လာသွားမည်ဖြစ်ပြီး အမှတ်များပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။ ဆန်းစစ်လေ့လာမှုပြီးသည့် နောက်တွင် အမြင့်ဆုံးအမှတ်ကို ရရှိခဲ့သူများ (၉ ယောက်မှ ၁၅ ယောက်ခန့်) ကို နောက်ဆက်တွဲ တစ်ဦးချင်းထပ်မံစိစစ်မေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်သွားမည်ဖြစ်သည်။

ဖြေကြားခဲ့သူများဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ		
၁	ဖြေကြားခဲ့သူ၏ အထောက်အထား	
၂	မေးမြန်းခဲ့သူ၏ အထောက်အထား	
၃	လူတွေ့မေးမြန်းခဲ့သည့် ရက်စွဲနှင့် အချိန်	(အလိုအလျောက်မှတ်တမ်းတင်)
မိတ်ဆက်ခြင်း - မင်္ဂလာပါ။ ကျွန်တော်/ကျွန်မက _____ Aventura Research Myanmar ကဖြစ်ပြီးတော့ ဒီအဖွဲ့အစည်းဟာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှာရှိတဲ့ အမှီအခိုကင်းတဲ့ ပြည်တွင်းသုတေသနအဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်/ ကျွန်မတို့ ဟာ ကလေးအလုပ်သမားပပျောက်ရေးမြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာစီမံချက် (My-PEC) အတွက် အကဲဖြတ်သုတေသနတစ်ခု ပြုလုပ်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သင်သည်လည်း ဒီစီမံကိန်းမှာပါဝင်ခဲ့ဖူးတယ်လို့ သိထားပါတယ်။ စီမံကိန်းကနေ သင့်ကိုဆက်သွယ်ဖို့ ပေးလိုက်တာ ဖြစ်ပြီး မေးခွန်းလေးတွေဖြေပေးဖို့ အချိန် (၁၀) မိနစ်လောက်များ ပေးနိုင်မလား။ • ပေးနိုင်ပါတယ် • မပေးနိုင်ပါ		
၄	ဖြေကြားခဲ့သူ၏ တည်နေရာ	• ရန်ကုန် • မွန် • ဧရာဝတီ • အခြား (ဖော်ပြပါ)
ကလေးများအလုပ်လုပ်ရသည့်ဖြစ်ရပ်များအပေါ် သိရှိထားသည်များ		
၁.	မတူညီတဲ့အလုပ်တွေပါတဲ့ စာရင်းတစ်ခုကို ဖတ်ပြပါမယ်။ သင့်ရဲ့မြို့နယ်အတွင်း မှာရှိတဲ့ဟာတွေကို စဉ်းစားပြီး ကလေးတွေ	• စက်ရုံအလုပ် • စိုက်ပျိုးရေးအလုပ် • ရေလုပ်ငန်း

	(အသက် ၁၈နှစ်အောက်) ဝင်အလုပ်လုပ်ကြတာများတဲ့ အလုပ်အမျိုးအစား တွေကို ပြောပြစေချင်ပါတယ်။ သင်ကိုယ်တိုင် သတိပြုမိတာ ဒါမှမဟုတ် ရပ်ရွာထဲက အခြားသူ တွေဆီက ကြားခဲ့ရတာတွေကို အခြေခံပြီး ဖြေပေး စေချင်ပါတယ်။ သင့်အဖြေကို (၁) ကနေ (၅) အတွင်း အဆင့် သတ်မှတ်ပြီး ရွေးနိုင်ပါတယ်။ ၁ = ဖြစ်ခဲ့သည်/ ဖြစ်ခဲ့ဖူးခြင်းမရှိ ၅ = အလွန်အဖြစ်များ (မည်သည့်အလုပ်အတွက် ဖြစ်စေ ၄ သို့မဟုတ် ၅ ဟု ဖြေပါက ၁ မှတ် ပေးပါ) ဥပမာ - ဤမေးခွန်းအတွက် အမြင့်ဆုံး ပေးနိုင်သည့် အမှတ်မှာ ၁ မှတ်ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ငန်းကဏ္ဍ များစွာကို ရွေးချယ်သည့် အတွက် အပိုအမှတ်များ ထပ်မံပေးပါနှင့်။	• ဧည့်ခံကြိုဆိုရေးလုပ်ငန်း (စားသောက်ဆိုင်/ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်/ ဟိုတယ်/ တည်းခိုခန်း) • ဆောက်လုပ်ခြင်း/ ကာယလုပ်သား (အုတ်သယ်ခြင်း၊ ဘိလပ်မြေဖျော်ခြင်း၊ တူးခြင်း၊ လျှပ်စစ်ပြင်ခြင်း၊ ဆေးသုတ်ခြင်း စသဖြင့်) • လမ်းပေါ်တွင်ပစ္စည်းများရောင်းခြင်း (အစားအသောက်/ အိမ်သုံးပစ္စည်းများ၊ ထိလက်မှတ် စသဖြင့်) • အဆိုးဝါးဆုံးပုံစံဖြင့် ကလေးအလုပ်သမားများကို ခိုင်းစေမှု (ကျွန်ုပ်ပြုခြင်း၊ စီးပွားဖြစ်လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်ခြင်း၊ တရားမဝင် လုပ်ငန်းများတွင် ကလေးများကို အသုံးပြုခြင်း၊ ကျန်းမာရေး၊ ဘေးကင်းလုံခြုံရေး သို့မဟုတ် ကလေးများ၏ စိတ်ဓါတ်ကို ထိခိုက်စေမည့်အလုပ်များလုပ်ရခြင်း) • အခြား (ဖော်ပြပါ)
၂.	အိမ်ပြင်ပတွင် အလုပ်လုပ်ရသည့် ကလေးအလုပ်သမား များသည် ကိုဗစ်-၁၉ အတွင်း မည်သည့် အတိုင်းအတာထိ တိုးတက်လာသည်ဟု ထင်ပါသလဲ။ (အကယ်၍ တိုးလာသည် သို့မဟုတ် သိသာ ထင်ရှားလောက်အောင် တိုးတက်လာသည် ဟု ဖြေပါက ၁ မှတ်ပေးပါ)	• သိသာထင်ရှားစွာ ကျဆင်းသွားခဲ့သည် • အနည်းငယ်ကျဆင်းခဲ့သည် • အပြောင်းအလဲမရှိပါ • တိုးတက်လာပါသည် • သိသာထင်ရှားစွာ တိုးတက်လာခဲ့သည် • မသိပါ
၃.	အိမ်ပြင်ပတွင် အလုပ်လုပ်ရသည့် ကလေးအလုပ်သမား များသည် ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၂၁ စစ်တပ်အာဏာသိမ်း	• သိသာထင်ရှားစွာ ကျဆင်းသွားခဲ့သည် • အနည်းငယ်ကျဆင်းခဲ့သည် • အပြောင်းအလဲမရှိပါ

	ပြီးနောက်ပိုင်း မည်သည့် အတိုင်းအတာထိ တိုးတက်လာသည်ဟု ထင်ပါသလဲ။ (အကယ်၍ တိုးလာသည် သို့မဟုတ် သိသာ ထင်ရှားစွာတိုးတက်လာသည်ဟု ဖြေပါက ၁ မှတ် ပေးပါ)	• တိုးတက်လာပါသည် • သိသာထင်ရှားစွာ တိုးတက်လာခဲ့သည် • မသိပါ
၄. မေးခွန်း နံပါတ် ၁ တွင် လုပ်ငန်း ကဏ္ဍများ ကို ဖြေဆိုရာ၌ ၃၃ သို့မဟုတ် ထိုထက်ပို၍ များမှသာ မေးရန်	အစောပိုင်းက မတူညီသော လုပ်ငန်း ကဏ္ဍအချို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ မတူညီသည့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍများ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် စစ်တပ်အာဏာ သိမ်း ပြီးနောက်ပိုင်းကတည်းက ကလေး အလုပ်သမားများ အထူးတလည် တိုးတက်များပြားလာသည့် လုပ်ငန်း များမှ မည်သည်တို့ဖြစ်သည်ဟု ထင်ပါသလဲ။ ဘယ်လုပ်ငန်းတွေက ချက်ခြင်းခေါင်း ထဲမှာပေါ်ပါ သလဲ။ (ခေါင်းထဲတွင်ချက်ခြင်းပေါ်လာသည့် လုပ်ငန်းများ ကိုယူပါ။ လိုအပ်မှသာ ထိုလုပ်ငန်းများစာရင်းကို ပြန်ဖတ်ပြပါ။)	၀= ဖော်ပြမှုမရှိ ၁= တိုးတက်လာသည်ဟုဖော်ပြခဲ့ပါက • စက်ရုံအလုပ် • စိုက်ပျိုးရေးအလုပ် • ရေလုပ်ငန်း • ဧည့်ခံကြိုဆိုရေးလုပ်ငန်း (စားသောက်ဆိုင်/ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်/ ဟိုတယ်/ တည်းခိုခန်း) • ဆောက်လုပ်ခြင်း/ ကာယလုပ်သား (အုတ်သယ်ခြင်း၊ ဘိလပ်မြေဖျော်ခြင်း၊ တူးခြင်း၊ လျှပ်စစ်ပြင်ခြင်း၊ ဆေးသုတ်ခြင်း စသဖြင့်) • လမ်းပေါ်တွင်ပစ္စည်းများရောင်းခြင်း (အစားအသောက်/ အိမ်သုံးပစ္စည်းများ၊ ထိလက်မှတ် စသဖြင့်) • အဆိုးဝါးဆုံးပုံစံဖြင့် ကလေးအလုပ်သမားများကို ခိုင်းစေမှု (ကျွန်ုပ်ပြုခြင်း၊ စီးပွားဖြစ်လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ် အမြတ်ထုတ်ခြင်း၊ တရားမဝင်လုပ်ငန်းများတွင် ကလေးများကို အသုံးပြုခြင်း၊ ကျန်းမာရေး၊ ဘေးကင်းလုံခြုံရေး သို့မဟုတ် ကလေးများ၏ စိတ်ဓါတ်ကို ထိခိုက်စေမည့်အလုပ်များလုပ်ရခြင်း) • အခြား (ဖော်ပြပါ)

၅.	ကိုဗစ်-၁၉ ကာလအတွင်း အိမ်မှုကိစ္စများကို လုပ်ကိုင်ကြရသည်ကလေးများ မည်သည့် အတိုင်းအတာအထိ များပြားလာသည်ဟု သင်ထင်ပါသလဲ။ (အကယ်၍ တိုးလာသည် သို့မဟုတ် သိသာထင်ရှားစွာတိုးတက်လာသည်ဟု ဖြေပါက ၁ မှတ် ပေးပါ)	• သိသာထင်ရှားစွာ ကျဆင်းသွားခဲ့သည် • အနည်းငယ်ကျဆင်းခဲ့သည် • အပြောင်းအလဲမရှိပါ • တိုးတက်လာပါသည် • သိသာထင်ရှားစွာ တိုးတက်လာခဲ့သည် • မသိပါ
၆.	ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါမတိုင်မီနှင့် စစ်တပ်အာဏာ သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အခြေအနေများကို နှိုင်းယှဉ်ပါက ကလေးအလုပ်သမားများ၏ အခြေအနေမှာ မည်သို့ရှိပါသလဲ။ (အကယ်၍ တိုးလာသည်ဟု ဖြေပါက ၁ မှတ် ပေးပါ)	• အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည် • တိုးလာသည် • ကျဆင်းသွားသည်
၇.	ကလေးအလုပ်သမားများနှင့်ပတ်သက်သော အမျိုးသား ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများရှိသည်ကို သတိပြုမိပါသလား။ (အကယ်၍ သတိပြုမိပါသည်ဟု ဖြေပါက ၁ မှတ် ပေးပါ)	• သတိပြုမိပါသည် • သတိမပြုမိပါ
ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့သည်များ		
၈.	မေးခွန်း နံပါတ် ၁၂ နှင့် သို့မဟုတ် ၁၄ တွင် “တိုးလာခဲ့သည်” သို့မဟုတ် “သိသာထင်ရှားစွာ တိုးလာခဲ့သည်” ဟု ဖြေဆိုပါမှ မေးမြန်းရန်ဖြစ်သည်။	• ရှိခဲ့ဖူးပါသည် • မရှိခဲ့ဖူးပါ

	အခြားသူများအတွက် လုပ်ရသည့် အလုပ်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ပိုင်မိသားစုများ အတွက် လုပ်ရသည့်အလုပ် များဖြစ်စေ (အိမ်မှုကိစ္စများမပါဝင်ပါ) သင်နေထိုင် ရာမြို့နယ်အတွင်း ကလေးအလုပ်သမား များတိုးတက် များပြားလာသည့် သီးခြား နမူနာ အဖြစ်အပျက်များကို သင်ကိုယ်တိုင် တွေ့ကြုံခဲ့ရခြင်း သို့မဟုတ် ကြားခဲ့ရခြင်း များ ရှိခဲ့ဖူးပါသလား။ (အကယ်၍ ရှိပါသည်ဟုဖြေပါက <u>၂ မှတ် ပေးပါ</u>)	
၉.	သင်၏ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ကလေး အလုပ်သမား ဖြစ်ရပ်များကို စီမံခန့်ခွဲ နေသော/ အခြားနေရာသို့ လွှဲပြောင်း ပေးအပ်နေသော အစီအစဉ်များကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းများကို သိရှိပါသလား။	• သိရှိပါသည် • မသိပါ
၁၀.	သင်၏ရပ်ရွာအတွင်း ကလေးအလုပ်သမား ကိစ္စရပ် များကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း နှင့်/သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲခြင်းကိစ္စရပ်များ တွင် သင်ပါဝင်ခဲ့ဖူးပါ သလား။	• ပါဝင်ခဲ့ဖူးပါသည် • မပါဝင်ခဲ့ဖူးပါ
၁၁.	<u>ပါဝင်ခဲ့ဖူးသည် ဆိုပါက</u> ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ကို လွှဲပြောင်း ပေးပို့ခြင်း သို့မဟုတ် ထိုကိစ္စရပ်များကို စီမံခန့်ခွဲမှု ကိစ္စရပ်တွင် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျပါဝင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသလား။	• ဟုတ်ပါသည် • မဟုတ်ပါ

	(အကယ်၍ ဟုတ်ပါသည်ဟုဖြေပါက ၂ မှတ် ပေးပါ)	
၁၂.	အောက်ဖော်ပြပါလုပ်ငန်းများကို လက်ခံရရှိဖူးခြင်း / ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ဖူးခြင်းများ ရှိပါသလား။ (Score 1 points if there is at least one answer "Yes" in all responses) (အဖြေအားလုံးတွင်အနည်းဆုံးတစ်ကြိမ် "ပါဝင်ဖူးပါသည်" ဟု ဖြေဆိုပါက တစ်မှတ်ပေးရန်)	• သမားရိုးကျ ကျောင်းပညာရေး • ကျောင်းပြင်ပပညာရေး သင်တန်းများ • ကလေးများ၏ပညာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မိဘများကို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း • သက်မွေးပညာသင်တန်းများ • အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာသင်တန်းများ • ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်းများ • ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများ • လုပ်ငန်းခွင်တွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး အသိပညာပေးမြှင့်တင်မှု အခမ်းအနားများ • လုပ်ငန်းခွင်တွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး သင်တန်းများ
၁၃.	အောက်ဖော်ပြပါဖော်ပြချက်ကို မည်သည့် အတိုင်းအတာအထိ သဘောတူ သို့မဟုတ် သဘောမတူပါသလဲ။ "ပညာရေးတွင် အနှောက်အယှက် သို့မဟုတ် အဟန့်အတားဖြစ်ခဲ့သည့် ကလေးအလုပ်သမားများ သည် ၎င်းတို့၏ အနာဂတ်တွင် အနှုတ်သဘော သက်ရောက်မှုများကို ကြုံတွေ့ကြရမည်ဖြစ်သည်။"	• အပြည့်အဝသဘောတူပါသည် • သဘောတူပါသည် • သဘောတူသည်လည်းမဟုတ် မတူသည်လည်းမဟုတ်ပါ • သဘောမတူပါ • လုံးဝသဘောမတူပါ

နောက်ဆက်တွဲ (၃) အလုပ်ရှင်များအတွက် ဦးတည်အုပ်စုဖြင့်ဆွေးနွေးခြင်း လမ်းညွှန်

ဆွေးနွေးရမည့်အကြောင်းအရာများ	ကြာချိန်
မိတ်ဆက်ခြင်း • ကြားခံဦးဆောင်မိတ်ဆက်ရှင်းပြမည့်သူမှ ဖြေကြားမည့်သူများကို မိတ်ဆက်ရန် ကျွန်တော်/ကျွန်မ ----- က ARM (Aventura Research Myanmar) ကဖြစ်ပြီးတော့ ဒီအဖွဲ့အစည်းဟာ ပြည်တွင်းသုတေသနကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ARM ဟာ ဒီကာလအတွင်း သင်တို့ပတ်ဝန်းကျင်မှာရှိနေတဲ့ အလုပ်သမားဆိုင်ရာ အခြေအနေများကို လေ့လာမှု ပြုလုပ်နေတာဖြစ်ပါတယ်။ <i>ဖြေကြားမည့်သူများကို ပြောပြရန်</i> ◦ မှန်သည့် သို့မဟုတ် မှားသည့် အဖြေဟူ၍မရှိပါ။ ရိုးသားစွာပင် ထင်မြင်ချက်ကို ပြောပြယုံ ဖြစ်ပါသည် ◦ ၎င်းတို့ပါဝင်ပေးသည့်အတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖြေကြားပေးမည့် သူများကိုပြောရ မည် ◦ ဖြေကြားပေးမည့်သူများ၏ အမည်နာမအထောက်အထားများနှင့် အမြင်ရှုထောင့် များကို တင်းကျပ်စွာလျှို့ဝှက်ထိန်းသိမ်းထားမည်ဖြစ်ပြီး သုတေသနအတွက်သာ ရည်ရွယ်အသုံးပြု မည်ဖြစ်သည် ◦ မည်သည့်အချိန်တွင်ပင်ဖြစ်စေ ဖြေကြားသူများအနေဖြင့် ဖြေဆိုနေသည်များမှ ရုပ်သိမ်း ထွက်ခွာနိုင်ပြီး မည်သို့သော တန်ပြန်သက်ရောက်မှုများမှ ရှိမည် မဟုတ်ကြောင်း အတည်ပြုပြောကြားရမည် • ဖြေကြားပေးမည့်သူများကို မေးမြန်းရန် “ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး သေချာစိစစ် လေ့လာမှုပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ယခုလူတွေ့မေးမြန်းမှုကို အသံဖမ်းထား နိုင်ပါသလား။ ဒီအသံဖမ်း ထားတာကို လေ့လာမှုအတွက်ပဲ အသုံးပြုမှာဖြစ်ပြီး မှတ်တမ်းတင်လေ့လာမှုပြီးဆုံးရင် အပြီးအပိုင် ဖျက်ပေးပါမည်။”	၅ မိနစ်
အခြေခံကျသောအချက်အလက်များ (အမည်၊ အသက်၊ လုပ်ငန်းအမျိုးအစား၊ လုပ်ငန်းပိုင်ဆိုင်မှုပုံစံ၊ ရုံးခွဲ အရေအတွက်၊ အခြားသော ဝင်ငွေရရှိသည့် အရင်းအမြစ်များ - ကျား/မ ဖြစ်သည်ကို သေချာစွာမှတ်သားပါ)	၃၀ မိနစ်

• သင့်တို့ထံတွင် အလုပ်သမား မည်မျှရှိပါသလဲ။ • သင်တို့၏ အလုပ်သမားများသည် ဒေသခံ သို့မဟုတ် အခြားနေရာများမှ ရွှေ့ပြောင်းရောက်ရှိ ခဲ့သူများ ဖြစ်ပါသလား။ ရွှေ့ပြောင်းလာကြသူများဖြစ်သည်ဆိုပါက ဘယ်ဒေသမှလာရောက် ခဲ့ကြတာပါလဲ။ • အလုပ်သမားများသည် မည်သည့်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဖြစ်ကြပါသလဲ။ • သင့်တို့ထံတွင်ရှိသည့် အသက်အငယ်ဆုံး အမျိုးသားအလုပ်သမား၏ အသက်မှာ မည်မျှဖြစ်ပါသလဲ။ • သင့်တို့ထံတွင်ရှိသည့် အသက်အငယ်ဆုံး အမျိုးသမီးအလုပ်သမား၏ အသက်မှာ မည်မျှ ဖြစ်ပါသလဲ။ • အသက် (၁၈) နှစ်အောက်အရွယ်ရှိအလုပ်သမားများသည် သင့်တို့ထံတွင်အလုပ်လုပ်ရန် မည်သို့ ရောက်ရှိလာ ကြတာပါလဲ။ • သင့်တို့ထံတွင်အလုပ်လုပ်နေကြသည့်ကလေးများသည် ကျောင်းတက်ဆဲဖြစ်ပါသလား။ • ကလေးများသည် တစ်ပတ်လျှင်ဘယ်နှစ်ရက်အလုပ်လုပ်ကြပါသလဲ။ • ကလေးများသည် တစ်ရက်လျှင် ဘယ်နှစ်နာရီအလုပ်လုပ်ကြပါသလဲ။ ကလေးများအတွက် အလုပ်ချိန်ကို သင်တို့ကဆုံးဖြတ်ပေးပါသလား။ အဲ့လိုဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို ဘယ်လိုချမှတ်ပါသလဲ။ • ကလေးများသည် ညနေ (၆) နာရီမှ မနက် (၆) နာရီအတွင်း အလုပ်လုပ်ကြပါသလား။ စနေ၊ တနင်္ဂနွေများ ကော အလုပ်လုပ်ရပါသလား။ • ကလေးများမည်သည့်နေရာတွင် နေထိုင်ကြပါသလဲ။ • ကလေးများ နာမကျန်းဖျားနာကြသည့်အခါ မည်သို့လုပ်ဆောင်ပါသလဲ။ • ကလေးများသည် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများထံသို့ သွားရောက်လည်ပတ်ကြခြင်း ၎င်းတို့၏ မိသားစုများက လာရောက်လည်ပတ်ကြခြင်းများရှိပါသလား။ • ကလေးများတွင် အားလပ်ချိန်များရှိကြပါသလား။ • ကလေးများနားရက်ရလိုပါက မည်သို့ဆောင်ရွက်ပေးပါသလဲ။ • ကလေးများသည် လုပ်ခလစာမည်မျှရရှိကြပါသလဲ။ • အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများအကြား လစာများကွာခြားမှုတစ်စုံတစ်ရာရှိပါသလား။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။ • မိန်းကလေးများနှင့် ယောက်ျားလေးများ တွေ့ကြုံရသည့် ထိခိုက်နိုင်ခြေ သို့မဟုတ် အန္တရာယ်များ ရှိကြ ပါသလား။ • သင်တို့အနေဖြင့် ကလေးများကို အဘယ်ကြောင့် ငှားရမ်းအသုံးပြုတာပါလဲ။	

- ဤနေရာဒေသရှိ လုပ်ငန်းများတွင် ကလေးသူငယ်များကို ငှားရမ်းအသုံးပြုမှု အဖြစ်များ ပါသလား။
- သင်တို့ပေးမည့်အလုပ်များတွင် သင်တို့အနေဖြင့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူနှင့် ကလေးသူငယ်များ မည်သူတို့ကို ပို၍ နှစ်သက်ပါသလဲ။
- သင်တို့စံသတ်မှတ်ထားသည့်လုပ်သားအင်အား ပုံစံမှာမည်သို့ဖြစ်ပါသလဲ (အသက်အရွယ်၊ တိုင်းရင်းသား၊ ကျား/မ စသဖြင့်)
- ကလေးများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ မိဘများ/မိသားစုများကို မည်သို့သောအကူအညီများပေးသင့်ပါသလဲ။
- မည်သည့်အသက်အရွယ်တွင် ကလေးများသည် ၎င်းတို့၏ မိဘများ/မိသားစုများကို အကူအညီများ စတင် ပေးသင့်ပါသလဲ။
- သင်၏လုပ်ငန်းပြင်ပတွင်ပါ အသုံးပြုနိုင်မည့် ကျွမ်းကျင်မှုများကိုကော ကလေးများကို သင်ကြားပေးမှုရှိပါ သလား။
- ဤဒေသတွင် ကလေးများကို ကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းများပေးနေသော အဖွဲ့အစည်းများ/ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ/ လုပ်ငန်းများ ရှိမရှိကို သင်သိပါသလား။
- ထိုအဖွဲ့များကိုကောမည်သို့ထင်ပါသလဲ။
- ကလေးများကို အလုပ်သင်အဖြစ်ခန့်အပ်ခြင်းကို သင်တို့လက်ခံပါသလား။
ထိုသို့လက်ခံပေးရန်အတွက် မည်သို့ သော အတားအဆီး သို့မဟုတ် အခက်အခဲများ ရှိပါသလား။
- ကလေးများကို အလုပ်အကိုင်နှင့်ပတ်သက်သည့် အချို့သောကျွမ်းကျင်မှုများကို သင်ကြားပေးနိုင်ရန် စီစဉ် ရေးဆွဲထားသော စီမံချက်များရှိခဲ့ပါက သင်တို့၏ဝန်ထမ်းများကို တက်ရောက်ခွင့်ပြုပါမည်လား။
- သင်သည်ကလေးတစ်ယောက်အဖြစ် အလုပ်လုပ်ခဲ့ဖူးပါသလား။ ကျေးဇူးပြု၍ ပြောပြပေးပါ။
- ကလေးအလုပ်သမားနှင့်ပတ်သက်သော အစည်းအဝေးများ/ ဟောပြောပွဲများကို သင်တက်ရောက်/ ပါဝင်ခဲ့ဖူးပါ သလား။ ဘယ်လိုပွဲမျိုးတွေတက်ခဲ့ဖူးပါသလဲ။ (စုံစမ်းမေးမြန်းရန်- လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေး နှင့် ကျန်းမာရေး၊ ကလေးအလုပ်သမားဥပဒေ) ဤသို့သောအခမ်းအနားများကို မည်သူတွေကကျင်းပပေးခဲ့တာ ပါလဲ။
ထိုအဖွဲ့အစည်းများကိုကော အကြံပြုစရာ သို့မဟုတ် ပြန်လည်တုံ့ပြန်အသိပေးလိုသည်များ ရှိပါ သလား။
- ကလေးအလုပ်သမားနှင့်ပတ်သက်သည့် အမျိုးသားဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများရှိသည်ကို သတိပြုမိပါ သလား။ သင်တို့နားလည်သိရှိသလောက် အကျဉ်းချုပ်ရှင်းပြပေးပါ။
ထိုအချက်များတွင် သင်တို့ထပ်မံ ထည့်သွင်းလိုသည့် အကြံပြုချက်များရှိပါသေးသလား။
ထိုသို့ထည့်သွင်းလိုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို လည်း ရှင်းပြပါ။

• ကလေးများအလုပ်လုပ်ရာတွင် အသက်ကန့်သတ်ချက်တစ်စုံတစ်ရာရှိပါသလား။ အလုပ်ချိန်သတ်မှတ်ချက် များကော ရှိပါသလား။ အစိုးရက သဘောတူအတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အနိမ့်ဆုံးအသက်ဆိုင်ရာ ILO ၏ ပြဌာန်းချက်ကို သိရှိပါသလား။ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဥပဒေဖြင့် ပြဌာန်းထားပါသလား။ ထိုအချက်များကို သင်လိုက်နာပါသလား။ အဘယ်ကြောင့်ပါလဲ။ • လုပ်ငန်းခွင်တွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အသိပညာဖြင့်တင်ရေးအခမ်းအနားများကို ကြားဖူး/ တက်ရောက်ဖူးပါသလား။ ကြားဖူး/ တက်ရောက်ဖူးသည်ဆိုပါက ထိုသို့သောအခမ်းအနားများကို မည်သူတွေက လုပ်ဆောင်ခဲ့တာပါလဲ။ ထိုသို့သောပွဲများမှ မည်သို့သော သတင်းအချက်အလက်များကို သင်ရရှိခဲ့ပါသလဲ။ ယင်းတို့ကိုပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင်ပြုလုပ်နိုင်မည့် အကြံပြုချက်များရှိပါသလား။ • သင်တို့၏ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းရှိ အလုပ်သမားများတွင် လွတ်လပ်စွာအသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းနိုင်မှုနှင့် ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့်များရှိပါသလား။ သင်၏လုပ်ငန်းတွင် အလုပ်သမားသမဂ္ဂရှိပါသလား။ ရှိခဲ့သည်ဆိုပါက ထိုသမဂ္ဂ သည် အလုပ်သမားရေးရာများနှင့် အထူးသဖြင့် ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ကိုယ်စားပြု ဆောင်ရွက်မှုများရှိပါသလား။	
အကြံပြုချက်များ ကလေးအလုပ်သမားကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ လုပ်ဆောင်သည့် လုပ်ငန်းများအပေါ်တွင် အဖွဲ့အစည်းများ (ဥပမာ INGO များ) အား အကြံပြုလိုသည့် အချက်များရှိပါသလား။	၅ မိနစ်
နိဂုံးချုပ် - ဒီမှာကျွန်တော်/ကျွန်မတို့ရဲ့လူတွေမေးမြန်းမှုပြီးပါပြီ။ ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့ကို သင်ရဲ့ ထင်မြင် ယူဆချက်တွေနဲ့ အတွေးအခေါ်တွေကို ဝေမျှပြောဆိုပေးခဲ့တဲ့အတွက် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ အဲ့လိုကူညီ ခဲ့တာတွေကိုလည်း တန်ဖိုးထားအသိအမှတ်ပြုပါတယ်။ တခြားဖြည့်စွက်လိုတဲ့ အချက်အလက်/ ဝေဖန် အကြံပြုလိုတာများရှိပါသေးသလား။ ဆွဲဆောင်မေးမြန်းပါ	၂.၅ မိနစ်

နောက်ဆက်တွဲ (၄) မိဘများအတွက် ဦးတည်အုပ်စုဖြင့်ဆွေးနွေးခြင်း လမ်းညွှန်

ဆွေးနွေးရမည့်အကြောင်းအရာများ	ကြာချိန်
မိတ်ဆက်ခြင်း • ကြားခံဦးဆောင်မိတ်ဆက်ရှင်းပြမည့်သူမှ ဖြေကြားမည့်သူများကို မိတ်ဆက်ရန် ကျွန်တော်/ကျွန်မ ----- က ARM (Aventura Research Myanmar) ကဖြစ်ပြီးတော့ ဒီအဖွဲ့အစည်းဟာ ပြည်တွင်းသုတေသနကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ARM ဟာ ဒီကာလအတွင်း သင်တို့ပတ်ဝန်းကျင်မှာရှိနေတဲ့ အလုပ်သမားဆိုင်ရာ အခြေအနေများကို လေ့လာမှု ပြုလုပ်နေတာဖြစ်ပါတယ်။ <i>ဖြေကြားမည့်သူများကို ပြောပြရန်</i> ○ မှန်သည့် သို့မဟုတ် မှားသည့် အဖြေဟူ၍မရှိပါ။ ရိုးသားစွာပင် ထင်မြင်ချက်ကို ပြောပြယုံ ဖြစ်ပါသည် ○ ၎င်းတို့ပါဝင်ပေးသည့်အတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖြေကြားပေးမည့် သူများကိုပြောရ မည် ○ ဖြေကြားပေးမည့်သူများ၏ အမည်နာမအထောက်အထားများနှင့် အမြင်ရှုထောင့်များကို တင်းကျပ်စွာလျှို့ဝှက်ထိန်းသိမ်းထားမည်ဖြစ်ပြီး သုတေသနအတွက်သာ ရည်ရွယ်အသုံးပြု မည်ဖြစ်သည် ○ မည်သည့်အချိန်တွင်ပင်ဖြစ်စေ ဖြေကြားသူများအနေဖြင့် ဖြေဆိုနေသည်များမှ ရုပ်သိမ်း ထွက်ခွာနိုင်ပြီး မည်သို့သော တန်ပြန်သက်ရောက်မှုများမှ ရှိမည်မဟုတ်ကြောင်း အတည်ပြုပြောကြားရမည် • ဖြေကြားပေးမည့်သူများကို မေးမြန်းရန် “ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး သေချာစိစစ် လေ့လာမှုပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ယခုလူတွေ့မေးမြန်းမှုကို အသံဖမ်းထား နိုင်ပါသလား။ ဒီအသံဖမ်း ထားတာကို လေ့လာမှုအတွက်ပဲ အသုံးပြုမှာဖြစ်ပြီး မှတ်တမ်းတင်လေ့လာမှုပြီးဆုံးရင် အပြီးအပိုင် ဖျက်ပေးပါမည်။”	၅ မိနစ်
အခြေခံကျသောအချက်အလက်များ (အမည်၊ အသက်၊ လုပ်ငန်းအမျိုးအစား၊ လုပ်ငန်းပိုင်ဆိုင်မှုပုံစံ၊ ရုံးခွဲ အရေအတွက်၊ အခြားသော ဝင်ငွေရရှိသည့် အရင်းအမြစ်များ - ကျား/မ ဖြစ်သည်ကို သေချာစွာမှတ်သားပါ) • သင့်ထံတွင် ကလေးဘယ်နှစ်ယောက်ရှိပါသလဲ။ သူတို့က အသက်ဘယ်လောက်ရှိကြပါပြီလဲ။ • သင်ကကော ဘာအလုပ်လုပ်ပါသလဲ။	၃၀ မိနစ်

• သင်၏ပညာအရည်အချင်းကကော မည်မျှရှိပါသလဲ။ • သင့်မိသားစု၏ ဝင်ငွေကို ခန့်မှန်းဖော်ပြနိုင်ပါသလား။ မိသားစု၏ အဓိကဝင်ငွေအရင်းအမြစ်မှာ မည်သည့် နေရာကဖြစ်ပါသလဲ။ သင်၏ဝင်ငွေများကို များသောအားဖြင့် မည်သည့်ကိစ္စများအတွက် အသုံးပြုပါသလဲ။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။ (စုံစမ်းမေးမြန်းရန်- ကလေးများ၏ ပညာရေးအတွက် အသုံးပြုခြင်းရှိမရှိနှင့် အကြောင်းရင်းများ) • ကလေးများအလုပ်လုပ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သို့ထင်မြင်ယူဆပါသလဲ။ ယင်းသည် သင်နေထိုင်သည့်နေရာ ဒေသ၌ ပုံမှန်ကိစ္စရပ်တစ်ခုသာဖြစ်ပါသလား။ ကလေးတစ်ဦးသည် မည်သည့်အရွယ်မှစတင်၍ အလုပ်လုပ် သင့်ပါသလဲ။ ကလေးများအတွက် တစ်နေ့တာအတွင်းလုပ်ရမည့် အလုပ်ချိန်ကန့်သတ်ချက်များ ရှိပါသလား။ (မေးမြန်းနေသူမှတ်သားရမည့်အချက် - ကလေး၏အသက်အရွယ်နှင့် တစ်နေ့တာအတွင်းအလုပ်ချိန်များကို စုံစမ်းမေးမြန်းပါ။ ဥပမာ ပိုမိုငယ်ရွယ်သည့်ကလေးများသည် တစ်နေ့လျှင်အများဆုံး (၄) နာရီသာအလုပ်လုပ် သင့်သည်ဟူသည့်အဖြေမျိုးရှိမရှိ) • လက်သင့်ခံနိုင်သောအလုပ်များမှာ မည်သို့သောအလုပ်များဖြစ်ပါသလဲ။ လက်သင့်မခံနိုင်သောအလုပ်များမှာ မည်သို့သောအလုပ်များဖြစ်ပါသလဲ။ အဘယ်ကြောင့်လဲ။ • ကလေးတစ်ဦးအလုပ်လုပ်ရန်အတွက် လက်သင့်ခံနိုင်သောအလုပ်ချိန်ပမာဏမှာ မည်မျှဖြစ်ပါသလဲ။ အဘယ်ကြောင့်လဲ။ • သင်၏ကလေးများသည် အလုပ်လုပ်နေကြပါသလား။ ဘယ်လိုအလုပ်တွေလုပ်နေကြတာပါလဲ။ သင်၏ ကလေးများအလုပ်လုပ်သင့်တယ်လို့ ဘယ်သူက ဆုံးဖြတ်ခဲ့တာလဲ။ သူတို့အလုပ်လုပ်နေကြရတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေက ဘာကြောင့်ပါလဲ။ ကလေးတစ်ဦးဟာ အလုပ်တစ်ခုထက်ပိုလုပ်ရင် အဆင်ပြေနိုင် မလား။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။ • ကလေးများ သူတို့ရဲ့အလုပ်တွေမှာ အထောက်အကူရရှိကြပါသလား။ ဘယ်လိုအထောက်အကူမျိုးတွေလဲ။ ဘယ်သူတွေက ကူညီပေးတာလဲ။ အဲ့လိုပေးတဲ့ အထောက်အပံ့တွေက ဘယ်လောက်ထိရောက်ပါသလဲ။ • ပညာရေးဟာ ကလေးတွေအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ဘဝတွေကို ရစေမယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို သဘောတူပါ သလား။ သဘောတူ သို့မဟုတ် မတူ။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။ မြန်မာနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေအရ မူလတန်းအဆင့်ပြီးဆုံးသည်အထိ၊ အသက် (၉) နှစ်လောက်အထိက ကျောင်းမတက်မနေရဖြစ်ပါတယ်။ အဲ့ဒါကိုသိရှိပါသလား။ သင်၏ကလေးများသည်လည်း ပညာရေးအစီအစဉ်တစ်ခုခုကို တက်ရောက်ခဲ့ကြဖူး ပါသလား။ ကျောင်းပညာရေး သို့မဟုတ် ကျောင်းပြင်ပပညာရေး။ ပညာရေးအစီအစဉ်တစ်ခုခုကိုမှ မတက်ခဲ့ကြ ဖူးဆိုရင် မတက်ခဲ့ရတဲ့အကြောင်းအရင်းက ဘာကြောင့်ပါလဲ။	

• ကျောင်းပြင်ပပညာရေး စီမံချက်အကြောင်းကိုကော သိပါသလား။ အဲဒီအစီအစဉ်တွေမှာကော သင့်ရဲ့ကလေး တွေကို ပါဝင်တက်ရောက်စေလိုပါသလား။ ဘာကြောင့် တက်စေချင်/ မတက်စေချင်တာလဲ။ (ထိုစီမံချက်များ ကို သိရှိသူမိဘများအတွက်) အဲဒီစီမံချက်တွေကို ဘယ်သူတွေက စီမံဆောင်ရွက်တာပါလဲ။ အဲဒီအစီအစဉ်တွေ က ကလေးတွေအတွက် ဘယ်လောက်ထိရောက်ပါသလဲ။ အကြံပြုချက်တစ်စုံတစ်ရာရှိပါသလား။ ပညာရေးဟာ ကလေးတွေအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ဘဝတွေကို ရစေမယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို ယုံကြည်လက်ခံ ပါသလား။ ဘာကြောင့် ယုံကြည်/ မယုံကြည်တာပါလဲ။ • သက်မွေးပညာသင်တန်းအစီအစဉ်တွေနဲ့ပတ်သက်လို့ကော ဘယ်လိုထင်ပါသလဲ။ သင့်ကလေးတွေကို အဲဒီ သင်တန်းတွေမှာ တက်စေလိုပါသလား။ ဘာကြောင့် တက်စေချင်/ မတက်စေချင်တာပါလဲ။ (ထိုစီမံချက်များ ကို သိရှိသူမိဘများအတွက်) အဲဒီစီမံချက်တွေကို ဘယ်သူတွေက စီမံဆောင်ရွက်တာပါလဲ။ အဲဒီအစီအစဉ်တွေ က ကလေးတွေအတွက် ဘယ်လောက်ထိရောက်ပါသလဲ။ အကြံပြုချက်တစ်စုံတစ်ရာရှိပါသလား။ • သင်တို့ရဲ့ကလေးတွေကို ကျောင်းပြန်တက်စေချင်ပါသလား။ အဲလိုပြန်တက်ဖို့အတွက် ကလေးတွေမှာ ဘယ်လိုအတားအဆီးတွေရှိကြပါသလဲ။ ဘယ်လိုဝန်ဆောင်မှုတွေလိုမယ်လို့ ထင်ပါသလဲ။ • သင်တို့နေထိုင်ရာ မြို့နယ်/ ကျေးရွာတွေမှာ ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းတွေ ဖွဲ့ထားတာရှိပါသလား။ အဲလို အဖွဲ့တွေကနေ သင်တို့အနေနဲ့ ဝန်ဆောင်မှုတွေ ရယူ/အသုံးပြုတာမျိုးတွေရှိပါသလား။ အဲဒီအဖွဲ့အစည်းက သင်တို့အတွက် ဘယ်လောက်အထိ ထိရောက်ပါသလဲ။ လုပ်ငန်းများပိုမိုတိုးတက်လာအောင် မည်သို့ အကြံပြု လိုပါသလဲ။ • သင်တို့၏ကလေးများ လုပ်ငန်းခွင်မှာ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုရှိစေရေးဟာ စိုးရိမ်ရတဲ့ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်နေပါသလား။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။ သင်တို့၏ကလေးများ နေရာတစ်ခုမှာသာ လုပ်သင့်တယ်လို့ သင်တို့ဆုံးဖြတ်ရခြင်းရဲ့ အတိုင်းအတာများရှိပါသလား။ ဘာလို့အဲဒီအချက်က အရေးကြီးတာပါလဲ။ • လုပ်ငန်းခွင်တွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အသိပညာဖြင့်တင်ရေးအခမ်းအနားများကို ကြားဖူး/ တက်ရောက်ဖူးပါသလား။ ကြားဖူး/ တက်ရောက်ဖူးသည်ဆိုပါက ထိုသို့သောအခမ်းအနားများကို မည်သူတွေက လုပ်ဆောင်ခဲ့တာပါလဲ။ ထိုသို့သောပွဲများမှ မည်သို့သော သတင်းအချက်အလက်များကို သင်ရရှိခဲ့ပါသလဲ။ ယင်းတို့ကိုပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင်ပြုလုပ်နိုင်မည့် အကြံပြုချက်များရှိပါသလား။ • သင်တို့ရဲ့ကလေး လုပ်ငန်းခွင်မှာ ထိခိုက်နာကျင်မှုတွေဖြစ်လာခဲ့ရင် ဘယ်လိုလုပ်ပါသလဲ။ အဲလိုတွေ့ကြုံခဲ့ဖူး တာများ ရှိပါသလား။ ဤကိစ္စမျိုးဖြစ်လာပါက ကလေးများကို	

သက်ဆိုင်ရာဌာနသို့ လွှဲပို့ဆောင်ရွက်ပေးတဲ့ စနစ်မျိုးကို ကြားဖူးပါသလား။ အဲ့ဒီစနစ်တွေကကော ထိရောက်ပါသလား။ ယင်းတို့ကိုပိုမိုတိုးတက် ကောင်းမွန်အောင်ပြုလုပ်နိုင်မည့် အကြံပြုချက်များရှိပါသလား။ • သက်မွေးပညာ/ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ သင်တန်းများကို တက်ရောက်ခဲ့ဖူး/ တက်ရောက်နေပါသလား။ အဲ့ဒီ သင်တန်းအကြောင်းကို ရှင်းပြပါ။ အဲ့ဒီသင်တန်းတွေကို ဘယ်သူတွေက ပေးတာပါလဲ။ အဲ့ဒီသင်တန်းတွေက သင့်အတွက် ဘယ်လိုအကူအညီဖြစ်စေပါသလဲ။ အခြားသော ဘယ်လိုသက်မွေးပညာသင်တန်းမျိုးတွေ တက်ချင်ပါသေးသလဲ။ • အသေးစားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေစတင်နိုင်ဖို့ ပို့ချပေးတဲ့သင်တန်းတွေ တက်ဖူးပါသလား။ အဲ့ဒီသင်တန်း အကြောင်းရှင်းပြပါ။ အဲ့လိုသင်တန်းတွေကို ဘယ်သူကပေးတာပါလဲ။ အဲ့ဒီသင်တန်းတွေကနေ အသေးစား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုစီနိုင်ဖို့ ဘယ်လိုအကျိုးကျေးဇူးတွေရပါသလဲ။ ဒီသင်တန်းတွေကနေ လုပ်ငန်း စတင် နိုင်မယ့် ပစ္စည်းတွေ ဒါမှမဟုတ် ရန်ပုံငွေပေးတာတွေကိုကော ရဖူးကြပါသလား။ အဲ့ဒီလို သင်တန်းတွေ၊ အထောက်အပံ့ပေးတာတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် အကြံပြုလိုတာများရှိပါသလား။	
အကြံပြုချက်များ ကလေးအလုပ်သမားကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ လုပ်ဆောင်နေသည့်လုပ်ငန်းများအပေါ်တွင် အစိုးရ သို့မဟုတ် INGO များအား အကြံပြုလိုသည့် အချက်များရှိပါသလား။	၅ မိနစ်
နိဂုံးချုပ် - ဒီမှာကျွန်တော်/ကျွန်မတို့ရဲ့ လူတွေမေးမြန်းမှုပြီးပါပြီ။ ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့ကို သင်ရဲ့ ထင်မြင် ယူဆချက်တွေနဲ့ အတွေးအခေါ်တွေကို ဝေမျှပြောဆိုပေးခဲ့တဲ့အတွက် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ အဲ့လိုကူညီ ခဲ့တာတွေကိုလည်း တန်ဖိုးထားအသိအမှတ်ပြုပါတယ်။ တခြားဖြည့်စွက်လိုတဲ့ အချက်အလက်/ ဝေဖန် အကြံပြုလိုတာများရှိပါသေးသလား။ (လက်ဆောင်ပေးပါ)	၂.၅ မိနစ်

နောက်ဆက်တွဲ (၅) ကလေးများအတွက် IDI လမ်းညွှန်

ဆွေးနွေးရမည့်အကြောင်းအရာများ	ကြာချိန်

မိတ်ဆက်ခြင်း • ကြားခံဦးဆောင်မိတ်ဆက်ရှင်းပြမည့်သူမှ ဖြေကြားမည့်သူများကို မိတ်ဆက်ရန် ကျွန်တော်/ကျွန်မ ----- က ARM (Aventura Research Myanmar) ကဖြစ်ပြီးတော့ ဒီအဖွဲ့အစည်းဟာ ပြည်တွင်းသုတေသနကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ARM ဟာ ဒီကာလအတွင်း သင်တို့ပတ်ဝန်းကျင်မှာရှိနေတဲ့ အလုပ်သမားဆိုင်ရာ အခြေအနေများကို လေ့လာမှု ပြုလုပ်နေတာဖြစ်ပါတယ်။ သင့်ရဲ့မိဘများနဲ့ အဲဒီအကြောင်းအရာတွေကို ပြောဆိုဆွေးနွေးပြီးပါပြီ။ သင့်ရဲ့ ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံတွေကို ပိုမို နားလည်သိရှိလိုတာကြောင့် မေးမြန်းရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ <i>ဖြေကြားမည့်သူများကို ပြောပြရန်</i> ○ မှန်သည့် သို့မဟုတ် မှားသည့် အဖြေဟူ၍မရှိပါ။ ရိုးသားစွာပင် ထင်မြင်ချက်ကို ပြောပြယုံ ဖြစ်ပါသည် ○ ၎င်းတို့ပါဝင်ပေးသည့်အတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖြေကြားပေးမည့်သူများကိုပြောရ မည် ○ ဖြေကြားပေးမည့်သူများ၏ အမည်နာမအထောက်အထားများနှင့် အမြင်ရှုထောင့်များကို တင်းကျပ်စွာလျှို့ဝှက်ထိန်းသိမ်းထားမည်ဖြစ်ပြီး သုတေသနအတွက်သာ ရည်ရွယ်အသုံးပြု မည်ဖြစ်သည် ○ မည်သည့်အချိန်တွင်ပင်ဖြစ်စေ ဖြေကြားသူများအနေဖြင့် ဖြေဆိုနေသည်များမှ ရုပ်သိမ်း ထွက်ခွာနိုင်ပြီး မည်သို့သော တန်ပြန်သက်ရောက်မှုများမှ ရှိမည်မဟုတ်ကြောင်း အတည်ပြုပြောကြားရမည် • ဖြေကြားပေးမည့်သူများကို မေးမြန်းရန် “ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ မှတ်တမ်းတင်ထားပြီး သေချာစိစစ် လေ့လာမှုပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ယခုလူတွေ့မေးမြန်းမှုကို အသိအမှတ်ပြုပါသလား။ ဒီအသိအမှတ် ပေးထားတာကို လေ့လာမှုအတွက်ပဲ အသုံးပြုမှာဖြစ်ပြီး မှတ်တမ်းတင်လေ့လာမှုပြီးဆုံးရင် အပြီးအပိုင် ဖျက်ပေးပါမည်။”	၅ မိနစ်
အခြေခံကျသောအချက်အလက်များ • သင်၏ အသက် • ဘယ်ဒေသကလာသည် • လက်ရှိမည်သည့်နေရာတွင်နေထိုင်ပြီး နေနေတာဘယ်လောက်ကြာပြီလဲ • သင်၏မိသားစုဝင်များကို ပြောပြပေးပါ။	၃၀ မိနစ်

ပညာရေး

- သင်သည် ယခုပညာသင်နှစ်အတွင်း ကျောင်းတက်နေပါသလား။
- တက်နေသည်ဆိုပါက ဘယ်အတန်းမှာတက်နေတာပါလဲ။ ပုံမှန်ကျောင်းတက်ရက်တွေ ကျောင်းပျက် တာမျိုးရှိပါသလား။ ဘာလို့အဲဒီလိုကျောင်းပျက်တာပါလဲ။
- ကျောင်းတက်နေခြင်းမရှိပါဆိုပါက သမားရိုးကျကျောင်းပညာရေးကို တက်ခဲ့ဖူးပါသလား။ ဘယ်အတန်း မှာ ပြီးဆုံးခဲ့တာပါလဲ။ ကျောင်းတက်တာကို ဘာကြောင့်ရပ်လိုက်တာပါလဲ။ (စိတ်မဝင်စားတော့လို့ဟု ဖြေပါက အဘယ်ကြောင့် ကျောင်းတက်ရန်စိတ်မဝင်စားရခြင်းကို မေးမြန်းပါ) ကျောင်းပြင်ပပညာရေး ကို တက်ရောက်ဖူးပါသလား။ ဘယ်အဆင့်အထိတက်ရောက်ခဲ့ပါသလဲ။ ကျောင်းပြင်ပ ပညာရေး သင်တန်းမှ လေ့လာခဲ့ရသည်များသည် သင့်အတွက် မည်သို့သောအကျိုးကျေးဇူးများရှိစေသည်ကို ပြောပြပါ။
- (အကယ်၍ဖြေကြားသူသည် မည်သို့သောပညာရေးကိုမှ တက်ရောက်ခဲ့ဖူးခြင်းမရှိဟုဖြေဆိုပါက) သင်သည် အဘယ်ကြောင့် ကျောင်းပညာရေး/ ကျောင်းပြင်ပပညာရေးများကို မတက်ရောက်ခဲ့ရတာပါ လဲ။ သင်သည်ကျောင်းတက်လိုပါသလား။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။
- ဆက်လက်သင်ယူလေ့လာမှုများ ပြုလုပ်လိုပါသလား။ သင်လေ့လာသင်ယူမှုများပြုလုပ်နိုင်ရန် မည်သို့ သောအတားအဆီးများ ရှိနေပါသလဲ။ သင်လေ့လာသင်ယူမှုများပြုလုပ်နိုင်ရန် ဘယ်လို အထောက်အပံ့ မျိုး လိုအပ်ပါသလဲ။ မလိုအပ်ပါဟု ဖြေဆိုပါက ဘာကြောင့်မလိုအပ်တာပါလဲ။

သက်မွေးပညာသင်တန်း

- သင်သည် လက်ရှိတွင်/ ယခင်က သက်မွေးပညာ/ ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ သင်တန်းများကို တက်ရောက်ဖူး ပါသလား (ပုံမှန်စာသင်ကျောင်းမဟုတ်)။ တက်ခဲ့ဖူးသည်ဆိုပါက ထိုသင်တန်းအကြောင်းရှင်းပြပေးပါ။ ထိုသင်တန်းကို ဘယ်သူကပေးခဲ့တာပါလဲ။ ထိုသင်တန်းများသည် သင့်အတွက်အကူအညီဖြစ်စေခြင်း သို့မဟုတ် အကျိုးကျေးဇူးရှိစေခြင်းများရှိပါသလား။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။
- သင့်အနေဖြင့် ဘယ်လိုသင်တန်းမျိုးတွေထပ်ရချင်ပါသလဲ။ ဘာကြောင့်လဲ။

ကလေးအလုပ်သမား

- သင်သည် လက်ရှိတွင် အလုပ်လုပ်နေပါသလား။ အလုပ်တစ်ခုတည်းရှိတာလား။
ဘယ်မှာအလုပ်လုပ်ပါ သလဲ။ ဘယ်လိုအလုပ်တွေသင်လုပ်ရပါသလဲ။ သင့်မိသားစုထဲမှာ
ဘာလို့သင်ကအလုပ်လုပ်သင့်တာလဲ။
- သင်၏ ဒေသမှာ ကလေးတစ်ဦးအလုပ်ရနိုင်ဖို့ အတွေ့ရအများဆုံးအလုပ်တွေက
ဘာတွေလဲ။ သင်နှင့် အသက်အရွယ်တူကလေးများသည်လည်း လက်ရှိမှာ
အခြားလုပ်ငန်းတွေမှာ လုပ်နေကြပါသလား။ အဲ့လိုလုပ်နေကြတာပုံမှန်လို့ပဲ
ထင်ပါသလား။ ဘာကြောင့်လဲ။
သင်တစ်နေ့ကို ဘယ်နှစ်နာရီကြာအောင်အလုပ်လုပ်ရပါသလဲ။ တစ်ပတ်မှာ
ဘယ်နှစ်ရက်လုပ်ရပါသလဲ။ များသောအားဖြင့် ဘယ်အချိန်တွေအလုပ်လုပ်ရပါသလဲ (နေ့
သို့မဟုတ် ည)။ စနေ၊ တနင်္ဂနွေကော လုပ်ရပါသလား။ ပြီးခဲ့တဲ့ အပတ်က
ဘယ်နှစ်နာရီကြာအောင် အလုပ်လုပ်ခဲ့ရပါသလဲ။
- အလုပ်မှာအားလပ်ရက်ရပါသလား။ ဒါမှမဟုတ် အနားရတဲ့အချိန်တွေရှိပါသလား။
- ဘယ်အရွယ်ကစပြီးအလုပ်လုပ်ခဲ့တာလဲ။ သင့်မိသားစုထဲမှာ
ဘာလို့သင်ကအလုပ်လုပ်သင့်တာလဲ။
- သင့်ကို အလုပ်ထဲရောက်အောင် ဘယ်သူကပို့ပေးတာလဲ။ (စုံစမ်းမေးမြန်းရန် - မိဘများ
သို့မဟုတ် အိမ်နီးနားချင်းများ သို့မဟုတ် ဆွေမျိုးများ သို့မဟုတ် ပွဲစား သို့မဟုတ်
မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများ)
- သင်အလုပ်လုပ်သင့်တယ်လို့ ဘယ်သူက ဆုံးဖြတ်တာလဲ။ (မိမိကိုယ်တိုင်ဆုံးဖြတ်သည်ဟု
ဖြေခဲ့ပါက) ဘာလို့အဲ့လိုဆုံးဖြတ်ခဲ့တာလဲ။
- သင့်အလုပ်က ဘယ်လောက်ပင်ပန်းပါသလဲ။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် စိတ်ခံစားမှုအပိုင်း။
- သင့်အလုပ်မှာ (ဖုန်မှုန့်၊ မီး၊ ဓါတုဗေဒပစ္စည်း၊ အလွန်ပူခြင်း/အေးခြင်း)များကို
ထိတွေ့ခံစားရပါသလား။ တွေ့ကြုံရပါသည်ဆိုပါက လုပ်ငန်းခွင်တွင်
အကာအကွယ်ပေးသည့် ပစ္စည်းများကို ဝတ်ဆင်ရပါသလား။ ပြီးခဲ့သည့် (၁၂)
လတာကာလအတွင်း သင်၏အလုပ်ကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်မှာ အရိုးကျိုးခြင်း သို့မဟုတ်
ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်းများရှိခဲ့ဖူးပါသလား။
- သင်၏အလုပ်တွင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း/
ထိပါးနှောက်ယှက် ခြင်းများ ကြုံတွေ့ရဖူးပါသလား။ သို့မဟုတ်
အလုပ်သို့သွားရာလမ်းတွင်ဖြစ်စေ ကြုံဖူးပါသလား။
- သင်လုပ်ရသည့်အလုပ်အတွက် အခကြေးငွေရရှိပါသလား။ ဘယ်လောက်ရပါသလဲ။
ထိုလုပ်ခလစာကို သင်ကိုယ်တိုင်ရရှိပါသလား သို့မဟုတ်
သင့်ကိုယ်စားအခြားတစ်ယောက်က လက်ခံရရှိပါသလား။ အကယ်၍

အခြားတစ်ယောက်က ရယူပါသည်ဆိုပါက ဘယ်သူဖြစ်ပါသလဲ။ သင်၏လုပ်ခလစာများကို ပုံမှန်အားဖြင့် ဘယ်လိုအသုံးပြုပါသလဲ။ သင်၏အလုပ်ကို ကြိုက်နှစ်သက်ပါသလား။ သင်ဘာကြောင့် အလုပ်လုပ်တာပါလဲ။ • ဒီနှစ်ပိုင်းများမှာ သင်ရဲ့လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ဘယ်လိုတိုးတက်မှုတွေကို မြင်မိပါသလဲ။ (ဥပမာ အလုပ်ရှင် များက သင့်ကို ပို၍ ကောင်းမွန်စွာဆက်ဆံလာခြင်း/ အကာအကွယ်ပေးသည့် ပစ္စည်းကိရိယာများ ဝတ်ဆင်စေခြင်းများ) • လုပ်ငန်းခွင်တွင် အမှားပြုလုပ်မိသည့်အတွက် အပြစ်ပေးခံရခြင်းများရှိခဲ့ဖူးပါသလား။ အဲ့ဒီဖြစ်ရပ်တွေကို ပြန်ပြောပြနိုင်မလား။ ဘယ်လိုအမှားမျိုးလုပ်လို့ ဘယ်လိုအပြစ်ပေးခံရတာပါလဲ။ အဲ့ဒါတွေကို သင် ဘယ်လိုခံစားရပါသလဲ။ • သင်နေထိုင်သည့် မြို့နယ်/ ကျေးရွာမှာ ကလေးအလုပ်သမားနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ပညာပေးအစီအစဉ်တွေမှာ တက်ရောက်ခဲ့ဖူးပါသလား။ အဲ့ဒီအစီအစဉ်တွေက ဘာတွေလဲ။ အဲ့ဒီအစီအစဉ်တွေကနေ သင်ဘာရရှိခဲ့ သလဲ။ • အိမ်မှုကိစ္စတွေကော သင်လုပ်ကိုင်ရပါသလား။ ဘယ်လိုအိမ်မှုကိစ္စတွေပါလဲ။ အဲ့အလုပ်တွေလုပ်ဖို့ တစ်နေ့တာအတွင်း နာရီပေါင်းမည်မျှကြာပါသလဲ။ • လုပ်ခလစာမရတဲ့ အလုပ်သင်အစီအစဉ်၊ လုပ်ငန်းခွင်ဝင်အစီအစဉ်နဲ့ တခြားအလားတူသင်တန်းတွေကို သင့်လုပ်ငန်းမှာ ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ဖူးပါသလား။ အနာဂတ်အစီအစဉ် • သင့်ထံမှာ အနာဂတ်အတွက် အစီအစဉ်ချထားတာရှိပါသလား။ အရွယ်ရောက်လာရင်ဘာအလုပ် လုပ်ချင်ပါသလဲ။ သင့်အစီအစဉ်အတိုင်းဖြစ်လာဖို့ဆိုရင် ဘယ်လိုအထောက်အပံ့တွေလိုပါမည်လဲ။ • ပညာဆက်လက်သင်ကြားလိုပါသလား။ ဘာလို့သင်ချင်တာလဲ ဒါမှမဟုတ် ဘာကြောင့်မို့ မသင်ချင် တော့တာလဲ။ • လက်ရှိအလုပ်မှာပဲ ဆက်ပြီးအလုပ်လုပ်ချင်သေးလား။ ဘာလို့လုပ်ချင်တာလဲ ဒါမှမဟုတ် ဘာကြောင့်မို့ မလုပ်ချင်တော့တာလဲ။	
နိဂုံးချုပ် - ဒီမှာကျွန်တော်/ကျွန်မတို့ရဲ့ လူတွေမေးမြန်းမှုပြီးပါပြီ။ ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့ကို သင်ရဲ့ ထင်မြင် ယူဆချက်တွေနဲ့ အတွေးအခေါ်တွေကို ဝေမျှပြောဆိုပေးခဲ့တဲ့အတွက် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ အဲ့လိုကူညီ ခဲ့တာတွေကိုလည်း တန်ဖိုးထားအသိအမှတ်ပြုပါတယ်။ တခြားဖြည့်စွက်လိုတဲ့ အချက်အလက်/ ဝေဖန် အကြံပြုလိုတာများရှိပါသေးသလား။	၂.၅ မိနစ်

လက်ဆောင်ပေးပါ

နောက်ဆက်တွဲ (၆) - ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ (အချက်ပြမှုများ) “အလံနီပြခြင်း” လူတွေ့မေးမြန်းမှု လမ်းညွှန်

စုစုပေါင်းကြာချိန်- မိနစ် (၃၀) မှ (၆၀)

အချိန်	ဆွေးနွေးရမည့် ကိစ္စရပ်များ	မှတ်ချက်
-----	သုတေသနအကြောင်းရှင်းပြခြင်းနှင့် မေးမြန်းမည့်သူက မိတ်ဆက်ခြင်း “ဒီနေ့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းရတဲ့အကြောင်းက အရင်တစ်ခါ သင်နဲ့တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့တုန်းက ရပ်ရွာလူထု ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေနဲ့ သင်ကောင်းစွာသိထားတဲ့ အကြောင်းတွေကို ပြောပြခဲ့လို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။ သင်ဖြေခဲ့တဲ့အဖြေတွေအရ ကလေးအလုပ်သမားနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကိုယ်တိုင်တိုက်ရိုက် နားလည်သိမြင်မှု၊ အသိပညာတွေနဲ့ အတွေ့အကြုံတွေရှိထားတယ်လို့ သိရပါတယ်။ ဒါကြောင့် သင့်ရဲ့ရပ်ရွာလူထုအတွင်း မှာ ရှိတဲ့လူတွေရဲ့ ကိုဗစ်-၁၉ ကြောင့် သက်ရောက်ခံရတာတွေ၊ ကလေးအလုပ်သမားအပေါ် သိမြင်ရင်းနှီးမှု ရှိကြတာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သင့်ရဲ့အမြင်ရှုထောင့်တွေကို အနည်းငယ်ပိုကြားလိုတာကြောင့် မေးခွန်း နည်းနည်းထပ်မေးပါရစေ။ မေးမြန်းမှုဟာ မိနစ် (၃၀) လောက်ပဲ ကြာမှာဖြစ်ပါတယ်။” အမည်နာမမဖော်ပြမှုနှင့် သဘောတူခွင့်ပြုကြောင်း အတည်ပြုခြင်း “သင်ပြောမယ့် အကြောင်းအရာတွေအားလုံးကို လျှို့ဝှက်ထားရှိမှာဖြစ်ကြောင်း အာမခံပါတယ်။ ပြောခဲ့တဲ့ စကားတွေကလည်း သင်နဲ့တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်ကြောင်း ဖော်ပြမှာမဟုတ်ပဲ ပြောခဲ့တဲ့အကြောင်းအရာ တွေကိုလည်း အများသိအောင် ထုတ်ပြန်မှာမဟုတ်ပါဘူး။ မှန်ကန်သည့် သို့မဟုတ် မှားယွင်းသည့် အဖြေဆိုတာမျိုးမရှိပါဘူး။ သင့်ရဲ့ထင်မြင်ယူဆချက် တွေကို ကျွန်တော်တို့သုတေသီများက တန်ဖိုးထားပြီး သင်အမှန်တကယ်အားဖြင့် ဘယ်လိုထင်မြင်တယ်ဆိုတာ ရယ်၊ ဆွေးနွေးခဲ့တဲ့အကြောင်းအရာတွေအပေါ် ဘယ်လို ခံစားရတယ်ဆိုတာကိုပဲ ဆွေးနွေးသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ မေးတဲ့မေးခွန်းတွေကို မဖြေချင်ရင်လဲရပါတယ်။ ဆွေးနွေးမှုကနေ ဘယ်အချိန်ဖြစ်ဖြစ် ထွက်သွား လို့လဲရပါတယ်။ မပါဝင်လိုကြောင်းငြင်းတာကြောင့် ဘယ်လိုပြစ်ဒဏ်မှခံရဖို့မရှိပါဘူး။ အခြားပါဝင်ပေးသူ	

	များကိုလည်း လေးစားမှုရှိကြောင်းပြသပေးမယ်ဆိုရင် ဆွေးနွေးမှုက အကျိုးကျေးဇူးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။”	
၁၀ မိနစ်	ကလေးအလုပ်သမား - အမြင်ရှုထောင့်များနှင့် အသိပညာများ • ကလေးအလုပ်သမားကို သင်မည်သို့သတ်မှတ်ပါသလဲ။ • ကလေးအလုပ်သမားနှင့် ကျောင်းတက်နေသည့် ကလေးများကို သင်၏ရပ်ရွာအတွင်း မည်သို့ကွဲပြားမှုရှိကြ သည်ကို သင်သတိပြုမိပါသလား။ ကွဲပြားတဲ့အချက်တွေကဘာတွေလဲ။ • (ပုံပန်းသဏ္ဌာန်နှင့် စိတ်ခံစားချက်များကိုပါမေးမြန်းစုံစမ်းပါ။ သန့်ရှင်းသပ်ရပ်နေခြင်း၊ ကျန်းမာခြင်း၊ ပျော်ရွှင်ခြင်း စသဖြင့်။) • ကလေးတစ်ဦးအလုပ်လုပ်ရန် တရားဝင်သည့်အသက်အရွယ်မှာ မည်မျှဖြစ်သည်ဟု သင်ထင်ပါသလဲ။ ကလေးတစ်ဦး၏ အသက်အရွယ်နှင့်ပတ်သက်၍ အလုပ်ချိန်မည်မျှ သတ်မှတ်သည်ကို သင်သိပါသလား။ • လက်သင့်ခံနိုင်သောအလုပ်ဆိုတာ ဘာပါလဲ။ • လက်သင့်မခံနိုင်သောအလုပ်ဆိုတာ ဘာပါလဲ။ • ကလေးအလုပ်သမားနှင့် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေများကို သင်သိရှိပါသလား။ နိုင်ငံတကာဥပဒေများကိုကောသိပါသလား။ ထိုဥပဒေများသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သက်ဆိုင်ပါသလား။ • လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာဘေးကင်းလုံခြုံမှုနဲ့ ဘေးအန္တရာယ်တွေကိုကောသိပါသလား။ အဲ့ဒါတွေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဥပဒေတွေ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေကိုကောသိပါသလား။ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနဲ့ ကျန်းမာရေး၊ ကလေးအလုပ်သမား စတာတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး စိုးရိမ်စရာကိစ္စတွေကိုကော ကြံဖူးပါသလား။ • သင့်မြို့နယ်အတွင်းမှာ ကလေးအလုပ်သမားပြဿနာဟာ ဘယ်လောက်ကြီးမားနေပြီလို့ထင်ပါသလဲ။ တွေ့ရခဲတဲ့ကိစ္စလား၊ ဒါမှမဟုတ် အဖြစ်များတဲ့ကိစ္စလား။ ဘာကြောင့်အဲ့လိုပြောနိုင်တာလဲ။ • ဘယ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍတွေမှာ ပုံမှန်လိုအများဆုံးဖြစ်နေတာကို တွေ့ရပါသလဲ။ ဘာကြောင့်အဲ့လိုဖြစ်ရတယ် လို့ကောထင်ပါသလဲ။ ဘယ်လိုကလေးတွေက ထိခိုက်အလွယ်ဆုံးဖြစ်တတ်ကြပါသလဲ။	

၅-၁၀ မိနစ်	ကလေးအလုပ်သမား - ဖြစ်ပွားမှု • ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် အာဏာသိမ်းမှုမတိုင်ခင် သင့်ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ကလေးအလုပ်သမားဖြစ်ပွားမှုအခြေအနေ ဘယ်လိုရှိခဲ့ပါသလဲ။ • ကိုဗစ်-၁၉ ဖြစ်တဲ့အချိန်ကတည်းကစပြီး ကလေးအလုပ်သမားတွေတိုးပွားလာတယ်လို့ ထင်ပါသလား။ ဘာလို့အဲဒါလိုပြောနိုင်တာလဲ။ ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီနောက်ပိုင်းမှာကော ဘယ်လိုရှိပါသလဲ။ • သင့်ဆီမှာ အထောက်အထား ဒါမှမဟုတ် နမူနာကိစ္စရပ်တွေရှိပါသလား။	
၅-၁၀ မိနစ်	ကလေးအလုပ်သမားတိုက်ဖျက်ရေး • မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးအလုပ်သမားပြဿနာကို ကျွန်ုပ်တို့မည်သို့ကျော်လွှားနိုင်မည်ဟု ထင်ပါသလဲ။ • သင်၏ရပ်ရွာအတွင်း အရေးအကြီးဆုံးကိစ္စရပ်မှာ မည်သည့်ဖြစ်မည်ဟုထင်ပါသလဲ။ • ရပ်ရွာလူထုအတွင်း မည်သို့သော သတင်းအချက်အလက်များ လိုအပ်ပါသလဲ။ • ထိုအချက်အလက်များကို အထိရောက်ဆုံးဖြစ်အောင်မည်သို့ ဖြန့်ဝေနိုင်ပါမည်လဲ။ • မည်သူက ပြောဆိုလျှင် ၎င်းတို့နားထောင်ပြီး ယုံကြည်မှုရှိကြပါမည်လဲ။ (မီဒီယာ၊ ရပ်ရွာလူထု ခေါင်းဆောင်၊ အစိုးရ သို့မဟုတ် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့) • ထိုသို့သောသတင်းအချက်အလက်များအတွက် အကောင်းဆုံးသောအရင်းအမြစ်/ ကြားခံနယ်ပယ် တစ်ခု မှာ မည်သည့်အရာဖြစ်ပါသလဲ။ • မြို့ပြနှင့်ကျေးလက်ဒေသအကြား ပုံစံကွဲပြားမှုများရှိပါသလား။ • ပြဿနာများကို လွှဲပို့ဖြေရှင်းပေးသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သို့မဟုတ် သတင်းပို့တိုင်ကြားနိုင်မည့် စနစ် များရှိမရှိကို သတိပြုမိပါသလား။ ထိုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို သင်ကိုယ်တိုင်အသုံးပြုဖူးခြင်း သို့မဟုတ် အခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်က အသုံးပြုဖူးခြင်းများကို ကြားဖူးပါသလား။ ထိုသူများသည်လည်း အောင်မြင်စွာအသုံးပြုနိုင်ခဲ့ကြပါသလား။ ထိုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် မည်သို့ ပြုလုပ်နိုင်ပါမည်လဲ။	

၅-၁၀ မိနစ်	ကလေးအလုပ်သမားနှင့်ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းများ • သင်သည်ကလေးအလုပ်သမားလျှော့ချရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် လုပ်ငန်းများကို ကြားခဲ့ဖူးခြင်း သို့မဟုတ် တွေ့ကြုံခဲ့ဖူးခြင်းရှိပါသလား။ • ထိုသင်တန်းများတွင် ပို့ချသူများသင်ကြားပေးခဲ့သည်များမှာ မည်သို့သော အကြောင်းအရာများဖြစ်ပါ သလဲ။ (မေးမြန်းရန်- သက်မွေးပညာသင်တန်း၊ လုပ်ငန်းခွင်တွင်းဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေး) • ထိုလုပ်ငန်းများသည် ထိရောက်ပါသလား။ • ပိုမိုကောင်းမွန်သောလုပ်ငန်းများဖြစ်လာစေရေးအတွက် အကြံပြုတိုက်တွန်းလိုသည်များရှိပါသလား။ • ကျေးရွာငွေစုငွေချေးအသင်းများအကြောင်းကို ကြားဖူးပါသလား။ ထိုလုပ်ငန်းများ မည်သို့ လည်ပတ်ပါ သလဲ။ ထိုအဖွဲ့ကဘယ်လိုအထောက်အပံ့မျိုးကိုပေးပါသလဲ။ ထိုလုပ်ငန်းများသည် ထိရောက်မှုရှိပါ သလား။ ပိုမိုကောင်းမွန်သောလုပ်ငန်းများဖြစ်လာစေရေးအတွက် အကြံပြုလိုသည်များရှိပါသလား။ • ကလေးအလုပ်သမားလျှော့ချရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခြားသောလုပ်ငန်းများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပွဲများကို ကြားဖူးပါသလား။	တတ်နိုင် သမျှ အသေးစိတ် မေးမြန်းပါ။ ဘယ်နေရာမှာတွေ့ခဲ့ တာ လဲ။ အဲ့ဒီလုပ်ငန်း တွေက ဆွဲဆောင်မှု ရှိပါသလား။ သက်ရောက်မှုကော ရှိနိုင်ပါ့မလား။ အဲ့ဒီလုပ်ငန်း တွေပို ထိရောက်ဖို့ ဘာတွေထပ် လုပ်ပေးနိုင် ဦးမလဲ။
၅-၁၀ မိနစ်	အကယ်၍ ဖြေကြားသူများသည် INGO သို့မဟုတ် ရပ်ရွာလူထုများဖြစ်နေခဲ့ပါက • သင်တို့ရပ်ရွာလူထုအတွင်းသို့သွားရောက်သည့်အချိန်တွင် ကလေးများအပေါ်ကျူးလွန်နေသည့် အိမ်တွင်း အကြမ်းဖက်မှုတစ်စုံတစ်ရာကို တွေ့ကြုံဖူးကြပါသလား။ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုသည် ကလေးသူငယ် များကို အလုပ်လုပ်စေသည့် အကြောင်းအရင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသလား။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။ • မိသားစုလိုက်ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှုများသည် မည်သို့ရှိပါသလဲ။ ထိုသို့ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှုများ သင်၏ ရပ်ရွာလူထုအတွင်း အတွေ့ရများပါသလား။ ယင်းသည် ကလေးအလုပ်သမားများအပေါ်သက်ရောက်မှုရှိပါ သလား။ • သင်၏ရပ်ရွာလူထုအတွင်း လုပ်ငန်းခွင်များ၌ မည်သည့်အသက်အရွယ်ရှိသောကလေးများကို အတွေ့ရ များပါသလဲ။ ကျား/မ အလိုက် ယောက်ျားလေး/ မိန်းကလေးက ပိုများပါသလား။ မတူညီသော အသက်	

	အရွယ်နှင့် ကျား/မ ခွဲခြားမှုများကို မည်သည့်သတ်မှတ်ချက်များနဲ့ပြုလုပ်ကြပါသလဲ။ ဘာကြောင့် ထိုသို့ဖြစ်ရသည်ဟု သင်ထင်ပါသလဲ။ • ဤဒေသတွင် ကလေးများသည်ကျောင်းကို အလွယ်တကူအပ်နှံနိုင်ကြပါသလား။ မလွယ်ကူပါဆိုပါက ကလေးများပညာရေးကိုလက်လှမ်းမမှီအောင် အတားအဆီးဖြစ်နေသည့် ကိစ္စများမှာ မည်သည်တို့ဖြစ်ကြ ပါသလဲ။ (မိသားစုများ ၎င်းတို့၏ကလေးများကို ကျောင်းထားရန်တတ်နိုင်ကြခြင်းရှိမရှိ မေးမြန်းပါ) • အခြားသောအဖွဲ့အစည်းများမှ ပေးအပ်သည့် မည်သို့သောအကူအညီများကို ကလေးများရရှိဖူးပါသလဲ။ ရရှိပါသည်ဆိုပါက မည်သည့်အရာများဖြစ်ကြပါသလဲ။ • ထိုအထောက်အပံ့များသည် ကလေးများအပေါ်မည်သို့သောသက်ရောက်မှုများဖြစ်စေပါသလဲ။ • သင်နေထိုင်ရာမြို့နယ်အတွင်း INGO များကပေးအပ်သည့် ကျောင်းပြင်ပပညာရေးသင်တန်းများကို ကြားဖူး/တက်ရောက်ဖူးပါသလား။ ထိုသင်တန်းများသည် မည်မျှထိရောက်ပါသလဲ။ ထိုသင်တန်းများ ပိုမို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် မည်သည်တို့လိုအပ်သည်ဟု သင်ထင်ပါသလဲ။ ဘာကြောင့်လဲ။ • ကလေးအလုပ်သမားဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ဆိုသည်ကို ကြားဖူးပါသလား။ ယင်းကိစ္စ နှင့် ပတ်သက်၍ အကျဉ်းချုပ်ပြောဆိုဖြေကြား ပေးနိုင်ပါသလား။	
၅-၁၀ မိနစ်	ဖြေကြားသူသည် ဆရာ/ဆရာမဖြစ်နေသည်ဆိုပါက • အလုပ်လုပ်နေသည့်ကလေးများရှိနေသည့် နေရာဒေသများအတွင်း ကျွမ်းကျင်မှုများ သင်ကြားပေးသည့် သို့မဟုတ် အခြားသော ပညာရေးဆိုင်ရာစီမံချက်များကို သင်သိရှိ ပါသလား။ • မူလတန်း၊ အလယ်တန်းနှင့် အထက်တန်းကျောင်းများအတွက် ကျောင်းထွက်ကြသည့် နှုန်းများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုရှိပါသလား။ • ယောက်ျားလေးများ ကျောင်းထွက်ကြသည့် အလားအလာများနှင့် မည်သည့်အတန်း များတွင် ကျောင်းထွက်လေ့ရှိကြပါသလဲ။ • မိန်းကလေးများ ကျောင်းထွက်ကြသည့် အလားအလာများနှင့် မည်သည့်အတန်းများ တွင် ကျောင်းထွက် လေ့ရှိကြပါသလဲ။	

	• အချို့သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမှ ယောက်ျားလေးများနှင့် မိန်းကလေးများ မူလတန်း၊ အလယ်တန်း နှင့် အထက်တန်းအဆင့်များတွင် ကျောင်းထွက်ကြရမည့် အနေအထားများရှိတတ်ကြပါသလား။ • ပြီးခဲ့သည့် (၅) နှစ်တာကာလကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ကျောင်းထွက်ကြသည့်နှုန်းများ တိုးလာခြင်း သို့မဟုတ် လျော့ကျသွားခြင်းများရှိပါသလား။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။ • ဤဒေသတွင် ကလေးများသည်ကျောင်းကို အလွယ်တကူအပ်နှံနိုင်ကြပါသလား။ မလွယ်ကူပါဆိုပါက ကလေးများပညာရေးကိုလက်လှမ်းမမှီအောင် အတားအဆီး ဖြစ်နေသည့် ကိစ္စများမှာ မည်သည်တို့ဖြစ်ကြ ပါသလဲ။ • သင်နေထိုင်ရာနေရာ/ စာသင်ကျောင်း/ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် အလုပ်လုပ်နေ သည့်ကလေး များကို သိရှိပါသလား။ • အလုပ်လုပ်နေသည့် ကျောင်းသားများသည် ကျောင်းတွင် အခက်အခဲများတွေ့ကြုံ ကြရပါသလား။ • လေ့လာသင်ယူမှုအားနည်းသည့်ကလေးများ/ မကြာခဏကျောင်းပျက်တတ်သည့် ကလေးများအတွက် သင်ခန်းစာများလိုက်မီအောင် ကျောင်းများမှနေ၍ အကူအညီ ပေးခြင်းများ ရှိကြပါသလား။ • အခြားသောအဖွဲ့အစည်းများမှ ပေးအပ်သည့် မည်သို့သောအကူအညီများကို ကလေးများရရှိဖူးပါသလဲ။ ရရှိပါသည်ဆိုပါက မည်သည့်အရာများဖြစ်ကြပါသလဲ။ • ထိုအထောက်အပံ့များသည် ကလေးများအပေါ်မည်သို့သောသက်ရောက်မှုများဖြစ်စေပါသလဲ။ • သင်၏မြို့နယ်အတွင်း INGO များက ကျောင်းသုံးပစ္စည်းများပေးအပ်ခြင်းကို ရရှိခဲ့ဖူးပါသလား။ ဘာပစ္စည်းတွေပေးခဲ့တာပါလဲ။ ထိုပစ္စည်းတွေက ကလေးတွေ အတွက် ဘယ်လောက်ထိရောက်ပါသလဲ။ အဲ့လိုပစ္စည်းတွေထပ်မံလိုအပ်ပါသေးသလား။ အဘယ်ကြောင့်ပါလဲ။ • သင်နေထိုင်ရာမြို့နယ်အတွင်း INGO များကပေးအပ်သည့် ကျောင်းပြင်ပပညာရေး သင်တန်းများကို ကြားဖူး/တက်ရောက်ဖူးပါသလား။ ထိုသင်တန်းများသည် မည်မျှထိရောက်ပါသလဲ။ ထိုသင်တန်းများ ပိုမို တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် မည်သည်တို့လိုအပ်သည်ဟု သင်ထင်ပါသလဲ။ ဘာကြောင့်လဲ။	
	နိဂုံးချုပ် - ဒီမှာကျွန်တော်/ကျွန်မတို့ရဲ့ လူတွေမေးမြန်းမှုပြီးပါပြီ။ ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့ကို သင်ရဲ့ ထင်မြင် ယူဆချက်တွေနဲ့ အတွေးအခေါ်တွေကို ဝေမျှပြောဆိုပေးခဲ့တဲ့	

	အတွက် ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ အဲလိုကူညီ ခဲ့တာတွေကိုလည်း တန်ဖိုးထား အသိအမှတ်ပြုပါတယ်။ - တခြားမေးမြန်းလိုတာများရှိပါသေးသလား။ - တခြားဖြည့်စွက်လိုတဲ့ အချက်အလက်/ ဝေဖန် အကြံပြုလိုတာများရှိပါသေးသလား။	

**မြန်မာနိုင်ငံ ကလေးအလုပ်သမားအပေါ်အသိပညာ၊ သဘောထားခံယူချက်နှင့် အလေ့အထများ
(KAP) ကို အဆုံးသတ်လေ့လာခြင်း၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ် - စိစစ်တွေ့ရှိမှုများ အစီရင်ခံစာ**

ယခုတင်ပြသည့် အဆုံးသတ်အစီရင်ခံစာမှ တွေ့ရှိချက်များသည် အမေရိကန်နိုင်ငံ အလုပ်သမား
ရေးရာဌာန၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် ILO မြန်မာနိုင်ငံကလေးအလုပ်သမားပပျောက်ရေးအစီအစဉ်
(My-PEC) ၏ (၂၀၁၄-၂၀၂၃) ဆယ်နှစ်တာကာလအတွင်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေခဲ့သော ရှေ့ပြေး
စီမံကိန်းဒေသသုံးခုဖြစ်သည့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့မှ
ကလေးအလုပ်သမားများနှင့်ပတ်သက်သည့် လက်တွေ့ဘဝများကို မီးမောင်းထိုးပြပါသည်။
ဤအစီရင်ခံစာသည် My-PEC ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များမှ အတွေ့အကြုံများ၊ ထင်မြင်ယူဆချက်
များနှင့် အကျိုးရလဒ်ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်များကိုလည်း လွှမ်းခြုံ ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအဆုံးသတ်
လေ့လာမှုသည် စီမံကိန်းဧရိယာများတွင် ILO ၏ ကြားဝင်ကူညီမှုများကြောင့် သက်ရောက်မှုများ
ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို နားလည်သိရှိနိုင်ရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိကလေးအလုပ်သမားနှင့်
ပတ်သက်သော လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားပြောင်းလဲမှုများကို အထင်အရှားပြသနိုင်ရန်
အတွက် ကနဦး လေ့လာမှုမှ တွေ့ရှိချက်များကို ရည်ညွှန်းကိုးကား လေ့လာခဲ့ပါသည်။

ILO Liaison Office for Myanmar

No.1 (A) Kanbae (Thitsar) Road

Yankin Township

Yangon, Myanmar

T: +95 1 7336538 ~ 9/579956/ 578925

F: +95 1 7336582

E: yangon@ilo.org

